BOLŞEVİK

Devrimci teori olmadan, devrimci pratik olmaz!

NİSAN 1984 FİATI 7,5 DM, 15 FF, 60 ÖS, 200 TL

Bolşevik Parti İnşası Sorunu Üzerine

(Bir Tartışma Yazısı)

Sayı 7

BOLŞEVİK PARTİ İNŞASI SORUNU ÜZERİNE

I. İLKELER - TEMEL TEZLER

I.1. Proletarya önderliğinde devrim için bir Komünist Partisinin varlığı mutlak gerekliliktir . . . s. 1

I.2. Leninist bir partinin yapısı . . . . . s. 9

I.3. Leninist partinin işleyiş ilkesi Demokratik Merkeziyetçiliktir . . . . . s. 11

I.4. Leninist partinin özellikleri . . . . . s. 15

I.5. Yeni tipte bir partinin inşası (devrim öncesinde) iki aşamadan geçmek zorundadır... Leninizmin bu öğretisi evrenseldir . . . . s. 27

I.6. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin iki aşamasında Lenin ve Stalin'in genelleştirdiği nedir . s. 41

II. PARTİ İNŞASINDA TEORİK VE PRATİK ÇALIŞMANIN DİYALEKTİK BAĞI

II.1. Teorik çalışma nedir? Teorik çalışmanın alanları üzerine . . . . s. 51

II.2. Pratik nedir? Pratik çalışmanın kapsamına neler girer? . . s. 58

II.3. Teorik ve pratik çalışmadan herhangi biri belli bir dönem öne alınabilir mi? . . . . . s. 71

II.4. Propaganda-ajitasyon nedir? . . . . . s. 78

III. İLKELER IŞIĞINDA BUGÜNKÜ DURUM VE GÖREVLER

III.1. Kruşçev modern revizyonizmine karşı mücadele tamamlanmamıştır. O ideolojik alanda hala başdüşmandır s. 81

III.2. Modern revizyonizme karşı mücadele hem uluslararası, hem ulusal planda verilmelidir . . . s. 98

III.3. İçinde bulunduğumuz durum ve bu durumda teorinin olağanüstü önemi . . . s.103

III.4. Nasıl bir teorik çalışma? Nasıl bir pratik çalışma? s.109

IV. BİZDE SORUNUN BİLİNCE ÇIKMA SÜRECİ VE HATALARIMIZ

. . . . . s.121

AÇIKLAMA

Bu sayımızda, son dönemde elimize geçen Bolşevik Parti İnşa Sorunu Üzerine" başlıklı yazıyı yayınlıyoruz.

Bu yazı, yazıya ek olarak yazılmış bir ön açıklamaya göre TKP/ML(B) içinde İkinci Konferanstan bu yana Parti İnşası konusunda yapılan eğitim çalışmalarının, yürütülen tartışmaların ışığında, görüşlerin berraklığa kavuşturulması için hazırlanan bir yazıdır. Yazı İsa Güzel tarafından kaleme alınmıştır. TKP/ML(B)'in Üçüncü Konferansının hazırlığı içinde kaleme alınan bu yazı üzerine henüz TKP/ML(B) içinde de tartışılmamıştır. TKP/ML(B) Merkez Komitesi içinde yazı üzerine yürütülen tartışma ise, yazıyı Merkez Komitesinin tümünü bağlayan, Merkez Komitesi kararı haline gelmiş bir yazı haline getirecek yeterlilikte olmamıştır.

Yazı bu şekli ile TKP/ML(B) içinde öncelikli bir yoldaşın Parti İnşası konusundaki görüşlerini içeren bir tartışma yazısıdır. Yazıyı bu şekli ile TKP/ML(B) içinde tartışmaya sokulduğu anda devrimci kamuoyuna da açmak, bu tartışmanın Türkiye Marksist-Leninist hareketi açısından önemi gözönüne alındığında bize gerekli görünüyor.

V.i.S.d.P.: W. Hofmann, Homburger Landstr.52, 6000 Frankfurt

BOLŞEVİK BİR PARTİNİN YARATILMASI VE İNŞASI SORUNU ÜZERİNE

I. İLKELER - TEMEL TEZLER

****

I.1. PROLETARYANIN ÖNDERLİĞİNDE BİR DEVRİM İÇİN BİR KOMÜNİST PARTİNİN VARLIĞI MUTLAK GEREKLİLİKTİR

Biz komünistler, "İşçi sınıfının kurtuluşu, onun kendi eliyle olacaktır", "Bizi kurtaracak olan kendi kollarımızdır" diyoruz.

Eğer işçi sınıfını kurtaracak olan sınıfın bizzat kendisi ise, o zaman o sınıfın yalnızca çok küçük bir bölümünü içinde barındıran özel bir parti örgütlenmesine ne gerek vardır? Böyle özel bir parti örgütlenmesi sınıf adına hareket ettiğinde, işçi sınıfının kendi kendini kurtarması boş laf değil midir? Bu ve benzer sorular Marksist-Leninistlere her zaman sorulmuştur.

Önce şunu tespit etmeliyiz ki; bir sınıfın kendi kendini kurtarması ile; o sınıfın bir siyasi örgüt içinde birleşmiş, siyasi yönden ileri, yolgösterici küçük bir kesiminin bu KENDİ kendini kurtarma işinde sınıfa önderlik etmesi birbirini dışlatalayan şeyler değildir. Temsil ettiğini ileri sürdüğü sınıfın gerçek çıkarlarını bilimsel bir şekilde tespit edip savunduğu; sınıfının gerçek öncüsü ve onun kopmaz bir parçası olduğu sürece, işçi sınıfının küçük bir bölümünün, Komünist Partisi içinde örgütlenmesi, ve sınıfın büyük kesimini etkileyerek onun (ve diğer emekçi sınıfların da) kendiliğinden hareketlerini bir tek hedefe, proletaryanın sınıf iktidarı hedefine yönlendirmesi; proletaryanın kendi kendini kurtarmasının engeli değil, ön şartıdır.

Ön şartıdır, çünkü "işçi kitlelerinin sürekli sömürüldüğü ve insani yeteneklerini geliştiremedikleri kapitalizm çağında" (Lenin, "Komünist Enternasyonal'in II.Kongresinde Komünist Partinin Rolü Üzerine Konuşma"dan, BP Derleme Dizisi I, s.144), kapitalist bir toplumda işçi sınıfının tümünün kendi kendisini sömürüden ve baskıdan kurtarabileceğinin, ve bunu

nasıl yapabileceğinin bilincine kendiliğinden varması mümkün değildir.

Marks bize, "Bilinci belirleyenin sosyal yaşantı" olduğunu öğretiyor. Yine Marks bize, "her toplumda hakim olan düşüncenin hakim sınıf(lar)ın düşüncesi" olduğunu öğretiyor.

Kapitalist bir toplumda geniş işçi kitlelerinin "bilincini" belirleyen sosyal yaşantı, işçilerin yaşamak için işgüçlerini sattığı; üretim araçları üzerinde mülkiyet ve denetiminin olmadığı; işçilerin her an değiştirilebilir olduğu; işçiler arasında rekabetin olduğu ve alabildiğince körüklendiği bir sosyal yaşantıdır. Hakim sınıfların hakim olan ve her türlü araçla her gün, her saat işçi sınıfının beynine işlediği ideoloji, burjuva ideolojisi de bu sosyal yaşantının ayrılmaz bir parçasıdır. Hal böyle olunca, işçi sınıfının çok büyük kesimleri açısından, kapitalist bir toplumda, onların kendiliğinden bu toplum düzenini yıkmak gerekliliğini, bunun mümkünlüğünü ve nasıl'ını kavramalarını beklemek abestir. Ve işçi sınıfının henüz bu bilince varmamış geri kesimlerinin Komünizm adını duyunca tüylerinin diken diken olması; onların militan anti-komünist tavır takınması da anlaşılır bir olaydır.

Kapitalist toplumda işçi sınıfının ancak çok küçük bir bölümü; komünist propaganda sosyal yaşantılarının bir parçası haline gelmiş olan; bu propaganda sonucu bizzat kendileri belli bir örgütlenme içinde, Marksizm-Leninizmi inceleyerek, Komünizmi bilimsel bir öğreti olarak kavrayan, işçi sınıfının ileri, öncü kesimi; işçi sınıfının kurtuluşunun gerekliliğini, mümkünlüğünü ve yolunu kavrayabilir. İşte bu bölüm Komünist Partinin içinde örgütlenen, örgütlenmesi gereken bölümdür.

Örgütlü, işçi sınıfı önderliğinde devrimin gerekliliğini ve mümkünlüğünü; ve nasıl olabilirliğini kavramış bu bölümün görevi; işçi sınıfı içine kendi kavradığı bilimsel öğretiyi taşımak, işçi sınıfını bilinçlendirmek, ve bu bilinç altında örgütlemektir. Bu süreç (Komünist Partisi önderliğinde bilinçlenme ve örgütlenme süreci) işçi sınıfının kendiliğinden sınıf olmaktan çıkıp, kendisi için sınıf olmaya doğru geliştiği süreçtir.

İşçi sınıfının, sınıf olarak kendi kendini kurtarması için ona öncülük edecek bir partinin; bir Komünist Partinin mutlak gerekliliği, işçi sınıfının kendiliğinden sosyalist bi-

linç geliştiremeyeceği; sosyalist bilince varamayacağı; bütün düşünce ve eylemlerinin kapitalist sömürü sistemi sınırları içinde kalacağı gerçeklerinden kaynaklanmaktadır. Kim ki "işçi sınıfının kendi kendini kurtaracağı" doğru tezini, onun en ileri unsurlarının bir öncü örgüt içinde birleşmesi ve diğer kesime yolgöstermesi gerekliliğinin karşısına çıkarıyorsa; o kendiliğindenciliğin propagandasını yapmaktadır. "Kendiliğindencilik teorisi ise her türlü oportünizmin mantıki temeli - dir." (Stalin, "Leninizmin İlkeleri", s.25, Sol Yayınları)

Lenin, "Ne Yapmalı?" adlı eserinin "Kitlelerin Kendiliğinden denliği ve Sosyal-Demokrasinin Bilinçliliği" başlıklı bölümünde işçi sınıfının kendiliğinden hareket içinde geliştirebileceği bilinç sorununu şöyle tartışıyor:

" Bir önceki bölümde, Rusya'nın eğitim görmüş gençliğinin doksanların ortalarında Marksizmin teorilerini genel olarak nasıl yuttuğunu belirttik. Aynı dönemde, ünlü 1896 St. Petersburg sanayi savaşını izleyen grevler, aynı şekilde genel bir niteliğe burundu. Bunların bütün Rusya'ya yayılması, daha yeni uyanmakta olan halk hareketinin derinliğini açıkça gösterdi, ve eğer 'kendiliğinden unsurdan' sözedeceksek, o halde, hiç kuşkusuz, kendiliğinden olarak kabul edilmesi gereken şey, her şeyden önce bu grev hareketidir. Ama kendiliğindenlik vardır, kendiliğindenlik vardır. Yetmişlerde ve altmışlarda (ve hatta 19. yüzyılın ilk yarısında) Rusya'da grevler oldu, ve bunlara makinelerin vb.'nın 'kendiliğinden' tahribi eşlik etmişti. Bu 'başkaldırmalarla' karşılaştırıldığında doksanların grevleri, [bu dönemde işçi sınıfı hareketinin yaptığı ilerlemeyi belirtmesi ölçüsünde,] 'bilinçli' diye bile tanımlanabilirdi. Bu da göstermektedir ki, 'kendiliğinden unsur', özünde, tohum halindeki bir bilinçlenmeden başka birşey değildir. İlkel başkaldırmalar bile, bilinçliliğin belli bir ölçüde uyanmış olduğunu ifade ediyordu. İşçiler, kendilerini ezen sistemin kalıcılığına ilişkin çağlar boyu sürüp gelen inançlarını kaybediyorlardı... otoriteye kolece boyuneğmeyi kesin bir biçimde terkederek ortak direnmenin gereğini, anlamaya demeyeceğim ama, hissetmeye başlıyorlardı. Ama bu gene de bir mücadele niteliğinden çok, umutsuzluk ve öç alma patlamaları niteliğindeydi. Doksanların grevleri, bilinçliliğin çok daha büyük [illegible] açığa vuruyordu; belirli istemler ileri sürülmüştü, grevin zamanı iyi seçilmişti, başka yerlerdeki durumlar ve örnekler üzerinde tartışılmıştı, vb. Başkaldırmalar ezilenlerin sadece direnmeleriydi, oysa sistemli grevler tohum halindeki sınıf mücadelesini temsil ediyordu, ama yalnızca tohum halindeki. Kendi başlarına alındıklarında, bu grevler, salt sendika mücadeleleriydi, henüz sosyal-demokrat mücadeleler değillerdi. Bunlar işverenlerle işçiler arasında uyanmaya başlayan düşmanlıkları gösteriyordu; ama işçiler, kendi çıkarlarının, modern siyasal ve toplumsal sistemin tümü ile uzlaşmaz bir biçimde çatıştığının bilincinde değillerdi ve olamazlardı da, yani onların bilinci henüz sosyal-demokrat bir bilinç değildi. Bu anlamda, doksanların grevleri, 'başkaldırmalarla' karşılaştırıldığında çok büyük bir ilerlemeyi temsil etmelerine karşın, salt kendiliğinden bir hareket olarak kaldı.

İşçiler arasında sosyal-demokrat bilincin olamayacağını söyledik. Bu bilinç onlara dışardan getirilmeliydi. Bütün ülkelerin tarihi göstermektedir ki, işçi sınıfı, salt kendi çabasıyla sadece sendika bilincini, yani sendikalar içerisinde birleşmenin, işverenlere karşı mücadele etmenin ve hukumeti gerekli iş yasalarını çıkarmaya zorlamanın vb. gerekli olduğu inancını geliştirebilir.(*)

(*) Sendikacılık (trade-unionism), kimilerinin sandığı gibi, 'siyaset'i tumuyle dıştalamaz. Sendikalar her zaman bazı sıyasal (ama sosyal-demokrat olmayan) ajıtasyon ve mücadele yurutmüşlerdir..."

(Lenin, "Ne Yapmalı?", s.41-43, Sol Yayınları)

Lenin'in burada belirttiği gibi, işçi sınıfı kendiliğinden mücadele içinde belli bir bilinçlenme yaşamaktadır. Ama kendiliğinden mücadele içinde işçi sınıfının geliştirebileceği bilinç "sosyal-demokrat" bilinç değil; "sendikal bilinç"tir. "Yani sendikalar içinde birleşmenin, işverenlere karşı mücadele etmenin ve hükümeti gerekli iş yasalarını çıkarmaya zorlamanın vb. gerekli olduğu inancı"dır.

Ama işçi sınıfının kendi kendini kurtarması için onun kendiliğinden hareketi içinde geliştirebileceği "sendikal bilinç" yeterli değildir. Onun, kurtuluşu için "kendi çıkarlarının modern siyasal ve toplumsal sistemin tümüyle uzlaşmaz bir biçimde çatıştığının" (Lenin, op.cit.), sömürünün olmadığı bir toplum yaratmanın mümkün olduğunun; böyle bir toplumu gerçekleştirebilecek tek sınıfın işçi sınıfı olduğunun vb. bilincine ihtiyacı vardır. Sosyalizm biliminde ifadesini bulan bu bilinç, işçi sınıfına, bu bilimi kavrayanlar tarafından dışardan taşınmak zorundadır. İşte sosyalizm bilimini kavrayan küçük bir azınlığın Komünist Partisi olarak örgütlenmesinin temel gerekliliği burada yatmaktadır. Aslında bir Komünist Partinin gerekliliğinin şu veya bu gerekçe ile, şu veya bu şekilde reddi, sosyalist bilincin işçi sınıfının kendiliğinden hareketi içinde gelişemeyeceği; onun işçi sınıfına dışarıdan taşınmak zorunda olduğunun reddi anlamına gelir. Bu düşüncenin altında yatan kendiliğindenciliktir, işçi kuyrukçuluğudur, kendiliğinden hareketin önünde secdeye yatmak, bilinçsizliğini küçümsemektir. Bu tavrın pratik sonucu (onu savunanların niyeti ne olursa olsun) işçi sınıfı hareketini sömürü düzeni çerçevesi içine hapsetmek, burjuvazinin kuyruğuna takmaktır.

Lenin, sosyalist bilincin işçi sınıfına dışardan taşınması gerektiği gerçeğini reddedenlere karşı giriştiği polemikte şunları söylüyor:

" Bu, (Raboçeye Dyelo'nun kavrayamadığı birşeyi) işçi sınıfı hare ketinın kendiliğindenliğinin her türlu putlaştırılmasının, 'bılınç lı unsurun', sosyal-demokrasinin rolünun her turlü küçümsenmesinin bunu kuçumseyenın onu isteyerek yapıp yapmamasından tamamen bağımsız olarak, işçiler üzerinde burjuva ıdeolojısinin etkisini güçlendirmek anlamını taşıdığını göstermektedir. Bütün bu 'ideolojinin ö neminin abartılması' konusunda, bilinçli unsurun rolünün abartılma sı vb. konusunda sözedenler, katıksız ve yalın ışçı hareketının, e ğer işçiler yalnızca 'kendı yazgılarını lıderlerin ellerinden kurtarırlarsa', kendisi için bağımsız bir ideolojıyı geliştırebileceğini ve gelıştireceğini duşunmektedırler. Ama bu derin bır yanılgı dır. Yukarda söylenenlerı tamamlamak ıçın, Karl Kautsky'nin Avus - turya Sosyal-Demokrat Partisinın yenı program taslağıyla ilgılı olarak şu son derece doğru ve onemlı sözlerını aktaracağız.

' Revızyonıst eleştırıcılerimizden pek çoğu, Marks'ın, ekonomık ge lışme ve sınıf mucadelesinin yalnızca sosyalist üretımin koşulları nı yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda, ve doğrudan doğruya onun gereklılığinin bılıncını (italikler K.K'nın) de yarattığını ıleri sür duğune inanırlar. Ve bu eleştırıcıler, Ingiltere'nın, kapıtalist ge lışmenın en yuksek düzeyine ulaştığı bu ülkenin, bu bilınce herhan gı başka bir ulkeden daha uzak olduğunu öne sürerler. Taslağa bakıldığında, boylece çurütülen bu sözde ortodoks Marksist görüşun A vusturya programının taslağını hazırlayan komıtece de paylaşıldığı nı düşünmek mumkündür. Program taslağında şöyle denmektedir: "Kapı talıst gelışme arttıkça, proletaryanın sayısı da artar, proletarya arttıkça kapitalızme karşı savaşa zorlanır ve bu savaşa uygun duru ma gelir. Proletarya" sosyalizmın olabilirliği ve zorunluluğu "bilıncıne ulaşır". Demek oluyor kı, sosyalıst bilinç, proleter sınıf mücadelesinin zorunlu ve doğrudan bir sonucu olarak ortaya çıkar. Ama bu kesenkes yanlıştır. Elbette, bir oğreti olarak, sosyalizmin kökleri, tıpkı proletaryanın sınıf mücadelesi gibi, modern ekono - mık ılışkılerde bulunmaktadır ve sosyalızm, ikincısı gıbi kapita - lizmin yığınlarda yarattığı yoksulluk ve sefalete karşı mucadele - den ortaya çıkar. Ama sosyalizm ve sınıf mücadelesı yanyana doğar, birbirinden değil; herbırı farklı koşullarda ortaya çıkar. Modern sosyalist bilinç, yalnızca derın bılımsel bilgi temelı üzerınde yük selebilır. Gerçekten de, modern ıktısat bilımi, diyelim modern tek noloji kadar, sosyalist üretim ıçin bir koşuldur, ve proletarya,ne denli isterse istesin, ne birini ne de ötekini yaratabılir; her ikisi de modern toplumsal süreçten ortaya çıkar. Bilimin taşıyıcısı proletarya değil, burjuva aydın tabakadır (ıtalikler K.K'nin): modern sosyalizm, bu tabakanın tek tek üyelerinin zihinlerinden kaynaklanmıştır, ve bunu entellektüel olarak daha gelişmış olan ve koşulların elverdiği yerlerde modern sosyalizmı proleter sınıf mücadelesine sokan proleterlere iletenler de bunlar olmuştur. Demek oluyor ki, sosyalist bılinç, proleter sınıf mücadelesine dışardan (von aussen Hinein getragenes) verılen bırşeydir, onun içinden kendiğilinden çıkan (urwüchsig) birşey değıldir. Bu yüzdendir ki,eski Haınfeld programı pek haklı olarak, sosyal-demokrasının gorevinin, proletaryayı, konumunun bilinci ve gorevinın bilincı ile doldurmak (aslında: proletaryayı doyurmak) olduğunu söylemektedır. Eğer bilinç, sınıf mücadelesinden kendi başına doğsaydı buna gerek olmazdı. Yenı taslak, bu önermeyi, eski programdan aynen almıştır ve bu nu yukarda belirtilen onermeye ilıştirmiştir. Ama bu, düşünce çizgisini tümuyle koparmaktadır....'

Çalışan yığınların hareketlerinin süreci içerisinde kendi başlarına formüle edecekleri bağımsız bir ideolojiden sözedilemeyeceğine göre(*), tek seçenek şu oluyor — ya burjuva ideolojisi, ya da sosyalist ideoloji. İkisi arasında bir orta yol yoktur (çünkü insanlık 'üçüncü' bir ideoloji yaratmamıştır ve ayrıca da sınıf karşıtlıklarıyla parçalanmış bir toplumda sınıf-dışı ya da sınıf-üstü bir ideoloji sözkonusu olamaz). Öyleyse, herhangi bir biçimde sosyalist ideolojiyi küçümsemek, ona birazcık olsun yan çizmek, burjuva ideolojisini güçlendirmek anlamına gelir. Kendiliğindenlikten çok söz edilmektedir. Ama işçi sınıfı hareketinin kendiliğinden gelişmesi, onun burjuva ideolojisine tabi olmasına, Credo programı doğrultusunda gelişmesine yolaçar; çünkü kendiliğinden işçi sınıfı hareketi, trade-unionculuktur, Nur-Gewerkschaftlerei'dır, ve trade-unionculuk, işçilerin burjuvaziye ideolojik köleliği demektir. Demek oluyor ki, görevimiz, sosyal-demokrasinin görevi, kendiliğindenliğe karşı savaşmak, işçi sınıfı hareketini burjuvazinin kanatları altına sokmak yolundaki bu kendiliğinden trade-unioncu çabadan uzaklaştırmak, ve devrimci sosyal-demokrasinin kanadı altına sokmaktır."

(Lenin, "Ne Yapmalı?", s.51-54, Sol Yayınları)

(*) Elbette bu demek değildir ki, böyle bir ideolojinin yaratılmasında işçilerin payı yoktur. Ama bunlar, işçi olarak değil, sosyalist teorisyenler olarak, Proudhon'lar ve Weitling'ler olarak katıldılar; bir başka deyişle, bunlar, yapabildikleri zaman, yaşadıkları çağların bilgisini şöyle böyle kazanabildikleri ve bu bilgiyi şöyle böyle geliştirebildikleri ölçüde, katıldılar. Ama, işçinin bunda daha sık başarı gösterebilmesi için, genel olarak işçilerin bilinç düzeylerini yükseltmek için her türlü çaba gösterilmelidir; işçilerin kendilerini 'işçi yazınının' sınırları içerisinde yapay olarak hapsetmemeleri, genel yazında giderek artan bir biçimde ustalık kazanmayı öğrenmeleri zorunludur. 'Kendilerini hapsetmemeli' dirler yerine 'hapsedilmemelidirler' demek daha da doğru olacaktır, çünkü işçilerin kendileri de aydınlar için yazılan bütün şeyleri okumak istiyorlar ve okuyorlar, ve yalnızca pek az (kötü) aydın,'işçiler için' fabrika koşulları konusunda birazcık şeyler söylemenin ve uzun zamandan beri bilinen bu şeyleri bir daha, bir daha yinelemenin yeterli olduğuna inanır.

Burada söylenenler çok açıktır. İşçi sınıfı kendiliğinden mücadelesi içinde sosyalist bilinç geliştiremez. Sosyalist bilinç proletaryanın sınıf mücadelesine dışardan taşınmak zorundadır. Bu görevin her reddi, veya küçümsenmesi; sosyalist ideolojinin her küçümsenmesi ve ondan her uzaklaşma, aynı zamanda burjuva ideolojisinin güçlendirilmesi anlamına gelir.* Sosyal-Demokrasinin görevi işçi sınıfına sosyalist bilinci taşımaktır. Onu burjuvazinin kanatları altından çıkarıp, Sosyal-Demokrasinin kanatları altına almak için tek yol budur.

Bunu yapabilmek için ise "Bütün proletaryaya yolgösteren, en iyi örgütlenmiş, ve en devrimci işçileri temsil eden bir azınlık", "Gerçekten sınıf bilincine sahip, gündemdeki her soruya cevap vermeye muktedir bir azınlık" (Lenin, "Komünist Enternasyonal'in II.Kongresinde Komünist Partinin Rolü Üzerine Konuşma", Üçüncü Enternasyonal Konuşmaları, s.68, Koral Yayınları), yani bir Komünist Partisi gereklidir.

* Dipnot s.7'de

* (Altıncı sayfadaki dipnottur:) Bu bağıntıda tartışırken şu soruna da değinip geçelim:

" Ya burjuva ideolojisi, ya da sosyalist ideoloji. İkisi arasında bir orta yol yoktur (çünkü insanlık 'üçüncü' bir ideoloji yaratmamıştır ve ayrıca da sınıf karşıtlıklarıyla parçalanmış bir toplumda sınıf-dışı ya da sınıf - üstü bir ideoloji sözkonusu olamaz)."

Lenin'in bu sözlerinin doğru yorumu önemlidir. Çünkü yanlış yorumlamaların siyasi bakımdan yanlış sonuçlara yolaçması kaçınılmazdır. Nitekim de yolaçmıştır ve açmaktadır.

Bazı yoldaşlar, "ya burjuva ideolojisi, ya sosyalist ideoloji. İkisi arasında bir orta yol yoktur" doğru tezinden; burjuva ideolojsi arasında hiçbir ayrım yapmamak gerektiği; ve burjuva ideolojisinin savunucularının hiçbir şart altında devrimci konumda bulunamayacağı siyasi sonucuna varıyorlar. Bu sonuçların ikisi de yanlıştır.

Önce, çok genel alındığında, tabii ki burjuva ideolojisi, hangi biçimi ile olursa olsun, proleter sosyalist ideoloji - nin düşmanıdır; proletaryanın ideolojisi, sosyalist ideoloji karşısında burjuva ideolojisinin her türü gericidir. Buna rağmen burjuva ideolojisi yekpare bir bütün değildir. Bir sürü çeşidi vardır. Mesela küçük burjuvazinin ideolojisi ile tekelci emperyalist burjuvazinin ideolojisi temelde uyuşsalar bile — üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin savunulması— detayda bir dizi ayrılıklar gösterirler. Temeldeki birliği görüp göstermek esas olmasına rağmen; bunun yapılması hiçbir şekilde ayrımların reddi için kullanılmamalıdır. Lenin'in polemik bağıntısı içindeki sorunu, ayrımları ortaya koymak değil, temeldeki birliği ortaya koymaktır. Onun başka bağıntılarda bu temeldeki birliği hiç unutmadan; çeşitli sınıfların ideolojisi ve siyasi tavırları hakkında nasıl detaylı ayrımlar yaptığına bir dizi örnek verilebilir.

İkinci olarak, burjuva ideolojisi; feodal ideoloji karşısında ilerici, devrimci bir rol oynamış olan ideolojidir. Ve hala feodal ideolojinin önemli ölçüde varlığını sürdürdüğü ve ya hakim olduğu bir toplumda; emperyalizm çağında yaşadığı - mız ve dünya ölçüsünde Devrim/Karşı-Devrim çatışması açısından soruna yaklaştığımızda kesin olarak karşı-devrimci bir rol oynayan burjuva ideolojisinin; bir ülke somutunda hala feodal ideoloji karşısında ilerici bir rol oynaması mümkündür.

Üçüncü olarak, burjuvazinin bir kesiminin hala devrimci bir rol oynaması mümkün olan, demokratik devrimin gündemde ol

duğu ülkelerde, burjuvazinin devrimde rol alan kesimi, savun duğu burjuva ideolojisi itibarı ile, proleter ideolojinin ve proletaryanın düşmanı olmasına rağmen; demokratik devrim hedefinde uyuşum olduğu sürece, siyasi olarak proletaryanın ya nında yer alabilir.

Bu sorunla bağıntılı bir başka mesele de, bizzat proletar ya partisi içinde yer alıp da "sosyalist ideolojiden sapan" görüşler savunanların "genel değerlendirilmesi"nde ortaya çık maktadır. Bu konuda yapılması gereken, önce sosyalist ideolo jiden her sapmanın, ne ise o olarak adlandırılmasıdır. Sosya list ideolojiden her sapma, burjuvaziye hizmet eden, burjuva ideolojisini güçlendiren birşeydir. Komünistlerin de bugün i çinde yaşadıkları toplumun kapitalist toplum olduğu; onların etrafı çevrili bir ada durumunda oldukları; içinde yaşadıkla rı toplumun hakim ideolojisinin burjuva; feodal-burjuva ideoloji olduğu; bunun onların sosyal yaşantısının bir parçası olduğu, onları sürekli etkilediği gözönüne alındığında; bir Komünistin de yer yer ve zaman zaman sosyalist ideolojiden u zaklaşması; hatalar yapması, evet önemli sapmalar içine girmesinin mümkün olduğu kabul edilmelidir. Genel değerlendirme de bu gibi hata ve sapmalar dikkate alınıp değerlendirilir - ken, hatanın yapıldığı ortam vb. gözönüne alınmalı; bunun ya nında bu hatanın aşılıp aşılmadığı gözönüne alınmalıdır. Bun ları özellikle Mao konusunda değerlendirmede onu '57'den son ra revizyonist olarak değerlendirenler için söylüyoruz.

* * *
* * *

I.2. LENİNİST BİR PARTİNİN YAPISI

Yukarıda proletaryaya sosyalist bilincin dışarıdan taşına cağını; bunun için de bu bilinci proletaryaya taşıyacak unsurları barındıran bir partinin mutlak gerekliliğini ortaya koyduk. Şimdi böyle bir partinin yapısının nasıl olduğu soru sunu inceleyelim.

Lenin bu soruyu tartıştığı "Ne Yapmalı?"da, en geniş işçi kitlelerini kapsaması gerektiğini düşündüğü "işçi örgütleri" ya da "mesleki örgütler" ile; "devrimciler örgütü" dediği örgütü karşılaştırır ve şu tespitleri yapar:

> *" Aramızdaki görüş ayrılığının kaynağı nerede idi? Ekonomistlerin hem örgüt, hem de siyaset sorunlarında durmadan sosyal-demokrasi - den trade-unionculuğa kaymakta oldukları gerçeğindeydi. Sosyal-demokrasinin siyasal mücadelesi, işçilerın işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadelesinden çok daha geniş ve karmaşık bir mücadeledir. Aynı biçimde (ve bundan ötürü), devrimci sosyal-demokrat partinın örgütlenmesi, kaçınılmaz olarak, işçilerin iktisadi mücadele için örgütlenmesinden ayrı türde bir örgütlenme olmak zorunda dır. İşçilerin örgütü, ilkin sendikal bir örgüt olmalıdır; ikincisi, olabildiğince geniş olmalıdır; üçüncüsü, koşullar elverdiğince gizlilikten uzak, açık olmalıdır (söylemenin gereği yok ki, burada olsun, daha ileride olsun, sözkonusu olan, yalnızca otokratik Rusya'dır), buna karşılık, devrimciler örgütü, herşeyden önce ve esas olarak devrimci eylemi meslek edinmiş kişilerden oluşmalıdır (işte bunun için, devrimciler örgütünden sözederken, devrimci sosyal-demokratları kastetmekteyim). Böyle bir örgütün üyelerinin bu ortak özelliği karşısında, işçilerle aydınlar arasındaki, ve hele ayrı ayrı meslekler arasındaki her türlü ayrım kesin olarak silinmelidir. Besbelli ki, bu örgüt, pek geniş tutulmamalı ve olabildiğinc li olmalıdır."*
>
> *(Lenin, "Ne Yapmalı?", s.139-140, Sol Yayınları)*

Burada Lenin'in, Sosyal-Demokrasinin örgütlenmesinin merkezinde "esas olarak devrimci eylemi meslek edinmiş kişilerden oluşan" bir "devrimciler örgütü"nü düşündüğünü görüyoruz. (Burada geçerken Lenin'in böyle bir örgütün gerekliliğini ortaya koyarken "sözkonusu olan otokratik Rusya'dır" demesi üzerinde duralım: Bu sözler, burjuva demokrasisinin hüküm sürdüğü ülkelerde böyle bir örgütlenmeye gerek olmayabilir şeklinde yorumlanabilir. Burjuvazinin siyasi eğiliminin "bütün çizgi boyunca gericilik" olduğunun ortaya çıktığı; ve proletarya önderliğinde devrimlerin pratik sorun olarak çözümünün gündemde olduğu emperyalizm çağında, görüşümüzce Lenin'in önerdiği ve uyguladığı örgütlenme; bütün örgütlenmenin merkezine bir "devrimciler örgütü"nü koyma düşüncesi, bütün ülkeler için geçerlidir.)

Lenin bu düşünceye gelen itirazlar karşısında şunları söy lüyor:

> *"İddia ediyorum ki: 1) sürekliliği sağlayan istikrarlı bir önderler örgütü olmadan hiçbir devrimci hareket varlığını sürdüremez;2) hareketin temelini oluşturan ve ona katılan halk yığınları mucadeleye kendiliklerinden ne kadar büyük sayıda sürüklenirlerse, böyle bir örgüte olan gereksinme o ölçüde ivedileşir, ve bu örgüt o ölçü de sağlam olmalıdır (yoksa demagogların yığınların daha geri kesimlerini peşlerinde suruklemeleri daha da kolaylaşmış olur); 3) böyle bir orgut esas olarak devrımcı eylemi meslek edinmiş kimseler - den oluşmalıdır; 4) otokratik bir devlette, böyle bir örgütün üyelerını devrimci eylemı meslek edınmış kimselerle ve sıyasal polisle mücadele sanatında profesyonel olarak eğitilmiş kımselerle ne denlı sınırlarsak orgutu açığa çıkartmak o ölçude zorlaşacaktır;5) harekete katılabilen ve orada etkin olarak çalışabilen işçilerin ve oteki toplumsal sınıflardan gelme ögelerin sayısı o ölçüde büyük o lacaktır."*
>
> *(Lenın, "Ne Yapmalı?", s.153-154, Sol Yayınları)*

Burada da Lenin "istikrarlı bir önderler örgütünün" gerek liliğini; ve böyle bir örgütün "esas olarak devrimci eylemi meslek edinmiş kimselerden oluşması gerektiğini" ortaya koyu yor. Bilince çıkarmamız gerekli olan şey, Lenin'in "Ne Yapma lı?"da öncelikle ve özellikle "istikrarlı bir önderler örgü tü" içinde "meslekten devrimciler" sorununu öne çıkarmış ol masıdır. Onun partiden anladığı yalnızca "mesleği devrimci - lik olanlardan oluşan" örgüt değildir. Ama önderler örgütü - nün, yani partinin merkezinde bu vardır.

O parti örgütünün tümü ve yapısı hakkında düşüncelerini "Bir Adım İleri, İki Adım Geri"de şöyle özetliyor:

> *"Sorun, açık bir bıçimde şöyle ortaya konabilir. Genel olarak örgutlenme derecesine ve ozel olarak da orgütün gızlılığine ilişkın olarak ana çizgileriyle şu kategoriler düşünülebilir: 1) devrımcilerın orgutleri; 2) olabildiği ölçüde yaygın ve çeşitli işçi örgütleri (belli koşullarda, oteki sınıfların bellı ogelerini de kapsamına alacağını düşunerek, kendımi ışçi sınıfıyla sınırlıyorum).Partıyı bu iki kategori meydana getirir. Ayrıca, 3) partiyle ilişiği olan ışçı örgütleri; 4) partiyle ilişiği olmayan ama fiilen onun denetim ve yönetiminde bulunan işçi örgütleri; 5) işçi sınıfının, sınıf savaşımının büyuk ölçüde kendını gösterdiği olaylarda, bellı oranda sosyal-demokrat partinin kısmen yönetimi altına giren örgütlenmemış ögeleri. Bu, aşağı-yukarı, benım sorunu nasıl ele aldığımı gösterir."*
>
> *(Lenin, "Bir Adım İleri, İki Adım Geri", s.84-85, Sol Yayınları)*

Görüldüğü gibi, Lenin Parti'yi iki kategoriden olan bir bü tün olarak düşünmektedir. 1) Devrimcilerin örgütleri. Bundan Lenin'in anladığı, mesleği devrimcilik olanların oluşturduğu örgütlerdir. Lenin için hareketin sürekliliğinin sağlanması-

nın garantisi budur. Parti örgütünün merkezinde Lenin'in dü-
güncesine göre "devrimcilerin örgütleri" vardır.

2) Olabildiği ölçüde yaygın ve çeşitli işçi örgütleri. Le
nin bunlardan, mesleği devrimcilik olmayan; yaşamak için mes
leklerini sürdürürken; partili olarak da çalışanlardan olu-
şan parti örgütlerini kastediyor.

Bu iki kategori dışındaki örgütlenmeler artık doğrudan Par
ti değil; Parti önderliğindeki ya da partinin içinde çalıştı
ğı kitle örgütleridir.

* * *
* * *

I.3. LENİNİST PARTİNİN İŞLEYİŞ İLKESİ DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİKTİR

Komünist Partisi işçi sınıfının çok küçük bir bölümünü ör
gütlü olarak içinde barındırmasına rağmen, işçi sınıfının ve
diğer devrimci sınıf ve tabakaların kendiliğinden hareketini
bir hedefe yönlendirme görevini üstlenen bir örgüttür. Bu ör
gütün bu büyük görevini yerine getirebilmesi için eylemde "tek
bir insan" gibi hareket etmesi mutlak gerekliliktir. Komünist
Partisi üyelerinden "çelikten bir disiplin" talep eder. Bu di
siplin kölece değil, bilinçli bir disiplindir. Bu disiplinin
temeli, işçi sınıfının kurtuluşu için onun "örgütünden başka
birşeyinin olmadığı" bilincidir. Komünist Partisinin belli iş
leyiş kuralları vardır. Bütün bu kurallar her parti üyesi ta
rafından en baştan bilinen ve uyulması kabul edilen kurallar
dır. En kısa ifadesi ile Demokratik Merkeziyetçilik ile ifade
edilen bu kurallar; adından da anlaşılacağı üzere, demokrasi
ve merkeziyetçiliği birlikte içermektedir. Demokrasi ve mer-
keziyetçiliğin sınırları devrimin her döneminde, partinin i-
çinde bulunduğu her anda aynı kalmaz. Bunlar duruma göre da-
ralır, genişler. Esas olan, içinde bulunulan her anda, anın
mümkün kıldığı en geniş demokrasiyi; merkeziyetçiliği sarsma
yacak biçimde uygulamaktır. Demokratik Merkeziyetçiliğin de-
mokrasi yönü, öncelikle parti içinde görüş ayrılıkları üzeri
ne serbestçe tartışılması; ideolojik mücadelenin yürütülmesi;
parti içinde ilkesel konulardaki görüş ayrılıklarının kamuo-
yuna da yansıtılması; partinin ve partiyi destekleyenlerin,
ve devrimci kamuoyunun parti içinde görüş ayrılıklarının du-
rumunu bilmesi, ve partiyi kontrol edebilmesi anlamına gelir.

Parti içinde tartışma ve eleştiri özgürlüğü, demokrasinin gereğidir. Ancak bu özgürlük hiçbir şekilde "eylembirliğini bozma" özgürlüğüne dönüştürülemez. Eleştiri özgürlüğü, eylembirliğini sabote etmeyecek şekilde ele alınır. Demokrasi yalnızca eleştiri, tartışma özgürlüğü ile sınırlı değildir. Demokrasi aynı zamanda üst kademelerin alttan seçimle işbaşına gelmesini talep eden seçim ilkesini; ve kitlenin partiyi kontrol etmesine izin verecek tam bir aleniyet ilkesini de içerir. Demokrasinin, tartışma ve eleştiri özgürlüğü dışındaki bu diğer iki yönü, gizli olan bir partide ister istemez şartların zorlaması sonucu sınırlı olacaktır. Demokrasinin bu iki ilkesi tam anlamıyla ancak iktidardaki bir Komünist Partisi tarafından gerçekleştirilebilir ilkelerdir.

İşte Lenin bu yüzden "Ne Yapmalı?"da "geniş demokrasi ilkesi" uygulanmasını talep edenlere karşı şunları söylemektedir:

"'Geniş bir demokrasi ilkesi'nin iki açık koşulu gerektirdiğini herhalde herkes kabul eder: birincisi tam bir açıklığı, ikincisi bütün kademelere seçimle gelinmesini. Örgütün üyeleri için sınırsız tam bir açıklık olmadan demokrasiden sözetmek gülünç olur. Alman Sosyalist Partisine demokratik bir örgüt diyebiliriz, çünkü bütün faaliyetleri, parti kongreleri bile, açık olarak yapılır; ama üyeleri dışında herkese karşı gizlilik perdesi altında saklanan bir örgütü kimse demokratik olarak nitelendiremez. O halde, 'geniş bir demokrasi ilkesi'nin temel koşulu gizli bir örgüt tarafından yerine getirilemezken, bu ilkeyi öne sürmenin yararı ne? Bu 'geniş ilke', böyle bir durumda, gürkemli ama içi boş bir sözdür. Dahası var. Bu söz, örgütlenmeye ilişkin o andaki ivedi görevlerin hiç anlaşılmadığının da kanıtıdır. Bizim devrimcilerimizin 'geniş' yığını arasında gizliliğe ne kadar az uyulduğunu herkes bilir. Bundan, 'üyelerin sıkı bir elekten geçirilmesini' haklı olarak isteyen B-v'nin nasıl yakındığını gördük. Ama 'gerçeklik duygularıyla' övünen kimseler, böyle bir durumda en kesin gizliliğin ve üyelerin en sıkı (yani daha da sıkı) bir elekten geçirilmesi üzerinde değil de, 'geniş bir demokrasi ilkesi' üzerinde direniyorlar! Karavana atmak buna denir.

Demokrasinin ikinci koşulu için de, seçim ilkesi için de, durum daha uygun değildir. Siyasal özgürlüğün bulunduğu ülkelerde, seçim ilkesi tartışma götürmez. Alman Sosyal-Demokrat Partisi tüzüğünün birinci maddesi şöyle der: 'Parti programının ilkelerini kabul edenler ve partiyi gücü yettiği kadar destekleyenler parti üyesidir.' Bir tiyatro sahnesi seyircilerine ne kadar açıksa, siyasal arena da kamuoyuna o kadar açık olduğundan, herkes gazetelerden ve açık toplantılardan şu ya da bu kimsenin partinin ilkelerini kabul edip etmediğini, partiyi destekleyip desteklemediğini bilir. Belirli bir siyasal kişinin işe nasıl başladığını, nasıl bir evrimden geçtiğini, çetin bir anda nasıl davrandığını, ne gibi nitelikler taşıdığını herkes bilir; onun için bütün parti üyeleri, bütün olguları biliyor olduklarından, bu kişiyi belirli bir parti kademesine seçerler ya da seçmezler. Bir parti üyesinin siyasal alandaki her hareketinin (sözcüğün kesin anlamıyla) genel denetimi, biyolojide 'en

uygunların kalımı' diye adlandırılan ve otomatik olarak işleyen si yasal bir mekanizmayı yaratır. Mutlak bir açıklığın, seçilme hakkı nın ve genel denetimin sonucu olan bu 'doğal seçme', her siyasal ki şinin, son tahlilde, 'kendisi için en uygun yeri' bulmasını, gücü- ne ve yeteneklerine en uygun duşen işi yapmasını, hatalarının so- nuçlarını anlamasını, ve hatalarını kabul etme ve bunlardan kaçın- ma yeteneğini herkesın önünde ortaya koymasını sağlar.

Çizdiğimız bu tabloyu, bizim otokrasimizin çerçevesi içıne yerleş tırmeye çalışınız! Rusya'da, 'parti programının ilkelerını kabul e den ve partiyi gücü yettiği kadar destekleyen' herkesin, gızlı ça- lışan devrimcinin bütün eylemlerini denetlemesini akıl alır mı? İ- şin çıkarları gereği, devrimcı, bu 'herkes' dediklerimizin onda-do kuzundan kimliğini saklamak zorunda iken, bu herkesin, devrimciler den birini belli bir kademeye seçmesi mümkün müdur? Raboçeye Dyelo nun ortaya attığı görkemli formüllerin gerçek anlamı uzerinde bı- raz duşunünüz, otokrasinın karanlığı ve jandarma egemenliği altın- da, parti örgütündeki 'geniş demokrasının' yararsız ve zararlı bır oyuncaktan başka bırşey olmadığını gorursünuz. Yararsız bir oyun - caktır, çünkü gerçekte, hıçbır devrimci örgüt, ne kadar isterse ıs tesin, geniş demokrasiyi hiçbır zaman uygulamamıştır ve uygulayama mıştır. Zararlı bır oyuncaktır, çünkü 'geniş bir demokrasi ilkesı- nin' uygulanması yolunda herhangı bir çaba, sadece, polısın büyük baskınlara girişmesını kolaylaştıracak, bugun huküm süren ilkelli- ği devam ettırecek, ve pratik içında çalışan militanların dıkkatı- nı, profesyonel devrımcıler olmak için kendilerini eğıtmeleri gıbi cıddı ve ivedi bir görevden, 'kağıt' üstünde ayrıntılı seçim siste mi kuralları hazırlamaya çekecektir. Bu 'demokrasicilik oyunu' an- cak etkin çalışmaya katılma fırsatını bulamayan kimselerin sık sık toplandığı yurtdışında, özellikle kuçük gruplarda, yer yer gelişe- bilir."

(Lenin, "Ne Yapmalı?", s.168-171, Sol Yayınları)

Görüldüğü gibi burada Lenin partinin "merkeziyetçilik" ye rine "geniş demokrasi ilkesi" temelinde işlemesi gerektiğini savunanlar karşısında "geniş demokrasi ilkesi"nin tam açık lık, ve seçim ilkesini içerdiğini, bunun ise Rusya'da (bugün emperyalizm çağında, proletaryanın iktidarda olmadığı hiçbir ülkede diyebiliriz!) mümkün olmadığını; geniş demokrasi ilke si talebinin bu yüzden gerçek görevlerden saptıran bir talep olduğunu ortaya koyuyor.

Aynı şekilde, "SBKP(B) Tarihi/Kısa Ders"te de, demokrasi ilkesi "tam açıklık ve seçim" şeklinde yorumlandığı için, SB KP(B)'nin "merkeziyetçilik" ilkesi temelinde kurulduğu söyle niyor. Şöyle deniyor:

" Parti, görevlerini gereğince yerine getirebilmek ve kitlelere sistemli bir şekilde kılavuzluk edebilmek için, merkeziyetçilik il kesine dayanarak örgutlenmeli, bir tek tüzüğe, mütecanis Partı di- siplinine ve bir tek yönetici organa sahip olmalıdır. Bu organ,Par ti Kongresi, kongreler arasındaki zamanlarda da Parti Merkez Komi- tesidir. Partide azınlık çoğunluğa, tek tek örgütler merkeze, alt örgütler üst örgütlere itaat etmelidir. İşçi sınıfının partisi, bu

şartları yerine getiremezse, gerçek bir parti olamaz ve işçi sınıfına kılavuzluk etme görevlerini gerçekleştiremez.

Hiç şüphe yok ki, çarlık istibdadı altında Partinin illegal olarak varolduğu günlerde, Parti örgütleri tabandan seçim ilkesi üzerinde kurulamazdı ve bunun bir sonucu olarak da, Parti kesinlikle gizli olmalıydı. Ama Lenin, Partimizin hayatının bu geçici özelliğinin çarlığın kaldırılmasıyla ortadan kalkacağını, Partinin açık ve legal bir hale geleceğini ve Parti örgütlerinin demokratik seçim, demokratik merkeziyetçilik ilkelerine dayanılarak kurulacağını düşünüyordu.

'Eskiden,' diye yazıyordu Lenin, 'Partimiz resmen örgütlenmiş bir bütün değildi, ayrı ayrı grupların toplamıydı; sadece ve bu yüzden bu grupların arasında ideolojik etki ilişkilerinden başka bir ilişkinin kurulması imkansızdı. Şimdi ise, örgütlenmiş bir Parti haline geldik, bu, otoritenin kurulmasını, düşüncelerin gücünün otoritenin gücüne dönüştürülmesini ve alt Parti kuruluşlarının üst Parti kuruluşlarına bağlılığını gerektirir.'

Menşevikleri, Parti otoritesi ve disiplinine itaat etmeyen örgütsel nihilizm ve aristokratik anarşizm ile suçlarken Lenin şöyle yazıyordu:

' Bu aristokratik anarşizm özellikle Rus nihilistlerine özgü bir şeydir. Rus nihilistine, Parti örgütü muazzam bir "fabrika" olarak görünür: parçanın bütüne, azınlığın çoğunluğa bağlılığını, o, "kölelik" olarak kabul eder... bir merkezin yönetimi altında yapılan işbölümü, onda, insanların çarkın dişlilerine dönüştürülmesine karşı traji-komik bir feryat uyandırır (bu dönüştürülmenin en zalimce örneği olarak, yazı kurulu üyelerinin birer yazar haline getirilmesi kabul edilir); Partinin örgüt tüzüğünden sözedilecek olunduğunda, alaycı bir gülümseyiş takınır ve tüzükten tamamıyle vazgeçilebileceği yolunda, 'şekilciler'i hedef alan küçümseyici bir imada bulunur.'"

("SBKP(B) Tarihi / Kısa Ders", s.73-74, Aydınlık Yayınları 1975)

Açıktır ki, "demokrasi" ilkesi, seçim ve tam açıklık olarak ele alındığında, illegal bir partinin merkeziyetçilik ilkesi temelinde kurulduğunu söylemek doğrudur. Ama demokrasinin diğer unsuru — parti içinde görüş ayrılıkları üzerine serbestçe tartışma, eleştiri özgürlüğü — demokratik merkeziyetçiliğin bir unsuru olarak ele alındığında; ilkenin demokratik merkeziyetçilik olduğunu söylemek doğrudur. Nitekim Dünya Komünist Hareketi daha sonra, Komünist Partisinin işleyiş ilkesinin "demokratik merkeziyetçilik" olduğu tespitini yapmıştır.

Lenin-Stalin'in önderliğindeki Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin de "merkeziyetçilik" ilkesi temelinde kurulmuş olduğu tespiti yapılmasına rağmen; onun içinde en geniş eleştiri ve tartışma özgürlüğü vardı. Bu anlamda onun kuruluş ilkesinin de demokratik merkeziyetçilik olduğunu; demokrasinin ö

zellikle seçim ve açıklık ilkelerinin illegalite şartlarında şartlara göre sınırlı olduğunu söyleyebiliriz.

Demokratik Merkeziyetçiliğin merkeziyetçilik yanı, herkesi bağlayan bir parti tüzüğünün varlığı; herkesi bağlayan parti disiplininin varlığı; herkesi bağlayan bir en üst organın (Kongrenin) varlığı; iki kongre arasında onun yetkilerini kullanan, onun seçtiği bir merkezin varlığı; bütün parti organlarının Merkez Komitesinin kararlarına uyması; alt kademelerin üst kademelere; azınlığın çoğunluğa uymasını içerir.

Bu iki yanın şartlara göre ustaca kaynaştırılması, komünistlerin önünde duran önemli bir görevdir.

* * *
* * *

I.4. LENİNİST PARTİNİN ÖZELLİKLERİ

Stalın, "Leninizmin Ilkeleri" adlı eserinde, Leninist bir partinin özelliklerini 6 noktada toplamıştır. Biz bu noktala ri aşağıda bütünlük içinde aynen aktarmayı; ve Stalin'in söy lediklerinde bize önemli görünen birkaç nokta üzerinde durma yı gerekli görüyoruz:

> *"1. Parti, işçi sınıfının öncü müfrezesi. Partinin herşeyden önce işçi sınıfının öncü mufrezesi olması gerekir. Partının, işçi sınıfının en iyi unsurlarını, bu unsurların tecrübesini, devrimci ruhunu, proletarya davası uğruna sonsuz fedakarlığını emmesi gerekir. Ama, gerçekten bir öncü müfreze olması için, partının devrımci teor ile, hareketin yasalarının bilgisiyle, devrim yasalarının bilgisiyle silahlanmış olması gerekir. Yoksa parti, proletaryanın mücadelesini yönetemez, proletaryayı peşinden sürükleyemez. Eğer parti, işçi sınıfının kitlesinin duyduklarını ve düşündüklerini kaydetmekle yetinirse; kendiliğinden hareketin kuyruğunda sürüklenirse; kendiliğinden hareketin günlük seyrinin ve politikaya karşı ilgisizliğin üstesinden gelemezse; eğer parti proletaryanın geçici çıkarlarının üstüne çıkamazsa; kitleleri, proletaryanın sınıf çıkarları bilinci düzeyine yükseltemezse, gerçek bir parti olamaz.Partinin işçi sınıfının başında olması gerekir; parti, işçi sınıfından daha uzakları görebilmelidir; parti kendiliğinden hareketin kuyruğunda sürüklenmemeli, proletaryaya kılavuzluk etmelidir. 'Kuyrukçuluk' siyasetini telkin eden İkinci Enternasyonal partileri, proletaryayı burjuvazinin elinde bir alet rolüne mahkum eden burjuva politikasının ajanıdırlar. Ancak kendini proletaryanın öncü müfrezesi sayan ve kitleleri proletaryanın sınıf çıkarları bilinci seviyesine yükseltebilen bir parti, ancak böyle bir parti, işçi sınıfını trade-unionculuk yolundan vazgeçmeye ve bu sınıfı bağımsız bir siyasi güç haline getirmeye muktedirdir. Parti, işçi sınıfının siyasi önderidir.*

Yukarda işçi sınıfının mucadelesinin güçlüklerinden, bu mücadelenin çapraşık şartlarından sözettim. Strateji ve taktiğe, yedeklere ve manevralara, saldırıya ve geri çekilmeye değindim. Bu şartlar, savaş şartları kadar çapraşıktır, belki daha da çapraşıktır. Bu şartlar içinde doğru yolu kim bulabilir? Milyonlarca proletere doğru yönü kim verebilir? Savaş halinde olan hiçbir ordu, yenilmek istemiyorsa, tecrubeli bir kurmay heyetinden vazgeçemez. Proletaryanın da eğer amansız duşmanlarının pençesinde kahrolmak istemiyorsa, böyle bir kurmay heyetinden vazgeçemeyeceği açık değil mi? Ama bu kurmay heyetini nerede bulmalı? Ancak proletaryanın devrimci partisi, bu kurmay heyeti olabilir. Devrimci bir partısı bulunmayan işçi sınıfı, kurmaysız bir ordudur.

Parti, proletaryanın savaş kurmay heyetidir.

Ama partı sadece öncu müfreze olamaz. Aynı zamanda sınıfın bir müfrezesi, sınıfın bir parçası, varlığının bütün kokleri ile ona sıkı sıkıya bağlı bir parçası olmalıdır. Öncu mufreze ile işçi sınıfının arta kalanı arasındakı fark, partı uyeleri ile partisizler arasındaki fark, sınıflar yok olmadıkça, proletarya başka sınıflardan gelen unsurlarla kendi saflarını tamamlamadıkça; işçi sınıfı bütünü ile öncünün düzeyine yükselmedikçe, ortadan kalkamaz. Ama fark, işçi sınıfından kopmaya kadar varırsa, parti, içine çekilir ve partısiz kıtlelerle bağları çozülürse, parti partılikten çıkar. Parti, partisiz kıtlelerle bağlı değilse, kendisiyle partisiz kitleler arasında bağlantı yoksa, bu kitleler partının önderliğini kabul etmiyorlarsa, eğer partının kitleler arasında manevi ve siyasi itibarı yoksa, parti, sınıfa kılavuzluk edemez. Kısa bir süre önce, partimize, ikı yüz bın ışçıyı yeni üye kaydettik. Bu uye kaydının dik kate değer yanı, bu işçilerin partıye özellikle kendiliklerinden gelmemeleri, ama yenı uyelerın kabulüne fiilen katılan bütün partisizler kitlesı tarafından partiye gönderilmelerıdir. Genel kural olarak, partisizler kitlesinin onayı olmadan yeni üyeler kaydedilmiyordu. Bu, partisız ışçılerin büyük kitlesinin partimizi kendi öz partısı, kendı yakını bir parti, bir sevgili varlık saydığını, partinin gelişmesinın ve güçlenmesinin hayati çıkarı gereği olduğunu ve partımızin önderlığıne kaderini seve seve bağladığını gösterir. Partıyı partisızler kıtlesine bağlayan bu çozülmez manevi bağlar olmadan, partının, sınıfının kesın gücü olamayacağı açıktır. Parti, işçı sınıfının ayrılmaz bir parçasıdır.

' Biz, sınıf partisiyiz —der Lenin—. Bu yüzden, hemen hemen sınıfın tümü (savaş sırasında, iç savaş sırasında kesınlıkle tüm sınıf) partimizin önderlıği altında hareket etmelidir, partinin çevresinde saflarını mümkün olduğu kadar sıklaştırmalıdır. Ama kapitalist düzende bütün sınıfın ya da hemen hemen bütün sınıfın öncü müfrezesinin yani kendı sosyal-demokrat partisinin bilinç ve eylem düzeyine çıkabileceğini düşünmek manilovizm ve 'kuyrukçuluk' olur. Kapitalist duzende, (daha ılkel ve gelişmemış katların bilincine daha kolay ulaşabilen) sendika örgütlerinin bile, işçi sınıfının tümünü ya da hemen hemen tümünü kucaklayamayacağından, aklı başında hiçbir sosyal-demokrat şüphe etmemiştir. Öncü müfrezeyle, onun yörüngesinde dönen kıtleler arasındaki farkı unutmak, öncünün gittikçe daha genış kitleleri bu ıleri düzeye yükseltme görevini unutmak, sadece kendını aldatmak, gözlerini bizim görevimizin genişliğine kapatmak ve bu görevlerin kapsamını daraltmak olur.'"

(Stalin, "Leninizmin İlkeleri", s.98-100, Sol Yayınları)

Burada ilk olarak üzerinde durulması gerekli şey, partinin öncü örgüt olması için, onun "devrimci teori ile, hareketin yasalarının bilgisi ile silahlanmış olması gerektiği" öğretisidir. Bu, devrimci, Marksist-Leninist teorinin proletaryanın öncü örgütü için olağanüstü önemine dikkat çeken bir öğretidir. Özellikle "teorisyen" sözünün "küçümseyici bir dudak bükmesiz söylenmediği" ülkemiz şartlarında bunun üzerinde ne kadar durulsa azdır.

İkinci olarak, partinin işçi sınıfının bir parçası olması gerektiği öğretisi önemlidir. Bu, kitleyle sağlam temasların ve özellikle işçi sınıfı içinde çalışmanın önemini vurgulayan bir öğretidir.

Bu öğreti, partinin görevinin işçi sınıfını kendi seviyesine yükseltmek olduğu öğretisiyle birleştiğinde, kendiliğinden denciliğe, kitle kuyrukçuluğuna ters, doğru bir Marksist-Leninist kitle çizgisinin nasıl olması gerektiği konusunda bilgi vermektedir.

" 2. İşçi sınıfının örgütlü müfrezesi olarak parti. Parti, sadece işçi sınıfının öncü müfrezesi değildir. Eğer bu sınıfın mücadelesini gerçekten yönetmek istiyorsa, sınıfın örgütlü müfrezesi de olmalıdır. Kapitalizm şartları içinde partinin ödevleri son derece yaygın ve çeşitlidir. Parti, iç ve dış gelişmesinin son derece çetin şartları içinde proletaryanın mücadelesine kılavuzluk etmeli; durum saldırıyı gerektiriyorsa proletaryayı saldırıya geçirmeli; durum geri çekilmeyi gerektiriyorsa, proletaryanın güçlü hasmının darbelerinden sakınmasını sağlamalı; partisiz, örgütsüz işçi kitlesinin milyonlarına disiplin ruhunu ve sistemli mücadeleyi, örgüt ruhunu ve metaneti kazandırmalıdır. Ama parti, ancak kendisi de disiplinin ve örgüt ruhunun somut örneği ise; ancak kendisi proletaryanın örgütlü müfrezesi ise bu ödevleri başarabilir. Bu şartlar olmadan, partinin, proletaryanın büyük kitlelerine önderlik etmesi, sözkonusu bile olamaz.

Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir.

Partinin örgütlü bir bütün olduğu anlayışı, partimizin tüzüğünün birinci maddesine konan Lenin'in ünlü formülü ile saptanmıştır. Bu formüle göre, parti, örgütlerinin toplamı; ve parti üyesi de parti örgütlerinden birinin bir üyesi olan kimsedir. Daha 1903'te, bu formüle karşı koyan menşevikler, bunun yerine kendi kendini partiye alma 'sistemini', parti üyesi 'sıfatını' şu veya bu şekilde partiyi destekleyen, ama parti örgütüne girmeyen ve girmek istemeyen her 'profesör ve öğrenciye', her 'sempatizan'a ve her 'grevci'ye teşmil eden 'sistemi' koymayı teklif ediyorlardı. Açıktır ki, eğer bu orijinal sistem, partimizde yer etseydi, partinin profesör ve öğrencilerle aşırı derecede dolmasına sebep olur ve parti ile sınıf arasındaki sınırı silerek, partinin örgütsüz kitleleri öncu müfrezenin düzeyine yükseltme ödevini ortadan kaldırarak, partiyi, 'sempatizanlar' denizinde kaybolmuş, şekilsiz, örgütsuz bir 'kuruluş' haline getirirdi. Böyle oportünist bir 'sistem' ile partimizin, devrimci işçi sınıfının örgütçü çekirdeği rolünü başaramayacağını söylemenin gereği yoktur.

'Martov'un görüşüne göre —der Lenin—, parti sınırları tamamiyle belirsiz kalmaktadır, çünkü "her grevci" kendini partı üyesi "ilan edebilir". Bu belirsizliğin yararı nedir? Bir "ünvan"ın en geniş bi çimde yayılması. Zararı ise, bunun örgütsüzleşme fikrini getirmesi, sınıf ile partıyi birbirine karıştırmasıdır.'

Ama partı, sadece örgütlerinin toplamı değildir. Aynı zamanda par ti, bu örgütlerin birıcık sistemi, alt ve üst yönetim organlarıyla, azınlığın çoğunluğa uymasıyla, bütün parti üyeleri için zorunlu o-lan pratik kararlarıyla, bu örgütlerin bir bütün olarak olumlu bir lığıdir. Bu şartlar gerçekleşmeden parti, işçi sınıfının örgütlü mü cadelesinin sistemlı ve örgütlü yönetimini sağlamaya yetenekli tek ve orgütlü bır butün olamaz.

'Eskıden partimız —dıyor Lenın— açıkça örgutlenmiş bır bütün değıldı. Sadece ayrı ayrı grupların bir toplamı idı. Bu da, bu gruplar arasında ıdeolojik etki ılişkilerinden başka bir ilişki bulunmamasının sebebı ıdı. Şimdi ise, biz örgütlü bir parti olduk; ve bu da bır otorıtenın yaratılması, fikirlerin etkisinin otoritenin etkısı şeklıne gırmesi, partının alt kademelerinin üst kademelerine bağımlı bulunması demektir.'

Azınlığın çoğunluğa uyması ilkesi, parti çalışmalarının bir merkezi organ tarafından yonetilmesi, istikrar bulmamış unsurların hücumlarına, 'burokratizm', 'formalizm' vb. suçlamalarına sık sık ve sile teşkıl eder. İspatlamaya gerek yok ki, bu ilkeler uygulanmadan partının bir bütün olarak sistemli çalışması ve ışçi sınıfının mücadelesının yönetilmesi mümkün olamazdı. Örgüt sorununda Lenin-izm, bu ılkelerin sıkı sıkıya uygulanmasıdır. Lenın, bu ilkelere karşı mucadeleyi, alayla karşılanmaya ve reddedilmeye layık 'Rus nihilizmı' ve 'aristokrat anarşizmi' dıye nıteler.

Lenin, Bır Adım İleri, İkı Adım Gerı adlı kitabında, bu kaypak unsurlar hakkında şöyle der:

' Bu aristokrat anarşızmi, özellikle Rus nihilistine özgüdür. Parti örgütü ona korkunç bir "fabrika" gibi görünür; parçanın bütüne, azınlığın çoğunluğa boyun eğmesi, onun ıçın bır "köleleşme"dir.... bir merkezin yönetımı altında işbölümü, insanların bir çark haline sokulmasına karşı traji-komik çığlıklar koparmasına sebep olur.... parti tuzuğunun hatırlatılması bile yüzünü küçümsemeyle buruşturmasına ve kendini beğenmişlikle "tüzüksüz de işlerin pekala yürüyeceği" düşüncesini ileri sürmesine sebep olur....' 'Ünlü bürokratizme karşı duyulan hoşnutsuzluğu maskelemeye yaradığının ve ayıplarını örtmek için incir yaprağı ödevini gördüğünün açık olduğu kanısında yım.... Sen bir bürokratsın, çünkü sen benim isteğimle değil, istemediğim halde kongrenin kararıyla iş başına geldin; sen bir formalıstsin çunkü kongrenin açık kararlarına dayanıyorsun ve benim rızamı almıyorsun; kabaca mekanik bir tarzda hareket ediyorsun,çünkü parti kongresinin "mekanık" çoğunluğuna dayanıyor, benim seçilmeden mevkie geçme isteğimı dikkate almıyorsun; sen bir otokratsın, çunku iktidarı eski ahbap çevresine teslim etmek istemiyorsun.'"

(Stalin, "Leninizmin İlkeleri", s.100-103, Sol Yayınları)

Partinin sınıfına gerçekten önderlik edebilmesi için onda "fikir gücünün otorite gücüne dönüşmesi" gerekir. Partinin eylemde tek bir insan gibi hareket edebilmesi gerekir. Bu ise örgütlülüğü gerektirir. Azınlığın çoğunluğa, alt kademelerin

üst kademelere, tüm partinin merkeze uyması örgütlülüğün minimum şartlarındandır. Ama bu olmadan sınıfa önderlik de boş laftır.

" 3. Parti proletaryanın sınıf örgütünün en yüksek şeklidir. Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir. Ama işçi sınıfının tek örgütu değildir. Proletarya, sendikalar, kooperatifler, fabrika örgutleri, parlamento grupları, partisiz kadın birlikleri, basın, kültür ve eğitim örgutleri, gençlik dernekleri, (açık devrimci eylem sırasında) devrimci mücadele örgütleri, (eğer proletarya iktidarda ise) devlet örgütu olarak Sovyetler vb. gibi bir sıra diğer örgütlere de sahıptir. Bu örgutlerin büyük çoğunluğu parti dışı örgütlerdir ve içlerinden ancak birkaçı partiye doğrudan doğruya bağlıdır ya da partının kollarını teşkil eder. Bütün bu örgutler, belirli şartlarda işçi sınıfına kesinlikle gereklidirler, çunkü bunlar olmadan mucadelenın çeşitli aşamalarında proletaryanın sınıf mevzilerini guçlendirmek, burjuva düzeni yerine sosyalıst düzeni kurmak la yukümlü bır güç olarak proletaryayı mücadeleye hazırlamak imkansızdır. Ama sayısı bu kadar kabarık olan bu örgütlerın yönetim birliğini nasıl sağlamalı? Bu örgut çokluğunun, yönetimde dağınıklığa sebep olmayacağının garantisi nerededir? Denilecek ki, bu örgütlerın her bırı, kendı özel alanında çalışmaktadır ve dolayısıyla bunlar bırbirlerinin çalışmasına engel olamaz. Bu, elbette doğrudur. Ama tek bir sınıfa, proleter sınıfına hizmet ettiklerine göre, bütun bu örgütlerin eylemlerını tek bir doğrultuda yurutmeleri gerektiği de doğrudur. Şu soru sorulabilir: Bütün örgütlerın çalışmalarında ızlemeleri gereken bu çizgiyi, bu genel doğrultuyu kim belirler? Gereken tecrübeye sahip bulunduğu için, yalnız bu genel çızgiyi hazırlamaya yetenekli olmakla kalmayan, aynı zamanda yeterli otoriteye de sahip bulunduğu için, bütün bu örgütleri yönetim birliği sağlamak ve aykırı hareketlerı gidermek üzere bu çizgiyi uygulamaya, teşvık etmeye yetenekli olan bu merkezi örgut hangisidir?

Bu örgüt, proletaryanın partisidir.

Partı bunu başarmak ıçin gerekli butün önşartlara sahıptir, çünkü, birıncısı, parti, proletaryanın partisiz örgütlerine doğrudan doğruya bağlı olan ve çok defa bu örgütleri yoneten işçi sınıfının en seçkın unsurlarının birleşme noktasıdır; ıkincisi, ışçi sınıfının en seçkin unsurlarının birleşme noktası olan partı, işçi sınıfının orgütlerinin her şeklını yönetmeye yetenekli onderlerinin yetiştirilmesı için en iyi okuldur; üçüncusü, ışçı sınıfı önderlerinin yetıştirilmesı ıçın en iyi okul olan parti, tecrübesi ve saygınlığı ile proletaryanın mücadelesinin önderliğini merkezileştirmeye ve böylelikle ışçi sınıfının çeşitli örgütlerini, yardımcı organları ve partiyi sınıfa bağlayan hareket ıletici kayışlar (volan kayışları) haline getirmeye yetenekli bırıcik örguttür. Parti, proletaryanın en yüksek sınıf örgütu şeklidir.

Tabii bu, partı dışı örgütlerın, sendikaların, kooperatiflerın vb. partinin yönetımine, resmen ast olarak bağlı olmaları demek değildır. Sadece, bu örgutlerden olan ve bunlarda tartışma gotürmez şekilde etkili olan partı uyeleri, bu parti dışı örgütlerin çalışmalarında proletarya partısıne yaklaşmaları ve onun sıyasi onderliğini gönül rızasıyla kabul etmeleri için butün ikna yollarına başvurmalıdır demektir.

Işte bunun ıçın Lenın, partının siyası önderliği, proletaryanın bütun obür örgüt şekillerıne uzanması gereken 'proleterlerin sınıf bırlığının en yüksek şeklı' olduğunu söyler.

Işte bunun için partisiz örgütlerin 'bağımsızlığı' ve 'tarafsızlığı' oportunist teorisi, bağımsız parlamenterlerle partiden kopmuş yazarların, dar görüşlü sendika önderleriyle burjuvalaşmış kooperatifçilerin sayısını artıran bu teori, Leninist teori ve pratikle kesinlikle bağdaştırılamaz."

(Stalin, "Leninizmin İlkeleri", s.103-105, Sol Yayınları)

İşçi sınıfına önderlik etmek için, yalnızca işçi sınıfının en bilinçli kesiminin parti içinde örgütlenmesi yetmez. İşçi sınıfının parti dışında daha bir dizi sınıf örgütü vardır. Partiyi bu örgütlerden ayıran, onun bütün diğer örgütleri yönetme, yönlendirme yeteneğine sahip olmasıdır.

" 4. Proletarya iktidarının aleti olarak parti. Parti, proletaryanın en yüksek örgüt şeklidir. Parti, proleter sınıfın bağrında ve bu sınıfın örgütleri arasında asıl yönetim gücüdür. Ama, bu, hiç de partinin kendisinin bir sonuç olduğu, kendi kendine yeter bir güç olduğu anlamına gelmez. Parti, sadece proleterlerin sınıf birliğinin en yüksek şekli değildir, aynı zamanda, proletaryanın elinde, henüz kurulmadan önce diktatörlüğünün kurulmasına yarayan, kurulduğu zaman da bu diktatorluğun pekiştirilmesine ve genişletilmesine yarayan bir araçtır. Eğer iktidar sorunuyla karşı karşıya kalmasaydı, emperyalizmin yarattığı şartlar, kaçınılmaz savaşlar, bir buhranın varlığı, proletaryanın bütün güçlerinin bir noktada toplanmasını, burjuvaziyi devirmek ve proletarya diktatörlüğünü kurmak için devrimci hareketin bütün iplerinin bir tek yerde toplanmasını gerekli kılmasaydı, sağlamasaydı, parti, bu kadar önem kazanamaz, proletaryanın bütün öbür örgüt şekilleri içindeki üstün durumuna erişemezdi. Parti, proletaryaya, herşeyden önce, proletaryanın iktidarı başarıyla alması için vazgeçilmez bir kurum olan savaş genel kurmayı olarak gereklidir. İspata gerek yok ki, proletaryanın kitle örgütlerini çevresinde toplamaya ve savaş sırasında hareketin tümünün önderliğini merkezileştirmeye yeteneklı bir parti olmasaydı, proletarya, Rusya'da devrimci diktatörlüğünu kuramazdı.

Ama parti, proletaryaya sadece diktatörlüğünü kurması için gerekli değildir; parti, diktatorlüğü devam ettirmek, onu sosyalizmin tam zaferini sağlamak amacıyla sağlamlaştırmak ve alanını genişletmek için daha da gereklidir.

' Partimizde —diyor Lenin—, en sert disiplin, gerçek demir disiplin olmadan, işçi sınıfının bütün kitlesinin, yani bu sınıfta düşünen, namuslu, fedakar, etkili, geri tabakalara kılavuzluk etmeye ve onları ardından sürüklemeye yeteneklı ne varsa onların tam ve kısıtsız desteği olmadan, Bolşeviklerin şimdi, 2,5 yıl demiyorum 2,5 ay bile iktidarda kalamayacaklarını bugün resmen herkesin görebildiği muhakkaktır.'

Ama diktatorluğü 'sürdürmek' ve 'yaymak' ne demektir? Milyonlarca proletere disiplin ve örgüt ruhunu aşılamaktır; proleter yığınlar içinde birliği ve küçük-burjuva kökenli güçlerin ve küçük-burjuva alışkanlıkların kemirici etkisine karşı bir savunma kalesi kurmaktır; küçük-burjuva tabakaları yeniden eğitmek ve değiştirmek için proleterlerin örgut çalışmalarını pekiştirmektir; sınıfları kaldırmak ve sosyalist üretimi örgütlendirmek için zorunlu şartları ha-

zırlamaya yetenekli bir güç olabilmeleri için proleter kitlelerin kendilerini eğitmelerine yardım etmektir. Bütün bunları ise, birliğinden ve disiplininden güç alan bir parti olmadan başarmak imkansızdır.

' Proletarya diktatörlüğü —diyor Lenin—, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, kanlı ve kansız, şiddetli ve barışçı, askeri ve iktisadi, pedagojik ve idari inatçı bir mücadeledir. Milyonlarca ve on milyonlarca insanın alışkanlıklarının gücü, en korkunç güçtür. Mücadelede çelikleşmiş bir parti olmadan, sözkonusu sınıfta namuslu ne varsa onun güvenini kazanmış bir parti olmadan, kitlelerin ruh halini kollamayı ve kitle üzerinde etkili olmayı bilen bir parti olmadan, bu mücadeleyi başarı ile devam ettirmek imkansızdır.'

Proletarya, diktatörlüğünü kurmak ve devam ettirmek için partiye muhtaçtır. Parti, proletarya diktatörlüğünün bir aletidir.

Bundan çıkan sonuç şudur ki, sınıfların ortadan kalkması ve proletarya diktatörlüğünün yavaş yavaş sona ermesi partinin de sona ermesine sebep olacaktır.

(Stalin, "Leninizmin İlkeleri", s.105-107, Sol Yayınları)

Proletaryanın iktidarı ele geçirmesi ile partinin görevi bitmeyecektir. Parti, proletaryanın en bilinçli, en iyi unsurlarının örgütüdür. İktidar ele geçirildikten sonra da parti, sınıf ile özdeş duruma gelmeyecektir. O proletarya diktatörlüğü şartlarında proletaryanın diğer kesimlerini, ve emekçi kitleleri eğiterek, onları parti seviyesine yükseltme görevine devam edecektir. Parti, partili olmayan kitlenin seviyesi parti seviyesine geldiği ölçüde giderek yokolacaktır. Bu süreç aynı zamanda proletarya diktatörlüğünün giderek yokolması sürecidir

" 5. Hizıplerin varlığı ile bağdaşmayan irade birliği olarak parti. Birliğinden ve demir disiplininden güç alan bir parti olmadan proletarya diktatörlüğünü kurmak ve devam ettirmek imkansızdır. Ama bütün partı üyelerinin irade birliği olmadan, hareket birliği olmadan partıde demır dısiplin duşunülemez. Şuphesız ki bu, partıde fikir mücadelesine yer olmadığı anlamına gelmez. Tam tersine, demır dısiplın, eleştiriye ve fikir mücadelesine engel olmak şöyde dursun, partinin bağrında eleştiriyi ve fıkir mucadelesını gerektirir. Üstelık bu, disiplinın 'kor' dısıplin olması da demek değildır. Tam tersine, demir disiplin, bilinçli ve gönüllu olarak kabul edilen bir itaatı öngörür, çünkü ancak bılinçli bir disiplın, gerçekten demir dısiplin olabilir. Ama fikır mücadelesi bıtınce, eleştiri tükenip karara varılınca, butun parti üyelerinin ırade bırlığı ve eylem birlığı şarttır. Bu, öyle bir zorunlu şarttır ki, onsuz ne bir leşmiş partı, ne de partide demir dısıplin düşünülebilir.

' Bu çetin iç savaş döneminde —diyor Lenin— Komunist Partısi, ancak en merkezileşmiş tarzda örgütlenmişse, Partıde askerı dısıplıne pek benzeyen demir dısıplın yururlukteyse ve partının merkezı, büyük bir otoriteye sahipse, geniş yetkıleri varsa ve parti üyelerinin genel güvenini kazanmışsa görevini başarabilir.

Diktatörlüğün kuruluşundan önceki mücadele şartlarında parti disiplini hakkında bunlar söylenebilir.

Diktatörlüğün kurulmasından sonra aynı şeyi, ama daha da büyük ölçüde söylemek gerekir.

' Proletaryanın partisinin demir disiplinini (özellikle onun diktatörlüğü sırasında) azıcık da olsa zayıflatan kimse —der Lenin—, gerçekte, proletaryaya karşı burjuvaziye yardım eder.'

Dolayısıyle hiziplerin varlığı parti birliği ile, demir disiplinle bağdaşamaz. Hiziplerin varlığının birçok merkezlerin varlığına sebep olduğu açıktır; birçok merkezin varlığı ise partide ortak bir merkezin yokluğu, irade birliğinin parçalanması, disiplinin gevşemesi ve dağılması, diktatörlüğün zayıflayıp dağılması demektir. Şüphesiz proletarya diktatörlüğüne karşı mücadele eden ve proleterleri iktıdara gotürmek istemeyen İkıncı Enternasyonal partileri, liberalizmin böylesini hizip özgürlüğü olarak hoş görebilirler;çünkü bu partilerin demir disipline ihtiyaçları yoktur. Ama çalışmalarını proletarya diktatörlüğünün kuruluşu ve sağlamlaştırılması ödevi üzerinde örgütlendıren Komünist Enternasyonali partileri, ne 'liberalizmi', ne hizip özgürlüğünü hoş göremezler.

Parti, her türlü hizipçiliği ve parti içinde her türlü iktidar bölunmesını ımkansız kılan irade birliğidir.

Bundan dolayı Lenin, 'Proletarya diktatörlüğunün başarılarının temel şartı olan parti birlığinin ve proletaryanın öncü müfrezesinin irade birliğinin gerçekleşmesi bakımından hizipçiliğin tehlikeleri'ne işaret eder. Bu fikir, partimizin X.Kongresinde kabul edilen 'Partının Bırlığı Üzerine' başlıklı özel kararında ıfade edilmiştır.

Bundan dolayı, Lenin, 'partıden kesin ve hemen ihraç edilme' cezası ile 'her türlü hizipçiliğin tam olarak bastırılmasını' ve 'şu veya bu platform üzerinde kurulmuş bütün grupların hemen dağıtılmasını' ıster."

(Stalin, "Leninizmin İlkeleri", s.107-109, Sol Yayınları)

Burada üzerinde durulması gereken şey, görüşümüzce,"hizip lerin varlığı ile bağdaşmayan irade birliği olarak parti" öğretisinin, yalnızca özel bir döneme (içsavaş, iktidar tehlikede, vb.) ait bir öğreti mi olduğu; yoksa genel geçerliliği olan bir öğreti mi olduğu sorunudur.

Burada Stalin bunu "yeni tipte bir parti"nin, yani Leninist partinin bir özelliği olarak, genelleştirerek ortaya koymaktadır; ve bunu yaparken görüşüme göre haklıdır.

Tabii ki burada RSDİP'nin tarihinde, böyle genel olan, ilke haline getirilen bir öğretinin, neden daha önce uygulanmadığı; neden daha önce (1920 öncesinde) böyle bir karar alınmadığı; böyle bir öğreti formüle edilmediği sorusu ortaya çıkıyor.

Bizim bu konuda düşündüğümüz şudur:

Leninist parti öğretisi, anahatları ile daha 1902'de "Ne İle Başlamalı? ('Nereden Başlamalı?')", "Ne Yapmalı?" gibi yazılarda; 1904'te "Bir Adım İleri, İki Adım Geri"de ortaya kon

muş olmasına rağmen; o dönemde henüz ortaya çıkmamış sorulara tabii ki cevap verilmemiştir. Gelişmelere, yeni sorunlara bağlı olarak; Leninizmin parti konusundaki öğretisi de gelişmiş, derinleşmiştir.

Leninizmin parti öğretisinde; en baştan itibaren "parti içinde her türlü iktidar bölünmesini red", bu anlamda da hizipçiliği red düşüncesi vardır. Lenin, parti içinde bir çok grubu, merkezi bir yapı içinde toplamaya çalıştığı dönemde de grupların dağıtılmasını, ve grup disiplininin yerine, herkesi bağlayan bir parti disiplini geçirilmesini savunuyordu. Azınlığın çoğunluğa, partinin merkeze, alt kademelerin üst kademelere uymasını savunuyordu. O eylembirliğinin sabote edilmesine kesinlikle karşı idi. Buna rağmen, eğer RSDİP aslında 2 grup olarak belli bir süre yanyana yaşadı; ve yer yer görünüşte birleşti; bu anlamda iki ayrı fraksiyon bir örgüt çatısı altında yeraldı ise, burada iki şeyin bilinmesi gerekir:

1) Bu, Lenin'in istediği bir durum, ideal olarak gördüğü bir durum değildi.

2) Birlik olduğu zaman da (çok kısa dönemler dışında) görünüşte bir birlikti. Gerçekte aynı isim altında hareket eden, gerçekte ayrı merkezlere, ayrı yayın organlarına, ayrı programlara sahip iki ayrı parti sözkonusu idi.

Bunun ötesinde, yine bilinmesi gerekir ki; arada bir (çok kısa süreler dışında) görünüşte birleşilen grup, genelde Marksizmin içinde görülen — bütün oportünist sapmalarına rağmen— bir gruptu; ve bu grup Sosyal-Demokrasiye ilgi duyan işçiler arasında da önemli bir kitle tabanına sahipti.

1912'de Bolşevikler bu (anormal) duruma son verdiler. Kendileri Bolşevik adını alarak, resmen de ayrı bir parti olarak ortaya çıktılar. Bu parti içinde de görüş ayrılıkları tabii ki vardı; ama görüş ayrılıklarının varlığı ve bunlar üzerine tartışma; bir Komünist Partisi içinde anormal değil, normal bir durumdur. Tartışma ve eleştiri özgürlüğü eylem birliğini parçalamadığı sürece; zararlı değil, yararlı ve gereklidir.

Bolşevikler, ayrı bir parti olarak ortaya çıktıkları andan itibaren, içlerinde ayrı bir merkez, ayrı bir program, ayrı bir yayın organına sahip olma anlamında bir hizip olmamıştır. Tartışma ve eleştiri özgürlüğünün sınırını eylembirliğini bozmaya kadar vardıranlardan ise parti kendini ayırmıştır.

1917 Temmuz'unda Troçki, ve onun etrafındaki grup, ayrı bir grup, ayrı bir program, ayrı bir merkez, ayrı bir yayın organı temelinde hizip olarak değil; Bolşevik Partinin programını, tüzüğünü kabul etme temelinde katılmışlardır. Yani burda

da "hiziplerin varlığı ile bağdaşmayan parti" öğretisine uygunluk sözkonusudur.

Daha sonraki gelişme içinde, bizzat Bolşevik Partinin kendi içinde görüş ayrılıkları temelinde belli gruplaşmalar oluşmaya başlamış; bunlar giderek parti platformundan ayrı platformlar etrafında ayrı merkezler oluşturup, partinin içinde iktidarın bölünmesi, eylembirliğinin bozulması eğilimlerini ortaya çıkarmışlardır. Genç proletarya diktatörlüğünün varlığını tehlikeye atan bu gelişmeye dur demek için "Parti Birliği Üzerine Karar" adlı karar alınmıştır. Bu karar aslında uygulamada zaten gündemde olanın yazılı olarak bir kez daha ifadesinden başka birşey değildir.

Üzerinde durulması gereken bir başka yer,

> "Ama fikir mücadelesi bitince, eleştiri tükenip bir karara varılınca, bütün parti üyelerinin irade ve eylem birliği şarttır" şeklindeki ifadedir.

Burada önce görüşümüze göre; karara varılması, "fikir mücadelesinin bitmesi, eleştirinin tükenmesi"nin sonrası birşey olarak ortaya konuyor. Biz bunu gerek ideolojik sorunlarda alınacak kararlarda, gerekse önemli eylem kararları konusunda, karar almadan önce, tartışmaya çağrı olarak kavrıyoruz. Gerçekten de, normal durumlarda karar, eğer sözkonusu olan ideolojik bir sorunda parti içindeki tartışma ise, bu tartışmanın sonucunu ortaya koyar; eylem konusunda kararlar da genel de tartışmak için değil, uygulamak için alınan kararlardır.

Karara varılması durumu, bu anlamda normal şartlarda —eğer karar gerçekten tartışma sonrasında alınmış bir kararsa— "fikir mücadelesinin bitmesi, eleştirinin tükenmesi" anlamına gelmektedir. Bu tabii ki hiçbir şekilde kararı yanlış bulan kimse olamaz anlamına gelmiyor. Söylenen, karar öncesinde herkesin görüşünü ortaya koyduğu; tartıştığı, karşısındakini ikna etmeye çalıştığı, ve süreç içinde partinin çoğunluğunun iradesinin ifadesi olan kararın alındığıdır.

Karar alındıktan sonrası için getirilen, "karara varılınca, bütün parti üyelerinin irade ve eylem birliği şarttır" şeklindeki ifadenin eylem birliği ile ilgili olan kesiminde sorun yoktur. Eylem birliğini bozma, bir Komünist Partisinin izin veremeyeceği bir davranıştır. İrade birliği sorununa gelince: Açıktır ki, bir parti üyesi, tartışılan ve karar alınan bir konuda, karar sonrasında da ikna olmamış olabilir. Böyle bir durumda, böyle bir üyenin önünde iki yol vardır:Ya

partinin genelinin iradesine uygun davranmak, yanlış da bulsa çoğunluğun aldığı karar doğrultusunda hareket etmek; ve partinin kuralları çerçevesinde bu yanlış bulduğu kararın değiştirilmesi için mücadele etmek; ya da partiyi terk etmek! Açıktır ki, partinin irade birliği, parti içinde bir konuda bütün parti üyelerinin aynı düşünmesi anlamına gelmez. Partinin iradesi, parti tartışması sonucunda çoğunlukla parti çoğunluğunun görüşlerini ifade eden iradedir. Azınlık buna uymak zorundadır.

" 6. Parti, kendini oportunist unsurlardan arıtarak güçlenir. Partideki oportunist unsurlar, işte hizipçiliğin kaynağı. Proletarya dışa kapalı bir sınıf değildir. Köylü, küçük-burjuva kökenli unsurların, kapitalizmin gelişmesi sonucunda proleterleşmiş aydınların durmadan bu sınıfa doğru aktıkları görülür. Aynı zamanda, burjuvazinin sömürgelerden elde ettiği üstün karlarla beslediği proletaryanın üst tabakaları, özellikle sendika yöneticileri ve parlamenterler bir yozlaşma süreci geçirmektedir.

' Hayat tarzlarıyla —diyor Lenin—, kazançlarıyla, dünya görüşleriyle, tam küçük-burjuva nitelığı taşıyan bu burjuvalaşmış işçi tabakası ya da "işçi aristokrasisi", İkinci Enternasyonal'ın başlıca desteği olmuştur; günümüzde de burjuvazının sosyal destekliğini(askeri değil) yapmaktadır. Çünkü bunlar, işçi sınıfı hareketi içinde burjuvazinin gerçek ajanları, kapitalist sınıfın işçi uşakları, reformculuğun ve şövenizmin gerçek yayıcılarıdırlar.'

Bütün bu küçük-burjuva gruplar şu veya bu şekilde partiye girerler; partiye kararsızlık ve oportunizm ruhunu, moral bozukluğu ve güvensizlik ruhunu getirirler. Hızıpçılığın ve geçimsizliğin başlıca kaynağı, içten baltaladıkları partide kargaşalığın kaynağı onlardır. Geride böyle 'muttefikler' varken emperyalizmle savaşa tutuşmak, kendini hem önden, hem arkadan iki ateş arasında bırakmak demektir. Bu yüzden böyle unsurlara karşı amansız mücadele ve bunların partiden kovulması, emperyalizme karşı savaşın başarısı için önşarttır.

İdeolojik mücadele ile partinin içindeki oportunist unsurların 'yenilebileceği'ni, parti çerçevesi içinde bu unsurların 'üstesinden gelinebileceği'ni savunan teori, partiyi felce ve kronik sakatlığa mahkum etmenin belirtisi olan çürük ve tehlikeli bir teoridir; bu teori, partinin oportunizme peşkeş çekilmesi tehlikesini doğurur; proletaryayı devrimci partisinden, emperyalizme karşı mücadelesinde başlıca silahından yoksun bırakmakla tehdit eder. Eğer safların da Martov'lar ve Dan'lar, Potressov'ler ve Akselrod'lar bulunsaydı partimiz, doğru yolu tutamaz, iktidarı ele alıp proletarya diktatorlüğünü örgütlendiremez, iç savaştan zaferle çıkamazdı. Eğer partimiz, iç birliğini ve saflarının eşsiz birliğini sağlayabildiyse, bu herşeyden önce oportunizm pisliğinden kendini zamanında arıtması, likidatörleri ve menşevikleri saflarından kovmayı bilmesinden oturüdür. Proleter partilerin gelişme ve güçlenme yolu, oportunistlerden ve sosyal-şovenlerden, sosyal-patriyotlardan ve sosyal-pasifistlerden saflarını arıtmaktan geçer. Parti, saflarını oportunist unsurlardan arıtarak güçlenir.

' Saflarında reformistler, menşevikler bulundukça —der Lenin—, proleter devrimini muzaffer kılmak, bu devrimi korumak imkansızdır. Bu, aslında apaçıktır, ve Rusya'nın ve Macaristan'ın tecrübesi ile açıkça doğrulanmıştır.... Rusya'da birçok defalar öyle güç durum -

lar ortaya çıktı ki, eğer menşevikler, reformcular, kuçuk-burjuva demokratlar partimizde kalsaydı, Sovyet rejimi muhakkak devrilirdi .... Herkesin kabul ettiği gibi, İtalya'da, devlet ıktıdarını ele geçirmek için proletarya ile burjuvazi arasında kesin savaşlar yakındır. Böyle bir anda partiden ihraçları mutlak zorunlu olan yalnız menşevikleri, reformcuları, Turaticileri kovmak yetmez; duraksamaya eğilimli olan ve reformcularla "birliği" bozmamak için bunları butun onemli mevkilerden uzaklaştırmakta duraksama eğilimi gosteren kusursuz komünistleri de partiden çıkarmak yararlı olabilir. ... Devrimin arifesinde, devrimin zaferi için en çetin savaşlar sırasında, parti içinde en ufak duraksama herşeyi kaybettirebilir. Devrimi başarısızlığa surukleyebilir, proletarya iktidarı henüz sağlamlaşmadığına, yediği darbeler henüz pek güçlü olduğuna göre, bu, ıktıdarı proletaryanın elinden koparıp alabilir. Eğer böyle bir anda duraksayan önderler çekilirlerse, bu, partiyi, işçi hareketini ve devrimi zayıflatmaz, tersine güçlendirir.'"

(Stalin, "Leninizmin İlkeleri", s.109-111, Sol Yayınları)

Burada üzerinde durulması gerekli birkaç sorun vardır:

Önce, parti içinde oportünist görüşlerin çıkmasının kaçınılmaz, ve oportünist ögelerin çıkmasının mümkün olduğunun kavranması gerekir. Parti kendini çevreleyen toplumdan bağımsız değildir. Bunun kavranmaması; parti içinde oportünist ögelerin de çıkmasının mümkün olmadığını savunmak idealizmdir. Eğer oportünist görüşlerin parti içinde çıkması kaçınılmazsa ve eğer oportünist unsurların parti içinde çıkması mümkünse, bu, partinin oportünizme karşı mücadeleyi; kendi içinde opportünist görüşlere ve onların taşıyıcılarına karşı mücadeleyi hayati bir sorun olarak kavraması ve bu mücadeleyi sürekli kılması gerektiği anlamına gelir.

İkinci olarak, Stalin çok açık bir şekilde parti içinde oportünist ögelere yer olmadığını öğretmektedir. Bu ne demektir? Bu, şu veya bu noktada oportünist bir görüş savunan kişinin derhal partiden atılması mı demektir? Hayır. Oportünist öge tespiti, genelde oportünizmi savunan, ve mücadeleyle düzeltilmesi mümkün olmayan kişidir. Böyle birinin parti içinde tutulması tabii ki mümkün değildir. Oportünist öge şeklinde bir genel tespit yapılan kişi, partiden dıştalanmak için mücadele edilmelidir.

Peki, oportünist öge olarak değerlendirilmeyen, ve fakat belli konularda oportünist hata ve sapmaları savunanlara karşı tavır ne olacaktır? Alıntı yaptığımız yerde bu soruya berrak bir cevap yoktur. Bu konuda davranış hakkında düşündüğümüz şudur: Oportünist görüşler, kim tarafından savunulursa savunulsun, görev bunlara karşı tutarlı bir ideolojik mücadele yürütmektir. Partinin oportünist görüşlerden temizlenmesi için mücadele sürekli olmalıdır. Eğer oportünist görüşün savu

nucusu bir kişi, genelde Marksist-Leninist olarak değerlendiriliyorsa, oportünist unsur olarak değerlendirilmiyorsa, normal şartlarda o kişi parti içindeki mücadele ile eğitilmeye çalışılır. Ama öyle anlar olur ki, genelde komünist olarak değerlendirdiğimiz bir kişiyi de, bir noktadaki sallanması; oportünist bir tavrı yüzünden partiden dıştalamak gerekebilir. Lenin bunu Stalin'in alıntı yaptığı yerde ortaya koyuyor.

Üçüncüsü. Stalin "Eğer saflarında Dan'lar, Martov'lar, Potressov'lar, Akselrod'lar bulunsa idi, partimiz doğru yolu tutamaz..." vs. diyor. Burada, Martov'lar, Akselrod'lar vb. ile başlangıçta birlikte yürümenin doğru olup olmadığı şeklinde bir soru çıkabilir. Bizim bu soruya cevabımız şudur: 1901'lerin Martov'u ile 1917'nin Martov'u; 1903 İkinci Parti Kongresinin Menşevikleri ile, 1917 Ekim Devrimi sırası ve sonrası Menşevikleri arasında nicel değil nitel farklılık vardır. Bunlardan birincileri; belli noktalarda oportünizmi savunan, ve fakat genel olarak Marksist hareket içinde yer alan unsurlardır. Bunlarla aynı parti içinde, bunların oportünist hatalarına karşı mücadele edilerek çalışılabilir. 1917'nin Martov ve Menşevikleri ise, sistemli olarak küçük-burjuvazinin ve işçi aristokrasisinin görüşlerini savunan oportünist unsurlardır, bunlarla aynı parti içinde hiçbir iş yapılamaz. Ve bunlar Bolşevikler iktidarı ele geçirdiğinde, doğrudan proletarya diktatörlüğüne saldıran pratikte karşı-devrimci konuma girmişlerdir.

Dördüncüsü. Bir zamanlar Marksist olanların, oportünizme doğru gelişmesi mümkün olduğu gibi; bir zamanlar oportünist unsurların içinde yer alanların da Marksizm-Leninizme doğru gelişme ihtimali (az da olsa!) vardır.

* * *
* * *

I.5. YENİ TİPTE BİR PARTİNİN İNŞASI (DEVRİM ÖNCESİNDE) İKİ AŞAMADAN GEÇMEK ZORUNDADIR... LENİNİZMİN BU ÖĞRETİSİ EVRENSELDİR

Açıktır ki, kadroları Marksizm-Leninizm teorisini iyice özümsemiş olan; ilkelere en fazla bağlılığı, kitlelerle en fazla bağ içinde olmakla birleştirebilen; bütün çalışmalarında uzlaşmaz bir devrimci tavrı, maksimum esneklik ve manevra yeteneğiyle birleştirebilen ve sahip olduğu bir dizi özellikle

sonuçta milyonlarca işçi ve emekçi kitlesine gerçekten Marksist-Leninist bir önderlik verebilen; kitleleri devrimci mevzilere yerleştirme, düşman kampındaki en küçük çatlaklardan bile devrim için yararlanma yeteneğine sahip bir PARTİ gökten zembille inmeyecek; bir anda ortaya çıkmayacaktır. Böyle bir parti; küçük Marksist-Leninist bir çekirdekten (ya da çekirdeklerden) çıkarak milyonlarca kitleye proleter devriminde gerçekten önderlik eden bir güç haline gelene dek bir gelişme süreci yaşayacaktır.

Parti inşası süreci diye adlandırdığımız bu süreç, her ülkenin ekonomik, sosyal, tarihi, kültürel yapısına göre farklılıklar gösterse de, her ülkede ortak olan özelliklere de sahiptir.

Lenin "'Sol' Radikalizm - Komünizmin Bir Çocukluk Hastalığı" adlı broşüründe, Rus devriminin "Bizde (Rusya'da) olanların tarihi bir kaçınılmazlık olarak enternasyonal alanda TEKRARLANMASI, enternasyonal geçerliliğe sahip olması" anlamında enternasyonal öneme sahip olan deneylerini özetler. (Lenin Bütün Eserler, c.31, s.5, Almanca; age, s.7/8, Sol Yayınları)

Lenin'in, Rus devriminin deneylerinden yola çıkarak genel geçerliliğe sahip olan bir parti olarak ortaya koyduğu derslerden biri de parti inşası ile ilgili olanıdır. O bu bağıntıda şunları söyler:

> *" Proletaryanın öncüsü ideolojik bakımdan kazanılmıştır. ESAS OLAN BUDUR. BU ÖNŞART GERÇEKLEŞTİRİLMEDEN ZAFERE DOĞRU BİR ADIM BİLE ATILAMAZ. Ama oradan zafere varmaya çok uzun bir yol var. Öncüyle hasmı yenmek mümkün değildir. Bütün sınıf, büyük yığınlar, öncüyü doğrudan doğruya destekleme durumuna gelmedikçe ya da öncüye karşı hayırhah bir tarafsızlık tutumunu benimseyerek karşı tarafı destek lemeleri ihtimali kesin olarak ortadan kalkmadıkça, öncüyü kesin savaşa sürmek sadece bir ahmaklık olmakla kalmaz, bir cinayet olur. Oysa bütün sınıfın, sermayenin ezdiği geniş emekçi yığınların, gerçekten böyle bir tutumu benimseyebilmeleri için sadece propaganda, sadece ajitasyon yetmez. Bunun için bu yığınların kendi öz siyasi tecrübeleri gereklidir. Bütün büyük devrimlerin temel yasası böyledir, o yasa ki, şimdi sadece Rusya tarafından değil, Almanya tarafından da kuvvetle ve büyük açıklıkla doğrulanmaktadır. Sadece Rusya'nın cahil ve çoğu okur-yazar olmayan yığınlarının değil, içlerinde alfabesiz bir tek (kişi) bulunmayan Almanya'nın eğitilmiş yığınlarının da, İkinci Enternasyonal saraylıları hükümetinin bütün güçsüzlüğünü, zavallılığını, burjuvazi önünde uşaklığını, bütün korkaklığını ve ihanetini ve proletarya iktidarına karşılık biricik alternatif olan en aşırı gericilerin diktatörlüğünü (Rusya'da Kornilov, Almanya'da Kapp ve benzerleri) kaçınılmaz olduğunu kendi etlerinde duymaları gerekirdi.*
>
> *Uluslararası işçi hareketinin bilinçli öncüsünün, yani komünist eğilimli partilerin ve grupların, hemen önündeki hedef, (çoğunlukla henüz uyuşuk, bilinçsiz, her günlük hayatlarına dalmış, hareketsiz, uykuda olan) yığınları, bu yeni tutum ve davranışa getirmektir, ya*

da daha doğrusu sadece partiyi değil, aynı zamanda, bilinçlenmekte olan yığınları da yönetmeyi bilmektir. Birinci tarihi hedefe (proletaryanın bilinçli öncüsünü, sovyetler iktidarından ve işçi sınıfı diktatörlüğünden yana çekmek) ulaşılması, oportünizme ve sosyal şövenizme karşı tam bir ideolojik ve siyasi zafer sağlanmadan nasıl mümkün değildiyse, ikinci hedefe, yığınları öncünün devrimde zaferini sağlamak için gerekli bu yeni tutum ve davranışa getirmeye, şu anın hedefine, sol doktrinciliği safdışı etmeden, bunun yanılgılarını tam olarak çürütmeden ve etkisiz hale getirmeden ulaşılamaz.

Proletaryanın öncüsünü komünizme kazanmak sözkonusu olduğu sürece, (ve bu sözkonusu olduğu ölçüde), propaganda önplanda yer alıyordu; kendi özlerinde taşıdıkları kusurlara rağmen küçük grupların propaganda bile yararlı ve verimli olabiliyordu. Ama yığınların pratik eylemi sözkonusu olduğu zaman, —ya da meramımı şöyle anlatmama izin verilirse— son ve kesin mücadeleyi vermek uzere milyonlarca insanın teşkil ettiği orduları yerleştirmek, belirli bir toplumun bütün sınıf güçlerini mevzilendirmek sözkonusu olduğu zaman, yalnız propaganda yöntemleriyle, sadece 'saf' komünizmin gerçeklerinin tekrarlanmasıyla hiçbir şey başarılamaz. Henüz yığınları yönetmemiş olan sınırlı bir grubun üyesi propagandacının yaptığı gibi, burada, yüzlerle sayı sayılmaz, milyonlarla ve onmilyonlarla sayılır. Şimdi, artık, devrimci sınıfın öncüsünü inandırdım mı diye kendine sormakla yetinemezsin; belirli bir toplumun tarihi bakımdan etkin bütün sınıflarının güçlerinin, istisnasız mutlak olarak bütün sınıf güçlerinin, kesin savaş için koşulların tam elverişli olduğu tarzda mevzilenmiş olup olmadıklarını bilmek gerekir."

(Lenin, "'Sol' Komünizm / Bir Çocukluk Hastalığı, s.102-103, Sol Yayınları) 31 / 81-82

Burada parti inşası açısından öncelikle önemli olan, Lenin'in parti inşasını devrim öncesinde kesin hatları ile iki aşamaya ayırmasıdır. Lenin burada "iki aşama" kavramını kullanmadan, iki ayrı durumu; görevlerin ayrı olduğu iki ayrı aşamayı içerik olarak ortaya koymaktadır.

O, çok kesin olarak, önce "Proletaryanın öncüsünün ideolojik bakımdan kazanılması" görevinin esas olduğu bir dönem tespit etmektedir. Bu görev (proletaryanın öncüsünün ideolojik olarak kazanılması görevi), Lenin'e göre, "gerçekleştirilmediği taktirde zafere doğru bir adım bile atmanın mümkün olmadığı", "ESAS OLAN" görevdir. Eğer bu görevi çözmeden zafere doğru bir adım bile atmak mümkün değilse; bu görevin çözülmemiş olduğu bir dönemde, bu görevin bütün diğer görevlerden önde gelen, bütün diğer görevleri kendine tabi kılan "ESAS" olduğu açıktır.

Lenin "birinci tarihi hedef" olarak adlandırdığı "proletaryanın bilinçli öncüsünü Sovyet iktidarından ve işçi sınıfı diktatörlüğünden yana çekmek" hedefine ulaşılmasını "oportünizme ve sosyal-şövenizme karşı tam bir ideolojik-siyasi zafer sağlanmadan mümkün" görmemektedir.

Yani bu esas görevin yerine getirilmesi dönemi içinde o-

portünizme, sosyal-şövenizme karşı ideolojik ve siyasi mücadele, bu mücadele ile oportünizmin, sosyal-şövenizmin (her türünün), öncelikle kitlenin en ileri kesimi içinde, ideolojik etkisinin kırılması olağanüstü önemdedir. Bu olmadan "öncünün kazanılması" mümkün değildir.

Bu, açıktır ki, oportünizme karşı mücadelenin yalnızca birinci aşamada belirleyici önemde olduğu; ve bu mücadelelerin birinci aşamanın tamamlanması ile esasta biteceği vs. anlamına gelmez. Oportünizme karşı mücadele her dönemde belirleyici önemde bir görevdir. Ama bu görev işçi sınıfının öncüsünün kazanılmasının esas görev olduğu birinci aşama içinde büsbütün önem kazanmaktadır. Lenin'in vurgulamak istediği budur.

Lenin, "Proletaryanın öncüsünü komünizme kazanmak"ın sözkonusu olduğu dönem içinde, "bu görev sözkonusu olduğu ölçüde" "PROPAGANDA"nın önplanda yer aldığını da hiçbir yanlış anlamaya meydan vermeyecek açıklıkta belirtiyor. Bu dönem için Lenin bir anlamda "devrimci sınıfın öncüsünü inandırdım mı?" sorusunun, cevap verilmesi gerekli olan esas soru olduğunu da ortaya koyuyor.

Lenin, "öncünün kazanılması"nın esas olduğu dönemden ayrı olarak, bir de "son ve kesin mücadeleyi vermek üzere milyonlarca insanın teşkil ettiği orduları yerleştirmenin", "belirli bir toplumun bütün sınıf güçlerini mevzilendirmenin sözkonusu" olduğu dönem tespit ediyor. Bu dönem emekçi yığınların —önceden kazanılmış olan— öncü önderliğinde birleştirildiği dönemdir. Bu dönemde yürütülecek çalışmanın özellikleri hakkında ise Lenin, "sadece propaganda, sadece ajitasyan yetmez"liğini vurguluyor. Yığınların "öncüyü doğrudan doğruya desteklemesi", "ya da öncüye karşı karşı tarafı desteklemeleri ihtimalinin kesin olarak ortadan kalktığı" bir durumun ortaya çıkması için "yığınların kendi öz siyasi tecrübelerinin gerektiği"ni vurguluyor.

Lenin'in burada söyledikleri —ki bunlar başta da ortaya koyduğumuz gibi, Rus Devrimi deneyinin Lenin tarafından genelleştirilen dersleri içindedir— özetlenerek formülleştirilirse, şunlar denebilir:

Lenin için parti inşası, (devrim öncesinde) iki aşamadan geçer:

1) Proleter öncünün kazanıldığı aşama.

Bu aşamada (dışta) çalışmanın esas biçimi propagandadır. Sorun öncelikle devrimci sınıfın öncüsünü inandırmaktır.

2) Bütün sınıfı, büyük yığınları öncüyü doğrudan destek -

leme, ya da en azından öncüye karşı hayırhah bir tarafsızlık durumuna getirme aşaması.

Bu aşamada (dışta) çalışmanın esas biçimi "kitlelerin kendi öz siyasi tecrübelerini edinmelerine" hizmet etmelidir. Yalnızca propaganda, yalnızca ajitasyon yetmez.

Lenin'in "'Sol' Radikalizm"de ortaya koyduğu bu dersler bazı oportünistler tarafından bugün (mesela menşevikler tarafından), yalnızca gelişmiş kapitalist-emperyalist ülkeler için (o da belki!) genel geçerliliğe sahip olan; ve fakat "yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler için geçerli olmayan" bir öğreti olarak yorumlanıyor.

Bu noktada Lenin'in "'Sol' Radikalizm"inin birinci bölümünde öncelikle "Avrupa'nın ilerlemiş ülkeleri"nden sözettiği gözönüne alınırsa, bunun iki aşamalı parti inşası öğretisinin yalnızca sözü geçen ülkeler için geçerli olduğu anlamına geldiği savunulabilir. Böyle bir savunmanın yanlış olduğu, birincisi, bizzat Lenin'in birinci bölümde söyledikleri bütünlük içinde ele alındığında açıktır. Lenin, sözü geçen yerde, Rusya geri bir ülke olduğu için, onun devrim deneyinden çıkarılan derslerin Avrupa'nın ileri ülkeleri için geçerli olamayacağını savunanlara karşı polemik içinde, "'Sol' Radikalizm"de, Rusya deneyinin "Avrupa'nın ileri ülkeleri için de" geçerli olan derslerini ortaya koyacağını belirtiyor. Yani onun için bu dersler geri ülkelerde her halükarda geçerlidir. İkincisi, Stalin, "Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) Merkez Komitesinin Milli Cumhuriyetler ve Bölgeler Fonksiyonerleriyle IV. Toplantısı"nda, hiçbir yanlış anlamaya meydan vermeyecek biçimde şu tespitleri yapmaktadır:

> *Partımızın (Rus bolumunun) bırıncı gelişme aşamasında esas görev Marksıst kadroların yaratılması ıdı.... O sırada Partının önundeki görev mılyonlarca işçi sınıfı ve koylu kitleleri ile genış bağlar kurmak değıldı — bu henuz dolaysız ve hayatı bır gereklılık değıldı — bu kıtleleri kazanmak değıldı; ulkede çoğunluğu kazanmak değıldi. Partı henuz bu durumda değıldı.*
>
> *Partımızın bundan sonrakı gelişme aşamasında; ikıncı aşamasında, artık bu kadrolar yetiştikten ve Partımızın esas çekırdeğını oluşturduktan sonra; ışçı sınıfının en ıyı unsurlarının sempatısı kazanıldıktan veya nerdeyse kazanıldıktan sonra; Partının onune mılyon larca kitleyi kazanma görevi artık dolaysız ve ertelenemez bir gereklilik olarak çıktı. Artık gorev, parti kadrolarından, gerçekten proleter kıtle partısına donuşmek ıdı....*
>
> *Yoldaş Lenın Komunıst Partılerının bu gerekli, kaçınılmaz gelişme sını ıkna edıcı bır şekılde '"Sol" Radıkalızm — Komünızmın Bır Çocukluk Hastalığı'nda ortaya koymuştur. Yoldaş Lenın orada batıdakı Komunıst Partılerının hemen hemen aynı gelişme basamaklarından geçmek zorunda olduklarını ve gerçekten de geçtıklerını ortaya koydu.*

Biz buna, bunun kenar bölgelerdeki komunist orgutlerimiz ve Komunist Partilerimiz için de geçerli olduğunu ekleyebiliriz." (Stalın TE, c.5, s.275-276, Almanca)

Burada Stalin'in sözünü ettiği kenar bölgeler, feodalizmin önemli ölçüde etkinliğini sürdürdüğü, yer yer hakim olduğu; milli baskının olağanüstü boyutlarda olduğu vb. bölgeler dir. Yani Lenin, Stalin için parti inşasının iki aşamadan geçmesi evrensel bir gerekliliktir.

Stalin, Lenin'in "'Sol' Radikalizm"de parti inşası ile ilgili olarak ortaya koyduğu düşünceyi, "İktidarın Ele Geçirilmesinden Önce ve Sonra Parti" başlıklı makalesinde biraz daha genişletir. Sözü geçen makalede Stalin şunları söylemektedir:

" Partımızın gelişiminde üç dönem vardır.

Birinci dönem, bıçımlenme dönemi, Partimizin oluşturulması dönemi lır. Bu donem 'Iskra'nın kurulmasından, III.Partı Kongresine kadarkı (1900 sonu 1905 başı) dönemi kapsar.

Bu dönemde goturucu güç olarak parti, güçsüzdür. Bu guçsüzlüğü sadece gençliğinden kaynaklanmaz. Aynı zamanda, ~~genel olarak işçi ha~~ reketinin gençliğinden ve özel olarak da, bu dönemin başlangıcı için sozkonusu olan, devrimci hareketin ve devrimci durumun yokluğu, daha doğrusu zayıflığından da kaynaklanır (koyluler suskunluk için dedir veya sessiz bir hoşnutsuzluk ıçınde olmaktan öteye gıtmezler; işçiler parça talepler için ekonomık grevi veya bir kent içinde yapılan polıtik grevı tanırlar; hareketın bıçımlerı illegal veya yarı-legal nıtelik gösterır; işçi sınıfının örgut bıçımlerı çoğunluk la illegal nitelıktedir).

Strateji, yedeklerin varlığını ve yedeklerle manevra yapma olanağını gerektırdığinden, Partının stratejisi, zorunlu olarak sınırlı ve oldukça fakırdır. Parti kendisını, hareketin stratejik planını çizmekle, yanı, Partının guçsüzlüğü sonucu, Partinin yedeklerinden — gerek Rusya'da gerekse de Rusya dışındaki düşman kampı içindeki çelışkiler — yararlanma olanağı yokken, hareketın gideceği yolu saptamakla sınırlıyordu.

Taktık, kıtlelerın kazanılması ve stratejik başarının güvenliği nin sağlanması ıçın, hareketin her türlü biçiminin, proletaryanın orgut bıçımlerinin, kullanılmasını, bunların kombınasyonunu, karşılıklı olarak tamamlanmasını vb. gerektırdığinden, Partinin taktığı de zorunlu olarak, sınırlı ve atılımdan yoksundu.

Bu donemde Partinin dikkati ve kaygısının merkezinde, Partinin kendisi, varlığı ve varlığının korunması vardı. Bu donemde Parti, kendi kendine yeten bir guç olarak gorülmektedir. Bu anlaşılır: Partiye karşı Çarlığın azgın saldırısı ve Menşeviklerin, Partiyi ıçten çokertme, Parti kadrolarını, şekilsiz, partisiz bir oluşum halıne getirme çabası (Menşeviklerin Akselrod'un 'Halk Duması ve İşçi Kongresi' adlı kotü ünlu broşürüyle 1905'te başlattıkları İşçi Kongresi için kampanyayı anımsayınız), Partinin tüm varlığını tehdit ettiğinden, bu dönemde Partının korunması sorunu, birinci derecede anlam kazanmıştır.

Bu dönemde Rusya'da komünızmin temel görevi, en iyi, en aktıl ve proletarya davasına en bağlı işçi sınıfı guçlerini Partiye kazan -

mak, proletarya partisini biçimlendirmek ve ayağa kaldırmaktır. Lenin yoldaş, bu görevi şöyle formüle eder: 'Proletaryanın öncüsünü Komünizm için kazanmak'.

İkinci dönem, geniş işçi ve köylü kitleleri, Partiye, proletaryanın öncüsüne kazanma donemidir. Bu donem Ekım 1905'ten Ekim 1917'-ye kadarki süreyi kapsar. Bu dönemde durum bir önceki döneme kıyasla, çok daha karmaşık ve olaylarla doludur. Çarlığın Mançurya'dakı fiyaskosu ve 1905'te Ekim devrimı bır yanda; Rus-Japon savaşının son bulması, karşı-devrimin zaferi ve devrimcı kazanımların tasfiye edilmesi öte yanda; son olarak, emperyalist savaş, 1917 Şubat Devrımi ve ünlu 'ikili iktidar', Rusya'nın tüm sınıflarını alt-üst ederek birbırı ardından politik arenaya itmiş, komunistlerın partisini sağlamlaştırmış ve geniş köylü kitlelerini politık yaşama çekmiştir.

Proletarya hareketi, politik genel grev ve silahlı ayaklanma gibi yüce biçimlerle zenginleşmiştir.

Köylülerin hareketı, toprak sahibinin boykot edilmesi (topraktan kovulması) biçimiyle zenginleşmiş ve boykot ayaklanmaya dönüşmüş - tür.

Partinin ve öteki devrimci örgütlerin çalışmaları, parlamento dışı, legal, açık biçimler gibi çalışma biçimlerinin elde edilmesiyle, canlılık kazanmıştır.

İşçi sınıfı örgütü, sendikalar gibi çok yararlı ve önemli bir biçimle zenginleşmiş, bunun yanısıra, işçi sınıfının, tarihte eşi görülmemiş, muazzam bir örgüt biçimiyle, İşçi Milletvekilleri Sovyetleriyle zenginleşmiştir. Köylülük ise, işçi sınıfının izinden gıderek Köylü Milletvekilleri Sovyetlerini oluşturmuştur.

Partinin yedekleri de zenginleşmiştir. Savaş süresince, köylülüğün, proletarya ve partisi için tükenmez bir kaynak oluşturduğu ve oluşturacağı açıkça görülmüştür. Bunun dışında yine açıkça görülmüştur ki, sermayenin iktıdarının devrilmesinde proletarya ve Partısi önderdir.

Bu dönemde Parti, bir önceki dönemdeki gibi güçsüz değildir;artık itici güç olarak ciddiye alınması gereken bir faktöre dönüşmüştür. Şımdi sadece kendi kendine yeten bir güç olmaktan çıkarak işçi ve köylü kitlelerin kazanılması için bir araç haline, sermayenin iktidarının devrilmesi için kitlelerin mücadelesinin yönetilmesinin bir aracı haline dönüşmüştür.

Parti stratejisi, bu dönemde atılım kazanır: strateji, birinci planda, köylülük gibi bır yedeği garantılemeye ve bundan yararlanmaya yonelıktır. Bu çalışma önemli başarılarla yurutulmuştur.

Partının taktiği de atılım kazanır: kıtlelerin hareketı, onların örgutü, partının faalıyeti ve öteki devrimci örgütler, eskıden var olmayan yenı biçimlerle zengınleşmişlerdır.

Bu dönemde Partının en önemlı görevi, burjuvazinin devrilmesi, ıktidarın ele geçirilmesi için milyonlarca kıtleyi proleter oncüye kazanmaktır. Partının dıkkatının merkezinde artık Partının kendisi değil, milyonlarca kıtle vardır. Lenin yoldaş bu görevi, 'Önümüzdekı belirleyici savaşlarda' zafer ıçın 'milyonlarca kitleyi' sosyal cepheye 'dağıtmak' gerektığını soyleyerek, formule etmıştir.(Lenın yoldaşın sözü edilen broşürüne bakınız.)

Partımızın ılk ıkı gelişim donemınde karakterıstık çizgıler bunlardır.

Birinci ve ıkıncı dönem arasındakı farklılık kuşkusuz büyuktur. Ne var ki, bu ıkı donemin ortak yanları da vardır. Her iki dönemde de

Partının onda dokuzu, hatta tamamı, sadece Rusya için, Rusya içinde etkili olan ulusal bir güçtür (uluslararası örgutlü proletaryanın müfrezelerinden birıdir). İkinci olarak, birinci dönemde de ikinci donemde de RKP, bir ihtilal partısi, Rusya devrıminin bir partisidir. Bu nedenle, bu dönemdeki çalışmalarda eleştiri unsuru ve eskının yıkılması ağır basar...."

(Stalın, "İktidarın Ele Geçirilmesinden Önce ve Sonra Parti", Bütün Eserler, cilt 5, s.84-87, Devrim Yayınları; Parti İnşası broşüru, s.201-204)

Yine Stalin, "Rus Komünistlerinin Politik Stratejisi ve Taktikleri Üzerine" başlıklı broşür taslağının 10. maddesinde iki aşama hakkında kısa formüller halinde şu tespitleri yapıyor:

" Gorevler:

a — Proletaryanın öncusünü komünizm safına kazanmak (yani kadroların kazanılması, Komunist Partının kurulması, programın ve taktik ılkelerın hazırlanması); çalışmanın başlıca biçimi propagandadır.

b — İşçilerın ve ezılenlerin geniş kıtlelerını öncünun safına kazanmak (kıtleleri savaş durumuna getirmek); çalışmanın temel biçimi: Kesın savaşlardan önce kitlelerin pratik eylemi."

(Stalin, "Rus Komunistlerinin Sıyasi Stratejısi ve Taktiği Üzerine", Butun Eserler, cilt 5, s.60-61, Devrim Yayınları; Parti İnşası broşurü, s.200)

Buralarda söylenenlerin tümünü bağ içinde ele alırsak, şu sonuç tezlere varmak görüşümüzce kaçınılmazdır:

Her parti, inşa sürecinde, (devrim öncesinde) iki aşamadan geçecektir.

Bu aşamalar; bu aşamalar içinde çözülmesi komünistlerin önünde duran esas görev açısından

1. aşama: "Proletaryanın öncüsünü Komünizm davası için kazanmak"

2. aşama: "Geniş işçi ve köylü kitleleri, Partiye, proletaryanın öncüsüne kazanmak" şeklinde ayrılır.

"Proletaryanın öncüsünü Komünizm davası için kazanmak" somut olarak şu görevleri içerir: "En iyi, en aktif, proletarya davasına en bağlı işçi sınıfı güçlerini Partiye kazanmak" ya da bir başka deyimle, "kadroları kazanmak"; "proletarya partisini biçimlendirmek", ya da başka bir deyimle "örgütün yaratılması"; ve "programın ve taktik ilkelerin hazırlanması", ya da başka bir deyişle "teorinin yaratılması"dır.

"Geniş işçi ve köylü kitlelerini, Partiye, proletaryanın öncüsüne kazanmak", somut olarak "Bütün sınıf, büyük yığınların öncüyü (yani Komünist Partisini) doğrudan doğruya destekleması, ya da — en azından — hayırhah bir tarafsızlık içine girmesi" durumunun yaratılmasıdır.

Açıktır ki, proletarya önderliğinde devrim ancak işçi sınıfının ve geniş emekçi yığınların önemli kesimlerinin doğrudan devrime katılması ile gerçekleşebilir. Bu anlamda işçi sınıfının ve geniş emekçi yığınların kazanılması, devrime seferber edilmesi her zamanın görevidir. Ama bu görevi gerçekten çözmek için, bu görevi gerçekleştirebilecek teorik düzeye sahip kişilerin, bu görevi çözebilecek bir örgütsel yapı içinde birleşmiş olması ön şarttır. İşte bu yüzden Stalin birinci dönem için, "O sırada partinin önündeki görev, milyonlarca işçi sınıfı ve köylü kitleleri ile geniş bağlar kurmak değildi — bu henüz dolaysız ve hayati bir gereklilik değildi — bu kitleleri kazanmak değildi. Parti henüz bu durumda değildi" diyor. Yani sorun en fazla ve en yüksek perdeden "kitle bağı" diye bağırmak değildir. Kitleleri gerçekten proletarya önderliğinde bir devrim için birleştirme görevini ciddi olarak önlerine koyanlar; eğer durumları henüz geniş işçi köylü yığınlarını kazanmayı "dolaysız ve ertelenemez bir gereklilik" olarak ortaya koymuyorsa; o zaman anın "dolaysız ve ertelenemez görevi"ne dört elle sarılırlar. Onlar "Öncü Komünizm davasına kazanılmadan, zafere giden yolda bir adım bile atılamayacağının" bilincinde olarak, öncünün kazanılmamış olduğu hallerde güçlerini bu ESAS görev üzerinde yoğunlaştırırlar.

Parti inşası, aşamalar içinde (dışa dönük) çalışmanın ESAS BİÇİMİ açısından da:

1. aşama: Çalışmanın esas biçimi propagandadır

2. aşama: Çalışmanın esas biçimi, kesin savaşlardan önce kitlelerin pratik eylemidir şeklinde iki aşamaya ayrılır.

Birinci aşama içinde (dışta) çalışmanın esas biçiminin propaganda olduğu, olması gerektiği; doğrudan bu dönemin esas görevine bağlı olan bir sonuçtur. Amaç öncelikle işçi sınıfının ileri kesimlerini Komünizm davasına kazanmak, partiye kazanmak olduğuna göre; "birçok düşünceyi bağıntısı içinde veren, ve kaçınılmaz olarak az sayıda kişi tarafından anlaşılır olan" ("Ne Yapmalı?", s.86) propaganda, çalışmanın esas biçimi olacaktır. ESAS biçim sözü, kendi içinde, propagandanın çalışmanın tek biçimi olmadığını; bu esas çalışma biçimi yanında, çalışmanın çok çeşitli biçimlerinin — güç oranında- yürütülmesini dıştalamadığını taşır. Açıktır ki, birinci aşamada da propagandanın yanında, ona bağlı olarak, güç oranında ve dıştaki sınıf mücadelesinin gereklerine de uygun ola -

rak, değişen boyutlarda ajitasyon da yapılacaktır; kitle eylemlerine de katılınacak, ve bizzat böyle eylemler düzenlenecektir. Ama bunlar hiçbir şekilde birinci aşama içinde propagandanın esas çalışma biçimi olduğu gerçeğini ortadan kaldırmayacaktır.

Yine propagandanın bütün birinci aşama içinde esas çalışma biçimi olduğu gerçeği; yer yer ve zaman zaman bizzat bu aşamanın çeşitli alt bölümlerinde mesela ajitasyonun veya kitle eyleminin önplana geçmesi imkanını da dıştalamaz.

Stalin birinci dönemde partinin "kitle eyleminin partisi olarak zayıf" olduğunu belirtirken (Parti İnşası Broşürü, s. 200), bu aşama içinde de zayıf da olsa partinin "kitle eyleminin de" partisi olduğunu da söylüyor aynı zamanda.

Yine, birinci aşama içinde propaganda esas çalışma biçimi dir tespiti; birinci aşamanın da, birinci aşamadan ikinci aşamaya doğru bir süreç olduğunu; bu sürecin başlangıcı ile sonu arasında sürekli birikimin olduğu, somut duruma göre şu ya da bu kadar uzun sürebilen bir dönem olduğu; başlangıç ile daha sonraki gelişmenin çeşitli noktalarında önemli farklar bulunduğu; parti inşasının ikinci aşamasına yaklaştığı sürece ajitasyonun ve kitle eylemlerinin çalışma biçimi olarak giderek ağırlık kazandığı gerçeklerini de unutturmamalıdır.

Çalışmanın esas biçiminin "kitle eylemi" olduğu ikinci dönemde de, parti tabii ki yalnızca kitle eylemleri düzenleyip onlara önderlik etme çalışması yürütmeyecektir. O aynı zaman da çalışmanın diğer biçimlerini de, mesela propagandayı da sürdürecektir. Aradaki fark, esas olanın ne olduğunda yatmaktadır. Stalin'in deyimi ile bu dönemde parti "kitle ajitasyonu örgütünden —bu bizim görüşümüze göre, birinci aşamanın son dönemleri ile ikinci aşamanın, henüz devrim durumunun olmadığı dönemlerinde partinin durumunun bir ifadesidir— kitle eylemi örgütüne dönüştürülmüştür. Hazırlık döneminin yerini, devrimci eylem dönemi almıştır." (Parti İnşası Broşürü, s.200)

Parti inşasının iki aşaması, bu aşamalar içinde partinin durumu, gücü; strateji ve taktikleri açısından da şu şekilde ayrılır:

1. dönem: Parti kendi kendine yeterli bir güç olarak görülmektedir. Partinin dikkati ve kaygısının merkezinde, partinin kendisi, varlığı ve varlığının korunması vardır.

Partinin stratejisi zorunlu olarak sınırlı ve oldukça fakirdir. "Parti bu dönemde kendini hareketin stratejik planı-

nı çizmekle, gideceği yolu saptamakla yetiniyordu." Partinin güçsüzlüğü sonucu, özellikle düşman kampı içindeki çelişme - lerden hiç, ya da hemen hemen hiç yararlanılamaz.

Partinin taktiği de zorunlu olarak sınırlı ve atılımdan yoksundur.

2. dönem: Parti şimdi sadece kendine yeten bir güç olmaktan çıkmış, kelimenin gerçek anlamında işçi, köylü kitleleri nin kazanılması için bir araç haline, sermayenin iktidarının devrilmesi için kitlelerin mücadelesinin yürütülmesinin bir aracı haline dönüşmüştür. Partinin dikkatinin merkezinde artık partinin kendisi değil, milyonlarca kitle vardır.

Partinin stratejisi bu dönemde atılım kazanır. Artık sorun stratejik planın uygulanmasıdır.

Partinin taktiği de atılım kazanır.

Burada yapılan ayrımların kavranması hayati önemdedir.

Bunları kavramayanlar, birinci inşa aşamasında, sanki öncüyü kazanma görevini bütünüyle ya da esas olarak çözmüş gibi, düşman kampı içindeki çatlaklardan "ustaca" (oportünistlere layık bir "ustalıkla"!!!) yararlanmayı siyasetlerinin o dak noktası yapanların ne hallere düştüklerini, nasıl Karşı-Devrimin bir bölümü ile birleştiklerini biz bugün Türkiye so mutunda çok iyi gözlemleyebilecek durumdayız.

Bilince çıkartılması gerekli bir başka sorun, Stalin'in 2 dönem arasında ayrım yaparken söylediği:

" Şimdi (parti) sadece kendi kendine yeter bir güç olmaktan çıkarak, işçi ve köylü kitlelerinin kazanılması için bir araç haline, sermayenin iktidarının devrilmesi için kitle lerin mücadelesinin yürütülmesinin bir aracı haline dönüş müştür" sözlerinin anlamıdır.

Stalin burada çok açık bir biçimde, parti inşasının birinci aşaması içinde partinin henüz "kitlelerin kazanılması için bir araç", "sermayenin iktidarının devrilmesi için kitlele - rin mücadelesinin yürütülmesi için bir araç" olmadığını, henüz o duruma gelmediğini belirtiyor.

Parti her ne kadar kurulduğu andan itibaren kitlelerin sermayenin iktidarına karşı iktidar mücadelesini yönlendirmeyi önüne amaç olarak koyuyor, ve bunun için çalışıyorsa da; eğer gerçekten bunu yapmak istiyorsa, çalışmalarının başlangıcında öncünün komünizm davasına kazanılmasını, bu anlamda kendi kendini çalışmasının merkezine koymak zorundadır. Parti ken-

dini, başlangıçta da işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin mücadelesini yönlendirmenin bir aracı olarak ilan etse de, başlangıçta böyle bir tespit, yalnızca varılması istenen, amaçlanan bir hedefin ifadesidir, gerçek durum değildir. Parti - nin "kitlelerin kazanılması için, onların sermayenin iktidarına karşı mücadelelerinin yönlendirilmesi için bir araç" haline gerçekten gelmesi; bu hedefin, bu isteğin gerçek haline dönüşmesi, ancak "öncünün Komünizm için kazanılması"ndan sonra mümkündür.

Görüldüğü gibi, parti inşasının iki aşamasında, parti kavramı belirli ayrı durumları ifade eden bir kavramdır.

Birinci aşama içinde parti kavramının ifade ettiği; kendi kendine yeterli bir güç olan ve bununla belirli anlamda yetinmek zorunda olan, orta ve geri kitle ile teması yok denecek kadar az (Bu tabii ki bütün birinci aşama süreci içinde sürekli aynı seviyede kalmaz, süreç içinde, sürecin son aşamalarına doğru giderek artar; bunun dışında, sürecin içinde, sınıf mücadelesinin boyutlarına paralel olarak değişiklik gösterir), "kitlelerin kazanılması" ve onların mücadelesinin yönlendirilmesini öncelikle varılması gereken bir hedef olarak kavrayan bir yapıdır.

İkinci aşamada parti kavramının ifade ettiği; proletaryanın öncüsünü saflarında toplamış; kitle mücadelelerini gerçekten yönetip yönlendirebilecek bir güce dönüşmüş bir yapıdır.

Bu noktada bugün birçok halde gözlemlenmesi mümkün olan 2 sapma vardır:

Sapmalardan biri, kendine parti adı verdi mi; kendini proletaryanın öncüsü olarak ilan etti mi; herşeyin çözülmüş olduğunu düşünen sapmadır. Bunlar partinin "işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin öncüsü olduğu", onların mücadelesini yönlendirmesi gerektiğini öğrenmişlerdir. Parti "kitlelerin mücadelesinin yönlendirilmesinin aracıdır"ı öğrenmişlerdir. Kendilerine parti dedikleri andan itibaren; durumları ne olursa olsun "kitlelerin mücadelesini yönlendirme"yi esas görev olarak önlerine koyup, bu görevi çözmeye çalışmaktadırlar. Birçok halde de, kendi anladıkları anlamda bir parti olmadıkları, bu isimlendirme göğüslerine taktıkları bir madalyon olduğu için, kitleleri yönlendirme adına yaptıkları içi boş ajitasyon; ve en iyi halde kitle kuyrukçuluğu olmaktadır.

Ülkemizde TKP/ML menşevik; ve TDKP gibi örgütler bu sapmanın tipik temsilcileridir. (Bizim de geçmişte bu yönde hata-

larımız vardır.) Bunlardan menşeviklere göre, iki aşamalı parti inşası öğretisi zaten bizim gibi ülkeler için geçerli değildir". Olmadığına göre, parti inşasının neresinde oldukları sorusu da onlar için tartışılması gereksiz bir sorudur. Parti onlara göre, halk adına öncünün (o da ne öncü ise artık!) devlet güçleri ile düellosu olarak kavrayıp uygulamaya çalıştıkları "Halk Savaşı" içinde inşa olunacaktır, ve olunmaktadır!

Kendiliğindenciliğin bir yansıması budur!

TDKP ise kendine parti demeden önce "iki aşamalı parti inşası" sorununu tartışmadı. Ama ortaya çıkışta kendine İnşa Örgütü adını verdi. Kendine parti dedikten sonra ise, bugün çeşitli TDKP'liler bu konuda kendilerinin ikinci aşama içinde olduklarını göğüslerini gere gere söyleyebiliyorlar. Öyle ya, programları ve tüzükleri vardır... Örgütleri vardır... Eh, öncüler de zaten TDKP içindedir... Daha ne istiyorsunuz?! Bunların da bu kafa ile reformizmin, ve kitle kuyrukçuluğunun batağından çıkamayacakları, savunduklarının dünya komünist hareketinin, Lenin'in, Stalin'in öğrettiklerinin fersah fersah uzağında olduğu ortadadır.

Bir başka sapma, parti kavramını yalnızca "kitlelerin mücadelesine gerçekten önderlik eden" bir yapı için kullanma şeklinde kendini göstermektedir. Partinin inşasının iki aşamadan geçeceği; başlangıçta ve birinci aşama içinde "kitlelere önderlik etme" anlamında bir parti değil, kendi kendine yeten bir güç anlamında parti olduğunu kavramayan bu anlayış; parti adını ancak bir örgüt ikinci aşamasında bulunduğu zaman için kullanmayı gündeme getirmektedir. İran'da Peykar adlı —şimdi dağılmış— olan örgüt böyle bir sapmanın savunucusu idi. Onlar neden parti kurmuyorsunuz sorusunu, "Biz henüz işçi sınıfının öncülerini kazanmadık; ve işçi sınıfının ve kitlelerin mücadelesini tam olarak yönlendirmiyoruz" şeklinde yanıtlıyorlardı. Böyle bir sapma da, bir öncekinin tersi yönünden —partisiz önderlik noktasında— kendiliğindencilikte konaklıyordu.

Kavranması gereken, parti kavramının önce (devrim öncesi) parti inşasının iki aşaması için ayrı ayrı içerikleri ifade eden bir kavram olduğudur. İkinci olarak, bizzat bu aşamaların kendi içlerinde de parti kavramının, bu aşamaların çeşitli alt dönemleri için de içinde bulunulan gerçek duruma uygun olarak, değişik içerikleri ifade ettiğini de kavramak gerekir.

Görüşüme göre parti adlandırmasını kullanmak için yeterli

ön şart; Marksist-Leninist parti olmadan devrim olamayacağını kavramış, böyle bir partinin yaratılmasının görev olduğunu kavramış; Marksist-Leninist bilimi belli ölçülerde kavramış az sayıda öncü devrimci unsurun varlığıdır. Açıktır ki, böyle unsurların kurduklarını ilan ettikleri parti, kurulduğu sırada, henüz "kitlelere önderlik etme"yi bir yana bırakalım; henüz kelimenin tam anlamı ile kendi kendine yeterli bir güç olduğu bile kuşkulu olan bir yapıdır. Burada kuruluş ilanı, bir anlamda yalnızca bir amacın, hedefin ifadesi; bir savaş ilanıdır.

Böyle bir parti ile; diyelim ki devriminin teorik sorunlarını çözme yönünde önemli mesafe katetmiş; işçi sınıfı içinde yürüttüğü bilinçli propaganda çalışması ile sınıfın en ileri kesiminin bir bölümünü komünizm davası için kazanmış; bütün parti çalışmasının merkezine bir devrimciler örgütü çekirdeğini yerleştirmiş; oldukça sağlam bir örgütsel yapı oluşturmuş —ve fakat hala inşasının birinci aşaması içinde olan— parti arasında çok büyük farklar vardır.

Onunla, kitlelerin mücadelesine gerçekten önderlik eden parti arasında büyük farklar olduğu gibi.

Bu bağıntıda, parti kurma ile, parti inşasının bir ve aynı şey olmadığı; kurmanın bir kereye mahsus bir olay olduğu; buna karşı inşanın bir süreç işi olduğu da iyi kavranmalıdır.

Partinin kurulması için ön şartların ne olduğu konusunda, Marksist-Leninist klasiklerde bir kural bulmak mümkün değildir. Onlar kurma eylemini çoğu halde bir amaç ifadesi olarak kavramışlar; bunun üzerinde durmak yerine, inşa süreci üzerinde durmayı önemli görmüşlerdir.

Açıktır ki, parti kuruluşu daha önce devrimci bir birikimin; işçi hareketinin varlığını, belirli bir teorik ve pratik birikime sahip Marksist-Leninist devrimcilerin varlığını önşart olarak gerektirir. Ama bu bugün açısından hemen her ülkede mevcuttur. Açıktır ki, bir kere kurulan partinin gerçekten işçi sınıfı partisine doğru gelişip gelişmeyeceğini daha sonraki süreç belirleyecektir. Bir savaş ilanı anlamında parti isminin haklı olup olmadığını, içinde bulunulan anda bu partiyi kuranların gerçekten hareketin içinde bulunulan anın da Marksizm-Leninizmi temsil eden unsurlar olup olmadığı belirler. Bu ismin gerçeğe dönüşüp dönüşmeyeceğini belirleyecek olan ise daha sonraki süreçtir.

* * *
* * *

I.6. RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİNİN İKİ AŞAMASINDA LENİN VE STALİN'İN GENELLEŞTİRDİĞİ NEDİR?

Rusya'da Sosyal-Demokrat hareket ve daha sonra Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin gelişme sürecini Lenin ve Stalin değişik özelliklere göre değişik dönemlere ayıran bir dizi tespit yapmışlardır. Bizim yapmamız gereken, bu bir dizi tespit içinden genel olanı bulup çıkarmaktır. Şimdi önce yapılan tespitlere bakalım.

Lenin, "Ne Yapmalı?"nın "Sonuç" bölümünde, Rus Sosyal-Demokrasisini şöyle üç döneme (1902'ye kadar) ayırıyor:

> *" Rus sosyal-demokrasisinin tarihi, sınırları belli üç döneme ayrılır.*
>
> *Birinci dönem, on yılı kapsar, aşağı yukarı 1884'ten 1894'e kadar. Bu dönem, sosyal-demokrasinin teori ve programının yükselme ve pekişme dönemiydi. Yeni akımın Rusya'daki yandaşları sayıca çok azdı. Sosyal-demokrasi bir işçi sınıfı hareketi olmaksızın varlığını sürdürüyordu, ve bir siyasal parti olarak, gelişmesinin rüşeym aşamasındaydı.*
>
> *İkinci dönem, üç ya da dört yılı kapsar — 1894-1898. Bu dönemde sosyal-demokrasi, sahnede, bir toplumsal hareket olarak, halk yığınlarının bir atılımı olarak, bir siyasal parti olarak göründü. Bu hareketin çocukluk ve delikanlılık dönemidir. Aydın tabaka narodnizme karşı mücadele etme ve işçilerin arasına gitme genel çabası içindeydiler; işçiler de grev hareketine katılma coşkusu içinde. Hareket büyük ilerlemeler kaydetti. Liderlerin çoğunluğu, Bay N. Mihaylovski'ye bir çeşit doğal sınır gibi görünen "otuzbeş yaşına" henüz varmamış olan gençlerdi. Gençliklerinden ötürü, bunlar, pratik çalışmaya hazırlıklı değildiler ve şaşılacak bir hızla sahneden uzaklaştılar. Ama çoğunlukla eylemlerin kapsamı çok genişti. Birçokları devrimciler olarak düşünmeye Narodnaya Volya yandaşı olarak başlamışlardı. Hemen hepsi, gençliklerinde terörist kahramanlara hayranlık duymuşlardı. O kahramanlık geleneklerinin büyüleyici etkisinden kurtulmak için bir mücadele gerekti, ve bu mücadeleye, Narodnaya Volya'ya sadık kalmaya kararlı ve genç sosyal-demokratların derin bir saygı duydukları kimselerle olan kişisel ilişkilerin kesilmesi eşlik etti. Bu mücadele, genç liderleri, kendi kendilerini eğitmeye, her eğilimdeki gizli yazını okumaya, ve legal narodizmin sorunlarını yakından incelemeye zorladı. Bu mücadelede eğitilen sosyal-demokratlar ne yollarını aydınlatan Marksist teoriyi, ne de otokrasiyi devirme görevini 'bir an bile' unutmadan işçi sınıfı hareketi içine girdiler. 1898 ilkyazında partinin kurulması, bu dönemin sosyal-demokratlarının en çarpıcı ve aynı zamanda da sonuncu hareketi oldu.*
>
> *Üçüncü dönem, gördüğümüz gibi, 1897'de hazırlanmıştı ve 1898'de kesin olarak İkinci Döneme son verdi (1898-?). Bu, bir bölünme, dağılma ve yalpalama dönemiydi. Delikanlılık çağındaki bir gencin sesi çatallaşır. Ve işte böyle, bu dönemde Rus sosyal-demokrasisinin sesi de çatallaştı, falsolu sesler çıkarmaya başladı — bir yandan Bay Struve ve Bay Prokopoviç'in, Bulgakov ve Berdyaev'in yazıları,*

öte yandan V.İ-n ve R.M'ninkiler, B.Kriçevski ve Martinov'unkiler. Ama herbiri bir yanda dolaşıp duran ve gerileyenler, yalnızca liderlerdi; hareketin kendisi büyümeye devam etti ve dev adımlarla ilerledi. Proleter mücadele, işçilerin yeni katlarına sıçradı ve bütün Rusya'ya yayıldı; aynı zamanda, dolaylı olarak, öğrenciler arasında ve nufusun öteki kesimleri arasında demokratik ruhun canlanısını teşvik etti. Ama lider] 'in siyasal bilinci, kendiliğinden kabarmanın genişliği ve gucu karşısında boyuneğdi; sosyal-demokratlar arasında başka bir tip egemen hale gelmişti — hemen hemen sadece 'legal' Marksıst yazınla yetişmiş militan tipi. Yığınların kendiliğindenliği, liderlerden daha çok sıyasal bilinç istedikçe, bu tip, daha da yetersizleşti. Liderler, sadece teori bakımından ('eleştiri ozgurlüğü') ve pratik bakımdan ('ilkellik') geri kalmakla kalmadılar, geri kalmışlıklarını bir sürü görkemli savlar ileri surerek haklı gostermeye çalıştılar. Sosyal-demokrası legal yazının Brentano yandaşları tarafından ve illegal yazında da kuyrukçular tarafından trade-unionculuk derekesıne düşürülüyordu. Özellikle sosyal-demokratların 'ilkel yöntemleri' sosyalıst olmayan devrimci eğilimlerın yenıden canlanması sonucunu verince, Credo programı uygülanmaya başlanıyordu.

Eğer okur, Raboçeye Dyelo gibi bir gazete üzerinde gereğından fazla durduğum ıçın beni kınarsa, kendisine şunu söyleyeceğim: Raboçeye Dyelo bu üçuncü dönemin 'ruhunu' en belirgın bıçimde ifade ettiği için 'tarihsel' bır önem kazanmıştı. Dağınıklığı ve yalpalamayı, 'eleştıricilik'e, 'ekonomızm'e ve terörizme ödünlerde bulunmaya hazır oluşu temsil edebilecek olan tutarlı R.M. değil, esen rüzgara göre yön değıştiren Kriçevski'ler ve Martinov'lardı. Bu dönemin karakteristık özelliği, bazı 'mutlak' hayranlarının pratik çalışmaya küçümseme ile bakmaları değıldir, tam tersine, küçük çapta pratikçilikle teoriye karşı tam bır umursamazlığın bileşimidir. Teoriyi bayağılaştırma girişimlerınde bu dönemin kahramanlarının asıl tasası 'büyük lafları' doğrudan doğruya reddetme değildi. Bılımsel sosyalizm, bütün halinde bir devrimci doktrin olmaktan çıktı, her yeni çıkan Alman ders kitabının içeriğinin 'serbestçe' sulandırdığı bir bulamaç haline geldi; 'sınıf mücadelesi' sloganı daha geniş ve daha enerjik bir eyleme teşvik eden bir etken olmaktan çıktı, 'iktisadi mücadele siyasi mücadeleye kopmaz bağlarla bağlı bulunduğuna' göre, bir çeşit merhem görevini yerine getirdi; parti düşüncesi, militan bir örgütün yaratılması için bir çağrı olmuyor, tersine, bir tür 'devrimci bürokrasiyi' ve 'demokratik' biçimlerle çocukça oynamayı haklı göstermek için kullanılıyordu.

Üçüncü dönemin ne zaman sona ereceğini ve 'birçok belirtinin müjdelediği' dördüncü dönemin ne zaman başlayacağını bilemeyiz.Geçmişten bugüne ve kısmen de geleceğe geçiş halindeyiz. Ama bütün gücümüzle inanıyoruz kı, dördüncü dönem, militan Marksizmin pekişmesine yolaçacak, Rus sosyal-demokrasisi bunalımdan tam ergenlik çağına erişmiş olarak çıkacak ve oportünist artçının 'nöbetini' en devrimci sınıfın gerçek öncüsü 'devralacaktır'.

'Nöbetin devralınması' çağrısında bulunma anlamında ve yukarda açıkladıklarımızı özetleyerek, ne yapmalı? sorusuna şu kısa yanıtı veriyoruz:

Üçüncü Döneme Son Verin."

(Lenin, "Ne Yapmalı?", s.218-221, Sol Yayınları)

Lenin burada genel olarak "Rus Sosyal-Demokrasisi" adını verdiği, Sosyal-Demokrat teoriyi savunan (ya da savunduğunu söyleyen) hareketin tümünün 1902'ye kadar olan gelişmesini, o günkü Rusya'da bu hareketin gelişmesi içinde somut olarak ortaya çıkmış birtakım özelliklere göre dönemlere ayırıyor.

Birinci dönem diye adlandırılan dönem, henüz Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin kurulmamış olduğu; Marksizmin ancak henüz çoğu yurtdışında bulunan Marksist çevreler içinde tanındığı; Rus Sosyal-Demokrasisinin "işçi sınıfı hareketinden bağımsız olarak varlığını sürdürdüğü" dönemdir. Bu dönem için Lenin Sosyal-Demokrasinin "siyasal parti olarak gelişmesinin rüşeym aşamasında olduğu dönem" tespitini yapıyor.

Aynı dönem için "Bolşevik Parti Tarihi / Kısa Ders"te de şu tespitler yapılıyor:

> *"... Gerek 'Emeğin Kurtuluşu' grubu, gerekse o dönemin Marksist çevreleri henüz işçi sınıfı hareketiyle pratik bağlar kuramamışlardı. Bu, Marksizmin teorisinin, Marksist düşüncelerin, Sosyal-Demokrat Program ilkelerinin, Rusya'da yeni yeni ortaya çıktığı ve tutunabildiği bir dönemdi. 1881 ile 1894 arasındaki on yıl içinde, Sosyal-Demokrat hareket, işçi sınıfının kitle hareketiyle hala hiçbir bağ kuramayan ya da pek zayıf bağlar kurabilen, birbirinden ayrı ve küçük grup ve çevreler halindeydi. Henüz doğmamış, fakat ana rahminde gelişen bir çocuğu andıran Sosyal-Demokrat hareket, Lenin'in deyişiyle 'bir ceninin gelişme süreci' içindeydi."*
>
> *("SBKP(B) Tarihi / Kısa Ders", s.34, Aydınlık Yayınları)*

Bu dönemde yapılan çalışma esasta "Sosyal-Demokrat program ilkelerinin ortaya çıkarılması", Marksizm-Leninizmin genel doğrularının — henüz Rusya somutu ile birleştirilmeden — savunulmasıdır. İlginç olan, bu dönem için de, "siyasal parti"den hiç sözedilmemesine rağmen; Lenin'in "siyasal parti olarak gelişmesinin rüşeym aşaması" tespitini yapmasıdır. Bu daha sonra kurulan siyasi partinin hangi birikim temelinde kurulduğunu, neyin devamı olduğunu göstermesi açısından yapılan bir tespittir. Yoksa Rus Sosyal-Demokrasisinin bu ilk temsilcilerinin bilinçli olarak parti inşasına yöneldikleri anlamında bir tespit değildir.

Lenin, sosyalizm ile işçi sınıfı hareketinin birbirinden ayrı olarak var olduğu; sosyal-demokratların (sosyalistlerin/komünistlerin) kendilerini hemen hemen yalnızca Marksizmin genel doğrularını savunmakla sınırladıkları; Lenin'in deyimiyle "Hangi yolu seçmemiz gerektiği"nin tartışıldığı bir dönem olan bu dönem hakkında bir değerlendirme yaparken şunları da söylüyor:

" Her ülkede, işçi sınıfı hareketinin sosyalizmden ayrı o-

larak var olduğu, herbirinin kendi yolunda gittiği bir dönem vardır; ve her ülkede bu ayrılık hem sosyalizmi, hem de işçi sınıfı hareketini zayıflatmıştır. Bütün ülkelerde ancak sosyalizm ve işçi sınıfı hareketinin birleşmesi her ikisi için de sağlam bir temel yaratmıştır." (Lenin, "Hareketimizin Acil Sorunları", Parti İnşası Broşürü, s.38 - 39; Lenin, Bütün Eserler, cilt 4, s.367, Almanca)

Burada Lenin'in söylediklerinden çıkarılması gereken ders nedir? Lenin burada "her ülkede" böyle bir dönemin yaşandığını söylüyor. Bundan çıkan sonuç, bugün her ülkede işçi sınıfı hareketi ile Marksizm-Leninizmin birbirinden hemen hemen bütünüyle ayrı bir gelişim göstermesi gereken bir dönemin bütün ülkelerde yaşanması gerektiği midir? Bence hayır. Böyle dönemler hemen her ülkede tarihi olarak yaşanmış olan, ve bugün yeniden yaşanması gerekli olmayan; belli bir dönemde tarihsel zorunluluk olarak ortaya çıkan, ve hem "sosyalizmi, hem de işçi sınıfı hareketini zayıflatan" dönemlerdir. Lenin'i tanık göstererek bugün Marksizm-Leninizmin böyle, işçi sınıfı hareketinden hemen hemen bütünüyle bağımsız bir gelişme dönemi yaşaması gerektiğini savunmak, Lenin'in burada esas dikkat çektiği sorunu gözlerden kaçırmak olur. Lenin önce böyle bir dönemi daha XX. yüzyılın başında "her ülke" için tarihi olarak yaşanmış ve kapanmış bir dönem olarak görmektedir. Lenin alıntının devamında şöyle demektedir:

"Fakat sosyalizm ve işçi sınıfı hareketinin bu birleşmesi, her ülkede var olan yer ve zaman koşullarına uygun olan özel biçimlere bürünerek tarihi olarak gerçekleşmiştir." (Lenin, Bütün Eserler, cilt 4, s.367, Almanca; Broşürdeki çeviri eksik!)

Kuşkusuz burada Lenin'in bu birleşmenin "tarihi olarak gerçekleşmiş" olduğunu söylediği "her ülke", kapitalizmin gelişmiş olduğu, işçi sınıfı hareketinin belli bir seviyede olduğu ülkelerdir. Öncelikle ABD, Batı Avrupa'daki devletler, ve Doğu Avrupa'da da kapitalizmin gelişmiş olduğu devletlerdir. Yirminci yüzyılın son 20 yılında artık böyle bir dönemin kelimenin gerçek anlamında "her ülke" için yaşanmış ve kapanmış olduğunu söylemek yanlış olmaz. (Eğer istisnalar varsa, bunlar bütün açısından kuşkusuz önemli rol oynamayan istisnalardır.)

Lenin, bundan önemlisi, alıntı yaptığımız bu yerde, böyle bir dönemin "hem işçi sınıfı hareketini, ve hem de sosyaliz-

mi zayıflattığı" değerlendirmesini yaparak, Marksist - Leninistlerin önüne, en başından itibaren, bu ikisini birleştirme yönünde bir çalışma yürütmeleri görevini koyuyor. Bu sebeplerden, biz bugün teorik çalışmanın, ve bunun içinde Marksizm Leninizmin ilkelerinin savunulmasının önemini ne kadar vurgu larsak vurgulayalım; bunu hiçbir şekilde "işçi sınıfı hareketinden hemen hemen bütünü ile bağımsız bir dönem yaşama" şeklinde kavramamalı, ve uygulamamalıyız.

Lenin'in Rusya somutunu tartıştığında ikinci dönem olarak adlandırdığı dönem, daha önceki 10 yıllık "teorik hazırlık" döneminin ardından başlayan, ve RSDİP'nin kuruluşu ile biten dört yıllık dönemdir. Bu dönemi bir öncekinden ayıran temel özellik, bu dönemde "Marksizmi işçi sınıfı hareketi ile birleştirme"ye yönelinmesidir.

Bu dönem için "SBKP(B) Tarihi / Kısa Ders"te şu tespitler yapılmaktadır:

> *Bolşevizmin kurucusu Vladimir İlyiç Ulyanov (Lenin) 1870 yılında Simbırsk (şimdi Ulyanovsk) şehrinde doğdu. Lenin 1887'de Kazan Üniversitesine girdi, ama devrimci öğrenci hareketinde yer aldığı için kısa bir süre sonra tutuklandı ve üniversiteden uzaklaştırıldı. Kazan'da Fedoseyev adlı birinin kurduğu bir Marksist çevreye katıldı. Daha sonra Samara'ya gitti ve çok kısa bir süre sonra da, Lenin'in etrafında bu şehrin ilk Marksist çevresi toplandı. Lenin, daha o günlerde mükemmel Marksizm bilgisiyle herkesin hayranlığını kazanıyordu.*
>
> *Lenin, 1893 yılı sonunda, Petersburg'a geçti. Oradaki Marksist çevrelerdeki daha ilk konuşmaları üyeleri bir hayli etkiledi. Marksizmin derin bilgisi, Marksizmi o günün Rusya'sının iktisadi ve siyasi durumuna uygulamadaki kabiliyeti, işçilerin davasının zaferine olan ateşli ve sarsılmaz inancı ve eşsiz örgütleme kabiliyeti, Lenin'i Petersburg Marksistlerinin herkesçe kabul edilen önderi durumuna getirdi.*
>
> *Lenin o çevrelerde ders verdiği ve siyasi bakımdan ileri olan işçilerin derin sevgisini kazanmıştı.*
>
> *Lenin'in işçi çevrelerinde verdiği derslerden sözederken, 'Derslerimiz', diyordu işçi Babuşkin, 'çok canlı ve ilginç geçiyordu; bu derslerden hepimiz çok memnunduk ve öğretmenimizin bilgisine hayran olduk.'*
>
> *Lenin, 1895 yılında, Petersburg'daki bütün Marksist işçi çevrelerini (yirmi tane kadar vardı) tek bir örgütte, 'İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği' içersinde topladı. Böylece, devrimci bir Marksist işçi partisinin kurulması yolunu açtı.*
>
> *Lenin, Mücadele Birliğinin önüne, geniş işçi sınıfı hareketi ile daha sıkı bağlar kurmak ve ona siyasi bakımdan önderlik etmek görevini koydu. Propaganda çevrelerinde toplanan siyasi bakımdan ileri birkaç işçi arasında Marksizm **propagandası** yapmaktan, geniş işçi kitleleri arasında günlük meselelerden faydalanarak siyasi **ajitasyon** yapmaya geçilmesini teklif etti. Kitle ajitasyonuna geçilmesi, Rusya'da işçi sınıfı hareketinin daha sonraki gelişmesi açısından büyük bir önem taşıyordu.*

1890'lar, sanayi alanında atılım donemiydi. İşçi sayısı artıyordu. İşçi sınıfı hareketi kuvvetleniyordu. 1895-99 arasındaki dönemde, tam olmayan verilere göre, en azından 221 000 işçi grevlere katıldı. İşçi sınıfı hareketi ülkenin siyasi hayatında önemli bir güç haline geliyordu. Olayların gelişimi, Marksistlerin Narodniklere karşı savunduğu görüşu, yani işçi sınıfının devrimci harekete önderlik edeceği goruşunu doğruluyordu.

İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği, Lenin'in önderliği altında, işçilerin iktisadi istekleri için verdikleri mücadele — çalışma şartlarının düzeltilmesi, daha az çalışma saati ve daha yüksek ücret — ile çarlığa karşı siyasi mücadeleyi birleştirdi. Mücadele Birliği işçileri siyasi bakımdan eğitti.

Lenin'in önderliğindeki İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Petersburg Mucadele Birliği, Rusya'da **Sosyalizmi işçi sınıfı hareketiyle birleştirmeye** başlayan ilk kuruluştu. Bir fabrikada bir grev meydana gelir gelmez, gruplarının üyeleri vasıtasıyla fabrikalardaki meseleler hakkında daima etraflı bilgi sahibi olan Mücadele Birliği, broşürler ve Sosyalist bildiriler dağıtarak hemen harekete geçiyordu. Bu broşürler fabrika sahiplerinin işçilere yaptığı baskıları gözler önüne seriyor, işçilerin kendi çıkarları uğrunda nasıl mücadele etmesi gerektiğini açıklıyor ve işçilerin isteklerini öne sürüyordu. Broşürler kapitalizmin bozukluklarını, işçilerin yoksulluğu, 12 ila 14 saatlık dayanılmaz işgünü ve işçilerin bütün haklardan yoksun oluşu hakkındaki gerçekleri dile getiriyordu. Aynı zamanda, uygun siyasi istekler de öne sürüyorlardı. 1894 yılı sonunda Lenin, işçi Babuşkin'le birlikte bu tipten ilk ajitasyon broşürünü ve grevde bulunan Petersburg'daki Semyannikov Fabrikası işçilerine bir çağrıyı yazdı. 1895 sonbaharında Lenin, Thornton Dokuma Fabrikasının erkek ve kadın grevcileri için bir broşür kaleme aldı. Bu dokuma tezgahları, buradan milyonlar kazanan İngilizlerin elindeydi. Bu fabrikada işgünü 14 saati geçiyor, oysa bir dokumacının aylık ücreti 7 Rubleyi geçmiyordu. Grevi işçiler kazandı. Mücadele Birliği, kısa bir süre içinde, çeşitli fabrikaların işçileri için bu tür broşür ve bildirilerden düzinelerle bastırdı. Her broşür işçilerin moralini kuvvetlendirmeye büyük ölçüde katkıda bulundu. İşçiler sosyalistlerin kendilerine yardım ettiğini ve kendilerini savunduğunu gördüler.

1896 yazında Petersburg'da, Mücadele Birliği'nin yürüttüğü ve 30 000 dokuma işçisinin katıldığı bir grev meydana geldi. Başlıca istek, çalışma saatlerinin kısaltılmasıydı. Bu grev, çarlık hükümetini 2 Haziran 1897'de işgününü 11,5 saate indiren bir kanun çıkarmak zorunda bıraktı. Bu kanundan önce, işgünü hiçbir şekilde sınırlandırılmamıştı.

Lenin, 1895 yılı Aralık ayında çarlık hükümeti tarafından tutuklandı. Ama devrimci mücadelesini hapisanede de sürdürmekten hiçbir zaman geri kalmadı. Öğüt vererek, yöneterek, broşür ve bildiriler yazarak Mücadele Birliği'ne yardımcı oldu. **Grev** ve çarlığın hunharca despotizmini açığa çıkaran **Çarlık Hükümetine** adlı iki broşür yazdı. Gene hapisanede parti için bir program hazırladı (görünmez mürekkep olarak süt kullanıyor ve bir tıp kitabının satırları arasına yazıyordu).

Petersburg Mücadele Birliği Rusya'nın diğer şehir ve yörelerindeki işçi çevrelerinin benzeri birliklerde biraraya gelmesini büyük ölçüde hızlandırdı. 1890'ların ortalarında Kafkasya'da Marksist örgütler ortaya çıktı. 1894'te Moskova'da bir Moskova 'İşçi Birliği' kuruldu. 1890'ların sonlarına doğru Sibirya'da bir 'Sosyal-Demokrat Birliği' kuruldu. 1890'larda İvanovo-Voznesensk'te, Yaroslavl'da ve Kostroma'da Marksist gruplar ortaya çıktı ve sonradan birleşerek Sosyal-Demokrat Partı'nin Kuzey Birliğini kurdular. 1890'la-

rın ikinci yarısında Don Rostov'unda, Ekaterinoslav'da, Kiev'de,Ni kolayev'de, Tula'da, Samara'da, Kazan'da, Orekhovo-Zuyevo'da ve di ğer şehirlerde Sosyal-Demokrat gruplar ve birlikler kuruldu.

İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Petersburg Mücadele Birliği'nin öne mi, Lenin'in de dediği gibi, ***işçi sınıfı hareketince destek-lenen bir devrimci partinin ilk gercek çekirdeği*** *olmasıy-dı.*

("SBKP(B) Tarihi / Kısa Ders", s.34-37, Aydınlık Yayınları)

Burada önemli olan, Petersburg Mücadele Birliği için yapı lan, onun "işçi sınıfı hareketince desteklenen bir devrimci partinin İLK GERÇEK ÇEKİRDEĞİ" olduğu şeklindeki tespittir. Bu, daha önceki, kendilerini Marksizmin genel doğrularının propagandası ile sınırlayan; ve yaptıkları propaganda ile ya rarlı bir iş yapan grupların —Sosyal-Demokrat olmalarına rağ men— "devrimci bir partinin gercek çekirdeği" olmadığının da tespit edilmesidir aynı zamanda. Petersburg Mücadele Birliği ni daha sonraki Marksist Sosyal-Demokrat Partinin "ilk ger-çek çekirdeği" yapan olgu, onun kendini Marksizmin genel doğ rularını savunma çalışması ile sınırlamaması; Marksizmi Rus ya'nın somut şartları ile kaynaştırmaya çalışması, ve herşey den önemlisi de, "Marksizm ile işçi sınıfı hareketini birleş tirme"ye yönelmesidir.

Burada üzerinde durulması gerekli olan bir mesele, 1895'-te Lenin'in "günlük meselelerden faydalanarak geniş kitleler içinde ajitasyon" yapılmasını savunmasıdır. Bu henüz parti ku rulmamış olduğu bir dönemde bile, kendini salt propagandayla sınırlamanın yanlışlığını gösterdiği gibi; aynı zamanda yer yer partinin güçsüz olduğu dönemlerde de ajitasyonun önplana geçebileceğinin de bir işaretidir.

Bu dönem için yine ilginç olan, Lenin'in Rus Sosyal-Demok rat İşçi Partisi resmen kurulmadan da Sosyal-Demokrasinin "bir siyasal parti" olarak görüldüğü tespitini yapmasıdır. Bu tes pitte siyasal parti sözcüğü, kuşkusuz, siyasal iktidara yöne len bir hareket anlamında kullanılmaktadır.

Görüşüme göre, anlatılan 1894-1898 dönemi de, Rusya somu-tunda yaşanan sürecin somut ifadesidir. Yoksa bugün her ülke de böyle bir dönemin de aynen yaşanacağı diye birşeyi ne Le-nin, ne Stalin savunmamaktadır.

Bu ikinci dönem için evrensel olan, Marksizmin genel doğ

rularının kavrandığı ölçüde ülke somutu ile birleştirilmeye çalışılmasının; ve Marksizmin işçi sınıfı hareketiyle birleştirilmeye çalışılmasının, gerçek bir komünist partisi yaratmak için mutlak gereklilik olduğu dersleridir. Bunun dışında en baştan itibaren —Marksizmin işçi sınıfı hareketiyle birleştirilmesinin bir aracı olarak— güç ve ihtiyaç oranında agitasyonun da yapılması gerektiği, bu dönemden çıkarılması gereken genel derstir.

Ama böyle bir dönemin ille de parti kurulmadan önce yaşanması gerektiği gibi bir kural yoktur. Esasında parti adı kullanılmasa bile, Marksist bir Sosyal-Demokrat partinin ilk çekirdeği olduğu söylenen Petersburg Mücadele Birliği, kendini parti olarak da adlandırsa idi, yapacağı çalışma aynı olacaktı.

Parti kurulduktan sonra dağınıklığın başladığı, ve Lenin'in üçüncü dönem olarak adlandırdığı dönemin de bütün ülkelerde bu şekilde yaşanacağı diye bir kural yoktur. Bu da Rusya'daki somut gelişmenin ifadesi olarak yapılan somut bir tespittir.

Stalin, "İktidarın Ele Geçirilmesinden Önce ve Sonra Parti" başlıklı yazısında, "Iskra"nın çıkışından önceki durumu hiç tartışmıyor.

O parti öncesi Sosyal-Demokrasinin gelişme aşamalarını tartışmıyor. Rusya somutunda Sosyal-Demokrasinin parti olarak ortaya çıktığı dönem sonrasında parti inşasının iki aşamasını Stalin, (devrim öncesinde) 1900 sonu - 1905 başı dönemi; ve 1905'den 1917 Ekim Devrimine kadar olan dönem şeklinde ikiye ayırmaktadır.

Burada neden parti inşasının birinci aşamasının mesela 1894'te "gerçek bir partinin ilk çekirdeği" olarak değerlendirilen Petersburg Mücadele Birliğiyle başlatılmadığı; ya da 1898'de Partinin resmen kurulmasının ilanıyla değil de "Iskra"nın çıkışı ile başlatıldığı sorusu; ve buna bağlı olarak, ancak merkezi bir yayın organı çıkarma şartı ile mi parti inşasının başladığının söylenmesinin mümkün olduğu sorusu ortaya çıkmaktadır.

Bence parti inşasının 1894'te Petersburg Mücadele Birliği ile de, 1898'de Partinin kuruluşunun resmen ilanı ile de başlatılması; nasıl 1900 sonlarında "Iskra" ile başlatılması mümkünse, mümkündür. 1894'te başlatılmamasının açıklaması herhalde bu dönemde yapılan iş parti inşasına hizmet etmesine rağmen, henüz partiden sözedilmemiş olması olsa gerekir. 1898

de başlatılmamasının nedeni ise, herhalde, parti kuruluşundan hemen sonra yönetici kademenin bütünüyle ele geçmesi, ve bu anlamda işleyen merkezi bir yapının olmaması olsa gerekir. Başlangıç tarihi olarak alınan "Iskra"nın çıkışının anlamı, bir çekirdeğin varlığı; bu çekirdeğin önüne parti inşası görevini bilinçli olarak koyması ve bu yönde girişimlerde bulunmasıdır. 1898'de de bu yönde bir girişim olmasına rağmen, bu başarılı olmamış, girişim kısa zamanda dağılmıştır. Bu yüzden sonradan dönüp değerlendirme yapıldığında, parti inşasının birinci aşamasının "Iskra" ile başlatılması, "Iskra"nın partinin merkezi yapıya kavuşmasında oynadığı motor rolü göz önüne alındığında doğru bir değerlendirmedir. Ama tabii ki bu değerlendirme herşeyin "Iskra" ile başladığı anlamına; ondan önce partiden hiç söz edilemeyeceği anlamına gelmez. Nitekim yukarıda ortaya koyduğumuz gibi, Lenin 1884-1894 arasında bile, "rüşeym halinde" de olsa, "siyasi parti"den söz ediyor; 1894-1898 arası partiden sözediyor. 1898'de açıkça RSDİP'nin kurulmasından sözediyor, vb.

Toparlarsak:

Rusya'da "Iskra" öncesi (1900 öncesi) dönem, genelde parti inşası öncesi, parti inşasını hazırlama diye adlandırabileceğimiz bir dönem olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde de ilk Marksist grupların ortaya çıktığı, ve henüz Sosyal-Demokrasinin işçi sınıfı hareketine yönelmediği; salt genel doğruların propaganda edildiği bir dönem ile; Sosyal-Demokrasinin işçi sınıfı hareketine yöneldiği, Marksizm ile işçi sınıfı hareketinin birleştirilmeye çalışıldığı ve Marksizmin genel doğrularının savunulması ötesinde, bunların ülke somutu ile birleştirildiği bir dönem ayrılmaktadır. Ancak bu ikinci dönemi başlatan grup "gerçek bir partinin çekirdeği" olarak adlandırılmaktadır. Bundan çıkan sonuç, Marksist bir parti olma iddiasında olan bir grubun, en başından bilinçli olarak Marksizm ile işçi sınıfı hareketini birleştirmeye yönelmesi, bunun için çaba harcaması gerektiği sonucudur.

"Iskra" ile başlatılan parti inşası birinci aşaması, 1905 devrim dönemine kadar sürmektedir. Bu dönem bütünü ile ele alındığında, bu dönemde sağlam bir çekirdeğin yaratılmış olduğu; ve partinin program ve taktiklerinin yaratılmış olduğu; işçi sınıfının öncüsünün önemli ölçüde kazanılmış olduğu, ve işçi sınıfı içinde bizimkiyle karşılaştırılamayacak kadar büyük bir güce sahip olduğu görülür. Daha 1902-1903'lerde RSDİP işçi sınıfı içinde bugünkü komünist partilerinin hiç biri

ile karşılaştırılamayacak kadar büyük güce sahiptir. Buna rağmen, devrim dönemine kadar, inşanın birinci aşaması içinde olduğu tespit edilmektedir. Bu, birinci aşama denen aşama için de partinin hangi noktaya kadar gelişebileceğinin kavranması açısından önemlidir.

1905'den sonraki dönem içinde, RSDİP, kitle içinde gücünü 1905'e oranla, özellikle Stolipin gericiliği döneminde önemli ölçüde yitirmiş olmasına rağmen; bu dönemde belli bir süre özellikle tanrı arayıcılarına karşı teorik-ideolojik mücadele önemli bir görev olarak ortaya çıkmış olmasına rağmen, ve bütün ikinci aşamanın çeşitli dönemlerinde partinin gerek kitle içinde gücü bakımından, gerek örgütsel yapısı bakımından, gerek önündeki acil görevler, vb. açısından çok değişik durumlar sözkonusu olmasına rağmen, bütün aşama ikinci aşama olarak adlandırılmıştır. Çünkü birinci aşamanın bir kez tamamlanmış olması; Marksist-Leninist kadroların, örgütün yaratılmış olması, ve teorinin yaratılmış olması, artık geriye döndürülemeyecek bir olgudur. Parti yozlaşmadıkça, yeniden parti kurulması sözkonusu olmadıkça, yeniden birinci aşama sözkonusu olmaz. Bu tabii ki ikinci aşamanın temel görevi değişmemesine rağmen, somut gelişmelerin partinin önüne çeşitli durumlarda değişik görevler çıkarmasını engellemez.

* * * * *
* * * *
* * *
* *

II. PARTİ İNŞASINDA TEORİK VE PRATİK ÇALIŞMANIN DİYALEKTİK BAĞI

II.1. TEORİK ÇALIŞMA NEDİR? TEORİK ÇALIŞMANIN ALANLARI ÜZERİNE

Stalin, "Leninizmin İlkeleri" adlı yapıtının "Teori" başlıklı üçüncü bölümünde "teorinin önemi" üzerine tartışırken, teorinin (Marksist teorinin) genel tanımını yapar, teori ile pratik arasındaki diyalektik bağı koyar, ve teorinin özellikle önemli alanlarından biri üzerinde, teorinin ilerletilmesi sorunu üzerinde durur. Stalin sözü geçen yerde aynen şunları söylemektedir:

> *" Bazıları, Leninizmde esas olan şeyin Marksist ilkelerin pratiğe geçirilmesi, bu ilkelerin 'uygulanması' anlamında, Leninizmin pratiğin teoriye üstünlüğü olduğunu, teoriye gelince, Leninizmin bu açıdan sözde çok kayıtsız olduğunu sanırlar. Plehanov'un sık sık Lenin'in teoriyi ve özellikle de felsefeyi 'umursamaması'yla alay ettiği bilinir. Aynı zamanda bugün özellikle koşulların kendilerine yüklediği büyük pratik çalışma nedeniyle birçok Leninist pratikçi arasında teorinin çok geçerli olmadığı da bilinir. Lenin ve Leninizm konusunda bu tuhaftan da öte görüşün tümüyle yanlış olduğunu ve hiçbir biçimde gerçeğe uymadığını ve pratikçilerin teoriyi ellerinin tersiyle itme eğiliminin Leninizm ruhuna tümüyle aykırı olduğunu ve davamız için büyük tehlikeler taşıdığını söylemeliyim.*
>
> *Teori, genel biçimiyle ele alındığında tüm ülkelerdeki işçi hareketinin deneyidir. Yolu, devrimci teori tarafından aydınlanmayan pratik kor olacağı gibi, teori de devrimci pratikle birleştirilmediği taktirde amaçsız kalacaktır. Ama teori, devrimci pratikle kopmaz bir ilişki içinde olursa, işçi hareketinin çok büyük bir gücü haline gelebilir; çünkü yalnızca o, harekete güvenlik, yönünü belirleme yeteneğini ve olayların iç bağıntılarının anlaşılmasını sağlayabilir; çünkü yalnızca ve tek başına o, pratiğe, yalnızca sınıfların bugün hangi yönde ve nasıl hareket ettiklerini değil, aynı zamanda bu sınıfların yakın bir gelecekte, hangi yönde ve nasıl hareket edeceklerini de anlamada yardımcı olur. Şu bilinen ilkeyi defalarca tekrarlayan Lenin'den başkası değildi: 'Devrimci teori olmadan devrimci eylem olmaz.'*
>
> *Lenin, teorinin, özellikle partimiz gibi uluslararası proletaryanın öncü savaşçısı bir partinin rolü açısından ve içinde bulunduğu karmaşık iç ve uluslararası durum açısından büyük bir önem taşıdığını herkesten daha iyi biçimde anladı. Lenin partimizin bu özel rolünü daha 1902 yılında tahmin etmişti ve daha o zaman 'öncü savaşçı rolünü yalnızca ileri bir teori tarafından kılavuzluk edilen bir partinin yerine getirebileceğini' anımsatmayı zorunlu görmüştü.*

Lenin'ın, partımızin rolüne ilişkin bu öngörusunün gerçekleştiği gunumuzde, onun bu tezının ozel bir onem ve ozel bir güç kazandığı nı kanıtlamaya gerek olmadığı açıktır.

Lenin'ın teoriye verdıği büyük önem, en açık bir biçımde Engels'ten Lenin'e kadarki dönemde bilımın yarattığı en önemli şeylerin materyalist felsefe temelinde genelleştirilmesı ve Marksistler arasında anti-materyalist akımların genış kapsamlı bir eleştiriye tabı kılınması gibi büyük bir gorevı Lenin'den başkasının üstlenmemesi gerçeğiyle açıklanabilir. Engels 'materyalizmin her yeni buluşla yeni bir çehre kazandığını' soylüyordu. Bilindıği gibi bu sorunu kendı çağında yalnızca Lenin 'Materyalizm ve Ampiriokrıtisizm' adlı kusursuz kitabında çozümlemıştir. Lenin'ın felsefeyi 'umursamamasıyla' alay etmekten hoşlanan Plehanov'un, böyle bir işi cıddı olarak üzerine almaya dahi cüret etmediği bilinen birşeydir."

(Stalin, "Leninizmin İlkeleri", Lenınizm Nedir?'de, s.125-126, Yıldız Yayınevi)

Teori, yukarıda Stalin'den alıntı yaptığımız yerde görüldüğü gibi, "tüm ülkelerdeki işçi hareketinin genel biçimiyle ele alınan deneyimi"dir.

Marksist teori; bütün ülkelerin işçi sınıfı hareketinin deneylerini materyalist bir görüşle, ve diyalektik bir yöntemle inceleyerek, toplumun gelişme yasalarını bilimsel bir şekilde formüle etmiş bir bilimdir.

Marksist teori, Marksist Diyalektik Materyalizmin; Marksist Ekonomi-Politiğin; ve Marksist Sınıf Mücadelesi öğretisinin bütünlüğünden oluşan bir bilimdir.

Bu bilim, emperyalizm çağında Lenin tarafından yeni bir aşamaya yükseltildiği için, bugün yalnızca Marksizm'den değil, Marksizm-Leninizm'den sözedilmektedir.

Bu bilim, sermayenin iktidarına karşı, işçi sınıfının yanında yer alan, taraflılığını açıkça ilan eden bir toplumsal bilimdir. Bu bilim, "dünyayı açıklamakla yetinen" filozoflar yerine, "dünyayı değiştirme"yi önüne amaç olarak koymuş, buna hizmet etmeyi amaçlayan bir bilimdir.

Bunun kavranması tayin edici önemdedir. çünkü bunun kavranması aynı zamanda Marksist anlamda bir teorik çalışmanın ne olduğu sorusuna doğru cevap verebilmek için ön şarttır.

Bu bağıntıda şunların bilince çıkartılması gereklidir:

Bugün kimi oportünist-revizyonistler; Marksizm-Leninizmin bütünlüğünü bozup, onu bir "inceleme yöntemi"ne indirgiyorlar. Burada dayandıkları iki nokta vardır:

Birincisi, Diyalektik Materyalizmin Marksizmin temeli olduğu gerçeğidir. Burada işletilen mantık şöyledir: Diyalektik Yöntem ve Materyalist Felsefe Marksist bilimin temelidir.

Marks, Engels bunlara dayanarak toplumun gelişme kanunlarını kavramış ve açıklamışlardır. O halde Marksizm biliminde dayanılması gerekli olan yalnızca budur. Bunun ötesindeki öğretilere sarılmak "dogmatizm"dir.

Bu mantık kendi içinde ister istemez Diyalektik Materyalizmi her kullananın Marksist; Marksist-Leninist olacağı tezini içinde taşıyan bir mantıktır. Ve yanlıştır. Her Marksist-Leninist, diyalektik yöntemi ve materyalist felsefeyi bilinçli olarak kullanır, bunlara dayanır; ama diyalektiği ve materyalizmi her kullananın Marksist-Leninist olması gerekmez.

Aslında her doğa bilimcisi diyalektik yöntemi temel almak, ve doğa olaylarına materyalist olarak yaklaşmak zorundadır. Aksi taktirde doğru sonuçlara ulaşması mümkün değildir. Ama doğal olayların zorlaması sonucu böyle davranmak zorunda kalan bir doğa bilimcisinin Marksist-Leninist olması gerektiği şeklinde bir zorunluluk yoktur.

Şimdi mesela uzay seyahatleri düzenleyecek kadar ileri bir tekniğin yaratıcılarının, böyle bir tekniğin yaratılmasında diyalektikçi ve materyalist olmamaları düşünülemez.

Marksizm-Leninizm, onun temeli Diyalektik Materyalizm olmasına rağmen, yalnızca onunla sınırlı değildir. Ve Diyalektik Materyalizm de otomatikman Marksist Ekonomi-Politiği, ve Marksist Sınıf Mücadelesi öğretisini içermez. Marksizm bu üçünün bütünlüğünün bilimidir.

Marksizmi yalnızca Diyalektik Materyalizme indirgeyen ve Marksizmde dayanılması gerekenin yalnızca bu olduğunu savunan oportünist-revizyonistler bu görüşlerini yer yer Marksist klasiklerin bazı açıklamalarına da dayandırmaktadırlar. Bu konuda en çok başvurulan dayanak, Lenin'in "Halkın Dostları Kimlerdir?" adlı yapıtındaki şu sözleridir:

" Marksistler, Marks'ın teorisinden yalnızca onun toplumsal ilişkileri açıklamak için mutlaka gerekli olan son derece değerli yöntemlerini hiçbir koşula bağlamadan almakta ve bu nedenle de ilişkiler konusunda yargılarının ölçüsünü soyut şemalarda, buna benzer saçmalıklarda değil, bu yargının doğruluğunda ve gerçeklere uygunluğunda bulmaktadırlar." (Lenin, Bütün Eserler, cilt 1, s.188, Ülke Yayıncılık)

Alm. 188

Bu alıntıdan oportünist ve revizyonist unsurlar Lenin'in Marks'tan yalnızca yöntemi almayı savunduğu sonucunu çıkartıyorlar. Alıntıyı dikkatle okuyan her kişi, Lenin'in bunu sa-

vunmadığını; yöntemleri alma noktasında, Marksistlerin "hiçbir koşula bağlamadan" bu işi yapacaklarını savunduğunu görür. Bu, Marksistlerin yalnızca yöntemleri değil, onun dışında daha bir dizi öğretiyi de —yöntemlerin tersine— belli şartlara bağlı olarak alıp savunacakları anlamına gelir. Nitekim Lenin, Stalin ve Marksist-Leninistler öyle de yapmışlardır. Onlar yalnızca yöntemi (Lenin'in burada yöntemden anladığı Diyalektik Materyalizmdir) kayıtsız-koşulsuz almışlar; diğer öğretiler konusunda ise şartların değişikliği gerektirdiği noktalarda değişiklik yapmışlar, Marksist-Leninist teoriyi geliştirmişlerdir.

Marksizmi salt Diyalektik Materyalizme indirgemeye çalışanlar; Marksizmi salt diyalektiğin belli kanunlarına indirgemeye çalışanlar, gerçekte onun devrimci özüne karşıdır.

Lenin Marksist teorinin bu şekildeki yorumcuları hakkında şunları söylemektedir:

" Marksizm, onların yorumladıkları biçimde, hemen hemen mal sahibinin emeğine dayanan kişisel mülkiyetin kapitalist düzende nasıl bir diyalektik gelişmeye uğradığı, nasıl kendi kendini inkara dönüştüğü ve daha sonra toplumsallaştırıldığı öğretisine indirgenmiştir. Ve ciddi bir tavırla, Marksizmin toplumbilimsel yönteminin bütün belirli özellik-lerini, SINIF MÜCADELESİ ÖĞRETİSİNİ ve ARAŞTIRMANIN DOĞRUDAN DOĞRUYA AMACINI, yani proletaryanın bunları kaldırmasına yardımcı olmak için, bütün uzlaşmaz çelişki ve sömürü biçimlerini açığa çıkarma amacını bir kenara bırakarak, Marksizmin bütün içeriğinin bu 'şema'da yattığını kabul etmişlerdir." (Lenin, "Halkın Dostları Kimlerdir?", Bütün Eserler, cilt 1, s.333, Ülke Yayıncılık) 332

Marksistler için, Marksist teorinin kuşkusuz en önemli özelliği, onun "eleştirel" ve "devrimci" olmasında yatmaktadır. Lenin bu konuda da şunları söylemektedir:

" Diğer yandan Marks, teorisinin bütün değerinin 'özünde eleştirel ve devrimci' olması gereğinde yattığını kabul ediyordu. Gerçekten de, bu sonuncu nitelik tam ve kesin olarak Marksizmin yapısında vardır. Çünkü bu teori, çağdaş toplumdaki bütün uzlaşmaz çelişki ve sömürü biçimlerini ortaya koyma, bunların evrimini izleme, geçici niteliklerini, farklı bir biçime dönüşmelerinin kaçınılmazlığını gösterme ve böylece bütün sömürüyü elden geldiğince çabuk ve kolayca ortadan kaldırmada bir araç olarak proletaryaya hizmet etme görevini doğrudan doğruya önüne koymuştur. Bütün ülkelerdeki sosyalistleri kendine çeken bu teorinin karşı konulmaz çekiciliği, tam olarak ve kesinlikle en üstün bir biçimde bilimsel olmak (toplum -

sal bilimlerin sonsözü olarak) niteliğiyle devrimci olmak niteliği ni birleştirmiş olması olgusunda yatmaktadır; teori bunları rastge le ve yalnızca, öğretinin kurucusunun kendi kişiliğinde bir bilim adamının ve bir devrimcinin niteliklerini birleştirmesi yüzünden birleştirmiyor, tersine, bu işi kendi içinde ve ayrılmaz bir şekil de yapıyor. Burada teorinin görevinin, bilimin hedefinin gerçek e- konomik mücadelesinde ezilen sınıfa destek olmak şeklinde tanımlan dığı bir gerçek değil midir?"

(Lenin, "Halkın Dostları Kimlerdir ve Sosyal-Demokratlara Karşı Na sıl Mücadele Ederler?", Bütün Eserler, Cilt 1, s.334-335, Ülke Ya- yıncılık)

333

Dünyayı değiştirme amacı dışında; proletaryayı ve onunla birlikte tüm insanlığı kurtuluşa götürme için bir araç olma amacı dışında bir diyalektik; bu amaçlar dışında bir materya lizm, Marksizm değildir. Bu amaçlar dışında bir Ekonomi-Poli tik, o Marksist değer teorisini vb. kullansa da, Marksizm de ğildir.

Lenin, "az da olsa, Marks konusunda bilgisi olan bir kişi" nin "sınıf mücadelesi teorisinin, onun bütün görüşler siste- minin ağırlık noktası olduğunu" reddedemeyeceğini berrak bir şekilde tespit etmektedir. (Lenin, "Halkın Dostları Kimler - dir?", Bütün Eserler, cilt 1, s.314, Ülke Yayıncılık)

İşte bu yüzden Stalin Marksist teoriyi tanımlarken, onun "Bütün ülkelerde işçi hareketlerinin genel biçimi ile ele a- lınan deneyimi" olduğu tespitini yapıyor. Bu tespit Marksiz- min amacının sınıf mücadelesinde işçi sınıfına yol göstermek olduğuna doğrudan doğruya bağlı olan bir tespittir.

Marksist teori bir bilim olduğuna göre, diğer bilimlerin öğrenildiği gibi, onun da öğrenilmesi gerekir. Bu Marksist - Leninist teoriyi öğrenme işi, Marksist-Leninist teorinin to- parlandığı kitaplar, özellikle ve öncelikle de Marksist-Leni nist klasiklerin, Marks, Engels, Lenin, Stalin'in orijinal e serleri üzerinden yapılır. Bu öğrenme işi en baştan itibaren işçi sınıfı hareketine öğrenilenlerin taşınması, öğrenilenle rin dünyayı değiştirmek için öğrenildiğinin bilincinde olun- ması, buna uygun davranılması vb. şartları ile Marksist-Leni nist teorik çalışmanın bir alanı, bir bölümüdür. Eğer öğren- me, dünyayı değiştirmek için bir öğrenme değil, salt merak tatmin etme vb. amaçlarla bir öğrenme ise, kuşkusuz yapıla - nın Marksist-Leninist teorik çalışma olduğunu söylemek müm- kün değildir.

İşte bu anlamda Marksist-Leninist bir grup veya partide ya pılan kollektif temel eğitim çalışması, Marksist-Leninist te orinin kaynaklarından öğrenilmesi çalışması, Marksist-Lenin-

ist teorik çalışmanın alanı içindedir, onun bir bölümüdür. Bu çalışma kendine Marksist-Leninist diyenlerin tümünün mutlaka yapmak zorunda olduğu minimal teorik çalışmadır. Böyle bir teorik çalışmadan geçmeyenlerin, Marksist-Leninist teorinin en temel noktalarını Marksist-Leninist klasiklerin eserlerine da yanarak kollektif bir çalışma içinde öğrenmeyenlerin ve bunları her somut durumda uygulayacak şekilde kavramayanların; gerçek işçi sınıfı önderleri olması düşünülemez.

Ama teorik çalışma yalnızca Marksizm-Leninizmin temel doğrularının savunulmak için öğrenilmesi ile sınırlı değildir.

Bunun ötesinde, Marksist-Leninist genel doğruların, tek tek ülkelerin somutu ile birleştirilmesi, bu genel doğrulardan yola çıkarak ve onların ışığında tek tek ülkelerde devrim programının yaratılması çalışması da Marksist-Leninist "teorik çalışma"nın alanı içine girer. Aslında bu çalışma bir anlamda Marksist-Leninist Teorinin ülke somutuna uygulanması çalışmasıdır. Ve böyle bir çalışmaya, Leninizm öncesi "yüksek! teorisyenler!" burun kıvırarak bakmışlar; bunu teorik çalışmadan bile görmemişlerdir. İşte "Leninizmin İlkeleri"nde Leninizmin hasımlarının getirdiği söylenen, Leninizmin "teoriyle uzun boylu ilgilenmediği" suçlamasının temeli bu yanlış anlayıştır. Marksizm-Leninizmin ülke somutuna uygulanması çalışması da teorik çalışmanın bir bölümüdür; ve ilkeler kavranıldığı andan itibaren teorik çalışmanın önündeki esas görev budur.

Lenin mesela "Sosyal-Demokrat teorik görüşler artık yeterince temel özellikleri içinde aydınlanmış görünüyor" şeklinde bir değerlendirme yaptığı 1897 sonları için, "Sosyal-Demokrasinin pratik görüşleri, yani siyasi program, çalışma düzeni, taktiği"nin aydınlatılmasını görev olarak koyuyor. Kuşkusuz burada Lenin'in "pratik" görüşler dediği program, çalışma düzeni, taktikler de, Marksizmin ülke somutu ile birleştirilmesi, bu anlamda uygulanması anlamında bir teorik çalışmayı gerektirir.

Marksist teorinin uygulanması anlamında bir teorik çalışma hakkında Lenin şöyle diyor:

" Bu teorinin Rusya'ya 'uygulanması' (Uygulanması sözcüğünü Lenin '' içine alıyor. Çünkü bu yalnızca bir anlamda uygulamadır. Bir başka anlamda uygulama değil, henüz uygulama için teorinin yaratılması çalışmasıdır. —YN) ancak ve ancak MATERYALİST yöntemin ve TEORİK ekonomi politiğin yerleşmiş uygulamaları kullanılarak, Rusya'daki üretim iliş-

kilerinin ve bunların evriminin ARAŞTIRILMASI olabilir." (Lenin, "Halkın Dostları Kimlerdir?", Bütün Eserler, cilt 1, s.267, Ülke Yayıncılık) 267

Yine Lenin, geride 10 yıllık çalışmada Marksistlerin kendilerini Marksist genel doğruları öğrenip, propaganda etmekle sınırladıkları bir teorik birikim dönemi bulunan bir ortamda, aydınlardan beklenen teorik çalışmanın ne olduğu sorusuna şu cevabı veriyor:

> *" Sosyalist aydınlar, ancak hayallerini terkettikleri, Rusya'nın istenen değil gerçek gelişmesinde, olanaklı olan değil, gerçek toplumsal ekonomik ilişkilerinde destek aramaya başladıklarında verimli bir çalışma yapmayı umut edebilirler. Ayrıca aydınların TEORİK çalışmaları, Rusya'daki ekonomik uzlaşmaz çelişkilerin bütün biçimlerinin ve ardından gelen gelişmelerinin incelenmesine yönetilmelidir; siyasal tarihin, hukuksal düzenin, özelliklerinin, ya da yerleşmiş teorik önyargının onu gizlediği her yerde bu uzlaşmaz çelişkiyi açığa çıkarmaları gerekir. Gerçeklerimizin belirli bir üretim ilişkileri sistemi olarak bütün bir tablosunu sunmaları, çalışan halkın sömürülmesinin ve mülksüzleştirilmesinin bu sistem altında zorunlu olduğunu göstermeleri, ekonomik gelişme tarafından belirtilen bu sistemden çıkış yolunu da göstermeleri gerekir."*
>
> *(Lenin, "Halkın Dostları Kimlerdir?", Bütün Eserler, Cilt 1, s.300 Ülke Yayıncılık)*

300

İşte o dönemde Lenin'in teorik çalışma olarak adlandırdığı, ve o günün esas ihtiyacı olan teorik çalışma öncelikle bu teorik çalışmadır.

Ama teorik çalışma yalnızca bununla da sınırlı değildir.

Nasıl ki Marksizmin konusu olan toplum durağan değilse, Marksizm de durağan değildir. Engels, "Materyalizmin her yeni buluşla yeni bir çehre kazandığını" söylüyordu. Gerek doğa bilimlerinin gelişmesi, gerekse toplumların gelişmesi, Marksizmin gelişmesi zorunluluğunu beraberinde getirir. Marks ve Engels Marksizmi kendilerine kadar olan dönemdeki bütün bilimin verileri ışığında inşa etmişlerdi. Lenin, Engels'ten kendine kadar olan dönemde bilimin yarattığı en önemli yeni şeylerin materyalist felsefe temelinde genelleştirilmesi ve anti-materyalist akımların geniş bir eleştiriye tabi tutulması büyük görevini başardı.

Bugün bilimin ve tekniğin Lenin'den-Stalin'den bu yana yaptığı büyük ilerlemeler gözönüne alınırsa; bugün Lenin-Stalin'den bu yana toplumsal yaşamda görülen muazzam değişmeler gözönüne alınırsa; ve bütün bu gelişmelerin bugüne dek Marksist Leninist bir çözümlemesinin yapılmadığı gözönüne alınırsa; Marksizm-Leninizmin geliştirilmesi anlamında bir teorik çalışmanın muazzam kapsamı da önümüze çıkar.

Kısaca toparlarsak, Marksist-Leninist teorik çalışma, dünyayı değiştirme amacı ile şu üç alanda yapılacak çalışmaları kapsar:

* Marksizm-Leninizmin öğretilerinin bütünlük içinde öğrenilmesi, kavranması çalışması
* Marksizm-Leninizmin genel doğrularının, ülke somutu ile birleştirilmesi; Marksizm-Leninizmin ülke somutunda uygulanması, ülke devrim programının taktiklerinin çıkartılması için yapılan çalışma (Bu alanda bütün dünya için komünistlerin kabul ettiği bir genel platformun; genel çizginin olmadığı şartlarda; bütün dünyadaki komünistlerin üzerinde birleşeceği genel çizginin ortaya çıkarılması çalışması öncelik kazanır; ve ülke devrim programı için yapılan çalışma Dünya Komünist Hareketinin platformunu-ortak çizgisini çıkarma çalışmasına bağlı olarak ele alınır)
* Marksizm-Leninizmin yeni gelişmelerin ortaya çıkardığı yeni sorulara cevap verebilecek şekilde geliştirilmesi çalışması.

Bütün bu alanlardan, içinde bulunulan anda hangisinin teorik çalışma içinde en acil olanı, en önde geleni olduğu; içinde bulunulan somut duruma bağlıdır. Her halde, bütün parti açısından, öğrenme anlamında bir teorik çalışma her anın sürekli görevidir.

* * *
* * *

II.2. PRATİK NEDİR? PRATİK ÇALIŞMANIN KAPSAMINA NELER GİRER?

Pratik kavramının içeriğinin Marksist-Leninist klasiklerde nasıl doldurulduğu; onlarda pratik kavramının içeriğinin ne olduğuna bakmadan önce; Marksist felsefe açısından Teori/Pratik ilişkisi, ve pratiğin ne olduğu üzerinde kısaca duralım.

Pratik kavramı Marksist felsefede öncelikle bilgi teorisinde belirleyici bir rol oynar. Pratik, yaşamın canlı-cansız bütün maddeleri ve bunların sürekli hareketi ve ilişkileri ile birlikte tümüdür. Pratiğe, yaşamın kendisine verilen

değer, insanın bilgilerinde pratiğin oynadığı rol konusunda söylenenler, idealistlerle materyalistleri birbirinden ayırır.

Lenin, "Materyalizm ve Ampiriokritisizm"inde, "Ampiriokritisizmin ve Materyalizmin Bilgi Teorisi" bölümünde, sorunun birçok yönüne değinir. Şimdi o bölümden bazı alıntılarla, Lenin'in, Marks ve Engels'in Marksist bilgi teorisi, bu teori içinde pratiğin rolü konusunda söylediklerine göz atalım:

" Engels, Ludwig Feuerbach'ında idealizm ile materyalizmin temel felsefe akımları olduklarını bildirir. Materyalizm doğayı birinci etken, ruhu ikinci etken sayar; varlığı birinci plana, düşünceyi ikinci plana koyar. İdealizm bunun tam tersini yapar. Engels, idealizmin ve materyalizmin 'çeşitli okulları'nın filozoflarının bölündüğü bu 'iki büyük kamp' arasındaki köklü ayırımı temel taş olarak alır, ve bu iki materyalizm ve idealizm terimini başka anlamlarda kullananları açıkça 'karışıkçılık'la suçlar.

' Bütün felsefenin en yüksek sorunu, özellikle modern felsefenin büyük temel sorunu, diyor Engels, düşünce ile varlık arasındaki, ruh ile doğa arasındaki ilişkiler sorunudur.' Engels, filozofları, bu temel sorun bakımından 'iki büyük kampa' ayırdıktan sonra, bu temel felsefe sorununun 'bir başka yönü daha' olduğunu gösteriyor: '... bizi çevreleyen dünya hakkındaki fikirlerimiz ile bu dünyanın kendisi arasında nasıl bir bağıntı vardır? Düşüncemiz gerçek dünyayı tanıyacak durumda mıdır? Biz, gerçek dünyaya ilişkin tasarımlarımızda ve anlayışımızda, gerçeğin tam, şaşmaz bir imgesini yaratabilir miyiz?'

' Filozofların büyük çoğunluğu buna olumlu yanıt verir' diyor Engels, ve bu büyük çoğunluğa, materyalistlerin tümünden başka,katıksız idealist Hegel gibi en tutarlı idealistleri de koyuyor;Hegel'e göre gerçek dünya, ötedenberi varolan bir 'mutlak fikrin' gerçekleşmesi idi, insan ruhu, gerçek dünyayı doğru bir biçimde kavrayarak, onda ve onun aracılığıyla 'mutlak fikri' kavrar.

' Ama daha bir sürü başka filozof vardır ki (yani hem materyalistler hem de aklıbaşında idealistler) dünyanın tanınması ya da hiç değilse tam olarak tanınması olanağını kabul etmezler. En modern filozoflar arasında Hume ve Kant'ı bunlardan saymak gerekir, bunlar felsefenin gelişmesinde son derece önemli bir rol oynamışlardır.'

Engels'ten aktarılan bu sözlerin ardından Bay V. Çernov kavgaya atılıyor. Kant'ın adının peşine şu notu takıyor:

' 1888 yılında, "modern"ler arasına Kant ve özellikle Hume gibi filozofları koymak bir hayli garipti. O dönemde, Cohen, Lange,Riehl, Laas, Liebmann, Göring ve ötekilerin adını duymak çok daha doğaldı. Engels, açıkça görülüyor ki, "modern" felsefe konusunda kuvvetli değildi.'

Bay Çernov kendine karşı dürüsttür. İktisatta olduğu gibi felsefede de Turgenyev'in Voroşilov'u ile olan benzerliğini korur, bir bilisiz Kautsky'yi, bir bilisiz Engels'i 'çok bilmiş' adlara bir baş vurmayla tozeder! Tek sıkıntı şu ki, Bay Çernov'un başvurduğu bütün yetkililer, Engels'in, Ludwig Feuerbach'ının aynı sayfasında Kant ve Hume'ün uzun zamandan beri çürütülmüş öğretilerinin kadavralarını yeniden canlandırmak isteğiyle hareket eden gerici teoriciler diye nitelendirdiği, yeni-kantçıların yetkilileridir. Şu Bay Çernov'cuk Engels'in de, aslında (mahçılara göre) 'yetkili sayılan bu profesör müsveddelerini çürüttüğünü kavrayamadı!

Kant ve Hume'e karşı Hegel'in daha önce ortaya koyduğu ve Feuer - bach'ın derinlikten çok, daha zekice olan 'kesin' kanıtlarına de - ğindikten sonra, Engels şöyle devam ediyor:

' Bu felsefi çılgınca hevesin (Schruller) en çarpıcı çürütülmesi, bütün ötekilerde olduğu gibi, pratiktir, yani deney ve sanayidir. Eğer doğal bir olaya değgin anlayışımızın doğruluğunu, bu olayı ken dimiz yaratarak, gerekli koşullarının yardımıyla onu meydana getirerek ve dahası, onu kendi amaçlarımızın hizmetine sokarak tanıtla yabilirsek, Kant'ın anlaşılamaz (ya da kavranılmaz —unfassbaren— bu önemli sözcük hem Plehanov'un çevirisinde ve hem de Bay V. Çernov'un çevirisinde atlanmıştır) "kendinde şey"i sona erer. Bitki - sel ve hayvansal organizmalarda elde edilen kimyasal tözler, organik kimya bu tözleri birbirinin ardından elde etmeye başlayana dek, böyle "kendinde şeyler" olarak kaldılar; bundan sonra ise "kendinde şey" "bizim için şey" haline geldi, örneğin tarlalarda artık kı zıl kök olarak yetiştirme zahmetine katlanmadığımız, çok daha ko - lay ve çok daha ucuza maden kömürü katranından elde ettiğimiz kök boyanın renklendirici maddesi alizarin gibi.'"

(Lenin, "Materyalizm ve Ampiriokritisizm", s.100-103, Sol Yayınla rı)

Daha sonra Lenin neden "Ding an sich" (kendinden, ya da ken diliğinden şey) sorununu tartışırken, Engels'in bu kavramı kullanmayı bile reddeden Hume'a karşı çıktığını, Hume ile Kant arasındaki benzerliğin nerede olduğu sorusunu soruyor. Buna Lenin'in cevabı şöyledir:

"İkisinin de, 'görüntüyle görüneni', kavramla kavranılanı, bizim-için-şeyle 'kendinde-şey'i birbirlerinden ilke olarak ayırmaları - dır. Zaten Hume, 'kendinde-şey'i duymak bile istemez, 'kendinde şey' fikri bile, onun gözünde felsefe için kabul edilemez birşeydir, 'me tafizik'ten başka birşey değildir (Hume ve Kant'ın öğretililerinin de dedikleri gibi). Buna karşılık Kant 'kendinde-şey'in varlığını kabul eder, ama onun 'bilinemez' olduğunu, ilke olarak görüntüden farklı olduğunu, tamamen farklı bir alana, bilgi ile ulaşılamayan ama inanla ulaşılabilen 'öte' (Jenseits) alanına ait olduğunu belirtir."

(Lenin, "Materyalizm ve Ampiriokritisizm", s.104, Sol Yayınları)

95 96

Lenin şöyle devam eder:

" Engels'in itirazının özü nedir? Dün katranın içinde alizarin ol duğunu bilmiyorduk. Bugün bunu biliyoruz. Burada kendini ortaya ko yan sorun şudur: Alizarin dün de maden kömürü katranının içinde var mıydı?

Elbette vardı. Bu konuda en ufak bir kuşku göstermek modern doğa bilimleriyle alay etmek olurdu. Evet, eğer böyle ise bundan üç ö- nemli bilgibilimsel sonuç çıkar:

1) Şeyler bizim bilincimizden bağımsız olarak, duyumlarımızdan bağımsız olarak bizim dışımızda vardır, çünkü, hiç kuşku yok ki, bu alizarin dün maden kömürü katranında vardı ve gene aynı ölçüde kuşku götürmez ki, dün bu alizarinin varlığı konusunda hiçbir şey bilmiyorduk ve ondan herhangi bir duyum almıyorduk.

2) İlkede, dış görüntü ile kendinde şey arasında hiçbir ayrım yoktur ve olamaz. Ancak bilinenle bilinmeyen arasında ayrım vardır. Bunun ya da ötekinin arasına özel sınırlar koyma gibi felsefi icatlar, kendinde-şeyin dış görüntünün 'ötesinde' olduğu konusunda icatlar (Kant), ya da bugün hala şu ya da bu yanı bilinmeyen ama bizim dışımızda varolan bir dünya sorununda kendimizi bazı felsefi bölümlerle ayırabileceğimiz ve ayırmamız gerektiği konusundaki (Hume) icatlar — bütün bunlar tamamen saçma, Schrulle, zırva ve uydurmadır.

3) Bilgi teorisinde, bilimin bütün öteki dallarında da olduğu gibi, diyalektik olarak düşünmek gerekir, yani bilgimizi hazır ve değişmez olarak görmemiz, bilginin bilgisizlikten nasıl çıktığını, nasıl eksik, tam doğru olmayan bilginin daha eksiksiz ve daha kesin bir hale geldiğini belirlememiz gerekir.

İnsan bilgisinin gelişmesinin bilgisizlikten yola çıktığı kabul edilince, alizarinin maden kömürü katranı içinde bulunuşu kadar basit milyonlarca deneyin, yalnız bilim ve tekniğin tarihinden değil, aynı zamanda hepimizin günlük yaşantısından çıkarılan milyonlarca gözlemin, bize, 'kendinde-şeyler'in 'bizim-için-şeyler'e dönüştüğünü, duyu örgenlerimizin bir dış nesneden gelen bir izlenimi aldığı anda 'dış görüntüler'in ortaya çıkışını, şu ya da bu engelin, varlıkları besbellı olan nesnelerin duyu örgenlerimiz üzerindeki etkisini önlediği anda 'dış görüntüler'in ortadan kayboluşunu gösterdiği görülecektir. Bundan zorunlu olarak çıkarılması gereken tek vargı —hepimizin günlük yaşamımızda yapmış olduğu ve materyalizmin, bilerek, bilgibilimin temeline yerleştirdiği vargı— şeylerin, nesnelerin, cisimlerin bizim dışımızda ve bizden bağımsız olarak var oldukları ve duyumlarımızın dış dünyanın imgeleri olduklarıdır."

Lenin, "Materyalizm ve Ampiriokritisizm", s.104-105, Sol Yayınları)

97

Lenin'in bu üç madde içinde ifade ettiği, Marksist Bilgi Teorisini her türlü idealist, ampiriokritisist, bilinemezci, vb. bilgi teorilerinden ayıran şeylerdir.

Burada bizim tartışmamız içinde en önemli şey, kuşkusuz, bu bilgi teorisinde pratiğin (Engels'in deyimi ile, tartışılan bağıntıda "sanayi ve deney"in) oynadığı belirleyici roldür.

Lenin daha sonra "mutlak ve göreli gerçek" sorununu tartışıyor ve tartışma içinde şu sonuçları ortaya koyuyor:

127 129 130 131/132

"Materyalist olmak için, duyu örgenlerimizle bize açınlanan nesnel gerçeği kabul etmek gerekir. Nesnel gerçeği yani insandan ve insanlıktan bağımsız olan gerçeği kabul etmek, şu ya da bu yolda mutlak gerçeği kabul etmek demektir."

...

" Böylece, insan düşüncesi, kendi doğası gereği, bize mutlak gerçeği, göreceli gerçeklerin bir toplamından başka birşey olmayan mutlak gerçeği verebilme yeteneğindedir ve verir de. Bilimlerin gelişmesinin her yeni aşaması bu mutlak gerçek toplamına yeni tohumlar ekler, ama her türlü bilimsel önerme gerçeğinin sınırları göreli -

dır, bılımlerın ılerlemesı sırasında bazan genışler, bazan daralır lar."

...

" Engels'ın ve Dietzgen'ın butün bu açıklamaları pek guzel gösteriyor kı, dıyalektık materyalızm ıçın, gorelı gerçek ile mutlak gerçek arasında oyle aşılmaz sınır çızgıleri yoktur."

...

" Dıyalektık, Hegel'ın de zamanında açıkladığı gibı, gorecılığın, şüphecılığın bır ogesını kapsar, ama dıyalektik göreciliğe ındırgenemez. Marks ve Engels'in dıyalektik materyalızmı, elbette kı, gorecılığı kapsar, ama ona ındirgenmez; yanı dıyalektik materyalızm, bütün bilgilerımızin görelılığini nesnel gerçeğin yadsınması anlamında değıl, ama bılgilerimizin bu gerçeğe yaklaşmasının sınırlarının tarıhsel gorelilığı anlamında kabul eder."

...

" Yaşamın, pratiğın goruş açısı, bilgı teorisinin ilk ve temel görüşu olmalıdır. Ve bu, profesörce skolastiklığın sonu gelmez uydurmalarını yolu uzerinden temızleyerek, kaçınılmaz bir biçimde materyalızme varır. Küşkusuz, unutmamalı ki, pratiğin ölçütü, aslında, insanın herhangi bir fikrini tumüyle hiçbir zaman, ne doğrulayabilir, ne de çürutebılır. Bu ölçüt de, ınsanın bilgilerinin 'mutlak' bılgiler olmasına ızin veremeyecek kadar 'belırsız'dir; bununla bırlikte ıdealızmın ve bılinemezciliğin bütün çeşitlerine karşı dınmez bır mücadeleye elverecek kadar da belırlidir. Eğer bizım pratığımızce doğrulanan şey tek, son nesnel gerçek ise, bundan, bu sonuca giden tek yolun materyalist anlayış üzerine kurulu bilimin yolu olduğu sonucu çıkar. Örneğin, Bogdanov, Marks'ın paranın dolaşımı teorisini, yalnızca 'zamanımız' için nesnel bir gerçek olduğunu kabule hazırdır, ve, bu teoriye 'tarih-üstü nesnel' bir gerçek olarak bakılmasını 'dogmacılık' olarak nitelemektedir. Bu da yeni bir kafa karışıklığı. Napoleon'un 5 Mayıs 1821'de olmesini sonsuz bir gerçek yapan aynı basıt nedenden ötürü, bu teorinin pratikle uygunluğu da, gelecekteki herhangi bir koşulla değiştirilemez. Ama, pratığın ölçütü —yanı şu onyıllar içerisinde bütün kapıtalist ülkelerın gelişme çızgisı— Marks'ın teorisinin şu ya da bu bölümlerinın veya şu ya da bu formüllerinin değil de, genel olarak bütün ekonomik ve toplumsal teorisinin nesnel doğruluğunu gösterdığinden, burada Marksıstlerin 'dogmacılıgından' sözetmenin burjuva ekonomisine bağışlanmaz bir ödünde bulunmak demek olduğu açıktır. Marksistlerin paylaştıkları Marks'ın teorisinin nesnel bir gerçek olduğu görüşünden çıkarılabilecek tek sonuç şudur: Marks'ın teorisiyle çizilmiş yolu izleyerek nesnel gerçeğe (gene de onu sonuna dek tüketmeksizin) gitgide daha çok yaklaşıyoruz; herhangi başka bir yolu izleseydik, yalan ve kafa karışıklığından başka bir yere varmazdık."

(Lenin, "Materyalizm ve Ampiriokritisizm", s.139-140; 142; 143; 144-145; 151-152, Sol Yayınları)

Görüldüğü gibi, Marksizm-Leninizm "yaşamın, pratiğin görüş açısını bilgi teorisinin ilk ve temel görüşü olarak" alıyor.

Yine görüldüğü gibi, Marksizm-Leninizm "nesnel gerçeğin" kıstası olarak "pratiği" alıyor. (Burada "bizim pratiğimiz" sözcüğünde biz sözü, bence bütün insanlığın pratiği olarak yorumlanmalı. Bizim sözcüğünün yalnızca kişinin kendi dolaysız

pratiği olarak yorumlanması, herkesin Amerika'nın varlığına inanması için bizzat Amerika'yı keşfetmesi gerektiği, onu gidip görmesi, yaşaması gerektiği anlamına gelir ki, bu insanlığın çeşitli alanlardaki nesnel gerçeğin ifadesi olan, pratikten çıkarılmış, pratikte ispatlanmış bilgilerinin tümünü içeren bilimlerin reddi anlamına gelir. Dar deneyciliğin, ampirizmin savunulması anlamına gelir.) Sözü edilen " pratik " bizzat yaşamdan, pratikten çıkarılan bir bilginin yeniden hayatta uygulanması pratiğidir.

Eğer nesnel gerçeğin kıstası pratik ise; o zaman pratikten çıkıp, pratikte doğruluğu sınanan bilgilerin toplamı olan ve materyalist anlayış üzerine kurulu bilimler; son nesnel gerçeğe gitgide yaklaşmak için tek yoldur.

Marksizm de materyalist anlayış üzerine kurulu, ve toplumların gelişmesini (pratiği) materyalist bir dünya görüşü ile, diyalektik bir yöntemle inceleyen, pratikten çıkarılmış olan ve yine pratikte sınanmış olan nesnel gerçeği ifade eden bilgilerin toplamı olan bir bilimdir. Yapılacak şey o bilimin ışığında ilerlemektir. Bu bizi nesnel gerçeğe her gün daha fazla yaklaştıracak tek yoldur.

Burada Marksist felsefede pratik kavramının içeriğinin bizzat hayatın kendisi olarak doldurulduğunu görüyoruz. Bu bağıntıda teoriyi hayattan kopuk "filozofların" fildişi kulelerinde bir beyin cimnastiğinin ürünü olarak kavrayan Marksizm öncesi felsefe ile, Marksizm birbirinden kökten ayrılmaktadır. Bu tip bir felsefe "bütün gerçeklerin üstünde, partiler ve siyasetin üstünde duran, bütün pratik eylemleri reddeden, ve yalnızca çevredeki — kendi dışındaki — dünyayı ve orda meydana gelen olayları 'eleştirel' bir biçimde seyreden" (Lenin "Friedrich Engels", "Marks-Engels-Marksizm", s.69, Sol Yayınları), amacı kesinlikle dünyayı değiştirmek olan değil, yalnızca dünyayı yorumlamak olan bir felsefe idi. Amacını değiştirmek olarak koyan bir dizi sosyalist "düşünür" ise, sorunlara diyalektik ve materyalist olarak yaklaşmadıkları için, bu iyi "amaçları" ancak bir ütopya olmaktan ileri gidemiyordu. Marksizm, materyalist bir dünya görüşü ve diyalektik bir yöntem ile, pratiği, hayatın kendisini olduğu gibi inceledi, elde ettiği bilgiler bu yüzden nesnel gerçeği ifade eden bilgilerdi. Bu bilgileri yeniden pratik içinde sınadı. Marksizm böylece "sosyalizmi" ütopya olmaktan çıkarıp, bilim seviyesine yükseltti. Marksizm için "teori" bazı düşünürlerin hayattan kopuk kafa cimnastiği değil, bizzat hayatın içinden çıkarılmış olan ve onu değiştirmek için araç olan; pratiğin ma-

teryalist bir bakış açısı, ve diyalektik yöntemle incelenmesinin ürünü olan birşeydir. Marksizmde teori ile pratik arasında kopmaz bir diyalektik bağ vardır. Daha önceki sınıf mücadelelerinin deneylerinin ifadesi olan, bunların bilim haline gelmiş derslerinin, bilgilerin toplamı olan Marksist teori ile yolu aydınlatılmayan bir "pratik" kör bir pratiktir. Pratiğe yol göstermeyen, onun için öğrenilmeyen bir "Marksist teori" ise, Marksist teoriden başka herşeydir. İşte teori/pratik ilişkisine Marksizmin genel yaklaşımı böyledir; pratiğin Marksist bilgi teorisi içinde yeri, ve içeriği böyledir.

Yukarıda, Marksist felsefede pratik kavramının içeriğinin yaşam ile doldurulduğunu; belli bir anlamda, maddi hayatın kendisinin pratik olarak adlandırıldığını; bu maddi hayatın materyalist bir bakış açısı ve diyalektik yöntemle elde edilen ve nesnel gerçeği ifade eden bilgilerin toplamının teori yi oluşturduğunu ortaya koymaya çalıştık.

Maddi hayat çok çeşitli alanları kapsar. Ve bu maddi hayatın çeşitli alanlarının doğru, nesnel bilgileri, çeşitli alanlardaki teorileri, bilimleri oluşturur. Her bilim dalının önce likle konu aldığı bir alan vardır. Marksizm de, kendine önce likle toplumların gelişmesini, toplumların gelişme yasalarının incelenmesini vb. konu alan bir bilimdir. O bu anlamda toplumların değiştirilmesinin bilimidir.

Bu noktada, Marksizmin sözkonusu ettiği pratik kavramının içeriği daralmak zorundadır, ve daralmaktadır da.

Soruna böyle yaklaşıldığında, pratik kavramının içeriği; insan toplumlarının gelişmesini (pratiğini) inceleyip, onun gelişme yasalarını ortaya çıkaran Marksist-Leninist teorinin (bilimin), içinde yaşanılan insan toplumunu değiştirmek için, onu daha ileriye ilerletmek, tarihin gerçek akışı doğrultusunda ilerletmek, sömürüsüz, sınıfsız bir toplum; giderek bayrağında "Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre" yazan bir toplum yaratmak yönünde değiştirmek için kullanılması, içinde bulunulan toplumda "uygulanması"dır.

Pratik kavramının içeriği böyle doldurulduğunda; Marksizmin uygulanması için öğrenilmesi çalışması da; Marksizmin genel doğrularının savunulması da; Marksizmin genel doğruları ışığında ülke somutunun incelenmesi anlamında Marksizmin "uygulanması" çalışması da pratik olarak adlandırılabilir. Ama böyle bir durumda Marksizm-Leninizm açısından "teorik çalışma" denen şeyin ortadan kalkması gerekir. Çünkü bizzat teorik faaliyet bu durumda "pratik" olarak adlandırılmaktadır.

Bunun doğru olmayacağı ortadadır.

Marksizm-Leninizmde pratik kavramı, başka, daha dar bir anlamda kullanılır. Pratik kavramının Marksizm-Leninizmdeki özel ve en fazla kullanılan içeriği, doğrudan doğruya işçi sınıfının sınıf mücadelesine katılma, onu yönlendirme şeklinde doldurulmaktadır.

Kavramın içeriğinin böyle doldurulduğunda hangi görevlerin somut olarak "pratik" içinde ele alındığına Lenin'den bir alıntı ile bakalım:

> *" ... Bilindiği gibi sosyal-demokratların pratik çalışması, proletaryanın sınıf savaşımını yönetmeye ve bu savaşımı iki biçimiyle örgütlemeye yönelmiştir: sosyalist savaşım (kapitalist sınıfa karşı, sınıflı toplumu yoketme ve bir sosyalist toplum kurma hedefi güden savaşım) ve demokratik savaşım (Rusya'da siyasal özgürlüğü elde etme ve Rusya'nın siyasal ve toplumsal düzenini demokratlaştırma hedefi güden savaşım). Bilindiği gibi, dedik. Gerçekten de, Rus sosyal-demokratları ayrı bir toplumsal ve devrimci akım olarak ilk ortaya çıktıklarından bu yana, etkinlik alanlarının bu görevine her zaman tam bir belirlilikle parmak basmışlar, proleter sınıf savaşımının iki biçimini ve iki turlü içeriğini her zaman belirtmişler, her zaman sosyalist ve demokratik görevlerinin ayrılmaz bağıntısı üzerinde, onların kendilerine verdiği adın da açıkça dile getirdiği bağıntı üzerinde direnmişlerdir. Bununla birlikte, sosyal-demokratlar konusunda en yanlış düşüncelere sahip, onları siyasal savaşımı ihmal etmekle vb. suçlayan sosyalistlere bugün de sık sık rastlanıyor. Öyleyse Rus sosyal-demokrasisinin pratik çalışmasının her iki yanının nitelendirilmesi üzerinde biraz duralım.*
>
> *Sosyalist çalışma ile işe başlayalım. St.Petersburg'da sosyal-demokrat 'İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Savaşım Birliği'nin oradaki işçiler arasında çalışmasını yaygınlaştırdıktan sonra, sosyal-demokrat etkinliğin niteliğinin bu bakımdan tamamıyla açık olduğunu kabul etmek gerekirdi. Rus sosyal-demokratlarının sosyalist çalışması, bilimsel sosyalizmin öğretilerinin propagandasını yapmaktan, bugünkü toplumsal ve ekonomik düzen, onun temelleri ve gelişmesi, Rus toplumunun çeşitli sınıfları, bunların karşılıklı ilişkileri ve bu sınıfların birbirleri arasındaki savaşım, bu savaşımda işçi sınıfının rolü, bu sınıfın batmakta olan ve gelişmekte olan sınıflarla ilişkisi, kapitalizmin geçmişi ve geleceği ile olan ilişkisi, ayrıca da uluslararası sosyal-demokrasinin ve Rus işçi sınıfının tarihsel görevi konusunda işçiler arasında doğru bir anlayışı yaymaktan oluşur. İşçiler arasında ajitasyon, propaganda ile ayrılmaz bir bağıntı içinde bulunur ve Rusya'da bugünkü siyasal koşullar ve işçi yığınlarının şimdiki gelişme düzeyi karşısında doğal olarak ön plana geçer. İşçiler arasında ajitasyon, sosyal-demokratların işçi sınıfının tüm kendiliğinden savaşım eylemlerinde, çalışma süresi, iş ücreti, çalışma koşulları vb., vb. yüzünden işçilerle kapitalistler arasında çıkan tüm çatışmalara katılmaktan oluşur. Çalışmamızı, çalışma yaşamının günlük pratik sorunları ile en sıkı biçimde kaynaştırmak, bu sorunlarda yönlerini saptamada işçilere yardım etmek, onların dikkatini en kabaca kötüye kullanmalara yöneltmek, girişimcilere karşı öne sürecekleri istemlerini eksiksizce ve amaca daha uygun biçimde belirlemelerinde onlara yardım etmek, işçilerde dayanışma bilincini geliştirmek, proletaryanın dünya ordusunun bir parçası olan birleşik bir işçi sınıfı olarak tüm Rus işçilerinin çıkarlarının ve davasının ortak olduğu bilincini geliştirmek bizim görevimizdir. İşçi topluluklarının örgütlendirilmesi, bu*

gruplarla sosyal-demokratların merkez grubu arasında düzenli ve sı kı ılışkılerın kurulması, ışçı yayınlarının çıkarılması ve dağıtıl ması, işçi hareketının tum merkezlerı ile haberleşmelerin duzenlen mesı, bıldırılerin ve çağrıların çıkarılması, ana çizgileriyle Rus sosyal-demokrasisinın sosyalist çalışmasının bıçimleridir.

Bızim çalışmamız herşeyden once ve en başta, fabrikalarda ve atel yelerde çalışan ışçilere, kentli işçilere yönelтilmiştir. Rus sosyal-demokrasısi guçlerını dağınık hale getırmemelı, çalışmasını, sosyal-demokrat gorüşlerı en çok kabul edecek kadar, ussal ve siya sal bakımdan en çok gelışmış ve sayıca guçluluğü ve ulkenın buyuk sıyasal merkezlerınde yoğunlaşmış olması dolayısıyla en onemlı olan sanayı proletaryası uzerınde yoğunlaştırılmalıdır. Bunun ıçın kent lerde sağlam bır devrımcı orgutun oluşturulması sosyal-demokrasi - nin ilk ve en ivedı gorevidir, şu anda bu gorevden başka yöne kaymak en buyuk bır düşuncesizlik sayılır. Ama guçlerimizin fabrika iş çileri uzerinde yoğunlaşmasını gerekli gorur ve bunların dağılması nı kabul etmezsek, bununla, Rus sosyal-demokrasisinin Rusya'da pro letaryanın ve işçi sınıfının oteki katmanlarını ihmal etmesini soy lemiş olmak istemeyız. Boyle birşey olamaz. Rus fabrıka işçisi,tum yaşam koşulları dolayısıyla, her zaman ve surekli olarak, el zanaatçıları ile, fabrikalar dışında kentlere ve koylere dağılmış olan, cok daha kotu koşullar ıçinde bulunan bu sanayi proletaryası ile en sıkı ılışkiler ıçinde bulunmak zorundadır. Rus fabrika işçisi kır nufusu ile de dolaysız bir ılişki içindedir (fabrika işçisinin ailesinin kırlık bolgede olduğu durumlar seyrek değildir) ve bunun so nucu olarak kır proletaryası ile, milyonlarca tarım işçisi ve gündelikçi ile, kuçucuk toprak parçalarına bağlanmış ve ağır işlere, rasgele bulunan turlu 'yan gelire' muhtaç, yani aynı biçimde ucret le çalışan enkazlaşmış koylulerle de yakın ilişki içinde bulunması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Rus sosyal-demokratları, guçlerini el zanaatçılarına ve tarım işçilerine yoneltmeyi zaman bakımından uygun saymıyorlar, ama bu katmanları kendi başına bırakmak niyetinde de asla değilldirler ve ileri işçileri el zanaatçılarının ve tarım işçilerinin yaşamı konusunda aydınlatma çabası gostereceklerdir. Boylece bu işçiler, proletaryanın daha geri katmanları ile ilişkiye geçince, onların saflarında da sınıf savaşımının, sosyalizmin ve genel olarak Rus demokrasisinin, ozel olarak Rus proletaryasının gorevlerine ilişkin gorüşleri benimseyeceklerdir. Kentli fabrika işçileri arasında yapılması gereken cok iş bulunduğu surece, el zanaatçılarına ve tarım işçilerine ajıtatorler yollamak amaca aykırı dü şer; birçok durumlarda ise sosyalist işçi, istemeksizin bu katmanlarla ilişkiye geçer ve o zaman bu fırsatlardan yararlanmasını bil mek, Rusya'da sosyal-demokrasinin genel gorevlerini oğrenmek zorun dadır. Bunun için, Rus sosyal-demokrasisini, darkafalı davrandığı ve fabrika işçileri yuzunden emekçi halk topluluğunu ihmal etmek is temeye eğilimli olma yolunda suçlayanlar ağır bir hata işlemekte - dirler. Tersine, proletaryanın ileri katmanları arasında ajitasyon (hareketın yaygınlaşması ölçüsünde) tüm Rus proletaryasını da sars mak için en guvenli ve tek yoldur. Sosyalizmin ve sınıf savaşımı dü şuncesinin kentli işçiler arasında yayılması, bu duşuncelerin daha kuçuk ve daha dallı budaklı kalanlara da gitmesi sonucuna zorunlu olarak gotürecektir. Bu amaçla, bu duşuncelerin daha iyi hazırlanmış bir toprakta daha derin kokler salması ve Rus işçi hareketiyle Rus devriminin oncülerine tam ve eksiksiz olarak işlemesi gerekli dir. Rus sosyal-demokrasisi, tüm guçlerini fabrika işçileri arasın daki çalışmaya yoneltince, aynı zamanda uygulamada sosyalist çalış mayı proleter sınıf savaşımının tabanına indirmeyi başaran, bu ara da devrimcilerin başka bolukleriyle kurulan pratik ittifakların te oride, programda, hareketin hedefinde uyuşmalara ya da odunlere hiç bir zaman vardırmamasını ve vardıramayacağını da hiçbir zaman sak-

bir zaman vardırmamasını ve vardıramayacağını da hiçbir zaman saklamayan Rus devrimcilerini desteklemeye hazırdır. Halen yalnızca bilimsel sosyalizmin ve sınıf savaşımı öğretisinin devrimci teori, devrimci hareketin hedefi olabileceğinin kesin inancı ile, Rus sosyal-demokratları butun güçleriyle bu öğretiyi yayacaklar, onu yanlış yorumlamalardan koruyacaklar ve henüz genç olan işçi hareketini Rusya'da daha belirsiz doktrinlere bağlama yolundaki bütün çabalara karşı koyacaklardır. Teorik düşüncelerin kanıtladığına ve sosyal-demokratların pratik çalışmasının gösterdiğine göre, Rusya'nın tüm sosyalistleri sosyal-demokrat olmak zorundadırlar.

Şimdi sosyal-demokratların demokratik görevlerine ve demokratik çalışmasına geçelim. Bu çalışmanın sosyalist çalışma ile ayrılmaz biçimde bağlı olduğunu bir daha yineliyoruz. Sosyal-Demokratlar işçiler arasında propaganda yaparken, siyasal sorunları gormezlikten gelemezler ve bunları görmezlikten gelme ya da hatta geriye atma yolundaki her girişimi, ağır bir yanlış ve uluslararası sosyal-demokrasinin ilkelerinden sapma olarak görürler. Rus sosyal-demokratları, bilimsel sosyalizmin propagandası yanında, işçi yığınları arasında demokratik düşüncelerin de propagandasının yapılmasını görev bilirler, tüm görünüş biçimleriyle mutlakiyetin özü, sınıfsal içeriği, onun yıkılmasının zorunluluğu, siyasal özgürlüğün ele geçirilmesi olmaksızın, Rusya'nın siyasal ve toplumsal düzenini demokratlaştırmaksızın, işçi davası yolunda başarılı bir savaşım yapılamayacağı gerçeğini yayma çabası gösterirler. Sosyal-demokratlar, en yakın ekonomik istemlerin temeli üzerinde işçiler arasında ajitasyon yaparak, işçi sınıfının en güncel siyasal gereksinmelerine, sıkıntılarına ve istemlerine bağlı ajitasyonu, yani grevlerde, işçilerle ser maye sahipleri arasında çıkan her çatışmada kendini gösteren polis terörüne karşı ajitasyonu, genel anlamda Rus yurttaşları olarak ve özel anlamda en çok ezilen, en çok haktan yoksun sınıf olarak işçilerin haklarının kısıtlanmasına karşı ajitasyonu — mutlakiyetin, işçilerle yakın ilişkisi olan ve işçi sınıfına koleleşmesini nesnel biçimde gösteren her seçkin temsilcisine ve uşağına karşı ajitasyonu da bununla çözülmez biçimde bağıntılı yaparlar. İşçi yaşamının ekonomik alanda ekonomik ajitasyon için yararlanılamayacak hiçbir sorunu nasıl yoksa, siyasal alanda da siyasal ajitasyonun konusu olmayan hiçbir sorun yoktur. Ajitasyonun bu iki türü, sosyal-demokratların etkinliğinde bir madalyonun iki yüzü gibi birbirini tamamlar. Siyasal ajitasyon gibi ekonomik ajitasyon da proletaryanın sınıf bilincinin gelişmesi için aynı ölçüde gereklidir ve siyasal ajitasyon gibi ekonomik ajitasyon da Rus işçisinin sınıf savaşımı için kılavuz olarak aynı ölçüde gereklidir, çünku her sınıf savaşımı bir siyasal savaşımdır. Öteki ajitasyon gibi berikı de işçilerin bilincini uyandırır, onları örgütler ve disipline sokar, dayanışmalı eylem ve sosyal-demokrat fikirler uğruna savaşım için eğitir ve bundan dolayı işçilere, en yakın sorunlarda, en ivedi gerekliliklerde kendi güçlerini deneme olanağı verir, kısmi sorunlarda düşmandan zorla ödünler koparma ve böylece kendi ekonomik durumunu iyileştirme olanağını işçilere sağlar, örgütlü işçilerin gücünü hesaba katmaya kapitalistleri zorlar, işçilerin haklarını genişletmeye ve onların istemlerine kulak vermeye hükümeti zorlar, kendisine karşıt düşünceli, kendi içinde pekişmiş bir sosyal-demokrat örgüt tarafından yönetilen işçi yığınları karşısında hükümeti sürekli bir korku içinde tutar."

(Lenin, "Rus Sosyal-Demokratlarının Görevleri", İşçi Sınıfı Partisi Üzerine'de, s.156-162, Sol Yayınları)

Burada yaptığımız uzun alıntıda; pratikten, pratik faali-

yetten, "proletaryanın sınıf mücadelesini yönlendirmek ve onu örgütlemek"in anlaşıldığı açıkça görülmektedir.

Bunun somut olarak hangi görevleri içereceği konusunda ise Lenin, demokratik devrim aşamasının gündemde olduğu Çarlık Rusyası şartlarında sosyalist çalışma; ve demokratik çalışma görevlerini ayrı ayrı — tabii birbirine bağlı olarak — ele a lıp inceliyor.

Bu görevler konusunda üzerinde özellikle bugünkü tartışma mız açısından durmamız, öne çıkarmamız gerekli bazı noktalar vardır.

Önce, Lenin'in pratik "sosyalist çalışma" görevlerinden; demokratik devrim aşamasında da, pratik "demokratik çalışma" görevleri öncesinde sözettiği, sosyalist çalışmanın görevlerine öncelik vererek ele aldığı bilince çıkartılmalıdır. Bu, komünistlerin demokratik devrimi yalnızca sosyalist devrime ilerlemek için zorunlu bir ara aşama olarak görmelerine, onların sosyalist devrimi esas görev olarak görmelerine doğrudan bağlıdır.

İkinci olarak, "sosyalist çalışma"nın içeriğini açıklarken, Lenin öncelikle propaganda ve ona bağlı olarak ajitasyo nu ele almaktadır.

Üçüncü olarak, çalışmaların sanayi proletaryası üzerinde yoğunlaştırılması gerektiğini tespit etmektedir.

Lenin, sosyalist çalışmanın "en ivedi görevi"nin, "büyük kentlerde sağlam bir devrimci örgütün oluşturulması" olduğunu tespit etmektedir.

Lenin, fabrika işçileri üzerinde yoğunlaşmanın, diğer pro leter katmanlarını ihmal etmek anlamına gelmediğini; ama ger çekten diğer katmanların kazanılması için "kentli fabrika iş çileri arasında" çalışmaya yoğunlaşmanın gerekli olduğunu be lirtir. "Proletaryanın ileri katmanları arasında ajitasyon, tüm Rus proletaryasını sarsmak için en güvenli ve tek yoldur" der.

Lenin'in burada söyledikleri, görüşüme göre benzer durumda bulunan bütün ülkelerdeki komünistler için geçerlidir. Eğer herhangi bir parti "Sosyal-Demokrasinin teorik görüşleri nin esas ve temel olarak yeterli açıklığa kavuştuğu" bir dönemi yaşıyorsa, onun çalışmasında "Sosyal-Demokrasinin pratik yönü" ("siyasi program, çalışma yöntemleri ve taktikler" anlamında) ön plana geçecektir.

Böyle bir partinin çalışmasında propaganda ve ona bağlı a jitasyon çok önemli yer tutacaktır. Ajitasyon bazen hareketin

kendiliğinden gelişmesi onu gerektiriyorsa, ön plana bile geçebilecektir. Böyle bir parti, çalışmasını (kent işçileri arasında yapacak çok şey olduğu, onlar henüz kazanılmadığı sürece) öncelikle sanayi proletaryası arasında yoğunlaştıracaktır. Vb.

Sosyal-Demokrasinin "demokratik" pratik çalışmasının içeriği konusunda Lenin'in yaptığı tespitlerde de özellikle bizim bugünkü tartışmalarımız açısından bilince çıkartılması gerekli olan şey, onun demokratik görevlerin en başına, "işçi yığınları arasında ... tüm görünüş biçimleriyle mutlakiyetin özü, sınıfsal içeriği, onun yıkılmasının zorunluluğu,siyasal özgürlüğün ele geçirilmesi olmaksızın, Rusya'nın siyasal ve toplumsal düzenini demokratlaştırmaksızın, işçi davası yolunda başarılı bir savaşım yapılamayacağının ... propagandası"nı koyduğudur. Lenin için demokratik alanda en önemli görev, işçiler arasında <u>demokratik devrimin</u> gerekliliğinin, nedeninin açıklanmasıdır!

Bunun dışında, salt ekonomik ajitasyon yanlılarına karşı girdiği polemikte Lenin'in ortaya koyduğu, "ekonomik ajitasyon kadar siyasi ajitasyonun" da gerekli olduğu görüşü çok önemlidir. Lenin, siyasi ajitasyonla birleştirilmemiş bir ekonomik ajitasyonun sosyal-demokrat olarak adlandırılamayacağı görüşünü ortaya koymaktadır.

Toparlarsak; Lenin burada <u>pratik</u> kavramının içeriğini, genel bir tanım gerekirse, "işçi sınıfının sınıf mücadelesini yönlendirme ve onu örgütleme" şeklinde doldurmaktadır. Somut olarak önüne koyduğu görev ise, "propaganda, ajitasyon ve örgütleme" faaliyetidir. O bu bağıntıda ajitasyondan "Sosyal - Demokratların, işçi sınıfının tüm kendiliğinden savaşım eylemlerine katılması"nı anlamaktadır. Bu anlamda Sosyal-Demokrasinin "pratiği", Lenin'e göre, propaganda yapmak, doğrudan sınıf mücadelesine katılmak ve onu örgütlemek anlamına gelmektedir.

Bir başka yerde Lenin, yine teorik çalışma / pratik çalışma ilişkisini tartıştığı yerde;

" Sosyal-Demokratların teorik çalışmasının gerekliliğini,önemini ve muazzam kapsamını (ki Lenin'in burada sözünü ettiği teorik çalışma, Marksizmin Rusya somutuna <u>uygulanması</u>, Rusya devrim programını çıkarma çalışması anlamında teorik çalışmadır —YN) böylece vurgularken, hiçbir şekilde çalışmanın PRATİK çalışmanın önünde yürüyeceğini anlatmak istemiyorum. Özellikle bu sonuncunun birincisi tamamlanın

caya kadar ertelenmesi gerektiğini anlatmak istemiyorum" der. (Lenin, "Halkın Dostları Kimlerdir?", Bütün Eserler, cilt 1, s.301, Ülke Yayıncılık) Bd -1 301

Ve burada pratik çalışma kavramını bir dipnotta şöyle açıklar:

" Tersine, pratik propaganda ve ajitasyon çalışması her zaman ön plana alınmalıdır. Çünkü teorik çalışma ancak pratik çalışmanın ortaya çıkardığı sorulara cevap sağlar, fakat ikincisi, Sosyal-Demokratlar ellerinde olmayan nedenlerden dolayı kendilerini öyle sıkça teorik çalışmaya vermeye zorlanmaktadırlar ki, pratik çalışmanın olanaklı olduğu her anı çok iyi değerlendirmek zorundadırlar."

Burada Lenin, teorik çalışmanın karşısına, pratik çalışma olarak "pratik propaganda ve ajitasyon faaliyeti"ni koymakta ve bunun her zaman ön plana alınması gerektiğini belirtmektedir. Lenin'in aynı dönemde ajitasyon kavramını doğrudan sınıf mücadelesine katılmak olarak kullandığı gözönüne alındığında; onun burada her zaman ön plana almaktan, teorinin pratiğe bağlı, ona hizmet etmesi gereken şekilde ele alınması gerektiği düşüncesini vurguladığı ortaya çıkar.

Nitekim o bu düşünceyi aynı yerin devamında şu şekilde sürdürür:

> *"Ancak 'sübjektif toplumbilim yöntemi'nin hayranları, ya da ütopik sosyalizmin izleyicileri böyle bir sonuca varabilirler. Hiç kuşkusuz, sosyalıstlerin görevinin ülke için (gerçek olandan) 'farklı' 'gelişme yolları' aramak olduğu varsayılırsa, o zaman, doğal olarak, pratik çalışma ancak felsefe konusundaki dehalar, bu 'farklı yolları' buldukları ve işaret ettiklerinde olanaklı olur, tersine olarak da, bu yollar bir defa bulundu ve belirtildi mi, teorik çalışma sonuçlanır ve 'vatan'a, 'yeni bulunan' 'farklı yollar'da yön verecek olanların çalışmaları başlar. Sosyalistlerin görevi, gerçek toplumsal ve ekonomik gelişme yoluna çıkan fiili ve gerçek düşmanlarına karşı gene gerçek mücadelesinde proletaryanın ideolojik önderleri olmak olduğu zaman, durum bütünüyle farklıdır. Bu koşullarda teorik ve pratik çalışma ak saçlı Alman sosyal-demokratı Liebknecht tarafından haklı olarak şöyle tanımlanan tek bir çalışmada kaynaşır:*
>
> *Studieren, Propagandieren, Organisieren.*
>
> *Yukarıda üzerinde durulmuş olan teorik çalışma olmadan ideolojik bir önder olamazsınız, bu çalışmayı davanın ihtiyaçlarını karşılamaya yöneltmeden, işçiler arasında bu teorinin sonuçlarının propagandasını yapmadan ve onların örgütlenmesine yardımcı olmadan ideolojik önder olamayacağınız gibi.*
>
> *Görevin böyle ortaya konulması sosyal-demokrasiyi, sosyalist grupların çoğu zaman acısını çektikleri kusurlardan, yani dogmatizm ve*

sekterlikten korumaktadır."

(Lenin, "Halkın Dostları Kimlerdir?", Bütün Eserler, cilt 1, s. 301-302, Ülke Yayıncılık) Bd. 1 302

Burada da çok açık bir biçimde teorik çalışma / pratik çalışma arasındaki diyalektik ilişki; bunların bir anlamda birbirinden ayrılmazlığı; teorik çalışmanın (inceleme) pratik çalışmaya hizmet etmediği sürece bir işe yaramadığı; bu anlamda pratik çalışmanın (propaganda-örgütleme) her zaman önplana alınması gerektiği; ama pratik çalışmanın önünü aydınlatan teorik çalışma olmadan da, pratik çalışmanın kör gideceği, ona önderlik edilemeyeceği düşünceleri başka kelimelerle ifade edilmektedir.

"İnceleme, propaganda ve örgütleme" üçlemesinde neyin neye hizmet ettiği, neyin ne için olduğu anlamında her zaman birincil olan, "propaganda-örgütleme" ile ifade edilen praktiktir. Ama "ideolojik önder" olunmak isteniyorsa; kendiliğinden hareketin kuyruğuna takılmak değil, onun önü aydınlatılmak isteniyorsa; o zaman "inceleme" ile ifade edilen teorik çalışma ön planda gelir. Propaganda yapabilmek için,propagandası yapılacak şeyin önce incelenmesi, teorik çalışma ile ortaya çıkarılması gereklidir. Soruna böyle yaklaşıldığında,bu üçlü içinde birincil olan, inceleme kavramı ile ifade edilen teorik çalışmadır. Özellikle ilkelere dayalı bir propaganda, ajitasyon, ve bunlar temelindeki örgütleme çalışması için yeterli bir temel olmadığı dönemlerde "inceleme"nin sözcüğün gerçek anlamında ağırlık kazanması ve öne geçmesi zorunluluk haline gelir.

* * *
* * *

II.3. TEORİK VE PRATİK ÇALIŞMADAN HERHANGİ BİRİ BELLİ BİR DÖNEM ÖNE ALINABİLİR Mİ?

Teorik çalışma / pratik çalışma; Teori / Pratik arasındaki diyalektik ilişkide; teorinin pratiğe hizmet etmesi anlamında pratiğin her zaman ön plana alınması dışında; başka bir anlamda; içinde bulunulan anda teorik çalışmanın mı, yoksa pratik çalışmanın mı görevlerinin öncelikle ve ağırlıkla ele alınacağı; partinin çalışmasının ağırlığını hangisinin teşkil

edeceği, partinin çalışmasının merkezinde hangisinin duracağı sorusuna verilen cevap anlamında, pratiğin her zaman önde olduğu şeklinde bir tez Marksizm-Leninizmde yoktur. Teorik çalışma her zaman pratiğe hizmet eder, bu anlamda pratik her zaman öndedir. Ama bu hiçbir zaman belli bir dönem içinde, pratiğe hizmet eden teorik çalışmanın, çalışmanın ağırlığını, merkezini oluşturmasını engellemez. Şimdi teorik çalışmanın bu anlamda esas olduğu dönemlerin nasıl dönemler olduğuna bakalım.

Rusya Sosyal-Demokrasisi açısından 1884-1894 arasındaki 10 yıllık dönem "Sosyal-Demokrat hareketin sadece teorik temellerinin kurulduğu" ("SBKP(B) Tarihi / Kısa Ders"ten, Parti İnşası Broşürü, s.31) dönem olarak adlandırılır.

Aynı dönem için Lenin, bu dönem içinde "Sosyal-Demokratların teorik görüşlerinin esas ve temel hatları ile açıklandığı"nı belirtir. ("Rus Sosyal-Demokratlarının Görevleri", Parti İnşası Broşürü, s.7; Lenin, Bütün Eserler, cilt 2, s.330)

Yine Lenin aynı dönem için, "Teorik sorunların ağır bastığı tohum durumu" ("Keimzustand") tespitini yapıyor. (agy,Parti İnşası Broşürü, s.27; cilt 2, s.348)

"Neyle Başlamalı?" makalesinde Lenin, bu dönemi,"hangi yolu seçmemiz gerektiği anlamında ne yapmalı sorusuna cevap verilen dönem" olarak tanımlıyor. (Parti İnşası Broşürü, s.43) Burada hangi yolu seçmemiz gerektiği sorusu, genelde Marksizm yolu mu, yoksa başka bir yol mu şeklinde bir sorudur.

Bu sözü geçen dönem yine Lenin'in deyimi ile "Her ülkede yaşanan" "işçi sınıfı hareketinin sosyalizmden ayrı olarak var olduğu, her birinin kendi yolunda gittiği bir dönem"dir.

Sözü geçen bu dönemde Rusya Marksistlerinin yaptığı somut çalışma hakkında "SBKP(B) Tarihi / Kısa Ders"te verilen bilgi şöyledir:

> *" İlk Rus Marksist grubu 1883'te ortaya çıktı. Bu, G. V. Plehanov un dışarıda, devrimci faaliyetleri yüzünden çarlık hükümetinin yaptığı baskı üzerine kaçıp sığındığı Cenevre'de kurduğu 'Emeğin Kurtuluşu' grubuydu.*
>
> *Önceleri Plehanov'un kendisi de bir Narodnik'ti. Ama dışarda Marksizmi inceledikten sonra, Narodizm'den kopmuş ve Marksizmın önde gelen bir propagandacısı olmuştu.*
>
> *'Emeğin Kurtuluşu' grubu, Rusya'da Marksizmin yayılması için çok çalıştı. Marks ve Engels'in eserlerini — Komünist Manifesto, Ücretli Emek ve Sermaye, Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm, vb. — Rusçaya çevirdiler, dışarda bastırdılar ve Rusya'da gizlice dağıttılar. Plehanov, Zasuliç, Akselrod ve bu grubun diğer üyeleri, Marks ve Engels'in öğretilerini ve bilimsel sosyalizmin düşüncelerini açıklayan birçok eser de yazdılar."*

...

" 'Emeğin Kurtuluşu' grubu Marksizmin bayrağını dışarıdaki Rus ba sınında, henüz Rusya'da tek bir Sosyal-Demokrat hareket yokken yük seltmişti. İlk önce böyle bir hareketin teorik ve ideolojik temeli ni hazırlamak gerekiyordu. Marksizmin ve Sosyal-Demokrat hareketin önündeki esas ideolojik engel, o zamanlar ileri işçilerin ve dev - rimci düşünceli aydınların arasında hakim olan Narodnik görüşler - di."

("SBKP(B) Tarihi / Kısa Ders", s.25-26; 27, Aydınlık Yayınları)

Görüldüğü gibi, bu dönemi belirleyen, a) işçi sınıfı hareketi ile hemen hemen bağ olmaması, b) teorik çalışmanın, ilk Marksist grubun çalışmasının esasını oluşturması, c) teorik çalışmada da Marksizmin en genel ilkelerinin savunulması anlamında bir çalışmanın sözkonusu olması, d) teorik çalışma sonuçlarının dar çevre içinde propagandasının dıştaki esas çalışma olması gibi özelliklerdir.

Rusya'da sosyal-demokrasinin ilk ortaya çıktığı, Marksizmin en genel doğrularının bile henüz tanınmadığı bir ortamda ilk sosyal-demokrat grubun çalışmasının merkezinde teorik çalışmanın bulunması normal, herkesçe anlaşılabilir bir gerekliliktir. Böyle bir dönem "teorik çalışmanın esas" olduğu bir dönemdir. Ve Lenin'in deyimi ile "her ülkede" yaşanan bir dönemdir.

O halde genel kural olarak, Marksizm-Leninizmin ilkelerinin, Marksizm-Leninizmin en temel doğrularının henüz tanınmadığı, bilinmediği bir dönemde, teorik çalışma (tabii pratiğe hizmet amacıyla yürütülen, ve pratiğe gerçekten yönelen bir teorik çalışma) esas alınabilir, ve alınmalıdır diyebiliriz.

Lenin "her ülkede işçi sınıfı hareketinin sosyalizmden ayrı olarak var olduğu ve herbirinin kendi yolunda gittiği" tespitini olgu tespiti olarak yaptıktan hemen sonra, "ve her ülkede bu ayrılık hem sosyalizmi, ve hem de işçi sınıfı hareketini zayıflatmıştır. Bütün ülkelerde ancak sosyalizm ve işçi sınıfı hareketinin birleşmesi her ikisi için de sağlam bir temel yaratmıştır" diyerek; en başından itibaren sosyalistlerin-komünistlerin önüne, teorik çalışmayı esas aldıkları başlangıç döneminde de, işçi sınıfı hareketi ile bağlar kurma, sosyalizmi işçi sınıfı hareketi içine güçleri oranında geniş bir şekilde taşıma görevini de koymuştur.

Teorik çalışmanın, bütün çalışmalar içinde kavranacak esas halka olması, bunun çalışmanın ağırlığını oluşturması, henüz Marksizm-Leninizmin en genel ilkelerinin bile yeterince savu

nulması görevinin yerine getirilmemiş olduğu; Marksizm-Leninizmin en genel ilkelerinin savunulması anlamında "Marksizm-Leninizmin teorik görüşlerinin esas ve temel hatları ile ortaya çıkmamış olduğu" bir dönem için anlaşılır birşeydir. Peki, o kadar mı? Yani teorik çalışma yalnızca böyle bir dönem için mi "kavranacak esas halka" olabilir? Marksizm-Leninizmin teorik görüşleri esas ve temel hatları ile bir kez ortaya konduktan sonra artık teorik çalışmanın esas olduğu bir dönem olamaz mı? Şimdi bir de bu sorunu araştıralım.

Lenin "Ne Yapmalı?"da (ki "Ne Yapmalı?"nın kaleme alınmış olduğu 1902'de, Rusya'da sosyal-demokrasi, "Marksizmin teorik görüşlerinin esas ve temel hatları ile ortaya çıkmış olduğu", bu anlamda bir "teorinin ağır bastığı" dönemi çoktan kapamıştır; Sosyal-Demokrat Partinin ilk çekirdeği ortaya çıkalı 7 yılı aşkın bir zaman geçmiştir; "Iskra"yı çıkaran bir devrimciler örgütü, bir çekirdek vardır; Marksist teori Rusya somutu ile Lenin gibi teorisyenlerce ustaca kaynaştırılmıştır; işçi hareketi olağanüstü boyutlara ulaşmıştır ve Sosyal-Demokratlar işçi sınıfı ile oldukça geniş bağlara ve işçi sınıfı içinde önemli bir etkiye sahiptirler!) "Engels ve Teorik Mücadelenin Önemi" başlığı altında şunları tartışmaktadır:

> *" D) ENGELS VE TEORİK MÜCADELENİN ÖNEMİ*
>
> *'Dogmacılık, doktrıncılık', 'partının kemıkleşmesi, fikrin zıncire vurulmasını ızleyen kaçınılmaz ceza', ışte Raboçeye Dyelo 'daki 'eleştırı özgurlüğu'nü savunan şovalyelerın mucadele etmek ıçin sı laha sarıldıkları düşmanlar bunlardır. Bu sorunun gundeme alınması na sevindik ve biz bir başka sorunun da gündeme eklenmesını önerıyoruz:*
>
> *Peki karar verecek olan yargıçlar kimlerdır?*
>
> *Önumüzde ıkı yayın ılanı var. Bırı, (Raboçeye Dyelo'nun bırıncı sa yısından alınıp yenıden basılan) 'Yurtdışında Rus Sosyal-Demokratları Birliği'nin organı olan Raboçeye Dyelo'nun Programı'. Dığerı de 'Emeğin Kurtuluşu Grubu'nun yayınlarının yenıden başlayacağının ılanı. Her ıkısının de tarıhı 1899; 'Marksizmın buhranı'nın uzun za mandan beri tartışma konusu olduğu bir tarıh. Peki bunlarda ne buluyoruz? Bırıncı ılanda, bu olaya değınen bir cumlecık ya da bu ye nı organın sözkonusu sorunda nasıl bır tutumu benimseyeceğını belirten bir açıklama aramak boşunadır. Bu programda olsun, 1901'de, Yurtdışındakı Birliğın Üçuncu Kongresınde kabul edilmış olan ek ka rarlarda olsun, teorik çalışma ve şu anda karşılaştığımız acil görevler hakkında tek bir kelıme sarfedilmemektedır. Butun bu süre ı çinde Raboçeye Dyelo'nun yazı kurulu, bu teorık sorunların bütün dünyadakı Sosyal-Demokratları ılgilendirmesıne rağmen, onları görmezlikten geldiler.*
>
> *Öteki ilan, ilkonce son yıllarda teoriye karşı ılgının azalmasına işaret ediyor, 'proletaryanın devrimcı hareketının teorık yönüne u*

yanık bir dikkat' sarfedilmesini ısrarla istiyor ve hareketimiz içindeki 'Bernstein'cı ve öteki karşı-devrimci eğilimleri en sert biçimde eleştirmeye' çağırıyor. Bugüne kadar yayımlanan Zarya sayıları, bu programın nasıl uygulandığını göstermektedir.

Böylece, fikrin kemikleşmesine vb. karşı yukarı perdeden söylenmiş cümleleri, teorik düşüncenin gelişmesi konusunda ilgisizliğin ve zavallılığın izlediğini görmekteyiz. Rus Sosyal-Demokratlarının durumu da, genel olarak Avrupa'ya özgü (Alman Marksistleri tarafından uzun süreden beri belirtilmiş olan) bir olayı, çok övülen eleştiri özgürlüğünün bir teorinin yerine başka bir teorinin kabul edilmesi anlamını taşımadığını, tersine, her türlü tutarlı ve işlenmiş teoriden özgür olmayı, eklektisizmi ve ilke yoksunluğunu ifade ettiğini çarpıcı bir biçimde göstermektedir. Bizim hareketimizin gerçek durumunu azıcık bilenler, Marksizmin geniş ölçüde yayılmasının, teorik seviyenin belli bir ölçüde düşmesine sebep olduğunu görmeden edemezler. Hareketin pratik öneminden ve pratik başarılarından ötürü, pek az teorik eğitimi olan, giderek teorik eğitimden yoksun bulunan birçok kimse harekete katılmışlardır. Bundan Raboçeye Dyelo'nun bir zafer edasıyla, Marks'ın 'Pratik harekette her adım, bir düzine programdan daha önemlidir' yolundaki sözlerini aktarmasının ne kadar yanlış bir tutum olduğunu anlayabiliriz. Teorik kargaşa döneminde Marks'ın bu sözlerini tekrarlamak, 'bir cenazede yaşlıları gözünüz aydın!' diye kutlamaya benzer. Üstelik Marks'ın bu sözleri, ilkeler bölümünde eklektisizmi sert bir biçimde eleştirdiği Gotha Programı'ndan alınmıştır. Marks, parti liderlerine, eğer birleşmeniz bir zorunluluksa, o zaman hareketin pratik hedefleri yararına aranızda anlaşın, ama ilkeler üzerinde pazarlığa girişmeyin ve hiç ama hiç teorik 'tavizlerde' bulunmayın diye yazmıştır.Marksın duşüncesi buydu, ama gene de aramızda onun adına teorinin önemini küçültmeye çalışanlar var!

Devrimci teori olmadan devrimci hareket olamaz. Oportünizmin propagandasının, pratık eylemin en dar biçimlerine gönül vermeyle elele gittiği bir zamanda bu fikir üzerinde ne kadar direnşek yerindir. Üstelik Rus Sosyal-Demokratları için teori, çok kere unutulan üç başka etkenden ötürü de önemlidir: birincisi, partimizin henüz kurulma süreci içinde bulunuşu, ayırdedici çizgilerinin henüz belirli bir hal almakta oluşu, hareketi doğru yoldan saptırmaya çalışan oteki devrimci fikir akımları ile henüz kozunu paylaşmamış oluşu. Son zamanlarda, tam tersine, (daha çok önceleri Akselrod'un Ekonomıstlere bıldirmiş olduğu gibi) Sosyal-Demokrat olmayan devrimci eğilimlerin bir yükselişine tanık olmaktayız. Bu koşullarda ilk bakışta 'önemsız' gibi görünen bir yanılgı, bizi en kötü sonuçlara sürükleyebilir, ve hizipler arasındakı çatışmaları ve görüşlerdeki en küçük nüansların bile kesin olarak belirlenmesini lüzumsuz ve yersiz saymak için, insanın burnunun ucundan ötesini görmemesi gerekir. Şu ya da bu 'nüans'ın güçlenmesi Rus Sosyal-Demokrasisini uzun yıllar, çok uzun yıllar etkileyebilir.

İkincisi, Sosyal-Demokrat hareket, aynı zamanda özü bakımından, uluslararası bır harekettir. Bu, sadece, ulusal şövenizmle mücadele etmemız anlamına gelmez, aynı zamanda genç bir ülkede yeni başlayan hareketin, ancak öteki ülkelerin tecrübelerınden yararlanabildiği taktirde başarılı olabileceği anlamını da taşır. Oysa tecrübelerden yararlanabilmek için, bunları sadece bilmek ya da en son kararları kopya edivermek yetmez. Gereken şey, bu tecrübeleri eleştirici bir gözle inceleyebilmek ve bunları bağımsız olarak gözden geçirebilmektir. Çağdaş işçi sınıfı hareketinin ne muazzam ölçüde büyüdüğünü ve dallanıp budaklandığını gören kimse, bu görevi yerine getirebilmek için ne büyük teorik güce ve siyasi tecrübeye (aynı zamanda devrim tecrübesine) muhtaç olduğunu anlayacaktır.

Üçüncüsü, Rus Sosyal-Demokrasisinin öylesine ulusal görevleri var dır ki, dünyada hiçbir sosyalist parti böylesiyle karşılaşmamıştır. İlerde, bütün halkı, despotizmin boyunduruğundan kurtarma görevi - nin bize yüklediği siyasal ve örgütsel ödevler üzerinde durma fır- satını bulacağız. Bu noktada biz, açıkça, öncü savaşçı rolünün, an cak en ilerici teoriyi kendisine kılavuz edinmiş olan bir partinin yolgöstericiliğinde yerine getirilebileceğini belirtmek istiyoruz. Bu söylenmek istenen şeyi bir parça somut bir biçimde ifade edebil mek için, okuyucu , Rus Sosyal-Demokrasisinin Herzen gibi, Belins ki gibi, Çernişevski gibi ve 1870-1880 döneminin o parlak devrimci leri gibi seleflerimizi hatırlasın; Rus edebiyatının şu anda edin- mekte olduğu dünya ölçüsündeki önem üzerinde dursun; ve bundan baş ka... ama bu kadar yeter!"

(Lenin, "Ne Yapmalı?", Parti İnşası Broşürü, s.81-

Bl S 378

Görüldüğü gibi, 1902'de — yukarıda yaptığımız bütün tes - pitlere rağmen — öyle bir dönem yaşanmaktadır ki, "Devrimci teori olmadan devrimci hareket olamaz" fikri üzerinde ne ka- dar direnilse yeridir! Bir anlamda teorik çalışma yeniden(bu kez tabii ki artık sorun Marksizm-Leninizmin genel doğruları nın savunulması ile sınırlı değildir) parti çalışmasının mer kezine konma durumundadır.

Bunu gerekli kılan durum nedir?

Bir yandan uluslararası sosyalist hareket içinde "eleştiri özgürlüğü" adı altında etkin bir akım ortaya çıkmıştır. Bu akım "bir teorinin yerine başka bir teorinin kabul edilmesi" anlamında değil, "her türlü tutarlı ve işlenmiş teoriden öz- gür olmayı, eklektisizmi ve ilke yoksunluğunu" eleştiri öz- gürlüğü adına savunan bir akımdır. Bu akımın Rusya'daki tem- silcileri de "eleştiri özgürlüğü" adına Marksizme saldırıya geçmişlerdir. Marksizmin "revizyondan" geçirilmesi moda ol- muştur.

Diğer yandan, Rusya'da Marksizmin geniş ölçüde yayılmasıy la, ona sempati duyanların sayısı önemli ölçüde artmış; ama bu teorik seviyenin düşmesi pahasına olmuştur (sosyal-demok- rat hareketin pratik öneminden ve pratik başarılarından ötü- rü "pek az teorik eğitimi olan, giderek teorik eğitimden yok sun bulunan çok kimse harekete katılmıştır").

Böylece bir yandan "eleştiri özgürlüğü" adı altındaki re- vizyonizmle hesaplaşma; diğer yandan harekete katılanların te orik eğitimlerini sağlama; teorik seviyeyi yükseltme gerekli likleri "devrimci teori olmadan, devrimci hareket olamaz" şi arını yeniden gündeme getirmiş, çalışmanın merkezine teorik çalışmayı koymuştur. Bir de genelde hakim olan "oportünizmin

propagandasının, pratik eylemin en dar biçimlerine gönül ver meyle elele gitmesi" olgusu, teorik çalışmanın önemini vurgu lamayı büsbütün hayati bir sorun haline getirmiştir.

Lenin teorinin önemini ortaya koyarken, bu sebepleri say-dıktan sonra, bunun Rus Sosyal-Demokratları açısından "üç baş ka etkenden ötürü" de önemli olduğunu söylemektedir.

O, birinci etken olarak, "Partinin henüz kurulma sürecin-de olması, ayırdedici çizgilerinin henüz belirlenmekte oluşu, öteki devrimci fikir akımlarıyla henüz kozunu paylaşmamış o-luşu"nu getiriyor.

Görüşüme göre, Lenin'in Rusya Sosyal-Demokrasisinin için de bulunduğu durumla ilgili olarak yaptığı somut durum tespi tine bağlı olan "teorinin özel önemi"; benzer bir somut du-rumda bulunan, yani henüz kurulma süreci içinde bulunan tüm partiler için de geçerlidir. Henüz "ayırdedici çizgileri be-lirlenmemiş" olan bir parti açısından kuşkusuz teorik çalış-ma, çizgisi kesin hatları ile ortaya konmuş, pratikte sınan-mış bir partiye göre çok daha önemlidir. Böyle bir parti a-çısından, başlangıçta önemsiz gibi görünen, detaydaki bir ya nılgı bile çok kötü sonuçlara götürebilir. Lenin'in sözleriy le söylersek, "Şu ya da bu 'nüans'ın güçlenmesi" (komünist) partiyi "çok uzun yıllar etkileyebilir."

Lenin, Rusya şartlarında teoriye özel önem verilmesini ge rektiren ikinci etken olarak, "Sosyal-Demokrat hareketin u-luslararası olduğu", "genç bir ülkede yeni bir hareketin an-cak öteki ülkelerin tecrübelerinden yararlanabildiği taktir-de başarılı olabileceğini", bunlardan yararlanabilmek için ise, o tecrübelerin "eleştirici bir gözle incelenmesi ve ba-ğımsız olarak gözden geçirilmesi gerektiği"ni; bunun ise "bü yük teorik güce ihtiyaç duyurduğu"nu getiriyor. Onun burada Rusya somutu için getirdiği görüşler, —özellikle uluslarara sı Marksist-Leninist bir ortak çizginin olmadığı şartlarda— istisnasız tüm ülkelerin komünistleri için özellikle geçerli dir.

Lenin'in sözünü ettiği üçüncü etken, doğrudan o günün Rus Sosyal-Demokratlarının görevleri açısından dünya çapında oy-nadıkları rol ile ilgilidir. Bu etken konusunda söylenenler görüşüme göre genelleştirilemez.

Burada Lenin'de gördüğümüz gibi, teorik çalışma, "Marks - izm-Leninizmin teorik görüşlerinin esas ve temel hatları ile ortaya çıkmış" olduğu dönem sonrasında da, belli şartlarda ö ne çıkmakta; önemi olağanüstü ölçüde artabilmekte. Böyle "Dev rimci teori olmadan devrimci hareket olamaz" şiarının teorik

çalışmanın öne çıkarılması anlamında kullanılmak zorunda olduğu dönemler mümkündür. Böyle bir ortamda teorik çalışmayı küçümsemek; onun önemine uygun davranmamak; "pratik doğrunun kıstasıdır", "Gerçek hareketin bir adımı, onlarca programdan önemlidir", vb. doğru genel tespitlerle günün esas görevin - den yan çizmek, Lenin'in deyimi ile "Cenaze sahibine gözünüz aydın!" demeye benzer!

* * *
* * *

II.4. PROPAGANDA-AJİTASYON NEDİR?

Yukarıda birçok yerde propaganda ve ajitasyon kavramlarını kullandık. Bu kavramların Marksizm-Leninizmde ne anlam-(lar)da kullanıldığının ve bunlar arasındaki ilişkinin ne olduğunun bilinmesi tartıştığımız konu açısından önemlidir. Şimdi bu kavramların ne anlamda kullanıldığına Lenin'den bakalım. Lenin "Ne Yapmalı?"da propaganda ve ajitasyon kavramlarının ne anlama geldiğini polemik içinde şöyle ortaya koymaktadır:

" Ama Lomonosov'ların ayırıcı özellikleri, yalnızca, birçok şeylerin cahili olmaları değil (böyle olsaydı talihsizlik yarı yarıya azalmış olurdu!), aynı zamanda kendi cahilliklerinin de farkında olmamalarıdır. Bu da gerçekten büyük bir talihsizliktir; ve işte bu talihsizliktir ki onları, Plehanov'u sezdirmeden 'derinleştirme'girişimine itmektedir.

'Plehanov bu kitabı (Rusya'da Açlığa Karşı Mücadelede Sosyalistlerin Görevleri) yazalı beri', diyor Lomonosov-Martinov, 'köprülerin altından çok sular aktı. İşçi sınıfının iktisadi mücadelesini on yıl boyunca yönetmiş olan sosyal-demokratlar ... parti taktikleri için, geniş bir teorik temeli henuz atamamışlardır. Bu sorun şimdi ön plana geçmiştir ve eğer biz, böyle bir teorik temeli atmak istiyorsak, Plehanov'un bir zamanlar geliştirmiş olduğu taktik ilkeleri elbette ki oldukça derinleştirmemiz gerekir. ... Bizim propaganda ile ajitasyon arasındaki ayrıma ilişkin tanımımız, bugun Plehanov'unkinden değişik olmalıdır. (Martinov, az yukarda, Plehanov'un şu sözlerini aktarmıştır: 'Propagandacı, birçok düşünceyi bir - iki kişiye verir; ajitatör ise, bir-iki düşünceyi geniş yığınlara verir.') Propaganda denince, tum ya da kısmi belirtileriyle olsun, bireyler ya da geniş yığınlar tarafından anlaşılır biçimde yapılmış olsun, bugünkü toplum düzeninin devrimci açıdan açıklanmasını anlamız gerekir. Sözcüğün tam anlamıyla (aynen böyle!) ajitasyondan anlamamız gereken şey ise, yığınların, belirli, somut eyleme çağrılması ve proletaryanın, toplum yaşamına doğrudan doğruya devrimci müdahalesinin sağlanması olmalıdır.'

Rus —ve uluslararası— sosyal-demokrasisini, Martinov sayesinde, daha kesin ve daha derin yeni bir terminoloji bulduğu için kutlarız. Şimdiye kadar (Plehanov'la ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin bütün liderleriyle birlikte), diyelim ki, işsizlik sorununu ele alan bir propagandacının, bunalımların kapitalist niteliğini, modern toplumda bunalımların kaçınılmazlığının nedenini, bu toplumun bir sosyalist toplum biçimine geçişinin zorunluluğunu vb. açıklaması gerektiğini sanırdık. Kısacası, propagandacı 'birçok düşünceyi' vermelidir, o kadar çok ki, bu düşünceler birbirleriyle bağlantılı bir bütün olarak ancak (nispeten) az sayıda kimseler tarafından anlaşılabilir olacaktır. Aynı konu üzerinde konuşan ajitatör ise en çarpıcı ve en çok bilinen bir olguyu, diyelim işsiz bir işçi ailesinin açlıktan ölmesini, artan yoksullaşmayı, vb. örnek olarak ele alacak, ve herkesin bildiği bu olgudan yararlanarak 'yığınlara' tek bir düşünceyi, örneğin, servet artışıyla yoksulluğun artışı arasındaki çelişkinin saçmalığı düşüncesini iletme yolunda çaba harcayacaktır; ve bu çelişkinin daha tam bir açıklamasını propagandacıya bırakarak, bu göze batan haksızlığa karşı yığınlar arasında hoşnutsuzluk ve öfke yaratmaya çalışacaktır. İşte bu yüzdendir ki, propagandacı, genellikle, yazı yazarak görevini yerine getirir; ajitatör ise konuşarak. Propagandacının özelliklerinin ajitatörünkinden farklı olması gerekir. Örneğin Kautsky ve Lafargue'ın propagandacı olduklarını, Bebel ve Guesde'in ise ajitatör olduklarını söyleriz. Pratik eylemin bunlardan ayrı olarak bir üçüncü alanını ya da bir üçüncü işlevini bulup çıkarmak, ve 'yığınları, belirli, somut bir eyleme çağırma'yı bu işlevin içine dahil etmek,düpedüz saçmalıktır; çünkü, tek başına bir eylem olarak çağrı, ya teorik incelemenin propaganda broşürünün, ajite edici söylevinin doğal ve kaçınılmaz tamamlayıcısıdır, ya da, salt bir yürütme işlevini temsil eder. Örneğin, Alman sosyal-demokratlarının tahıl gümrüklerine karşı girişmiş bulundukları mücadelelerini ele alalım. Teorisyenler, diyelim ki, ticari antlaşmalar ve serbest ticaret için mücadele 'çağrısı' ile birlikte gümrük siyaseti üzerine özel incelemeler kaleme alıyorlar. Propagandacı aynı şeyi bir dergide, ajitatör de halkın önünde verdiği söylevlerde yapıyor. Şu anda, yığınların 'somut eylemi', tahıl gümrüklerinin artırılmasına karşı bir dilekçenin imzalanarak Reichstag'a sunulması biçimini alıyor. Bu eyleme çağrı, dolaylı olarak teorisyenlerden, propagandacılardan ve ajitatorlerden gelmektedir, ve dolaysız olarak da fabrikalarda ve evlerde dilekçeyi dolaştırıp imza toplayan işçilerden gelmektedir. 'Martinov'un terminolojisine' göre, burada Kautsky ve Bebel'in her ikisinin de propagandacı olması gerekir, ve imza toplayan işçilerin de ajitatör. Bu açık değil mi?"

(Lenin, "Ne Yapmalı", s.85-87, Sol Yayınları) 5/422

Görüldüğü gibi, Lenin Marksistler açısından propaganda ve ajitasyonun içeriğinin nasıl doldurulduğunu berrak bir şekilde ortaya koyuyor. Buna göre:

Propaganda birçok düşüncenin, birbirleri ile bağıntı için de verilmesi, aktarılmasıdır. Birçok düşünceyi bağıntı içinde bütünüyle kavrama ancak az sayıda kişiler tarafından yapılabildiği için (içinde yaşadığımız sömürü toplumunda, kitlelerin geniş kesiminin bilgisiz bırakıldığı bir toplumda bu kaçınılmazdır), onun hedeflediği kitle öncelikle bu dar kesimdir; bütün kitle içinde bilinç düzeyi bakımından en ileri kesimdir.

Ajitasyon ise, herkesin bildiği bir olgudan yararlanarak, "yığınlara" tek bir düşünceyi aktarmak, yığınlar arasında hoş nutsuzluk ve öfke yaratmaya çalışmaktır. Propaganda kitlenin en ileri kesimini kendine hedef olarak seçerken, ajitasyonun hedefi geniş yığınlardır.

"Eyleme çağrı", propaganda ve ajitasyondan bağımsız birşey değil, onların tamamlayıcısıdır.

Ajitasyon kavramının içeriği daha yukardaki bölümlerde ortaya koyduğumuz gibi, yalnızca "yığınlara" bir düşüncenin aktarılması ve yığınlar içinde hoşnutsuzluk ve öfke yaratılmaya çalışılması şeklinde değil; aynı zamanda bizzat kitlelerin kendiliğinden eylemlerine katılma şeklinde de doldurulmaktadır.

Bu iki tip —birbirinden değişik— çalışma biçimi, açıktır ki, bütünüyle birbirinden bağımsız şeyler değildir. Belli bir dönemde yalnızca biri, diğer belli bir dönemde yalnızca öbürü yapılmaz.

"İlkeli, sistemli çok yönlü propaganda ve ajitasyon" Lenin'in deyimiyle "Sosyal-Demokrasinin genel olarak en önemli ve sürekli görevidir." ("Ne Yapmalı?", Parti İnşası Broşürü, s.48)

Propaganda ve ajitasyon birbiriyle bağ içinde olan iki çalışma biçimidir. Onların en önemli ve sürekli görev olması, ve birbiriyle bağ içinde olması, hiçbir şekilde belli dönemlerde bunlardan birinin öne çıkmasını, öncelikle ve ağırlıkla yapılmasını engellemez.

Lenin ve Stalin'den yazının başında, "öncünün Komünizm için kazanılması dönemi" ile ilgili olarak, bu dönemde propagandanın esas çalışma biçimi olduğu yönündeki tespitleri buna açık örnektir. Öncünün kazanılması sözkonusu olduğu ölçüde ve sürece, genel olarak alındığında, propagandanın ajitasyonun önünde geleceği açıktır. Nasıl ki kitlelerin kazanılması esas görev olarak önümüzde durduğunda (propaganda/ajitasyon bağıntısında) ajitasyon çalışmasının, propaganda çalışmasına göre öncelik ve ağırlıkla ele alınması da açık olması gerekse.

Ama propagandanın ağırlıkta ve öncelikli olduğu "öncünün kazanılması" dönemi içinde de, mesela sınıf mücadelesi boyutlarının önemli ölçüde artması vb. şartlar, ajitasyon çalışmasının bir süre ön plana geçmesini de engellemez. Buna da RSD İP tarihinde örnekler vardır.

* * *
* * *

III. İLKELER IŞIĞINDA BUGÜNKÜ DURUM VE GÖREVLER

III.1. KRUŞÇEV MODERN REVİZYONİZMİNE KARŞI MÜCADELE TAMAMLANMAMIŞTIR O İDEOLOJİK ALANDA HALA "BAŞ DÜŞMAN"DIR

Dünya Marksist-Leninist Hareketi(*) bugün en zayıf dönemlerinden birini yaşamaktadır.

Bu zayıflık her alanda kendini göstermektedir.

Teorik alanda: Uluslararası emperyalist burjuvazinin; modern revizyonizmin ve her türden oportünizmin de yardımı ile Marksizmin "iflasını" ilan ettiği; Marksizm-Leninizmin teorik görüşlerinin en ağır saldırılara uğradığı, alçakça çarpıtıldığı bir ortamda, "teorik görüşlerin esas ve temel hatları ile ortaya konması" görevini yerine getirme anlamında bir teorik çalışmada, bugün Marksist-Leninistler henüz çözmek zorunda oldukları dağ gibi görevlerle karşı karşıyadır. Bu anlamda bir teorik çalışma bugün Marksizm-Leninizmin ilkelerinin öğrenilmesi, kavranılması, onların her türlü çarpıtmaya karşı kararlılıkla savunulması görevlerini içermektedir, kimsenin ne uluslararası alanda ve ne de tek tek ülkelerde; bırakalım "bu görev esas olarak çözülmüştür" diyebilecek seviyede çözülmüş olmasını bir kenara; bu görevin öneminin kavrandığını bile söylemek zordur.

(*) Dünya Marksist-Leninist Hareketi kavramı içinde bugün çok genel olarak ifade edilirse, şu kıstaslara uyan grupları ele alıyoruz:

+ Kruşçev modern revizyonizmine karşı çıkmak; Kruşçev tipi modern revizyonizmi Rus sosyal emperyalizminin ideolojik dayanağı olarak kavramak ve mahkum etmek

+ Kruşçev modern revizyonizmine karşı ideolojik mücadelenin tamamlanmamış olduğunu, ve bu mücadelenin tamamlanmasının önümüzde görev olarak durduğunu kabul etmek

+ Üç Dünya Teorisini karşı-devrimci bir teori olarak mahkum etmek; Üç Dünya Teorisinin köklerine karşı mücadeleyi görev olarak kabul etmek

(Dipnotun devamı s.82'de)

Ama teorik alanda Marksist-Leninistlerin önünde duran görev yalnızca Marksizm-Leninizmin en genel ilkelerinin öğrenilmesi, kavranılması, her türlü çarpıtmaya karşı mücadele içinde savunulması ile sınırlı değildir. İlk ele alınması, çıkış noktası olarak alınması gereken bu görev olmasına rağmen, o teorik çalışma alanında bugünün tek görevi değildir. Marksizm-Leninizmin esas olarak modern revizyonizm tarafından çarpıtılmış en genel ilkelerinin her türlü çarpıtmaya karşı savunulması çalışması; aynı zamanda uluslararası planda Dünya Komünist Hareketinin ortak platformunu çıkarmaya hizmet eden bir çalışmadır. Dünya Komünist Hareketinin ortak platformu böyle bir çalışma içinde çıkacaktır. Bunun yanında, Marksizm Leninizmin ülke somutu ile birleştirilmesi, her ülkede Marksist-Leninistlerin önüne büyük boyutlarda teorik çalışma görevleri koymaktadır. Marksizm-Leninizmin "uygulanması" anlamına gelen bu teorik çalışma alanında da bugüne dek Marksist Leninistlerin yaptığı genelde şablonculuktan fazla öteye geçmeyen bir çalışmadır.

(81. sayfadaki dipnotun devamı)

+ Mao Zedung'un değerlendirilmesinde, hem onun Marksizm - Leninizmin 5. klasiği olarak değerlendirilmesine; ve hem de 1957 sonrası için revizyonist genel değerlendirilmesine karşı çıkmak

+ AEP'nin bugünkü çizgisinin revizyonist olduğunu tespit, ve bu çizgiyi mahkum etmek

+ Marksist-Leninist hareketin birliğini sağlamanın yönteminin açık ve kamuoyu önünde ilkelere dayalı ideolojik mücadele olduğunu kabul etmek

+ Leninizmin iki aşamalı parti öğretisini evrensel olarak savunmak.

Açıktır ki, Dünya Marksist-Leninist Hareketi içinde "Marksizm-Leninizmi gerçekten savunanlar" yer alır. Ama böyle bir genel tespit, Marksizm-Leninizmi savunmanın içinde bulunulan anda öncelikle ne anlama geldiği açıkça söylenmezse, hiç bir işe yaramaz. Biz bugünkü şartlarda yukarıdaki kıstasların bugün Marksizm-Leninizmi savunmanın minimum gerekleri olduğu düşüncesindeyiz. Bu minimum gerekleri yerine getirmeyenlerin Marksist-Leninist hareketin parçaları olarak görülmemesi gerektiğini düşünüyoruz.

(Dipnotun devamı s.83'te)

Teorik çalışma, ayrıca yalnızca Marksizm-Leninizmin savunulması ve uygulanması ile de sınırlı değildir. O, Marksizm-Leninizmin geliştirilmesi görevini de içerir. Lenin ve Stalin'den bu yana çok önemli gelişmeler olmuştur. Ortaya cevap verilmesi gereken yeni sorular, sorunlar çıkmıştır. Ortada Marx, Engels, Lenin, Stalin döneminde olmayan, bu yüzden de onların cevap vermesi, inceleyerek çözümlemesi mümkün olmayan bir yozlaşma, bir anlamda bir geri dönüş olgusu, bir sosyal-emperyalizm olgusu; SBKP, ÇHC, AEP örnekleri vardır. Marksizmin teorisinden yola çıkarak, Lenin, Stalin'deki bu konudaki belli işaretlere de dayanarak, olgunun teorik çözümlenmesi görevi Marksist-Leninistlerin önünde görev olarak durmaktadır. Bunun yanında, üretici güçlerin, özellikle de onların en hareketli kesimi olan üretim araçlarının son onyıllardaki gelişmesi muazzam boyutlara varmıştır. Teknik gelişme, özellikle atom'un ve mikrochip tekniklerinin kullanımının; kompüterlerin üretimde geniş boyutlarda kullanımının toplumun gelişmesinde, sınıf mücadelesi açısından oynadığı rolün teorik açımlanması bugün Marksist-Leninistlerin önünde duran teorik çalışma görevlerinden biridir. Bu görevler daha arttırılabilir. Ama bu kadarı bile, yapılması gerekenlerle yapılabilenleri yanyana koyduğumuzda, Marksist-Leninistlerin bugünkü zayıflığını acı bir şekilde duyurması gerekir.

Toparlarsak, teorik alanda Marksist-Leninistlerin en zayıf dönemlerinden birini yaşadığı olgudur.

(s.81'deki dipnotun devamı)

Görüşüme göre, Marksist-Leninist genel değerlendirmesinin kıstasları her dönemde o günkü somut şartlarda Marksizm-Leninizmin savunulmasının mutlak gerekli kıldığı bazı noktalarla belirlenmiştir.

Örnek vermek gerekirse:

Mesela, henüz Marksizmin sosyalist akımlar içinde hakim olmadığı, sosyalizmin çeşitli akımlarından biri olduğu dönemde kurulan ve "Dünya sosyalist hareketinin birliği" olan 1. Enternasyonal'de, bu enternasyonale katılmanın, bu anlamda sosyalist olmanın en temel kıstası olarak "İşçi sınıfının kurtuluşunun kendi eseri olacağı"nın kabulü alınmıştır.

Bu enternasyonal içinde Marksizm, sosyalizmin diğer akımlarına karşı yoğun bir ideolojik mücadele yürütmüş; bu mücadele içinde Marksizm gerçek sosyalizm öğretisi olarak kendini kabul ettirmiştir. 1. Enternasyonal bu mücadele içinde işlevini tamamlayarak dağılmış; dağıtılmıştır.

(Dipnotun devamı s.84'te)

Propaganda-ajitasyon alanında:

Bugün Uluslararası Marksist-Leninist Hareketin unsurlarına bir göz attığımızda, onların propaganda çalışmasının olağanüstü ölçüde sınırlı olduğunu tespit etmek zorundayız. Sorun yalnızca propagandanın sayıca sınırlı olduğu değildir. Bu alanda kuşkusuz Marksist-Leninistlerin propagandası, revizyonistlerin ve oportünistlerin propagandası yanında çok cılızdır. Ama sorunun esası bu değildir. Sorunun esası, yapılan propagandanın içeriğinin yeterli olmamasıdır. Bu, propagandanın içeriğinin teorik çalışma tarafından belirlendiği, ve bu alandaki zaaf gözönüne alındığında, yalnızca bir sonuçtur.

Ajitasyon kunusunda da, eğer ajitasyondan anlaşılan, içi boş palavralar değilse, eğer ajitasyondan anlaşılan işçi sınıfının ve diğer emekçilerin bildiği olaylardan yola çıkarak onlara bir düşünceyi aktarmak, onlarda nefret; kızgınlık uyandırmak ise, ve ajitasyon sınıf mücadelesine doğrudan katılım ise; bu alandaki zaaf da ortadadır.

(s.81'deki dipnotun devamı)

Marksizmin hakim olduğu dönemde kurulan II.Enternasyonale katılmanın temel kıstası, Marksizmin işçi sınıfının kurtuluşu için tek gerçek öğreti olarak kabulü olmuştur.

Daha sonra, II.Enternasyonal içinde revizyonizm hakim hale gelmiş, II.Enternasyonal 1.Dünya Savaşı şartlarında Marksistlerin bir aracı olma niteliğini bütünüyle yitirmiştir.

Bu dönemde Marksist hareketin içinde yer almanın temel kıstası, emperyalist savaşa karşı tavır haline gelmiştir.

Daha sonra, III.Enternasyonal, savaşa karşı doğru tavır takınan; ve Rusya'da kurulan proletarya diktatörlüğünü savunan grupların katılımı ile kurulmuştur. Giderek, ideolojik mücadele içinde, III.Enternasyonale üye, bu anlamda Dünya Marksist-Leninist hareketinin parçası olmanın koşulları detaylandırılmıştır.

Dünya Marksist-Leninist Hareketinin ideolojik-siyasi birliğinin Enternasyonallerin kişiliğinde örgütsel olarak da ifade edildiği dönemlerde, Dünya Marksist-Leninist Hareketi içinde hangi grup ve partilerin yer aldığı bellidir. Bunlar Enternasyonale üye olan parti ve gruplardır. Bunların hangi temelde, hangi kıstaslar temelinde birleştiği de bellidir: Enternasyonalin programının ve tüzüğünün kabulü.

(Dipnotun devamı s.85'te)

Bugün Marksist-Leninist grup ve partiler, bir anlamda henüz bir partinin cenin halini yaşama durumundadır. Genel olarak kitleleri bir kenara bırakalım, işçi sınıfının en ileri kesimleri ile bile temasları olağanüstü derecede sınırlıdır. Bu durum bilince çıkartıldığı ve aşılması yönünde planlı, bilinçli davranıldığı sürece pek büyük bir sorun yoktur. Ama ne yazık ki bu durumu gerçekten bilinçli olarak aşmaya çalışanların sayısı çok azdır. Genel olan, ya kitle bağsızlığını teorileştirmeye, bu sanki iyi bir şeymiş gibi ortaya koyma; ya da kitle kazanma adına, esas görevleri unutup, kısa süreli başarılar adına kitle kuyrukçuluğudur.

Buna bağlı olarak tabii örgütlenme alanında da zaaf gözle görülür bir biçimdedir. Bugün ne tek tek ülkelerde, ne de uluslararası planda adına layık bir Marksist-Leninist örgütlenmeden sözetmek çok zordur.

(s.81'deki dipnotun devamı)

Peki, bunun olmadığı, Dünya Marksist-Leninist Hareketinin birliğinin enternasyonal gibi bir örgütlenmenin kişiliğinde belirtilemediği şartlarda, kim Marksist-Leninist hareketin parçasıdır? Kıstaslar nasıl tespit edilecektir?

Bu soruya cevap verirken, bilince çıkartılması gerekli ilk şey; belli dönemlerde Marksizm-Leninizmi savunmanın minimum gerekleri olduğu, bunu yapmamanın Marksist-Leninist olmama anlamına geldiğidir.

Mesela 1917 Ekim Devrimine kadar proletarya diktatörlüğünün lafta kabulü, Marksist-Leninist sayılmanın kıstaslarından biri olarak kabul edilebiliyordu.

Ama Ekim Devrimi sonrasında Rusya'da kurulan proletarya diktatörlüğüne karşı pratik tavır daha sonra kıstas haline geldi.

Ya da, mesela 1914 Birinci Dünya Savaşı başlayana dek, "Savaşa karşı savaş" sloganını atmak, bunun propagandası; Marksist hareketin bir parçası olmanın bir kıstası sayılabiliyordu. Ama 1914'te savaşın başlaması ile pratik tavır, pratikte proleter enternasyonalist tavır belirleyici hale geldi. "Savaşa karşı savaş" demelerine rağmen, ama "savunma haklıdır" gerekçesiyle kendi burjuvazilerinin kuyruğuna takılanlar sosyal-şöven olarak damgalandılar.

Bu bağıntıda bu kıstasların tespit edilmesinde proleter dünya devriminin içinde bulunulan anında onu ilerletecek noktada takınılan pratik tavırların — ve tabii onların teorik gerekçelendirmelerinin — belirleyici hale geldiğini görüyoruz.

 (Dipnotun devamı s.86'da)

Bugün Dünya Marksist-Leninist Hareketi dediğimiz hareket, somut olarak kendileri en fazla birkaç düzine komünisti barındıran; kitleler içinde etkisi (burada sözünü ettiğimiz, genel kitlelerden çok, özellikle işçi sınıfının ileri, örgütlü kitlesidir) çok az olan birkaç grup ve partiden oluşmaktadır. Bunlar arasında da sağlam bir birlik sözkonusu değildir. İşte Marksist-Leninist hareketin bugünkü durumu budur. Bu kötü durumu tespit etmek, onu değiştirmenin ilk şartıdır. Bu durumu olduğundan iyi göstermek de, olduğundan kötü göstermek de (ki bu bu durumda hemen hemen imkansız gibi görünüyor bize, çünkü bundan daha kötüsü herhalde Dünya Komünist Hareketi tarihinde yoktur) Marksist-Leninistlerin işi değildir.

Peki ama bu durum nasıl aşılacaktır?

Bu durumun nasıl aşılacağı sorusuna doğru cevap vermek için, bu duruma nasıl gelindiğine bakmak; buradan yola çıkarak doğru görevler tespit etmek gerekir.

Dünya Komünist Hareketi, ideolojik-siyasi birliği, Komintern döneminde, Uluslararası Komünist Partisi biçiminde bir örgütsel birlikle tamamlamıştır. Komintern döneminde Marksizm-Leninizm büyük zaferler kazanmış; Marksizm-Leninizmin ışığında sosyalizmin inşasına giren SBKP(B) örneği bütün dünyada komünistler açısından olumlu örnek olmuştur. Bu dönemde Dünya Komünist Hareketinin genel çizgisi Komintern'in Dünya Kongrelerinde tespit edilmiş; iki kongre arasında Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi yürütmeye önderlik etmiştir. Hata ve sapmalara karşı ideolojik mücadele Komintern çerçevesi içinde yürütülmüş, açık, ilkeli, kamuoyu önünde ideolojik mücadele ile bir dizi hata ve sapma aşılabilmiştir.

(s.81'deki dipnotun devamı)

İkinci olarak bilince çıkartılması gerekli olan şey, böyle kıstasların önceden — her zaman için geçerli kıstaslar olarak — değil; bizzat hareketin içinde bulunduğu anda, hareketin gereklerine göre, o anda hareketin içinde en ileriyi temsil edenler tarafından belirlendiğidir. Mesela, 1914'te kimin Marksist hareket içinde yer almaları gerektiği konusundaki kıstasları öncelikle o dönemde hareket içinde en ileri olan Rusya Bolşevikleri ve onlarla birlikte hareket edenler koymuştur. Aynı şekilde, 1917 Ekim devrimi sonrasında da Marksist-Leninist hareketin sınırlarının belirlenmesinde motor rolünü oynayan, hareketin içindeki en ileri olanlar, Rusya Bolşevikleri ve onlarla birlikte hareket edenlerdir.

Komintern tipi bir örgütlenme; tek merkezden yönetim, henüz SBKP(B) dışındaki partilerin büyük çoğunluğunun emekleme döneminde olduğu bir ortamda ilerlemenin önünde engel değildi, tersine, ilerlemeye hizmet ediyordu. Daha sonra, savaş içinde, Komintern kendi kendini, Komintern üyelerinin oybirliği ile, artık bu tip bir örgütlenme ilerlemeye hizmet etmediği genel gerekçesi ile ve ek bazı gerekçelerle dağıttı.

(Ben, Komintern tipi bir dünya partisinin, uluslararası Komünist hareketin tek biçimi olmadığını; bu yüzden de Komintern'in dağıtılabileceğini düşünüyorum. Komintern'in dağıtılmasında — sadece dağıtılma olayından yola çıkarak — yozlaşma, veya yozlaşma başlangıcı görenlerle kesinlikle hemfikir değilim.) (Bu konuda daha geniş bilgi için bkz."Komintern'in Dağıtılması Kararı Üzerine Tartışma", Bolşevik 6)

Komintern dağıtıldığı halde, bu Dünya Komünist hareketinin sonu geldi demek değildi. Herşeyden önce, Dünya Komünist Hareketinin bütün ülkeler komünistlerince kabul edilmiş bir ortak çizgisi vardı. Bunun ötesinde, komünist partiler arasında sıkı işbirliği sürüyordu.

İkinci Dünya Savaşı içinde ve sonrasında birçok parti için de önemli sapmalar ortaya çıktı. Bu sapmalara karşı başta Stalin olmak üzere Marksist-Leninistler mücadele yürüttüler. Bu sapmalar Yugoslavya Komünist Partisinde partiyi yozlaşmaya kadar götürdü.

1947'de, SBKP(B) ile birlikte, Doğu Avrupa'da iktidarı ele geçirmiş partilerin ve Batı Avrupa'da iktidar içinde yer alan partiler (Fransa, İtalya) (İktidarda olup da Kominform'da olmayan tek parti AEP... Onun Kominform içinde yer almaması - nın nedeni hakkında kesin bilgimiz yok. Kominform'un kendisinin de neden bu partilerle kurulduğunu açıklayan bir belgesi yok. Burjuva yazarları ve Enver'in "hatırat"ından çıkan sonuca göre, o dönemde Yugoslavya ile Arnavutluk'un bir "Balkan Federasyonu" içinde birleştirilmesi; buna bağlı olarak da partilerin de birleştirilmesi planları var. AEP'nin Kominform için de yer almamış olması muhtemelen bu planlara bağlıdır. Dahasonra Yugoslavya'nın yozlaşması ile bu plan uygulanamaz hale gelmiştir) Kominform adlı bir örgüt içinde uluslararası yeni bir birlik türü oluştururlar. Kominform, amacını, karşılıklı bilgi alışverişi şeklinde ortaya koyar. Ama oynadığı rol açık bir şekilde Dünya Komünist Hareketinin ideolojik-siyasi çekirdeği rolüdür. Stalin önderliğindeki SBKP(B)'nin Yugoslavya'da gelişen ve giderek partiyi ele geçiren revizyonizme karşı mücadelesi Kominform'da da yansır. Yugoslavya Komünist Partisi, Ko-

minform üyelerinin (Yugoslavya dışındakilerin) oybirliği ile aldığı bir kararla 1949'da Dünya Komünist Hareketinden atılır.

Alınan kararda Yugoslavya Komünist Partisine getirilen suç lamalar şunlardır:

> *" * Proletaryanın öncü rolünün inkarı; köylülüğün 'sosyalizmin en sağlam dayanağı olduğu' şeklindeki propaganda;*
> ** Sosyalizmin inşası sırasında sınıf mücadelesinin sertleşeceği şeklindeki Marksist-Leninist tezin inkarı; zengin köylülüğün sınıf olarak ortadan kaldırılmasının reddi; kırda ve kentte kapitalist unsurlarla işbirliğinin propagandası; 'kapitalizmin barış içinde sosyalizme dönüştürülmesi' revizyonist tezinin savunulması;*
> ** Komünist partisinin öncü rolünün reddi; devrimde öncü güç olarak halk cephesinin propagandasının yapılması;*
> ** Parti içinde askeri bürokratik bir rejimin oluşturulması, demokratik merkeziyetçiliğin, üyelerin haklarının çiğnenmesi, parti kadrolarının devletin gizli polisi tarafından kontrol altına alınması; parti içinde eleştiri ve özeleştirinin yokedilmesi;*
> ** SBKP'ne, ve Yugoslavya Komünist Partisine eleştiri getiren diğer partilere düşmanca tavır. Eleştiriyi 'iç işlere müdahale' gerekçesiyle reddetme; Sovyetler Birliği hakkında 'yozlaştığı' yolunda iftira yayma; Arnavutluk'a karşı büyük devlet şovenizmi;*
> ** Milliyetçiliğe sapma; emperyalizmle işbirliği; emperyalizmin safına geçme."*
> *(TKP/ML İçindeki İki Çizgi Mücadelesinin Bazı Belgeleri II, s.231 232)*

Yugoslavya örneği, faşizme karşı mücadele içinde işçi sınıfına ve halka önderlik eden, ve bu mücadele sonucunda ülkede iktidarı ele geçiren Komintern üyesi partilerden, revizyonizmin hakim hale geldiği ilk örnek olması açısından önemlidir. Yugoslavya Komünist Partisi iktidardaki ilk revizyonist partidir, iktidarda olup da yozlaşan ilk komünist partisidir. Dünya Komünist Hareketinin diğer parçaları, başta Stalin önderliğinde SBKP(B) olmak üzere, bu yeni tip revizyonizme karşı ideolojik mücadele yürütmüşler ve bu revizyonizmin temel görüşleri, Marksizm-Leninizmden saptığı noktalar Kominform belgelerinde tespit edilmiştir. (Bu konuda geniş bilgi için Bkz. Bolşevik Partizan Belgesel Yayınlar II, s.227-234 arası)

Tito-Kardelyi revizyonistlerine ve tek tek komünist partileri içinde (bu arada SBKP(B) içinde de) revizyonist sapmalara karşı 1940'lı yılların sonlarında, ve 50'li yılların başlarında yürütülen ideolojik mücadele; ve Yugoslavya Komünistler Birliğinin Dünya Komünist Hareketinden dıştalanması, modern revizyonizmin açıktan gelişmesini engelleyici bir faktör olmuştur.

Bütün dünyada revizyonizmin yeniden açıkça başkaldırması, Stalin'in ölümünden sonra, o zamana kadar modern revizyonizme

karşı mücadelenin kalelerinden biri, en önemlisi olan SBKP içinde revizyonist çizginin hakim hale gelmesi, Dünya Komünist Hareketinin bir nevi merkezi rolünü oynayan SBKP içinde revizyonizmin hakim hale gelmesiyle olmuştur. Bu hakimiyet, Stalin öldükten üç yıl sonra yapılan XX.Parti Kongresinde Kruşçev'in kötü ünlü "XX.Parti Kongresine Rapor"unda ifadesini bulmuştur. Kruşçev'in XX.Parti Kongresine sunduğu raporda bir dizi Marks ist-Leninist ilke açıkça revizyondan geçiriliyordu. Onlar:

*" * Marksizm-Leninizmin çağ konusunda öğretisini tahrif etmişlerdi.*
** Marksizm-Leninizmin savaş ve barış konusundaki öğretisini tahrif etmişlerdi.*
** Kapitalist ülkelerde sosyalist devrim görevini yok etmişlerdi.*
** Yarı-somurge ülkelerde demokratik devrim görevini yok etmişlerdi.*
** Sosyalist ulkelerde 'ekonomik gelişme'nin esas olduğu tezini ortaya atmışlardı.*
** Proleter dünya devrimini tasfiye etmişler, barışın korunmasını en önemli görev ılan etmişlerdi.*
** ABD, Fransız ve İngiliz emperyalizmi ile işbirliğini temel siyaset olarak tespit etmişlerdi.*
** Barış içinde birarada yaşamayı dış politikalarının temeli ilan etmişlerdi.*
** Barış içinde ekonomik yarış; yetişme ve geçmeyi politikalarının merkezine koymuşlardı.*
** Sosyalizme geçişin şiddet kullanılmadan da olabileceği tezini savunmuşlardı.*
** Bir dizi yarı-sömürge ulkeyı bağımsız ilan etmişlerdi.*
** Yugoslavya'yı sosyalist kardeş devlet ilan etmişlerdi.*
** Marksizm-Leninizme saldırılarını, Stalin'in kişiliğine saldırıları ile birleştirmişlerdi.*
** Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin ekonomilerinde geri dönuşun teorik temelini ortaya koymuşlardı."*

(TKP/ML İçindeki İki Çizgi Mücadelesinin Bazı Belgeleri II,s.261)

(Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. Bolşevik Partizan Belgesel Yayınlar II, s.234-262 arası.)

Dünya Komünist Hareketinin başını çeken, o zamana kadar yolgöstericiliğiyle Dünya Komünist Hareketi içinde haklı bir otoriteye sahip SBKP'nin, şimdi bu otoritenin gölgesinde revizyonist bir çizgiyi Dünya Komünist Hareketine "değişen şartlara uygun" bir çizgi olarak sunması, ve dayatmaya kalkması; açıktır ki Marksist-Leninistleri çok güç bir sınavla karşı karşıya bırakmıştı.

Getirilen yeni tezlerin yanlışlığı görülse bile, bu tezleri getirenlerin SBKP otoritesini kullanmaları, bu tezlere karşı çıkılmasını güçleştiriyordu. Bir de içinde bulunulan durumda varolan soğuk savaş şartları; Sovyetler Birliği'nin sosyalist kampın önde gelen devleti olarak emperyalistlerin sürek-

li tehdidi altında bulunması olgusu; sosyalist kampın yaşaya bilmesi için karşılıklı destek, dayanışma zorunluluğu ve bunları Kruşçev revizyonistlerinin demagojik bir biçimde ustaca kullanmaları; adeta her açık ve kamuoyu önündeki eleştiriyi en baştan "emperyalizme hizmet" şeklinde gösteren bir atmosfer yaratmaları, Marksist-Leninistlerin durumunu daha da güçleştiriyordu.

Bütün bunlara rağmen, sözkonusu olan Marksizm-Leninizmin temel tezlerine bir saldırı idi. Bazı noktalarda çok açık olarak Dünya Komünist Hareketinin bir bölümünün doğrudan mahkum edilmesine katıldığı, bir bölümünün de desteklediği Yugoslavya revizyonistlerinin tezlerinin yeniden piyasaya sürülmesi sözkonusu idi. Böyle bir durumda Marksist-Leninistlerin açık ve kamuoyu önünde ilkesel ideolojik mücadele ile bu tezleri geri çevirmeleri gerekli idi.

Ama ne XX.Parti Kongresi içinde, ne de sonrasında, XX.Parti Kongresi hakkında tavır takınılan belgelerde, hiçbir komünist partisi, Kruşçev revizyonistlerinin Marksizm-Leninizme saldırı alnamına gelen tezleri ile genel bir hesaplaşmaya girmedi.

Daha sonra Kruşçev revizyonizmine karşı (belli ölçüde de olsa) direnişin başını çeken ÇKP ve AEP delegasyonları; XX. Parti Kongresi içinde, Marksizm-Leninizme yapılan saldırılar karşısında sessiz kaldılar. Bu saldırıları suskunlukla geçiştirdiler, ve evet, daha da kötüsü, yer yer XX.Parti Kongresini onaylayan konuşmalar ve yazılarla onayladılar.

- XX.Parti Kongresinin hemen ertesinde yapılan AEP III.Parti Kongresi ve ÇKP VIII.Parti Kongresinde, XX.Parti Kongresinin revizyonist çizgisi onaylandı; ve bu partiler de çizgilerini önemli ölçüde XX.Parti Kongresinin çizgisine adapte ettiler.

XX.Parti Kongresinin ertesinde, ÇKP Merkez Komitesi Siyasi Bürosu adına yayınlanan (5 Nisan 1956 tarihli) "Proletarya Diktatörlüğünün Tarihi Tecrübeleri Üzerine" ve "Proletarya Diktatörlüğünün Tarihi Tecrübeleri Üzerine Biraz Daha"(29 Aralık 1956) başlıklı yazılarda, bir tek noktada, Stalin'in Kruşçev revizyonistlerinin yaptığı gibi bütünüyle reddedilmesi noktasında, ÇKP'li yazarlar kendilerini — adını vermeden, açıkça söylemeden — SBKP'den ayırma ihtiyacı duymaktadırlar. Ama Stalin'e bu yazıda getirilen eleştiriler, Kruşçev revizyonistlerinin eleştirileri ile uyum içindedir.

Yani XX.Parti Kongresi sırasında, ve hemen sonrasında Kruşçev revizyonistleri meydanı boş bulmuşlardı. Onların revizyonist tezlerine en baştan kararlı bir şekilde karşı çıkan olmamıştır. Bunun yalnızca o günkü şartlarla açıklanması kesinlikle yetersizdir. Bu durum açık bir şekilde diğer partiler içinde de revizyonizmin önemli ölçüde geliştiğinin de bir belirtisidir aynı zamanda.

Kruşçev revizyonistleri, XX.Parti Kongresinde ortaya koydukları yeni revizyonist çizgiye daha büyük bir otorite kazandırmak amacı ile "Sosyalist Ülkelerin Komünist ve İşçi Partileri temsilcilerini" 1957 Kasımında bir konferansa çağırdılar.

Bu konferansın önemi, daha sonra Kruşçev revizyonizmine karşı (belli ölçüde de olsa) direnişin başını çeken ÇKP'nin, uluslararası bir forumda Kruşçev revizyonizmiyle hemfikir olmadığı noktalarda bir mücadele yürütmesidir. Bu mücadele sonucunda ortaya her iki tarafın da "Marksist-Leninist belge" diye değerlendirdiği bir uzlaşma formülü olan ortak belge çıkmıştır.

ÇKP'nin ve AEP'nin daha sonra Marksist-Leninist temel belge olarak atıfta bulunduğu bu belge, görüşümüze göre Marksist-Leninist bir belge değildir. İçindeki Marksist-Leninist görüşler, revizyonist temelin, özün üstünü örten incir yaprağı görevini gördüğü bir belgedir. Esas işlevi XX.Parti Kongresinin görüşlerinin şimdi "enternasyonal" bir otoriteye dayanarak savunulmasına hizmet olmuştur. (Bu konuda geniş bilgi için bkz. Bolşevik Partizan Belgesel Yayınlar II, s.262 - 280 arası)

- Yani 1957'de de Kruşçev revizyonizminin Marksizm-Leninizme saldırı anlamına gelen tezleri ile bütünlük içinde ve köklü bir hesaplaşma olmamıştır.

Aynı şey 1960'ta yapılan Dünya Komünist ve İşçi Partileri Konferansında da gerçekleşmemiştir. (Geniş bilgi için bkz. Bolşevik Partizan Belgesel Yayınlar II, s.281-304)

Kruşçev modern revizyonistlerinin tezleriyle ilk bütünlük içinde ve köklü hesaplaşma denemesi, Kruşçev revizyonizmi SBKP'de iktidarını iyice sağlama aldıktan, Dünya Komünist Hareketi içinde de kesin hakimiyetini kurduktan, ve dışta da pratik bazı karşı-devrimci adımlar attıktan sonra, ÇKP Merkez Komitesinin 1963 Haziranında SBKP Merkez Komitesine gönderdiği ve aynı zamanda kamuoyu önünde yayınladığı "Uluslararası Komünist Hareketin Genel Hattı Hakkında Teklif" ve bu teklifte

savunulan görüşleri detaylandırmaya çalışan ve 1963 Eylülü ile 1964 Temmuzu arasında yayınlanan dokuz yorumda yapılmıştır.

"Büyük Polemik Belgeleri" olarak adlandırılan bu belgeler de ÇKP Merkez Komitesi, Kruşçev modern revizyonizmi ortaya çıktıktan o zamana ilk defa, o çizginin alternatifi bir çizgiyi bütünlük içinde, ve Kruşçev revizyonizminin görüşleriyle doğrudan, açık, kamuoyu önünde polemik içinde ortaya koymaya çalışmıştır.

Bu hesaplaşma gerçekten Kruşçev revizyonizmiyle yeterli bir hesaplaşma olsaydı; eğer bu hesaplaşma belgelerinde Kruşçev revizyonizminin tüm temel revizyonist tezleri Marksist-Leninist ilkelere dayanılarak geri çevrilmiş olsaydı; ortaya konan belge gerçekten Dünya Komünist Hareketinin genel çizgisi olma niteliğini taşıyan teorik olgunlukta, ideolojik sağlamlıkta; siyasi berraklıkta olsaydı; Kruşçev revizyonizmiyle ideolojik hesaplaşmanın temelde ve esas itibariyle uluslararası planda tamamlandığını söyleyebilirdik. Bu noktadan itibaren yapılması gereken şey, her ülkede Marksist-Leninistlerin bu genel çizgiyi temel alarak kendi ülkelerindeki revizyonizm ile hesaplaşması olurdu. Bu noktadan itibaren uluslararası planda Marksist-Leninist hareketin birligi için yapılması gerekli olan şey, varolan ideolojik-siyasi birlik temelinde (Genel Hat program olarak kabul edildiği zaman, ideolojik-siyasi birlik sorunu esasta çözümlenmiş kabul edilmek zorundadır) örgütsel birliğin sağlanmasına ağırlık vermek olurdu.

Ama sözü geçen belgelerde Kruşçev modern revizyonizmi ile girişilen hesaplaşma denemesi, onun bütün temel revizyonist tezlerini Marksist-Leninist ilkelere dayanarak geri çeviren bir nitelikte değildi; formüle edilen çizgi Uluslararası Komünist Hareketin genel çizgisi olarak adlandırılabilecek teorik olgunlukta, ideolojik sağlamlıkta, siyasi berraklıkta bir çizgi değildi.

Bu çizgi bazı noktalarda Kruşçev revizyonizmine doğru eleştiriler getirmesine rağmen; kendi içinde Marksizm-Leninizmden sapma olan bazı görüşleri barındırıyordu.XX.Parti Kongresinin çizgisinden, ve esas olarak onların onaylanması anlamına gelen 1957-1960 Bildiri ve Deklarasyonlarından köklü bir kopma yoktu; geçmişte yapılan hatalarla köklü bir özeleştirici hesaplaşma yoktu. Bu belgelerin önemi, öncelikle Kruşçev revizyonizmine karşı ilk defa açık bir direnişin kamuoyu önünde ifade edilmesinde yatmakta idi. Bu belgeler gerçekten

mektubun başlığında ifade edildiği gibi "Genel Hat Hakkında Bir Teklif" olarak kabul edilse idi; Kruşçev revizyonizmine açık cephe alan parti ve gruplar bu teklif üzerinde yürütecekleri ideolojik mücadele ile bu teklifte var olan hata,sapma ve eksiklikleri giderebilselerdi; o zaman bu belgeler modern revizyonizme karşı mücadelede, ondan kopmanın bir ilk adımı olarak çok daha olumlu bir rol oynamış olurlardı.

Böyle olmadı. Açık mektup ve dokuz yorum, modern revizyonizmden köklü kopmanın yeterli belgeleri olarak kabul edildi. Bu temelde revizyonist partilerden kopmalar oldu; yeni Marksist-Leninist gruplar ve partiler ortaya çıktı.Dünya Komünist Hareketi "Genel Hat Hakkında Teklif"teki çizgi temelinde, ve ÇKP ve AEP etrafında yeniden şekillendi.

Örgütsel kopuş, köklü bir ideolojik kopuş olmadan gerçekleşti. Eğer bu bilince çıkartılıp, ideolojik kopuştaki eksiklik daha sonra giderilse idi, bu onca zarar vermezdi. Ama bu da yapılmadı.

1960'lı yıllarda "Genel Hat Hakkında Teklif" üzerinde yeniden şekillenen Dünya Komünist-Marksist-Leninist Hareketi-nin merkezi durumuna gelen Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki gelişmelerin, ve özellikle Büyük Proleter Kültür Devriminin etkileri bütün dünyayı sardı. Bu devrime damgasını vuran, modern revizyonizme "sol" tepkinin ifadesi olan "Mao Zedung Düşüncesi" şeklinde ifade edilen, içinde Marksizm-Leninizmden çok önemli sapmaları da barındıran bir çizgi Kültür Devrimi sonrasında yeni şekillenen Dünya Marksist-Leninist Hareketinin ideolojik-siyasi temeli haline geldi.

"Mao Zedung Düşüncesi"(*) modern revizyonizmin bir dizi görüşlerine karşı Marksist-Leninist bir temelde karşı çıkarken; bazı noktalarda da açıkça Marksizm-Leninizmden sapma olan görüşleri, Marksizm-Leninizm adına, evet, Marksizm-Leninizmin "daha üst düzeye yükseltilmesi" adına savunuyordu. O polemik

---

(*) Biz "Mao Zedung Düşüncesi"ni değerlendirdiğimiz yazımızda (Bkz. Bolşevik Partizan Belgesel Yayınları II, s.10 d. arası) şöyle bir genel değerlendirme yaptık:

" Bir bütün olarak toparlarsak: 'Mao Zedung Düşüncesi':
** Proleter dünya devriminin yolu hakkında, Çin devriminin yolunu genelleştirerek, anti-Marksist bir pozisyonda durmaktadır;*
** 'Yeni çağ' adı altında Leninizmi reddetmektedir;*
** Kitle çizgisini savunma adına, kendiliğindenciliği savunmaktadır;*
** Proleter diktatörlüğü altında sınıf mücadelesinin sürdürülmesini, burjuvazının sınıf olarak varlığına bağlamaktadır;*

(Dipnotun devamı ... 94'te)

belgelerinde bir anlamda başlatılan mücadeleyi esasta derinleştirmedi. Bu yüzden bu dönemde de Dünya Marksist-Leninist Hareketi sağlam bir temele oturmadı. Modern revizyonizmle kökü hesaplaşma gerçekleşmedi.

Kruşçev tipi modern revizyonizm ile hesaplaşma tamamlanmıştı. Bunun yanında ortaya yeni mücadele görevleri çıkmıştı. En önemlisi, Marksist-Leninist hareketin kendi safları içinde ortaya çıkan Mao Zedung Düşüncesinin sapmaları ile ideolojik mücadele ve hesaplaşma hayati önemde idi. Ama bu görev de yerine getirilmedi.

Bu ideolojik mücadele görevlerinin bilince çıkartılmaması ve çözülmemesi, yeni biçimlenen Dünya Marksist-Leninist Hareketi açısından felaketli sonuçlara yol açtı.

"Mao Zedung Düşüncesi" Kültür Devrimindeki içeriğiyle bir süre Dünya Marksist-Leninist Hareketi içinde hakimiyetini sürdürdükten sonra; Dünya Komünist Hareketinin merkezi durumuna gelen Çin Halk Cumhuriyeti'nde, ÇKP'de yeni bir "teori", "Üç Dünya Teorisi" ortaya çıktı. Bu "teori" Kruşçev revizyonizminin bir dizi temel tezi üzerinde yükselen, onun bir nevi devamı olan, modern revizyonist bir "teori" idi. (Bu konuda bkz. "Üç Dünya Teorisi"nin değerlendirilmesi, K.6, Partizan S.1)

Dünya Marksist-Leninist hareketinin kendi saflarında orta

(s.93'teki dipnotun devamı)

** Büyük Proleter Kultür Devrimi genelleştirilerek, 'revizyonizmin kaçınılmazlığı' sonucuna varılmaktadır;*

** 'Mao Zedung Duşüncesi', Marks, Engels, Lenin, Stalın'in görüşlerinin yerine geçirilmekte, onların 'en yüksek noktası' olduğu iddia edilmektedir.*

Bütün bunlar 'Mao Zedung Düşüncesi' denen teorının, Marksizm-Leninizmden bir sapma olduğunu ortaya koymaktadır. 'Mao Zedung Düşüncesi' 'Marksızm-Leninizmin en son aşaması' olma iddiası altında Marksızm-Leninizmin inkarıdır. 'Mao Zedung Düşüncesi', yalnızca bu kavram, Mao Zedung'un görüşlerini Marksızm-Leninizmden kopardığı için değil; bizzat bu kavramın içeriği anti-Marksist-Leninist olduğu için reddedilmelidir."

(TKP/ML İçindeki İki Çizgi Mücadeleşinin Bazı Belgeleri II, s.41)

Daha sonraki tartışmalar içinde, gelen eleştiriler ışığında, yaptığımız bu değerlendirmenin tek yanlı, Mao Zedung Düşüncesinin yalnızca Marksizm-Leninizmden sapan yanlarını tespit eden ve onları alt alta dizerek bir genel değerlendirme yapan bir tespit olduğu, böyle bir genel tespitin yanlış olduğu sonucuna vardık.

(Dipnotun devamı s.95'te)

ya çıkan bu modern revizyonist teoriye karşı mücadele, yeni naflaşmaları beraberinde getirdi.

Mao Zedung'un ölümünden hemen sonra ÇKP'de revizyonistler bir saray darbesi ile ÇKP merkezindeki devrimci kanadı* tasfiye ettiler, ve iktidarı bütünü ile ele geçirdiler.

ÇKP bu noktadan itibaren yozlaşma yönünde çok hızlı ve büyük adımlar attı. "Üç Dünya Teorisi"ni bütün karşı-devrimci siyasi sonuçları ile birlikte saldırgan bir şekilde savundu. Daha önce Kruşçev revizyonizmine karşı çıkan parti ve grupların önemli bir bölümü, bu yozlaşma yönünde hızla ilerleyen ÇKP etrafında saf tuttular.

** Bu kanat hakkında tam bir değerlendirme yapmak, belgelerin azlığı gözönüne alındığında oldukça zor. Yine de varolan az sayıda belgeden çıkan, bunların ÇKP içinde Marksizm-Leninizme en yakın kanat olduklarıdır.*

(s.93'teki dipnotun devamı)

"Mao Zedung Düşüncesi" o günkü dönemde modern revizyonizm ile çatışma içinde merkezi bir dizi noktada da esasta Marksist-Leninist düşünceleri savunuyordu.

"Mao Zedung Düşüncesi" mesela, modern revizyonistlerin, devrimin şiddet sorunu olduğu şeklindeki genel tezi revizyonistçe çarpıtmasına karşı çıkıyor, bu noktada Marksist-Leninist pozisyonda duruyordu.

"Mao Zedung Düşüncesi" mesela, emperyalist bir dünya savaşı, ve atom savaşı konusunda teslimiyetçi görüşlere karşı, devrimci Marksist-Leninist görüşleri savunuyordu.

"Mao Zedung Düşüncesi" mesela, proletarya diktatörlüğü konusunda, onun burjuvaziye karşı topyekûn saldırı olduğu düşüncesini savunuyordu, vb.

Bütün bu nedenlerdendir ki, o Marksizm-Leninizme köpru olmuştur.

Kültür Devriminin "Mao Zedung Düşüncesi", bu niteliği ile I.Dünya Savaşı içinde 'sol' komünizme benzemektedir; "Mao Zedung Düşüncesi" savunucuları da I.Dünya Savaşının 'sol' komünistlerine benzemektedir.

Nasıl ki; sol komünizme karşı ideolojik mücadele verildikten sonra, hatalarda ısrar edip; hataları ve sapmaları teori seviyesine yükseltmeye kalkanlar daha sonra komünist olarak değerlendirilmemişse; bugünün Mao Zedung Düşüncesi savunucuları da Marksist-Leninist olarak değerlendirilemez.

"Üç Dünya Teorisi"ne tavır takınan gruplar ve partiler, bu yeni saflaşmada "Dünya Marksist-Leninist Hareketi"ni oluştur dular. Ama Dünya "Marksist-Leninist Hareketi" içinde de "Üç Dünya Teorisi"nin nasıl reddedilmesi gerektiği konusunda ayrılıklar vardı. Biz, o zamanlar kardeş örgütlerimiz olan AML P, WBK, GDS ile birlikte; "Üç Dünya Teorisi"nin bütün tezleri ve kökleri ile reddedilmesini savunuyor; "Üç Dünya Teorisi"ne karşı mücadelede derine inilmesini, "Üç Dünya Teorisi" nin köklerinin bulunup çıkarılmasını, ideolojik mücadelenin- bizce "Üç Dünya Teorisi"nin köklerinin bulunduğu- Kruşçev mo dern revizyonizmine kadar ilerletilmesini, derinleştirilmesi ni talep ediyorduk. (Bkz. 1978 AMLP-TKP/ML Ortak Açıklaması) Talebimiz, aslında modern revizyonizmle gerçekleştirilmemiş olan köklü bir ideolojik kopuş için çalışmak idi.

Buna karşı "Üç Dünya Teorisi"ne karşı çıktığını söyleyen, onun bir dizi karşı-devrimci siyasi sonucuna karşı çıkan bazı parti ve gruplar, başta AEP olmak üzere; geçmişte modern revizyonizme karşı verilen mücadelenin soruşturulmasına karşı çıkmakta kararlı görünüyorlardı.

AEP, 1978 ikinci yarısında, Çin Halk Cumhuriyeti Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti'ne yaptığı yardımları kestikten bir yıl sonra, bu kez Mao Zedung'un, ve Çin Komünist Partisinin hiçbir dönem komünist olmadığı anlamına gelen; ve Enver Hoca'nın "hatırat"ında yeraldığı söylenen yeni değerlendirmelerle piyasaya çıktı.

Bu kez Mao Zedung'un ve ÇKP'nin hata ve kazanımlarının değerlendirilmesi noktasında yeni bir saflaşma ortaya çıktı.Bu saflaşmada da bir kez daha modern revizyonizmden köklü kopuş olmamasının nerelere götüreceği görüldü. AEP ve onun etrafındaki partiler, bir dizi noktada, Kruşçev modern revizyonizminin "halledildiği" sanılan tezlerini, yeni elbiseler giydirerek piyasaya sürdüler.

(Bizim Mao Zedung değerlendirmemiz için bkz. Bolşevik Partizan Belgesel Yayınlar II, s.153-227; Dörtlü Ortak Açıklama Bolşevik Partizan 15/5, s.50-89)

(AEP'nin geldiği yer hakkında değerlendirmemiz için bkz. AEP VIII. Parti Kongresi hakkındaki yazı, Bolşevik Partizan 15/5, s.15-49 arası)

Burada kısaca aktarmaya çalıştığımız modern revizyonizmin ortaya çıkışı, hakim oluşu, ve ona karşı mücadele süreci çok açık bir şekilde şu gerçeği gözler önüne sermektedir:

* Dünya Komünist Hareketi içinde modern revizyonizmin hakimiyet sürecinin bir anlamda başlangıç noktası(*) SBKP XX. Parti Kongresidir.

* XX.Parti Kongresi öncesinde revizyonist bir çizgi Yugoslavya Komünistler Birliği'nin başını çeken Tito-Kardelyi klişi tarafından formüle edilmiştir. Fakat bu çizgiye karşı Marksizm-Leninizmin ilkelerini savunma temelinde verilen tutarlı ideolojik mücadele ile bu tip revizyonizmin gelişmesi o dönem için engellenebilmişti.

* XX.Parti Kongresinde Kruşçev revizyonistleri birçok alanda Marksizm-Leninizmin revizyonuna dayanan bütünlüklü bir revizyonist çizgiyi formüle etmişlerdir.

* Bu çizgi ile köklü bir ideolojik mücadele, ve köklü bir kopuş olmamıştır.

* Modern revizyonizm ortaya çıktıktan sonra ortaya çıkan her sapma, her ideolojik akım, gıdasını öncelikle modern revizyonizmin ideolojik mücadele ile yıkılmamış olan tezlerinden almıştır.

* Bu yüzden Kruşçev tipi modern revizyonizm, ortaya çıktığı dönemde olduğu gibi, bugün de Marksizm-Leninizmin ideolojik alandaki baş düşmanıdır. Modern revizyonizme karşı başlanmış olan ve fakat tamamlanmamış olan ideolojik mücadelenin tamamlanması bugün Marksist-Leninistlerin önünde duran en önemli ideolojik mücadele görevlerinden biridir.

* Modern revizyonizme karşı mücadele içinde yeniden biçimlenen Dünya Marksist-Leninist Hareketi, kendi içinde modern revizyonizmden köklü kopmamanın hastalık ve zaaflarını taşımaktadır.

* Dünya Marksist-Leninist hareketinin kendi içindeki aktüel sapmalara karşı mücadele, modern revizyonizmle köklü bir kopuş olmadığı şartlarda ön plana çıkmıştır. Bu şartlarda, bu mücadelelerin derinlemesine yürütülmesi, yani modern revizyonizm ile bağının kurularak yürütülmesi, yeni sapmaların kaynağına inilerek yürütülmesi gerekli idi, ve gereklidir.

(*) Açıktır ki, bundan anladığımız, 1956 XX.Parti Kongresi ile modern revizyonizmin bugünden yarına ortaya çıktığı değil.

* * *
* * *

III.2. MODERN REVİZYONİZME KARŞI MÜCADELE HEM ULUSLARARASI, HEM ULUSAL PLANDA VERİLMELİDİR

Yukarıda, modern revizyonizme karşı ideolojik mücadelenin başlanmış ve fakat tamamlanmamış olduğunu söyledik. Bu ne demektir? İdeolojik mücadelenin tamamlanmasından anlaşılan nedir? İdeolojik mücadele sürekli değil midir? Bu anlamda, tamamlanmaktan sözetmek yanlış değil midir? Bu mücadelenin tamamlanmasından hangi noktada sözedebiliriz? Şimdi önce bi soralara cevap arayalım.

Marksizmin, önce Marksist olmayan akımlara karşı; daha sonra Marksizm adına ortaya çıkan revizyonist akımlara karşı mücadele tarihi gözden geçirildiğinde şunları görmek mümkündür:

Marksizmin henüz hakim olmadığı dönemde, "sosyalist hareket" içinde kendi hakimiyetini kurmak için, diğer sosyalist ideolojilere karşı mücadele yürüttüğü dönemde, bu mücadele öncelikle Marks ve Engels'in eserlerinde ifadesini bulmuştur. Marks ve Engels, ideolojik hesaplaşmayı Marksizmin bir dizi temel eserinde yürütmüşlerdir. Bu hesaplaşma sonucudur ki, Marksizm tek bilimsel sosyalist akım olarak, işçi sınıfı hareketi içinde kendini kabul ettirebilmiştir.

Kapital gibi bir eser, burjuva ekonomi bilimi ile — bu arada o döneme kadar sosyalist sayılan "düşünür"lerin ekonomi konusundaki yanılgıları ile de — şimdiye dek aşılmamış köklü bir hesaplaşmadır. Bu eserle Marksist Ekonomi-Politik bilimi yaratılmış; o dönemin bütün yanlış ve yanılgıları ile kesin hesaplaşma yapılmış; bu anlamda bu noktada ideolojik mücadele tamamlanmıştır. Bütün Dünya Marksistleri bu esere dayanarak, kendi ülkelerinde Marksizm düşmanları ile (Marksizm adına konuşanlarla da) hesaplaşabilir; bu esere dayanarak kendi ülkelerinde sosyo-ekonomik yapıyı çözümleyebilir, vb.

Anti-Dühring gibi bir eser, sosyalizm adına ortaya çıkan idealist felsefe ile köklü bir hesaplaşmadır. Bu esere dayanarak bütün ülkelerde Marksistler kendi ülkelerinde Marksizm adına ortaya çıkan berzer "felsefi" saçmalıklara karşı mücadele edip, onları tarihin çöplüğüne itebilirlerdi. Bu anlamda bu noktada da ideolojik mücadele "tamamlanmış"tır.

Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi; Marks'ın ve Engels'in (ikincisi yalnızca Engels'in) Marksizm adına ortaya çıkan yanlışlarla öncelikle siyasi planda köklü bir hesaplaşmasıdır. Buna dayanarak her ülkede Marksistler kendi ülkele-

indeki Marksist olmayan düşüncelere karşı mücadele edebilirler.

Marks ve Engels'in yaşadığı dönemde, onlar Marksist bilimi, o bilime karşı olanlara karşı polemik içinde ortaya çıkarmış; o bilimin karşısında ortaya çıkan esas akımların en öne çıkan temsilcileri ile ideolojik alanda hesaplaşmışlardır. Onlar bu anlamda Marksizmin düşmanları ile mücadelede genel çerçeveyi çizmiş, hesaplaşmayı, ideolojik mücadeleyi uluslararası planda; ve somut olarak da tartıştıkları şu veya bu ülke için tamamlamışlardır. Tek tek ülkeler Marksistleri için yapılması gerekli olan, kendi ülkesinde Marksizmi "uygulamak", ve kendi ülkesindeki sapmalarla, çizilmiş olan genel çizgi temelinde mücadele etmektir.

Marks-Engels sonrası dönemde, bir yandan Marksizmin savunulması, onun revizyondan geçirilmesine karşı çıkılması; diğer yandan Marksizmin ilerletilmesi görevi uluslararası plan da esas görevler olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemde Marxizm artık kesin hakimiyetini kurduğu için, Marksizme düşman akımlar da Marksizm adı altında ortaya çıkmışlardır. Ve Marksizmi revizyondan geçirme, revizyonizm uluslararası bir olgu haline gelmiştir. Tabii ki, bu konuda da başı çekenler ve onu izleyenler vardır. Ve uluslararası planda Marksizmin revizyonizme karşı savunulması görevi öncelikle revizyonizmin uluslararası planda en öne çıkan temsilcilerinin tezleri ile hesaplaşılmasını gerektirir.

Marks-Engels sonrası dönemde, revizyonizmin en öne çıkan uluslararası temsilcisi Bernstein'dır. Bernstein'ın ortaya koyduğu temel tezler, diğer ülkelerde revizyonizmin ideolojik kaynağı olmuştur. Alman Sosyal-Demokrat Partisi içinde öncelikle Kautsky, Bernstein'ın tezleri ile bir hesaplaşma sürdürmüştür. Ve bu tezleri Marks'ın ve Engels'in tezlerine dayanarak revizyonist tezler olarak mahkum etmiştir. Bu noktadan itibaren, revizyonizme karşı ideolojik mücadelede uluslararası planda temel tezler konmuş olmaktadır. Tek tek ülkelerdeki komünistler açısından yapılması gereken, tek tek ülkelerde bu mücadelenin "ulusal revizyonizme-oportünizme" karşı mücadele içinde savunulması, ve oportünizmin "ulusal" görüntülerine karşı mücadeledir.

Lenin, "Ne Yapmalı?" adlı eserinde; Bernstein revizyonizmine karşı uluslararası mücadele zaten Kautsky önderliğinde verilmiş olduğu, bu anlamda bu mücadele tamamlanmış olduğu için; Rusya'daki ekonomistlerin ideolojik ağababası Bernsteinizm ile hesaplaşmayı genel tezler halinde özetlemekle yetini

yor; ve hesaplaşmada ağırlığı kesin bir şekilde ulusal oportünizm-revizyonizme; Bernsteinizmin Rusya'daki somut görüntülerine veriyor. O bu eserde, Rusya'daki oportünizm-revizyonizmle hesaplaşma içinde: a) Her türden oportünizmin mantıki temelinin kendiliğindencilik olduğunu berrak bir şekilde ortaya koyarak; b) Leninist bir partinin gerekliliğini; ve yapısı konusundaki görüşleri berrak bir şekilde formüle ederek sadece Rusya için değil, bütün dünyadaki Marksistler için önemli geçerli tezler ortaya koyuyor. Onun Rusya somutunun tartışması içinde ortaya koyduğu bu görüşler, Marksizmin ilerletilmesi niteliğinde olan görüşlerdir. "Ne Yapmalı?"da bu noktada getirilen görüşler, Rusya somutu tartışması içinde de getirilmiş olsa; ve esas olarak Rusya'daki oportünist-revizyonistlerle hesaplaşma içinde de getirilmiş olsa; onlar uluslararası alanda da bu noktalarda oportünizmle hesaplaşmanın tamamlandığı anlamına gelen genel tezlerdir. Bu noktadan itibaren bütün ülkelerde komünistlerin görevi, "Ne Yapmalı ?" da ortaya konan genel tezler, çizilen genel çerçeve doğrultusunda kendi ülkesindeki "revizyonizm-oportünizm"le hesaplaşmaktır.

Daha sonraki gelişme içinde de Lenin'in Marksizmi, öncelikle Rusya'daki oportünist-revizyonistlere karşı mücadele içinde geliştirdiğini görüyoruz. Bunun temeli, Marksizmin gelişmesi içinde belirleyici bir rol oynayan menşevizmin öncelikle Rusya'da ortaya çıkmış olmasıdır. Bu anlamda, nasıl ki Bernstein revizyonizmine karşı Almanya somutunda verilen "ulusal" ideolojik mücadele, uluslararası temeli attıysa;Rusya şartlarında da menşevizme karşı verilen "ulusal" mücadele; uluslararası alanda bu tip oportünizme karşı mücadelenin temellerini koyan "uluslararası" bir mücadeledir de aynı zamanda. Menşevizm, yeni tipte bir oportünizmin uluslararası plandaki en öne çıkan biçimidir.

İşte bu yüzden Lenin, mesela "Bir Adım İleri, İki Adım Geri"de somut olarak Rusya'daki menşevizme karşı, "ulusal oportünizme" karşı savaşırken, aynı zamanda uluslararası oportünizme en büyük darbeyi vurmaktadır. Onun mücadelesi Rusya'daki oportünizme karşı mücadele içinde, Leninist bir partinin örgütsel kurallarını geliştirerek, uluslararası bir nitelik kazanmaktadır. "Bir Adım İleri, İki Adım Geri", uluslararası planda örgütsel alanda oportünizmle hesaplaşmanın tamamlandığı eserdir. Bu noktadan itibaren, Marksistlerin yapması gereken, bu esere dayanarak kendi ülkelerinde ulusal oportünizmleri ile hesaplaşmaktır.

İşte bu yüzden Lenin, mesela "Materyalizm ve Ampiriokritizm"inde, somut olarak öncelikle Rusya'daki idealistler ile hesaplaştığında; uluslararası planda da felsefi alanda o dönemde yeni türeyen yeni idealizmle hesaplaşmayı tamamlamış - tır. Yapılması gereken, bu esere dayanarak kendi oportünizmi ile hesaplaşmaktır. Açıktır ki, her ülkede oportünizmin somut görünümlerine karşı mücadeleden çıkarılacak tecrübeler ve dersler de uluslararası tecrübeye katılacak, onu zenginleştirecektir. Ama bu sorunun esasta çözüldüğü gerçeğini ortadan kaldırmaz.

1914 sonrası, Bolşevikler Dünya Komünist Hareketi içinde nerdeyse yalnız kalmışlar; bu dönemde uluslararası alanda oportünizmin esas temsilcileri de Rusya'daki oportünistlerden çok, eskiden Lenin'le aynı safta yer alan Kautsky gibi "ünlü Marksist"ler haline gelmiştir. Bu dönemde Lenin'in eserlerinde oportünizme karşı mücadelede ağırlığın Rusya dışındaki, o dönemde uluslararası oportünizmin başları haline gelmiş olanlara yöneldiğini görüyoruz.

Mesela, Lenin'in Marksizmi Leninizm aşamasına yükselkmesinde önemli bir rol oynayan "Emperyalizm" adlı eserinde, doğrudan polemikler öncelikle Rusya dışındaki oportünistler ile hesaplaşan polemiklerdir.

Mesela, Lenin'in "Devlet ve Devrim"inde hesaplaştığı; mesela Lenin'in "Proletarya Diktatörlüğü ve Dönek Kautsky"de hesaplaştığı; mesela Lenin'in "Sol Radikalizm"de hesaplaştığı; öncelikle "ulusal" oportünizm değildir. Oportünizmin uluslararası planda başını çeken unsurlar; öncelikle Kautsky, son eserde de "sol"culardır.

Demek ki, uluslararası oportünizmle hesaplaşmanın tamamlanması, şu veya bu oportünist akımın, içinde bulunulan anda uluslararası planda başını çeken kişi veya partinin temel tezlerini Marksist-Leninist temelde çürütme işinin yapılması anlamına gelmektedir.

Bu bir kişi tarafından yapilabilir, bir parti tarafından yapılabilir; yapan kişi veya parti bizzat oportünizmin merkezi durumunda olan ülkenin komünisti olabileceği gibi (ki bu durumda onun mücadelesi bir anlamda ulusal oportünizme karşı mücadeledir); bir başka ülkenin komünisti veya komünist partisi de olabilir. Eğer ortaya her ülkede komünistlerin onada yanarak kendi ülkelerindeki oportünizmle kesin hesaplaşmaya girebilecekleri genel tezler mücadele içinde ikna edici gerekçelerle ortaya konmuşsa, o zaman bu noktada şu veya bu oportünizme karşı ideolojik mücadele uluslararası planda esas

olarak tamamlanmıştır diyebiliriz. Bu artık, yapılması gerekenin, bu temele dayanarak kendi ülkesinde hesaplaşmak olduğu anlamına gelir.

Bundan aynı zamanda şu sonuç da çıkar: Her dönemde şu veya bu oportünizme karşı mücadele, öncelikle şu veya bu tipteki oportünizmin uluslararası plandaki esas üreticisi olan kişi veya partinin temel tezlerinin çürütülmesi; uluslararası plan da hesaplaşmanın yapılması, bir genel çerçevenin çizilmesi gereklidir. Eğer bu o tip oportünizmin merkezi durumunda olan ülkenin komünistleri tarafından yapılmamışsa; diğer ülke komünistlerinin de oportünizme karşı mücadelede birincil görevi, bu uluslararası merkezin görüşlerini çürütmektir. Bu yapılmadan kendi ülkesindeki, esasta uluslararası merkezden ideolojik gıdasını alan "ulusul oportünizm"le gerçekten sonuçlandırıcı bir hesaplaşma mümkün değildir.

Açıktır ki, uluslararası oportünizm ile ulusal oportünizme karşı mücadele karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler. Nasıl uluslararası planda oportünizmin esas üreticileri ile hesaplaşmadan kendi ülkesinde ulusal oportünizmle kesin hesaplaşmanın mümkün olmadığı doğru ise; uluslararası kesin hesaplaşmanın ülkedeki oportünizmin somut görüntüleri ile hesaplaşma görevini çözmediği, bunun yapılması gerektiği de doğrudur. Ama birinci olmadan, ikincinin kesin sonuca vardırılması mümkün değildir. Soruna bu bilinçle yaklaşıldığında, genel çerçevenin çizilmemiş olduğu şartlarda, Marksist-Leninistlerin oportünizme karşı mücadelede güçlerinin esasını uluslararası alanda oportünizmin esas üreticileri ile hesaplaşmaya ayırmaları gerektiği; kendi ülkelerindeki hesaplaşma da da her zaman bunun uluslararası plandaki oportünizmle bağını kurmaya çalışmaları gerektiği ortaya çıkar.

Somutlaştırırsak: Türkiye'de TKP ile gerçek bir hesaplaşma, ancak Kruşçev revizyonistlerinin temel tezleri ile uluslararası planda bir hesaplaşma ile mümkündür. Çünkü TKP'nin çizgisi Kruşçev revizyonizminden ayrı ele alınamaz, onun Türkiye şartlarına adapte edilmişidir.

Türkiye'de Dev'Yol'un görüşleri ile, Dev-Sol'un ve diğer küçük-burjuva "sol" devrimci örgütlerin görüşleri ile; hem Kruşçev revizyonizmi ile, hem de ona tepki olan Castro-Debray-Guevera çizgisi ile uluslararası planda hesaplaşmadan, sonuç alıcı bir şekilde hesaplaşılamaz.

Türkiye'de TDKP'nin, DHB'nin, vb. AEP yanlılarının görüşleri ile, hem Kruşçev revizyonizmi ile, hem de AEP'nin kendi görüşleri ile hesaplaşmadan, sonuç alıcı bir biçimde hesaplaşılamaz.

Türkiye'de "Üç Dünya Teorisi" savunucuları ile, hem Kruşçev revizyonizmi ile, hem de ÇKP'nin bugünkü siyasi çizgisiyle kesin hesaplaşma yapılmadan, sonuç alıcı biçimde hesaplaşılamaz. Vb.

Ve tabii uluslararası planda diyelim ki hesaplaşmanın tamamlandığı noktalarda, Türkiye'de sorun otomatikman çözülmüş olmayacaktır. Ama temel dayanak ortaya çıkacaktır.

Ve Yine açıktır ki, Türkiye'de oportüzinmin-revizyonizmin somut görüntüsüne karşı mücadele, ancak uluslararası alanda o oportünizmin merkezi ile bütün noktalarda hesaplaşma tamamlandıktan sonra da başlamayacaktır. Süreç içinde, uluslararası planda hesaplaşılan her noktada, Türkiye somutunda da hesaplaşmayı gündeme getirmek, Türkiyeli komünistlerin görevidir.

* * *
* * *

III.3. İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ DURUM VE BU DURUMDA TEORİNİN OLAĞANÜSTÜ ÖNEMİ

Yukarıda Dünya Marksist-Leninist Hareketinin içinde bulunduğu durumu anlatırken, sözü geçen hareketin bütün tarihi içinde belki en zayıf dönemini yaşadığını belirtmiştik. Bütün "sosyalist" hareket içinde gerçek komünistlerin bir avuç kalmış olması durumu gözönüne alındığında, durum 1914'te II.Enternasyonal'in dağıldığı, Komünizmin yalnızca Rusya'daki Bolşeviklerin kişiliğinde, tek tek ülkelerde ise ihanete uymayan birkaç komünistin, ve küçük komünist grubun kişiliğinde simgelendiği duruma benzemektedir. Ama ondan da kötüdür. Çünkü ortada ne Lenin gibi Marksizmi bütünlük içinde kavramış, ve onu yalnızca uygulamada değil, ilerletme konusunda da yetenekli bir uluslararası önder; ne de Lenin, Stalin gibi önderleri bağrında toplayan bir önderler çekirdeğine sahip, sağlam bir örgütlenmeye, Marksizm-Leninizmi kavramış kadrolara sahip, kitlelerle bağı geniş bir Bolşevik Parti vardır. Bunun yanında, bugün 1914'ün tersine, Dünya Marksist-Leninist Hareketini üzerinde birleştirebileceğimiz berrak bir uluslararası çizgi de yoktur. Bütün bunlar bugünkü durumun komünist hareketin en güçsüz dönemlerinden birini yaşadığı 1914'e bile göre çok daha kötü olduğunun; buna bağlı olarak görevlerin ağırlığının işaretleridir.

Ama 1914'e göre, bugünün avantajlı olduğu yönler de vardır. Herşeyden önce, 1914'te henüz olmayan, 1917 Ekim Devriminin tecrübelerinin, Rusya'da, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasının, Çin Devrimi, Anti-Faşist Savaş tecrübelerinin deneyleri ile zenginleşmiş; 1914'e göre çok daha yüklü bir teorik hazineye sahibiz. 1914'te çözülmeyecek bir dizi teorik sorun, pratiğin ortaya koyduğu bir dizi soru; pratikten yola çıkarak çözülmüş, sonuçlar teorik önermeler olarak ortaya konmuş, Marksizm-Leninizm ilerlemiş, zenginleşmiştir. Sorun öğrenmesini kavramasını, uygulamasını bilmektir. Sorun, var olan bu teorik hazineyi devrim mücadelesi için yararlı hale getirebilmektir. Bunu yaptığımızda, bütün eksiklikler giderile bilir, ve bugünkü kötü durum aşılabilir.

Biz yukarıda Marksist-Leninist hareketin içinde bulunduğu durumu ortaya koyarken, önümüzde duran teorik görevler üzerinde de kısaca durmuştuk.

Şimdi ek olarak şunları söylememiz gereklidir:

Bugün, Marksist-Leninist grupların ve partilerin istisnasız tümü parti inşalarının henüz birinci aşamasında, onun da çok başlarında bulunmaktadırlar. Kim bu gerçeği reddediyorsa gerçek duruma gözlerini kapıyor, hayal aleminde yaşıyordur.

Bugün Marksist-Leninist grup ve partilerin tümü açısından partinin kendisi merkeze konmak zorundadır.

Bugün Marksist-Leninist grup ve partilerin istisnasız tümü, parti inşasını, Komünist öncünün kazanılması çalışmasını çalışmalarının merkezine koymak zorundadır.

Öncünün kazanılması çalışması, somut olarak, Marksist-Leninist ilkelere dayanarak ülke devriminin programını yaratmak (teori) (ki bugün bu alanda ülke devriminin programını çıkarmak için öncelikle Uluslararası Komünist Hareketin programını çıkarma çalışması gereklidir. Buna aşağıda değineceğiz); Parti içinde birleşen kesimi sürekli Marksist-Leninist eğitimden geçirmek, onları teorik ve pratik önderler olmaları için yetiştirmek (kadro); en zor şartlar altında bile çalışabilen, Demokratik Merkeziyetçilik ilkesi temelinde inşa edilmiş bir örgütlenme yaratmak (örgüt) çalışmalarını içerir.

Açıktır ki, bu öncü, —ki burada öncü bizzat partinin kendisidir— kitlelerden ve kendiliğinden sınıf mücadelesinden bütünüyle kopuk, kendi içinde bir tekke olamaz. O en başından itibaren çalışmasının merkezine koyduğu yukardaki anlamda "öncü"nün kazanılması çalışmasına bağlı olarak, kendi dışında da ilkelere dayalı, sürekli bir propaganda, ajitasyon, örgütleme çalışması yürütür. O dışarda da çalışmasının merke

me, öncelikle ileri işçileri partiye kazanmaya yönelik propagandayı koyar. Çünkü bilir ki, zaferin ilk anahtarı, öncelikle işçi sınıfının ileri kesiminin Komünizme kazanılması; "öncünün ideolojik" olarak kazanılmasıdır. O ajitasyonu, ve kitlelerin mücadelesine katılmayı, partinin kendini merkeze koymak, ve dışta propagandayı merkeze koymak şartıyla, gücü elverdiği ölçüde geniş bir şekilde yerine getirir.

Öncünün kazanılması çalışması (ki buna partinin yaratılma sı, kendine yeter bir güç olmaktan çıkıp, kitlelere önderlik edecek bir güce dönüştürülmesi çalışması da denebilir)nın somut görevlerinden sözederken, teorik çalışma konusunda "Marksist-Leninist ilkelere dayanarak ülke devriminin programını yaratmak" görevini tespit ettik.

Bir ülkede devrim yapabilmek için, o ülkenin somutunun ML ilkelere dayanarak çözümlenmesi; ülkenin sosyo-ekonomik yapısının çözümlenmesi, sınıfların durumunun ve mevzilenmesinin çözümlenmesi, ülkenin tarihi, kültürel, milli vb. bir dizi özelliklerinin çözümlenmesi, ve ülke devriminin programının çıkarılması gerektiğini; bilimsel bir temele ve çözümlemelere dayanan bir program olmadan, proletarya önderliğinde devrim yapmanın mümkün olmadığını, bu bağıntıda "Devrimci teori olmadan devrimci hareket olamayacağını" sanırız kendine Marksist-Leninist diyen herkes kabul etmek zorundadır.

O halde şu soruyu sormak gerekir: Bugün Marksist-Leninist hangi grup ve partinin, Marksizm-Leninizmin ilkeleri ışığında kendi ülkesini bilimsel bir çözümlemesi, ve bu temelde bilimsel bir programı vardır? Biz bu soruya en azından kendi - miz için, ve tanıdığımız bütün Marksist-Leninist parti ve gruplar için "hiçbirinin" yoktur cevabını veriyoruz.

Bugüne dek şu veya bu ülke için bilimsel olarak ortaya konmuş olan "programlar", birçok noktasında esasta, ülke somutunun Marksist-Leninist ilkeler ışığında somut incelenmesinin ürünü olmaktan çok, şu veya bu ölçüde ülke somutunun "Marksist-Leninist ilke" olarak kabul edilmiş, gerçekte Marksist-Leninist ilke olmayan belli şablonlara sıkıştırılmasının ürünüdür. Tek tek ülke devrimlerinin programlarının temel taşları olabilecek noktalar ancak Büyük Polemik içinde tartışma noktası olmayan, bu yüzden de incelendiğinde Marksist-Leninist klasiklere dayanmak zorunlu olan noktalarda, ilkelere dayalı olarak ülke somutu incelendiğinde ortaya çıkmıştır. Mesela İbrahim Kaypakkaya yoldaşın "Kemalizm" ve "Türkiye'de Milli Mesele" ile ilgili özde doğru görüşleri böyle bir çalışmanın ürünüdür. Ama onun Türkiye'de mesela sosyo-ekonomik

yapı; mesela halk savaşı ile ilgili getirdiği görüşler, Türkiye somutunun incelenmesinden çok, Mao Zedung Düşüncesi'ne göre bütün "yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde olması gereken"in Türkiye'ye adapte edilmesinin ürünüdür.

Bunun başka türlü olması imkanı var mıydı? Bence yoktu. Çünkü yeni Marksist-Leninist gruplar ortaya çıktıklarında yanlış bir varsayımdan hareket etmişlerdi. Kruşçev revizyonizmine karşı Marksist-Leninist hareket yeniden şekillendiğinde; Marksist-Leninistler Uluslararası Marksist-Leninist Hareketin programının varolduğu (varolan programın Marksist-Leninist ilkelerin savunulması temelinde bir program olduğu) ve modern revizyonizme karşı mücadelede varolan programın uluslararası planda bu mücadeleyi kapayan, tamamlayan bir program olduğunu varsayıyorlardı. Hal böyle olunca da, tek tek ülkelerdeki komünistlere düşen görev, tabii bu uluslararası program temelinde, kendi ülkelerindeki devrim programını çıkarmak, mücadeleye atılmaktı. "Marksist-Leninist ilkeler" 1964 şartlarında modern revizyonizme karşı mücadele içinde "Genel Hat"ta yansımıştı! Daha sonra Büyük Proleter Kültür Devrimi bu ilkeleri daha da zenginleştirmişti! Yapılması gereken,var olan, formüle edilmiş olan bu "ilkeleri", kendi ülkesinde uygulamaktı! Ve Marksist-Leninistler bunu yaptılar! Ve bunu yaparak yanlış yaptılar. Çünkü yola çıktıkları varsayım yanlıştı. Temel olarak alınan temel, birçok noktada Marksizm-Leninizmden sapmaları barındıran bir temeldi. Bu sapmalar, tartışma, ideolojik mücadele içinde aşılabilirdi. Ama bu temel üzerine tartışma ve ideolojik mücadele yürütülmedi.

Öyle bir durumdu ki, tek tek ülkelerdeki Marksist-Leninistler, "Marksist-Leninist ilkeler" adına birtakım yanlışlara dayanarak program üretiyorlar, buna bağlı bir pratik yürütüyorlardı. Hareketin genelinde, teorinin korkunç bir küçümsenmesi, pratik harekete tapmanın ve kitle çizgisi adına geliştirilen bir kitle kuyrukçuluğunun en iğrenç çeşitleri hakimdi. Tek tek bir dizi ülkede devrimci durumun varlığı, ve Marksist-Leninist partilerin aktif hareket içinde yeralmaları, onların saflarını gittikçe genişletiyor, ama bu teorik seviyenin daha da düşmesi pahasına oluyordu.

Bu durum, ancak alınan ağır yenilgiler sonucu, kısa süreli devrim beklentilerinin gerçekleşmemesi sonucu belirli bir değişikliğe uğramıştır. Sonuçta bir zamanlar korkunç güçlü görünen partiler bir avuç kalmıştır. Birçokları yenilgiler üzerine köşelerine çekilmiş, Marksizm-Leninizmin yanlışlığı üzerine ahkam kesmeye başlamışlardır.

Bugün gelinen yerde, Dünya Komünist Hareketinin genel çizgisinin olmaması noktasında büyük bir değişiklik yoktur. Bazı Marksist-Leninist parti ve gruplar, bu eksikliği bilinçli olarak tespit etmişler, böyle bir programın yaratılması için belli çalışmalara girişmişlerdir. (Mesela 1957-1960 Deklarasyonlarının değerlendirilmesi, Mao Zedung'un değerlendirilmesi, '63 polemiklerinin değerlendirilmesi, SBKP XX.Parti Kongresinin değerlendirilmesi çalışmaları gibi)

Ama bu çalışmalar henüz (herbiri kendi içinde Dünya Marksist-Leninist Hareketinin temeli olabilecek bir dizi doğru tespiti taşımasına rağmen) Dünya Marksist-Leninist Hareketinin bütünlüklü bir çizgisini oluşturacak seviyede değildir.

"Marksist-Leninist ilkelerin" içinde bulunulan anda en önemli noktalarda savunulması, aktüel mücadele içinde Marksizm düşmanları ile hesaplaşma temelinde ortaya konması anlamında "uluslararası Komünist Hareketin genel hattı, çizgisi, programı..." olmadığı şartlarda, tabii ki tek tek ülkelerdeki komünistlerin kendi ülkelerinin programını ortaya çıkarma yolu çalışmaları boşa çabadır. Bu çalışma yukarıda tespit ettiğimiz gibi, ancak "Marksist-Leninist ilkeler" ışığında yapıldığı zaman doğru sonuçlar verir. "Marksist-Leninist ilkeler" in uluslararası planda içinde bulunulan anda kazandığı somut anlam ise, öncelikle Dünya Komünist Hareketinin ortak çizgisi, programıdır. Mesela Komintern programı, 1928'e dek gelişen Marksizm-Leninizmin temel görüşlerini, birçok noktada ak tüel oportünizm-revizyonizmle hesaplaşma içinde ortaya koymuş; bütün dünya komünistleri için geçerli bir genel hat koymuştur. Bu noktadan itibaren tek tek ülkelerdeki komünistlerin elinde bir çerçeve, kendisine dayanarak kendi ülke programlarını çıkarma çalışmasına girişebilecekleri bir genel program vardır. Açıktır ki, Marksizm-Leninizm bu program ile sınırlı değildir. Açıktır ki, bu program herşey değildir. Ama böyle bir program genel doğruları ortaya koyan, çıkış noktası olabilecek bir belgedir. Bunun olmadığı şartlarda, tek tek ülke komünistlerinin de önünde duran görev, böyle bir genel çizgiyi, programı ortaya çıkarabilme için yapılan çalışmaya, bütün teorik çalışmaları içinde ağırlık vermektir. Bugün tek tek Marksist-Leninist ilkelerin modern revizyonizme karşı mücadele içinde yeterli bir açıklıkta ortaya konmuş olduğu noktalar vardır. (Bunu ille de bizim kendimizin ortaya koymuş olmamız gerekmez.) Marksist-Leninist ilkelerin yeterli bir açıklıkla ortaya konmuş olduğu noktalarda teorik çalışmanın birincil görevi, bu noktalarda ülke somutuna bu ilkeleri uygu-

lamak, bu noktalarda ülke içindeki revizyonist ve oportünist lerle hesaplaşmayı öne almaktır. Ama bugün Marksist-Leninist ilkeler birçok noktada hala modern revizyonizmin ağır saldırıları karşısında üstü örtüldüğü gibi durmaktadır. Bunlar yeterli açıklıkta ne bizim tarafımızdan, ne de başkaları tarafından ortaya konmamıştır. Bu gibi noktalarda bütün ülke komünistlerinin teorik çalışma alanındaki birincil görevi, bu noktalarda modern revizyonizmin merkezi olan SBKP revizyonizmiyle hesaplaşma içinde ilkeleri savunmaktır.

Bugünkü durumda önümüzde bir genel olarak Dünya Komünist Hareketinin genel çizgisini çıkarma, programını yaratma çalışması durmaktadır. Bunun için uluslararası planda modern revizyonizmin kaynağı ve merkezi olan Kruşçev revizyonizmi ile başlanmış ve tamamlanmamış olan mücadele tamamlanmak zorundadır.

Bunun yanında, her ülke için, ülke devriminin programını ortaya çıkarma (Dünya Komünist Hareketinin programını ortaya çıkarma çalışmasına bağlı olarak, tabii açıklığa kavuşmuş her noktada uygulama anlamında bir teorik çalışmayı öne alarak — yani ülke programını çıkarmak için, Dünya Komünist Hareketinin tüm program çalışmasının bitmesini beklemeden, açıklığa kavuşulan noktalarda adım adım) teorik çalışma görevi vardır.

Bunun yanında, muazzam kapsamlı bir "Marksizm-Leninizmin ilerletilmesi" çalışması vardır ki, buna daha hemen hiç el sürülmemiştir; ve bu teorik seviye ile de el sürülse de çıkacak fazla birşey yoktur.

Böyle bir durumda, teorik çalışmanın olağanüstü önemi ortadadır. Bugün "Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olamaz" sadece genel bir doğru değil, aktüel durumu ve görevi ifade eden bir cümledir. Bu bugünün öncelikle vurgulanması gereken doğrusudur.

Buna bir de, bütün Marksist-Leninist partilerin ve grupların daha henüz işin başında oldukları; böyle bir durumda en küçük "nüans" farklarının bile büyük felaketlere yolaçabileceği eklenince; buna bir de tek tek ülkelerde Marksist-Leninist parti ve grupların kadroları olan kişilerin Marksizm-Leninizm bilgisinin sığlığı, bu alanda olağanüstü eksikliği eklenince; teorik çalışmanın içinde bulunduğumuz şartlardaki olağanüstü önemi çok daha açık bir şekilde ortaya çıkar.

Bugünkü durum, "Marksizm-Leninizmin teorik görüşlerinin temel ve esas hattı ile ortaya konması" görevini önemli ölçüde içinde barındırmaktadır. Bu anlamda 1884-1894 arasındaki dönemle bir benzerlik vardır. Ama bu benzerlik fazla zorlanma-

mıdır. Çünkü bu dönemde yapılan işçi sınıfı hareketinden bütünüyle kopuk çalışma, Lenin'in tespit ettiği gibi,"hem sosyalizmi, hem de işçi hareketini zayıflatmıştır". Yapılması gereken, en başından itibaren, sosyalizm ile işçi hareketini birleştirmeye yönelik bir çalışmadır. Biz 1884-1894 arası Rus komünistlerinden, yalnızca onların teorik çalışmaya gereken önemi veren yaklaşımlarını almalı; onların bu teorik çalışmayı parti inşasına hizmet eder bir biçimde ele almamalarını eleştirmeliyiz.

* * *
* * *

III.4. NASIL BİR TEORİK ÇALIŞMA? NASIL BİR PRATİK ÇALIŞMA?

Şimdi bütün bu söylediklerimiz ışığında bizim bugünkü somut durumumuzu ve görevleri nasıl tespit ettiğimizi ortaya koyalım:

* Bugün ülkemizde adına layık bir komünist partisi yoktur.

* TKP/ML(Bolşevik) adı, gerçek bir durumu yansıtmaktan çok bizim Türkiye'de Marksist-Leninist Bolşevik bir partiyi yaratma konusundaki hedefimizi, varmak istediğimiz yeri ifade eden bir isimlendirmedir.

* TKP/ML(Bolşevik)'in Marksizm-Leninizmi kavrama ve uygulamada ustalaşmış; ideolojik konularda yalpalamayan; kendi başlarına kaldıklarında ideolojik, siyasi, pratik her alanda önderlik edebilecek yetenekte; illegal çalışma konusunda usta vb.; bütün işleri devrimcilik olan, meslekten devrimcilerden oluşan sağlam bir önderler çekirdeği henüz oluşmamıştır.

* TKP/ML(Bolşevik)'in kadrolarının teorik eğitimleri, ideolojik sağlamlıkları, siyasi konularda berraklıkları, örgütsel alanda tecrübeleri; bugünün görevlerinin gerekleriyle karşılaştırıldığında, daha bu konuda çok iş yapılmasını gerekli kılacak bir düzeydedir.

* TKP/ML(Bolşevik) içinde Demokratik Merkeziyetçilik ilkelerinin kavranması sığdır. Bunun yanında illegalitenin ihlali çoktur. Uzmanlaşma çok geri seviyededir. Kısaca TKP/ML(B)'nin örgütsel yapısı da, bolşevik bir yapı haline gelebilmek için daha çok çalışılmasını gerektiren bir yapıdır.

İşte bütün bu sebeplerden, TKP/ML(Bolşevik) isimlendirme-

si bizim için gerçek durumun bir ifadesi olmaktan çok, önümüze koyduğumuz hedefin ifadesidir diyoruz.

Hal böyle ise, bizim henüz parti inşasının birinci aşaması içinde, onun da çok başında bulunduğumuz açık bir gerçektir.

Hal böyle ise, bizim önümüzdeki dönemde bütün çalışmalarımızın merkezine partinin kendisini, Parti inşasını, bir başka deyimle, öncünün(*) kazanılması çalışmasını koymamız gerektiği açıktır.

Parti inşası çalışmasının bütün çalışmaların merkezinekonması demek; dikkatin merkezinde partinin kendisinin bulunması; içe dönük çalışmanın bulunması demektir.

Parti inşası çalışması, esas olarak teori, kadro, örgüt diye ifade edebileceğimiz; birbiri ile bağ içinde olan üç alanı kapsar. Bu alanların sürekli olarak birbiri ile bağıntı içinde, birbirine hizmet edecek, birbirini destekleyecek, ilerletecek şekilde ele alınması gereklidir. Ama bu içiçelik, şu veya bu dönemde bu üç çalışma alanından birinin öne çıkmasını, ağırlık kazanmasını engellemez.

- İçinde bulunduğumuz dönemde teorik çalışma, bu üç alan içinde öne çıkan, bilinçli olarak öne çıkarılması gerekli olan alandır.

Teorik çalışmanın da bir dizi alanı ve görevi içinde, bugün bütün parti açısından öne çıkarılması gerekli olan, Marksizm-Leninizmin birincil kaynaklarından bütünlük içinde öğrenilmesi için Marksist-Leninist temel eğitim çalışmasıdır. Partinin bütün yaşamı boyunca sürekli bir görev olan bu görev, bugün parti üyelerinin Marksist-Leninist teori konusundaki bilgisizliği, kollektif bir temel eğitimden geçmemişlikleri gözönüne alındığında, özel önem kazanan, ve parti çalışmalarının merkezine konması gereken bir çalışmadır.

(*) Lenin ve Stalin öncü kavramını birçok yerde Parti anlamında, ve partili olanlar anlamında kullanıyor.

İşçi sınıfının mücadelesi içinde doğal önderler olarak ortaya çıkmış unsurlara da yer yer öncü demelerine rağmen, parti dışında, partisiz kitle içinde öne çıkanları ifade etmek için daha çok "ileri işçiler" kavramını kullanıyorlar.

Biz de öncü kavramını — tersi belirtilmedikçe — parti ve partili olanlar için kullanacağız.

Marksist-Leninist temel eğitime bağlı olarak, bütün Parti uluslararası Komünist Hareketin genel hattı üzerine yürütü - len teorik çalışmanın ve tartışmanın içine çekilmelidir. Çün ancak bu genel hattın çizilmesi ile, Türkiye devriminin programını bütünlük içinde ortaya koymak da mümkün olacaktır. Bunun için izlenebilecek yöntem, bugüne kadar bu alanda yapı lanların kollektif bir biçimde değerlendirilmesi; eksik görü len noktalarda tartışmayı ilerletecek taslakların hem kendi içimizde, hem Dünya Komünist Hareketi içinde tartışmaya su- nulmasıdır. Bu çalışma teorik çalışmanın bugün için hayati ö nemde bir alanıdır. Ve genel hat ortaya çıktıktan sonra bugün bü büyük önemini yitirecektir.

Teorik çalışmanın bu alanı; bir başka deyimle "Marksist - Leninist ilkelerin modern revizyonizme, ve her türden oportü nizme karşı savunulması" çalışması olarak da adlandırılabi - lir.

Teorik çalışmanın bu ilk iki alana bağımlı olarak ele alın ması gereken üçüncü bir alanı; Türkiye'deki oportünizm ve re vizyonizmle hesaplaşma ve Türkiye somutunun Marksist-Lenin - ist ilkeler ışığında incelenmesi; Türkiye devriminin progra- mının yaratılması alanıdır. Bu alanda yapılması gereken, ve yapılabilecek ilk şey, Marksist-Leninist ilkelerin yeterli a çıklığa kavuştuğu her alanda Türkiye'deki oportünizm ve reviz yonizm ile hesaplaşmaktır. Bu, dışta ileri kesime götürüle - cek propaganda çalışması için mutlak gerekliliktir. Böyle bir teorik çalışma bütün parti tarafından değil, parti içinde bu işle görevlendirilmiş özel görevli yoldaşlar tarafından yürü tülür. Parti içinde Marksist-Leninist temel görüşlerde bir- lik sağlandığı noktalarda yapıldığı için, artık uygulama ala nına giren bu teorik çalışmayı bütün partinin birlikte yapma sı gerekli değildir. Bu işi mesela Merkez Organın yazı kuru- lu yapar.

Bunun yanında, Türkiye somutunun incelenmesi ve programın temellerinin ortaya konması çalışması vardır. Öncelikle Dün- ya Komünist Hareketinin program parçalarının ortaya konmuş ol duğu noktalarda, Partili belli yoldaş ve kurumlara, bunların Türkiye somutuna uygulanması yönünde Parti içinde tartışmak üzere taslaklar hazırlaması görevi verilir. Ve bunlar daha sonra Parti içinde tartışılıp, kararlaştırıldıktan sonra prog ram parçaları haline gelirler. Teorik çalışmanın bu alanı; U luslararası Komünist Hareketin genel çizgisinin ortaya çıka rılması görevinin henüz çözülmemiş olduğu günümüzde sınırlı, teorik çalışma alanında esas gücün aktarılmadığı alan olmak

zorundadır. Ama güç ölçüsünde bu alanda da çalışmalar yapmak mutlak görevdir.

Teorik çalışmanın bir başka alanı, Marksizm-Leninizmin ilerletilmesi diye ifade edebileceğimiz alandır. Bu alanda da yazı içinde ortaya koymuş olduğumuz gibi, yapılması gereken çok şey vardır. Ama Marksizm-Leninizmi ilerletme görevi derin bir teorik bilgiye; ideolojik sağlamlığa ihtiyaç duyar. Marksizm-Leninizmi ilerletebilmek için önce onun kavranması gerekir. Marksizm-Leninizmi kavrayıştaki sığlığımız gözönüne alındığında, bugünkü seviyemizle Marksizm-Leninizmi ilerletme görevini çözemeyiz. O halde bu alandaki teorik çalışma görevleri, önemli ölçüde bundan önce saydığımız teorik çalışma görevlerinin çözümüne bağlı olarak ele alınmak zorundadır ve bu alanda bugün bütün partinin bu tür bir çalışma içine çekilmesi mümkün ve doğru değildir.

Teorik çalışma alanları içinde saydığımız "Uluslararası Komünist Hareketin programını yaratma" çalışması, bugün Bolşevik Parti gibi böyle bir çizgiyi üreten bir merkezin yokluğunda, ve bizim de bu merkez olmadığımızın bilincinde olarak, en baştan itibaren diğer ülkelerin Marksist-Leninist grupları ve partileri ile birlikte, onlarla sıkı bir işbirliği, iş bölümü temelinde yapılmaya çalışılmalıdır. Bunun yolu, var olan Marksist-Leninist ve Marksizm-Leninizme yakın olarak değerlendirilen parti ve grupların bu alanda yaptığı çalışmaları izlemek; onların ortaya koyduğu belgeleri kendi partimiz içinde tartışmaya sokmak, değerlendirmek, tartışma sonuçlarını ortaya koyarak, bunlar üzerine açık ideolojik mücadele yürütmekten; bunun dışında, bizim ortaya koyduğumuz belgeler üzerinde de onların aynı çalışmayı yürütmesini sağlamaktan, bunun için çalışmaktan geçer. Bunun yanında, Marksist-Leninist olarak görülen gruplarla, bizzat bu çalışmayı birlikte planlamak; işbölümü temelinde belgeleri ortaya çıkarmaya da çalışmak gereklidir. Bu, Dünya Marksist-Leninist Hareketinin yeniden birliğine doğru atılan bir adım olur. Ancak özellikle eski kardeş örgütlerimizle yaşadığımız son tecrübelerden de öğrenmeli, bu konuda aceleci davranmamalı; özellikle herhangi bir grup veya partiyi Marksist-Leninist olarak değerlendirmede, kardeşlik ilişkisi kurmada daha titiz olmalıyız. Bugün Uluslararası Komünist Hareketin birliği için çalışma, öncelikle bu hareketin üzerinde yeniden birleşebileceği platformu çıkarmak için yapılan çalışma ve bu alanda sürdürülen ideolojik mücadele olarak kavranmalıdır.

İçe dönük çalışmanın, parti inşası çalışmasının bir başka

dımı, kadro yetirtirme çalışması alanıdır. Kuşkusuz Marks - ist-Leninist temel eğitim kadro yetiştirme çalışmasının en te mel öncüllerinden biridir. Kadro, Marksizm-Leninizmi bütün lük içinde kavrayan, ve uygulayabilen kişilerdir. Partinin tü mü içinde yaptığımız Marksist-Leninist temel eğitim ile bugün Marksist-Leninist bilgi ve eğitimleri sığ olan parti üyeleri nin bu seviyelerini yükselterek, onların kadro haline gelme- leri için bu ilk şartı yerine getirmeye çalışmalıdır. Ama kad ro yalnızca Marksizm-Leninizmin bilgisine bütünlük içinde sa hip olan kişi değildir. Bir burjuva Marksologu da Marksizm - Leninizmin bütün eserlerini inceleyebilir, ve bilgilenebilir. Hayır, kadro olabilmek için, bu Marksizm-Leninizm bilgisiyle donanmış kişilerin, öğrendiklerini devrimci pratiğin önümüze koyduğu sorunlara doğru cevap verecek şekilde kullanabilmesi gerekir. Kadro olabilmek için, kişinin, ilkelere en fazla bağ lılığı, kitlelerle en fazla bağ içinde olmakla birleştirebil mesi gerekir; kadro olabilmek için, kişinin uzlaşmaz bir dev rimci tavrı, maksimum esneklik ve manevra yeteneğiyle birleş tirebilmesi gerekir.

Kadro olabilmek için, kişinin, proletaryanın ve Komünizm davasının çıkarlarını kendi kişisel çıkarlarının her zaman ü zerinde tutabilecek özveriye sahip olması gerekir.

Kadro olabilmek için, kişinin bütün çalışması devrimci ça lışma olmak zorundadır.

İşte amaç bu ve benzeri özelliklere sahip kadroları orta- ya çıkarmaktır. Bu ve benzeri özelliklere sahip kadrolardan oluşan bir önderler çekirdeği yaratılması esas görevdir.

Stalin, "KPD'nin Perspektifleri ve Bolşevikleşme Üzerine" adlı yazısında, Bolşevik bir siyaseti "ancak başında sosyal- demokrasinin bütün her türlü zaafından kendi partilerinin güç lenmesi için yararlanacak kadar tecrübe sahibi ve kısmi başa rılar karşısında devrimci gelişme perspektifini yitirmeyecek kadar teorik eğitimden geçmiş bir önderler çekirdeğinin bu- lunduğu bir parti uygulayabilir" demektedir.

O, "Böylece, komünist partilerinde, bu arada Alman Komü - nist Partisinde de, önder kadrolar sorununun, bolşevikleşme sürecinin en önemli sorunlarından birini oluşturduğu önemli ölçüde anlaşılmaktadır" demektedir. (Parti İnşası Broşürü,s. 158)

Bu alanda bugün yapılması gereken, Parti üyelerine yete - nekleri doğrultusunda görevler vermek; onların ilerlemeye a- çık yönlerini geliştirmeye çalışmak; ilerlemeye açık üyelere özel önem vermektir. Bulunduğu yerden bir adım ileriye gitme

istek ve yeteneğinde olmadığı örgütlü çalışma içinde ortaya çıkmış olan üyelerin kadro olamayacağı, yaratılması mutlaka gerekli olan önderler çekirdeği içinde yer alamayacağı belli dir. Böyle bir durumda, çalışmalarda bu gibi üyeler yerine, henüz yeni olan ve fakat gelişmeye açık görülen üyelere ağırlık vermek doğrudur.

İçe dönük çalışmanın, parti inşası çalışmasının üçüncü alanı, "örgüt yaratma" çalışması alanıdır. Bu alanda önce, örgütlenmenin temel ilkesi olan Demokratik Merkeziyetçiliğin parti içinde iyice öğrenilmesi ve kavranması gereklidir. Buna bağlı olarak, özellikle illegal çalışma koşullarındaki partilerin tecrübeleri incelenmeli; bunlardan öğrenilmelidir. Gizlilik kurallarının ne olduğu, bunların neden gerekli olduğu bilince çıkartılmalıdır. Öğrenilenlerin uygulanması gereklidir. İstediğimiz kadar mesela gizlilik kuralları tespit edip öğrenelim, somut pratikte bunları uygulamazsak, sağlam bir örgüt yaratmak hayaldir.

Açıktır ki, partinin bütün çalışmalarının merkezine kendisini koymak; içe dönük çalışmayı esas almak; parti inşası çalışmasını merkeze koymak, öncünün kazanılmasının esas görev olması, vb. çalışmasını yalnızca kendi içine dönük çalışmayla sınırlamak; yalnızca yukarıda açıkladığımız görevleri, kendi içine kapanık bir grubun, kendi dışındaki sınıf mücadelesinden bütünüyle bağımsız olarak yapması anlamına gelmez. Bir çalışmanın merkeze konması, esas alınması, vb. o çalışmanın yanında daha başka işlerin de yapılması gerektiği ve yapıldığı anlamına gelir. Parti inşası çalışmasını merkeze koymak, partinin kendisinin bütün çalışmanın dikkatinin merkezinde olması vb.ni; içine kapanıp, sınıf mücadelesi tarafından "rahatsız edilmeden" sorunları çözmek olarak yorumlamak, sınıf mücadelesinden, bu anlamda devrimci pratikten soyutlanmış bir parti inşası savunmak, Marksizm-Leninizme saldırıdır.

Bugünkü Parti örgütlenmemizin durumunu somut olarak ele aldığımızda, partinin önemli çoğunluğunun yurtdışında olduğunu tespit etmek zorundayız. Bu, örgütlemek istediğimiz devrimin Türkiye devrimi olduğu gözönüne alındığında, partinin gövdesinin ve esasının Türkiye'de olması gerektiği gözönüne alındığında, süreç içinde mutlaka aşılması gerekli olan bir durumdur. Bu durum hem buradan bilinçli-planlı bir gönderme, hem de Türkiye'de yeni üyeler kazanma siyaseti ile aşılabilir.

Propaganda-Ajitasyon-Örgütleme anlamında devrimci pratikten kopuk bir "parti inşası" çalışması Marksizm-Leninizm açısından abestir. O halde biz içe dönük çalışmayı esas alırken

bunun yanında dışta da bir çalışma yürütmeliyiz. Ve evet, bi
im içte yürüttüğümüz çalışma, dışta yapacağımız çalışma için
vardır.

Dışta yapılması gerekli olan çalışmayı kısaca propaganda, ajitasyon ve örgütleme çalışması olarak adlandırabiliriz.

Bunlar içinde bulunduğumuz dönemde nasıl ele alınmalıdır?

Biz içte yaptığımız teorik çalışmanın sonuçlarını propaganda etmeyi içinde bulunduğumuz dönemde dışta yapacağımız çalışmanın merkezine koymalıyız. Gerek yaptığımız Marksist-Leninist temel eğitimin sonuçları; gerek yaptığımız Dünya Komünist Hareketinin programını yaratma çalışmasının ürünleri;gerek bunlara dayanarak uluslararası planda ve kendi ülkemizin oportünistleri ile hesaplaşmalarımız; gerek Marksizm-Leniniz min genel doğruları temelinde ülkemizin somutu ile ilgili yaptığımız çalışmaların ürünleri... bütün bunlar dışımızda elimizdeki bütün imkanlar kullanılarak propaganda edilmelidir. Propaganda içinde bulunduğumuz dönemde dışta yapacağımız çalışmanin esas biçimi olmalıdır. Bu çalışma öncelikle işçi sınıfının ileri kesimine yönelik, onu komünizme yakınlaştırma, onu giderek Komünizme ve Partiye kazanma amacına hizmet eden bir çalışmadır. Yaptığımız bu çalışma az kişi tarafından bütünüyle anlaşılır, kavranılır bir çalışma olacaktır. Ama bize öncelikle gerekli olan, öncelikle kazanmamız gereken de işte bu az sayıdaki kişilerdir. Düzenli çıkaracağımız bir yayın organı öncelikle propaganda aracı olmalıdır. Bugün işçi sınıfının ileri kesimi dediğimiz kesim öncelikle (partili yoldaşlar, ve partinin en yakın örgütlü çevresi, ve partiye sempati duyan örgütsüz kesim dışında) revizyonist ve oportünist örgütlerin çevresinde örgütlü olan kesim; ve fabrikalarda doğal önder rolü oynayan işçilerdir. Biz propagandamızı bugün özellikle ve öncelikle bu kesimin içinde yaygınlaştıracak bir örgüt ağı kurmalıyız. Gücümüzün sınırlılığının bilincinde olarak, ve işçi sınıfının devrime gerçekten önderlik edebilmesi için, onun ileri kesiminin partiye kazanılmış olmasının mutlak gereklilik olduğunun, ve bugün Türkiye'de işçi sınıfı içinde çalışmamızın güçsüzlüğünün bilincinde olarak; varolan gücümüzü işçi sınıfının yoğun olduğu büyük şehirlerde; büyük şehirlerde de sanayi işçileri arasında, özellikle büyük fabrikalarda, ve büyük fabrikaların çevresindeki yerleşim bölgelerinde yoğunlaştırmamız zorunluluktur. Bunu yapmaz isek, en baştan örgütlenmemizde büyük fabrikalarda, ve onların çevresindeki yerleşim bölgelerinde yerleşmez isek, işçi sınıfının parti etrafında gerçekten birleştirilmesi her zaman hayal o-

larak, buna bağlı olarak da işçi sınıfının devrimde önderliği hayal olarak kalacaktır. Bu bugün dışta çalışmamızın merkezine koyacağımız propaganda çalışmasının yalnızca oportünist ve revizyonist örgütlerin tabanlarına ulaşacak şekilde değil; aynı zamanda gücümüz oranında büyük fabrikalarda ve onların çevresindeki yerleşim alanlarında, işçilere, onların içinde de öne çıkanlara ulaşacak şekilde örgütlenmesi gerektiği anlamına gelir.

Açıktır ki, dışta propaganda çalışmasının merkeze konması, çalışmanın esas biçiminin propaganda olması, yalnızca propaganda ile yetinilebilir anlamına gelmez. Hayır, en başından itibaren, güç oranında, orta ve geri kitlelerin bildiği somut olaylardan yola çıkarak, bir düşünceyi geniş kitlelere açıklayan ve kitleler içinde hakim sınıflara karşı nefret uyandıran ajitasyon çalışması da, propagandaya bağlı olarak yapılmak zorundadır. Bu çalışma yer yer düzenli çıkan yayın organı üzerinden yapılabileceği gibi; gerek yayın organının uzun aralıklarla çıktığı, gerekse merkez yayın organının içinde bulunduğumuz dönemde öncelikle çalışmanın esas biçimi olan propagandanın aracı olduğu, diğer yandan da bugün esas amacı ajitasyon olan bir "popüler yayın organı" çıkarmaya —diğer işlerimizi aksatmadan— gücümüz olmadığı gözönüne alındığında; bunun en iyi ve bugüne en uygun yolunun, düzensiz ve daha çok bölgesel çıkarılan ajitasyon bildirileri üzerinden yapılması olduğu bence açıktır.

Bunun yanında, yine en başından itibaren, örgütlü yoldaşlarımızın, kendi dışlarında gelişen sınıf mücadelesine güç oranında, ve ağırlık vereceğimizi söylediğimiz içe dönük çalışmaya bağlı olarak, doğrudan katılması anlamında ajitasyon çalışması da yapılmalıdır. Böyle mücadelelere katılım hem yoldaşlarımıza büyük tecrübeler kazandıracak; hem de işçi sınıfı hareketi içinde sosyalist düşüncelerin yayılmasına, işçilerin komünistlerine güven duymasına hizmet edecektir. Gerçek işçi sınıfı önderleri ancak böyle mücadelelerden geçerek ortaya çıkabilir.

Propagandanın çalışmanın esas biçimi olması, genel tespit olarak bütün birinci aşama için, öncünün kazanılması çalışmasının esas olduğu aşama için geçerlidir. Ama bu bizzat bu aşama tamamlanmadan; sınıf mücadelesinin boyutlarına bağlı olarak, belli dönemlerde ajitasyon çalışmasının ön plana geçmesini engellemez.

Propaganda/ajitasyon ilişkisinde, ajitasyonun boyutları, birinci aşamanın görevlerini çözme yönünde ilerledikçe, ve i-

lerlendiği ölçüde büyüyecektir. Aynı şekilde, bu boyutlarda, içinde bulunulan ülkede, içinde bulunulan anda sınıf mücadelesinin boyutları da önemli rol oynayacaktır. Ajitasyon da, propaganda gibi, "Sosyal-Demokrasinin en önemli ve sürekli gö revidir". Ama sınıf mücadelesinin boyutlarının çok yüksek ol duğu bir ülkede, mesela devrimci durum olan bir ülkede, ajitasyonun boyutları; parti inşasının içinde bulunduğu aşama a çısından benzer durumda olan, ve fakat devrimci durumun olma dığı bir ülkeye göre çok daha büyük, çok daha geniş olmak zo rundadır.

Propaganda ve ajitasyon çalışması, örgütlemeye hizmet etmiyorsa; bu çalışmanın ürünleri yeni insanların Komünist Partisi içinde ve çevresinde örgütlenmesi olmuyorsa, o zaman yapılan iş eksiktir, yanlıştır.

Propagandanın amacı, işçi sınıfının ileri unsurlarını partiye kazanmaktır. Kazanmanın en sağlam ölçütü örgütlenmedir. Örgütlenmiş, Partili hale gelmiş bir işçi, parti için gerçekten kazanılmış bir işçidir. Örgütleme tabii ki yalnızca parti içinde olmaz. Parti, işçi sınıfı örgütlerinin en yüksek biçimidir. Partinin yanında, daha bir dizi örgüt biçimi vardır. Ve parti bütün bu örgüt biçimlerinden, işçi sınıfını örgütleme çalışmasında yararlanır.

Somut olarak bizim bugün yapacağımız örgütleme çalışması, birkaç düzeyde ele alınmak zorundadır. Örgütleme çalışmasının merkezinde bizzat Partinin kendisinin örgütlenmesi durur. Bunu yukarıda ortaya koymuştuk.

Şimdi Parti önderliğinde diğer örgütlenme biçimlerine bakalım:

İşçi sınıfının ileri kesimi içinde yapacağımız propaganda ile kazanacağımız kesimi örgütleyeceğimiz yer parti sempatizan örgütleridir. Bunlar Parti Hücreleri gibi örgütlenen, onlar gibi çalışan örgütlerdir. Bunlar doğrudan partinin önderliğindeki ve onu en yakın çevreleyen, parti etrafındaki birinci çemberi oluşturan örgütlerdir. Bunlar şartlara göre bir şehirdeki, bir mahalledeki, bir fabrikadaki çalışmaya doğrudan önderlik eden örgütlerdir. Bunların önemlileri mutlaka Partili yoldaşlar tarafından doğrudan yönlendirilmesi gerekli olan örgütlerdir. Bu örgütler bir nevi, bize en yakın olan sempatizanların denenme örgütleridir.

Bu çemberin etrafında, ikinci çember olarak, Partiye şu ya da bu ölçüde destek olan ve fakat henüz sağlam, disiplinli bir çalışmaya hazır olmayan kişilerden oluşanların örgütleri yer alır. Bunlar birinci çember olarak adlandırdığımıza göre

daha gevşek bir örgütlenmedir. Bunlarla yapılacak çalışmada, bunlar hem teorik olarak eğitilmeye (seminerler, konferans - lar, vb. yollar ile), hem de pratik olarak partiyi destek çalışmasının içine çekilmeye (bildiri dağıtımı, bir eyleme katılma, vb.) çalışılır. Legal örgütlenme imkanlarının olduğu şartlarda, "demokratik, yurtsever" vb. dernekler böyle örgütlenmeler için araç olabilir.

Bu örgütlenmeler, şu veya bu ölçüde doğrudan parti önderliğindeki örgütlenmelerdir.

Bunun dışında, parti önderliğinde olmayan ve fakat içine girip çalışacağımız örgütlenmeler vardır. Meslek örgütleri olan bu örgütler içinde kuşkusuz bizim için ön önemli olanı, işçi sınıfının mesleki örgütü olan sendikalardır. Ülkemizde bugünkü şartlarda işçi sınıfı zorla bir tek faşist sendika içine sokulmuştur. Türk-İş bugün var olan tek sendika durumundadır. Bu faşist sendika içinde işçi sınıfının önemli bir bölümü örgütlü durumdadır. Ve işçilerin çok önemli bölümü, bu sendikanın karşı-devrimci yönetiminden hoşnutsuzdur. Bu sendika içine girip çalışmak, bu sendika içinde karşı - devrimci yönetime karşı muhalefeti körükleyici bir çalışma yapmak, böyle bir çalışma içinde ileri işçilerle birlik oluşturmaya çalışmak, onların içinde en ilerileri partiye kazanmaya çalışmak görevdir. İleriki dönemde Türk-İş'in karşısına devrimci adı altında reformist bir sendika hareketinin çıkması muhtemeldir. Böyle bir sendika işçi sınıfı içinden ileri kesimi kendi çatısı altında toplayabilir. Böyle bir durumda, bizim sendika çalışmamızın ağırlığını böyle bir sendika içinde, amacı sendikayı —sendikalı işçi kitlesini— fethetmek olan bir çalışma oluşturur. Bizim kendimizin doğrudan kendi önderliğimizde sendikalar kurmamız, esas olarak ancak ileriki bir dönemde, karşı-devrimci ve reformist sendikaların işçi sınıfı içinde güçlerinin iyice zayıfladığı; ve devrimci bir sendikanın işçi sınıfının önemli bir kesimini kendi içinde örgütlediği bir ortamda sözkonusu olabilir; ya da sendikal örgütlenmenin hiç olmadığı alanlarda olabilir, vb.

Sendikalar dışındaki gerçekten mesleki örgütlere, temsil ettiklerini iddia ettikleri kitlenin önemli bir bölümünü içinde toparlamış olan örgütlere de güç oranında katılıp, bunlar içinde de çalışma gereklidir. Ancak böyle bir çalışmanın bizim bugünkü gücümüz gözönüne alındığında çok sınırlı olacağı bilince çıkarılmak zorundadır.

Kitle örgütlenmesi açısından önemli olan bir alan da bur-

juva ordusudur. Komünist Enternasyonal, burjuva ordulari i
çinde çalışmayı Komünist Enternasyonal'e üye olmanın koşulla
rı içinde saymıştır. Burjuva ordusunun devletin temel kurumu
olduğu; ve bu ordunun esas insan gücünü genç işçilerin, köy
lülerin oluşturduğu gözönüne alındığında, ordu içinde çalış-
manın önemi ortaya çıkar. Ancak ben bugünkü gücümüz ve görev
lerimizi gözönüne aldığımızda, bugün ordu içinde kitle çalış
masının, düzenli ve sistemli, planlı, uzun süreli bir çalış-
ma olarak bizim tarafımızdan yapılamayacağını tespit ediyo -
rum. Ancak çalışmanın sürekliliğini sağlama bağlayan bir ön-
derler çekirdeği yaratıldıktan sonra, partinin örgütlenmesi
belli bir raya oturduktan sonra, ordu içinde planlı,
uzun süreli, düzenli, sistemli bir çalışmaya —ki böyle bir
çalışmanın amacı orduyu içerden parçalamaktır— başlayabil -
mek mümkün olur.

Örgütlenme konusunda bir başka sorun şudur: Görüşüme göre
ileride de —yurtdışında Türkiye devrimi için kazanılabilecek
işçi kalmasa da— partinin ideolojik önderliğinin önemli bir
bölümünü yurtdışında bulundurmak, Türkiye'nin şartları gözö-
nüne alındığında doğru olacaktır. Bu açıktır ki Türkiye'de ö
zellikle pratik konularda anında karar alabilecek bir opera-
tiv merkezin oluşturulması yönünde bir örgütlenmeye yönelin-
mesi anlamına da gelir. Bu görüşümce Kongre tarafından seçi-
len, ve birbiriyle eşit haklara, ayrı görevlere sahip iki mer
kez yerine; kongre tarafından seçilen tek merkezin kendi ara
sında yapacağı bir işbölümü şeklinde en iyi şekilde çözülür.
Şimdilik gücümüz gözönüne alındığında, sınıf mücadelesinin du
rumu, ve Türkiye'de yaptığımız işlerin boyutlarının küçüklü-
ğü gözönüne alındığında, Türkiye'de operativ bir merkezin ol
maması önemli bir sorun doğurmamaktadır. Ama çalışmanın bo-
yutları büyüdükçe bu sorun olacaktır. Bunun bilincinde ola -
rak, yönelimimizi ona göre ayarlamalıyız.

Parti örgütlenmesinde bir başka sorun, yurtdışındaki ör-
gütlenmedir. Bugün yurtdışında olan örgütlenme, özellikle Tür
kiyeli işçilerin yoğun olduğu Batı Almanya, ve Fransa'daki ör
gütlenme doğrudan parti örgütlenmesidir. Bir yandan içe dönük
çalışma yürütülürken, —ki proleter enternasyonalizminin ge-
reği olan ilişkiler de bunun bir parçasıdır— bir yandan da
dışta yürütülen propaganda-ajitasyon faaliyetleri ile yeni in
sanlar partiye kazanılmaya, Türkiye devrimi için örgütlenme-
ye çalışılmaktadır. Türkiye devrimi için yeni insanların ka-
zanılması çalışması; yurtdışındaki işçilerin bir bölümünün
gönderilmesi, gitmesi; yurtdışında kalan bölümünün ise Türki

ye ile fazla ilgisinin kalmaması sonucu, giderek önemini kaybetmektedir ve kaybedecektir. Bu şartlar değiştiğinde, yurtdışı teşkilatı, görevi daha çok enternasyonal ilişkeleri yürütmek olan, Türkiye devrimine enternasyonal destek sağlamaya çalışır bir çalışmayı dıştaki çalışmasının merkezine koyan bir çalışma yürütecektir. Ki bugün bu çalışma bizim dıştaki çalışmamızın ikincil yönünü oluşturmaktadır. Biz Türkiyeli işçileri Türkiye devrimi için örgütlemeyi, dışta örgütleme çalışmamızın merkezine koyduğumuzdan; ve bugün bizim sendikal çalışmasını destekleyeceğimiz bir grup görmediğimizden yurtdışında sendikal çalışmamız yok denecek kadar azdır. Var olan fabrikada çalışmakta olan yoldaşlarımızın amacı daha ziyade öğrenmek olan çalışmalarıdır. İlerde de bu durumda köklü bir siyaset değişikliği beklenmemelidir.

Parti örgütlenmesi, herbiri aynı işleri yapan örgütlerin birliği değildir. Her Parti Hücresinin yaptığı ortak işler yanında (eğitim, Partinin siyasetinin tayinine aktif olarak katılma, vb.), Parti Hücrelerinin özel olarak yaptıkları görevler de vardır. Daha şimdiden, belirli özel işler için özel örgütlenmeler kurmak gereklidir, ve bu yönde belli girişimler yapılmıştır.

İşte "örgütün yaratılması" çalışmasıyla ilgili olarak bugün acilen ortaya konması gereken bazı sorunlar bunlardır.

İşte bizim bugün nasıl bir teorik çalışma, nasıl bir pratik çalışma sorusuna verdiğimiz somut cevaplar kaba hatları ile bunlardır. Bunların detaylandırılması ancak uygulama içinde olacaktır.

* * * * *
* * * *
* * *
* *

IV. BİZDE SORUNUN BİLİNCE ÇIKMA SÜRECİ VE HATALARIMIZ

Biz bugün, geldiğimiz noktada içinde bulunduğumuz durum ve buna uygun olarak önümüzdeki görevlerin ne olduğu konusundaki görüşlerimizi yukarıda ortaya koyduk. Bu görüşleri savunmamız, süreç içindeki gelişimin bir ürünüdür. Biz başlangıçta bugünkü görüşleri savunmuyorduk.

Burada kısaca ve tezler halinde de olsa, "İki Aşamalı Parti İnşası" ve buna bağlı olan bir dizi görev konusunda TKP/ML in kurulduğundan bu yana savunulan görüşler üzerinde duralım:

Bunu yaparken şunu bilince çıkarmakta yarar var: Özellikle ilk kuruluş dönemi hakkında tam bir değerlendirme yapmak için tüm belgelerin kollektif bir değerlendirmesi yapılmamıştır. Bu yüzden bu dönemle ilgili tam bir değerlendirme önümüzdeki dönem içinde yapılabilir.

Bizim bugün tam bir değerlendirme yapabileceğimiz dönem,özellikle Bolşevikler olarak ortaya çıktığımızdan bu yana olan dönem; ondan önce de, özellikle bugün bolşevik saflarda olan yoldaşlardan bir bölümünün (yurtdışından partiye katılanların) 1976'dan bu yana parti inşası konusunda savunduğu görüşlerdir.

Partinin kuruluş dönemi ile ilgili olarak; daha şimdiden, Partinin kuruluşunda temel alınan, İbrahim Kaypakkaya'nın yazdığı 5 temel belgede, iki aşamalı parti inşası öğretisinin savunulmadığı tespit edilebilir. Parti inşası konusunda savunulan anlayışlar, çoğunlukla "Mao Zedung Düşüncesi"nden etkilenen, yarı-sömürge yarı feodal; devrim stratejisi halk savaşı olan "bizim gibi ülkelerde" partinin kurulduğundan itibaren silahlı mücadeleye girmesi gerektiği; esas kadroların kırlık bölgelere çekilmesi gerektiği; partinin ancak kırlık bölgelerde başlanan halk savaşı içinde inşa edileceği şeklinde görüşlerdir. İşçi sınıfının önderliği, teorik olarak THKO/THKP-C'nin fokocu anlayışına karşı ideolojik öncülük düşüncesi reddedilmesine rağmen; pratikte ideolojik öncülük olarak kavranmaktadır. Parti kurulur kurulmaz en ileri kadroların kırlık bölgelere çekilmesi, işçi sınıfının öncüsünün kazanılmasını, şehirlerin kuşatılmasını bırakan, bu anlamda da işçi sınıfının önderliğini ideolojik önderliğe indirgeyen bir anlayıştır. İbrahim Kaypakkaya, THKO/THKP-C'nin fokocu anlayışla

rına karşı Marksist-Leninist bir partinin gerekliliğini, onu kurmanın bilinçli komünistlerin işi olduğunu, ve parti kurmadan ordu ve cephe kurma, bunlar içinden partinin kendiliğinden çıkması anlayışlarını mahkum etmektedir. O bu noktada TH KO/THKP-C'ne karşı girdiği polemikte esasta Marksist-Leninist bir pozisyonda durmaktadır. Ama Marksist-Leninist bir partinin inşası konusunda bütünlüklü bir Marksist-Leninist çizgiye sahip değildir.

Bugün bolşevik saflarda olan yoldaşların önemli bir bölümünün (yurtdışından partiye girenlerin) partiye girdikleri, ve Koordinasyon Komitesi hizibi ile ayrılık dönemi belgeleri incelendiğinde görülen şudur:

O dönemlerde, iki aşamalı parti inşası şeklinde bir anlayış, ve buna uygun görevler bizim tarafımızdan savunulmamaktadır. Savunduğumuz anlayış, hiçbir sınırlama yapmadan, ve içinde bulunulan durumu doğru bir şekilde tespit etmeden, TKP ML'in Türkiye'deki proletarya partisi olduğu; temel belgeler de ortaya konan çizgide Türkiye devriminin teorik sorunlarının esas olarak çözüldüğü; bu çizginin dayandığı uluslararası platformun doğru, yeterli bir Marksist-Leninist platform olduğu vb. görüşlerdir. Esasta öncü kazanılmış olarak kabul edilmekte; teorik sorunlar esasta çözülmüş olarak kabul edilmekte; örgütsel birlik, ve silahlı mücadeleye önderlik günün görevleri olarak kavranmaktadır.

1976 25 Kasım tarihli, YDB imzalı yazıda; oportünist gruplarla, TKP/ML arasındaki ilkesel ayrım çizgisini ortadan kaldıran Koordinasyon Komitesi hizibinin bu tavrına haklı olarak karşı çıkılırken, Parti inşası konusunda, Marksist-Leninist bir parti inşasının hangi aşamalardan geçtiği, bizim inşanın neresinde olduğumuz konuları sorun olarak bile ortaya konmamaktadır.

Bizim o dönemde bu soruna yaklaşımımız şöyle idi:

> *" Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde parti kurulur kurulmaz silahlı mücadeleye girişmek zorundadır. Parti inşası silahlı mücadele içinde olacaktır. Parti kuruluşu için Marksizmi kavramış az sayıda kadronun varlığı yeterlidir. Ülkemizde bu kadrolar TKP/ML'i kurmuşlar ve devrimin teorik sorunlarını esas olarak çözmüşlerdir. Bundan sonra yapılması gereken silahlı mücadeleyi yürütmektir. Bunun için en ileri kadrolar seçilmiş kırlık alanlara çekilmeli, ve oralarda gerilla savaşına hazırlanmalı, gerilla savaşını başlatmalıdır. Partinin bütün sorunları bu mücadele içinde çözülecek, parti silahlı mücadele içinde inşa edilecektir.*
>
> *Bizim için partinin teorik görüşlerinin doğruluğu su götürmez bir gerçekti. Onun için Türkiye devriminin teorik sorunlarının çözülme*

sı gibi bir sorun görmüyorduk. Uluslararası alanda da Kruşçov revizyonizmi, Çinli yoldaşlar önderliğinde yerle bir edilmişti. Bu alanda da önemli bır görev yoktu. Sorun varolan doğru çizgiyi savunmak ve uygulamaktı.

Kadrolar meselesine gelince: Kadrolar Marksizm-Leninizmi ancak silahlı mücadele içinde öğrenebilirlerdi. Halkımızın silahlı mücadele istediği bir anda, bundan kopuk bir eğitim olamazdı. Önce 'öncü unsurların' kazanılması diye bir sorun bizim için yoktu. 'Öncü' zaten kazanılmıştı. TKP/ML içinde örgütlenmişti. Şimdi yapılması gereken milyonlarca köylü kıtlesini harekete geçirmekti."

("Özeleştıri Taslağı", Bolşevik 3, s.26)

Biz ö denemde bolşevik partinin inşası öğretisini kavramamıştık. Savunduğumuz düşünceler, parti konusunda geniş çapta "Mao Zedung Düşüncesi"nden etkilenen düşüncelerdi. 25 Kasım tarihli yazıda yer yer Bolşeviklerin deneylerinden de dersler çıkarmaya çalışmamıza rağmen, esas dayandığımız bolşevik parti inşası ile ilgili Leninist öğreti değildi.

Daha sonraki dönem içinde, 1.Konferansa kadar geçen süre içinde de görüşlerimizde önemli bir değişiklik olmadı. Şubat 1978'de yapılan Konferansta kabul edilen özeleştiri ve Konferansın çizgisinde bizim önemli bir ideolojik etkinliğimiz söz konusu idi. Konferansın en temel belgesi, kuşkusuz, geçmişi değerlendiren özeleştiri idi. Özeleştiride bir dizi konuda geçmişe özeleştirici bir yaklaşım vardır. Ama parti inşası konusunda geçmişe bir eleştiri getirilmemektedir. Ve konferansta da bu yönde bir eleştiri ne bizim tarafımızdan, ne de başkaları tarafından getirilmemiştir. Yani bu dönemde de, hiçbir ayrım yapmadan, proletarya partisi olduğumuz savunulmakta;öncü kazanılmış olarak kabul edilmekte, ve halk savaşının nasıl hazırlanması gerektiği üzerine tartışılmaktadır. Teorik sorunlar esasta çözülmüş olarak kabul edilmektedir. İki aşamalı parti inşasından söz bile yoktur.

Bizim iki aşamalı parti inşası, bu öğretiye göre bizim durumumuzun ne olduğu sorusu ile karşı karşıya gelmemiz, 1978 sonlarında özeleştiri taslağı üzerine yaptığımız tartışmada o dönemdeki kardeş örgütlerimizden Akıma Karşı'nın getirdiği şu eleştiri yolu ile olmuştur:

" 1- Türkiye'de Marksist-Leninist parti inşası, Türkiye'deki özel duruma uygun olarak, eski Komunist Partilerin kadroları tarafından değil, özellikle gençlik hareketi içinden gelen genç kadrolar tarafından gündeme getirildi. Marksist-Leninist partı, Kruşçev revizyonizmine karşı mücadele içinde değil, Aydınlık revizyonizmine karşı mücadele içinde doğdu. Kruşçev revizyonizmine karşı mücadele konusunda TKP/ML'in ne uluslararası planda, ne de Türkiye somutunda cid

dı ve kendi içinde sistemli tutarlı bir tavrı yoktur. Kruşçev revizyonizmine karşı dolaylı olarak 'polemik'ın pozisyonları savunulmuştur. Bunun görülmemiş olması ağır, hayatı önemde bir eksiklik - tir. Bu eksiklik bugün uluslararası komünist hareketin tartışması içinde açıkça kendini göstermektedir; ve ortadan kaldırılmalıdır.

2- Partinin kuruluşunda Aydınlık'la yürütülen polemiğin temeli ML ilkeler değil, Türkiye devriminin somut sorunları olmuştur. Türkiye devriminin sorunları, bütün dünyada modern revizyonizmle, Marksizm-Leninizm arasındaki ideolojik mücadelenin sorunlarından bağımsız olarak ele alınıp çözülebilirmiş gibi davranılmış ve tartışmanın odak noktasına konmuştur. Uluslararası Marksist-Leninist hareketin çizgisi üzerine yürütülen tartışma önemsiz bir iş, bir yan iş olarak görülmüştür. Kendine Marksizm-Leninizmin ilkelerinin savu - nulması gorevini çıkış noktası olarak almayan bir parti, kendine uluslararası komünist hareket içinde tartışılan sorunlar konusunda tavır takınmayı temel almayan, bunu önemsiz gören bır partı süreç içinde kendi ülkesi için savunduğu doğru görüşlerden de uzaklaşa - caktır.

3- Partinin kuruluşundan itibaren 'Mao Zedung Düşüncesi' anlayışına karşı çıkılmamıştır. Bu görünürde fazla bir zarar vermemiştir. Çünku Mao'nun yeni demokratik devrimle ilgili bır dızi görüşünün Türkiye'ye uygulanabilır olması durumu vardır. Ama bu sadece görünürde böyledir. Çünkü bizzat bu dönem için bile belli zararlar söz konusunur. Mesela Lenin ve Stalin'in yarı-sömürge ülkelerde devrim ile ilgili yazılarının önemli bölümü tanınmamakta, ihtiyaç da duyulmamaktadır. Stalin'in Marksizm-Leninizmin bir klasiği olduğu konusunda kafa karışıklığı sözkonusudur. Şimdi bu zararlar Mao'nun eleştirilmeden savunulması ile daha da artma eğilimi göstermektedir. İbrahim Kaypakkaya'da da ÇKP'nin yanlış çizgisinin etkileri vardır. Ayrıca Mao'nun otuzlu yıllarda yürüttüğü mücadeleler içinde kullandığı kavramların bugünkü mücadeleye aynen uygulanmaya kalkılması da revizyonizm, dogmatizm, sağ, sol değerlendirmelerinin birbirine karışmasına yolaçmakta; gerçekte sağ, ve revizyonist olan görüşler, 'dogmatik' olarak damgalanıp 'sol'a karşı mücadele verilebilmektedir.

4- TKP/ML'in parti inşasına ilişkin, inşanın niteliği, yapısı, yasaları hakkında sağlam, doğru görüşleri yoktur. Onun için de şu önemli tezler için doğru bir mücadele yürütülmemektedir:

- Parti inşasının birinci aşamasında, gerçekten sağlam bir Marksist-Leninist çekirdek ve sağlam bir parti örgütü yaratılana dek; parti inşasında içe dönük çalışma öne alınmalı, kitle içinde çalışmanın ve dışa dönük çalışmanın önüne alınmalıdır.

- Parti inşasının birinci aşamasında çözülecek üç görev a) Marksizm-Leninizm bilimi ışığında devrimin teorik sorunlarını çözme; b) kadro yetiştirme; c) sağlam bir örgütsel yapı kurmaktır. Bunlardan teorik çalışmanın önemi sürekli olarak küçümsenmiştir ve küçümsenmektedir. Uzun süreli teorik çalışma ve ideolojik mücadele planı yerine sürekli kısa süreli örgütsel tedbirler geçirilmektedir."

("Özeleştiri Taslağı", Bolşevik 3, s.31-32)

1978 Kasımında getirilen bu eleştiri, bize bu sorunların bilince çıkartılması yönünde mücadele önerisi ile birlikte getirilmişti.

Biz eleştiriyi doğru bulduğumuzu söylediğimiz halde, soruna gereken ciddiyetle yaklaşmadık, bu konuda partiyi derhal

bir araştırma ve incelemeye çekip, tartışmaya zorlayıcı bir tavır takınmadık. Bu o dönemde de bu sorunun tarafımızdan bilince çıkartılmadığını açıkça göstermektedir.

Bizim sorunu kavrama yönünde ilerlememizde, özellikle Dünya Komünist Hareketi içindeki gelişmeler belirleyici rol oynamıştır. Önce ÇKP'nin "Üç Dünya Teorisi"ni savunması, ardından Çin'deki karşı-devrimci darbe, ardından 1978 sonlarında AEP'nin Mao Zedung'a ve ÇKP'ye saldırısı; bizim ayağımızı bastığımız teorik temelin çürük olduğu konusundaki düşüncelerimizi, buna bağlı olarak da teorik çalışmanın önemini yavaş yavaş bilince çıkarmada belirleyici rol oynadı.

Bu bilinçlenmenin ürünü olarak, Merkez Komitesi 7. Toplantısında içe dönük çalışmanın esas olduğu yönünde karar alındı. Bizim sorunu kavrayış sürecimizi bütünlük içinde kavramak için bu kararı gerekçeleri ile aşağıya alıyoruz:

" Bugun dunyada komünist hareketin ideolojik ve siyasi durumu ve buna bağlı olarak ulkemızde partımizin durumu nedır? Bu sorunun cevabı biz komunistler ıçın son derece önemlıdır.

Uluslararası planda, her turlu burjuva düşüncesinin, özellikle de her renkten modern revizyonizmin Marksizm-Leninizme saldırdığı, ML saflarda ağır tahribata yolaçtığı, kargaşa rüzgarı estirdiği bir dönemden geçmekteyiz.

Uluslararası Marksist-Leninist Hareket içinde bu ideolojik-siyasi kargaşanın gelişmesine kabaca bir göz atarsak şunları görüruz:

1917 Ekim Devriminden sonra, II.Enternasyonal oportünizmine karşı mucadele içinde, Lenin önderlığında Komintern (III.Enternasyonal) kuruldu. Komintern, tüm dünya komünist partılerını bağrında toplayan merkezi bir örguttü. Uluslararası Marksist-Leninist hareketin tüm canalıcı sorunları bu merkezi örgüt içinde surdürülen, açık ideolojik mucadele ve tartışma ile çozulüyor; dünya Marksist-Leninist hareketinin çizgisi surdurulen tartışma ve mücadeleler içinde şekılleniyor, ortaklaşa tespit edıliyordu. Komintern üyeleri (seksiyonları) ortaklaşa hazırlanan genel çızgiyi kendi ülkelerinin somut pratiğine uyguluyorlar; bu uygulama Komünist Enternasyonal Yürutme Komitesi tarafından denetleniyordu. Bu dönem, dünya komünist hareketinin ideolojik-siyasi birlığinin en sağlam olduğu ve bunun merkezi bir örgüt yapısında orgutsel planda da yansıdığı bir donem dı.

Komintern İkinci Dünya Savaşı ıçinde dağıtıldı. Fakat Komintern'in dağıtılmasından sonra da uluslararası Marksist-Leninist hareket içindeki komunist partıleri arasında ilişkiler sürdü. 1947'de başta SBKP(B) olmak üzere bazı komunist partıleri bıraraya gelerek Kominform'u oluşturdular. Kominform, o dönemde Yugoslavya'da gelişen Tito-Kardelyı revizyonizmine karşı mücadelede önemli bir rol oynadı. Stalin'in ölümünden sonra Kominform da dağıldı. Böylece Dünya Komünist Hareketi içinde yeniden sağlanmaya çalışılan örgütsel bır lik, gelişemeden dağıldı.

SBKP 20. Parti Kongresinde Kruşçev modern revizyonistleri, Marksizm-Leninizme karşı büyük bir ideolojik-siyasi saldırıya girişti - ler. Marksizm-Leninizmin birçok temel tezinin 'eskimiş' olduğu,'ye

ni şartlara uymadığı' safsatalarını yaydılar. Marksizm-Leninizmi en temel noktalarda revizyondan geçirdiler. Kruşçev revizyonistleri daha sonra 20. Parti Kongresinin revizyonist platformunu uluslararası komünist hareketın genel hattı olarak dayatmaya kalktılar.

Bunu gerçekleştirmek için 1957'de sosyalist ulkelerin komünist partilerinin temsilcileri ile; 1960'ta ise tüm dünya Komünist ve İşçi Partileri ile ortak toplantılar düzenlediler. Bu toplantılarda Kruşçev modern revizyonistleri ile 20. Parti Kongresının modern revizyonist çizgisine karşı direnen Marksist-Leninistler arasında önemli mücadeleler oldu. Ancak Marksist-Leninistler 'birliği korumak' adına çok önemli tavizler verdiler. İşte 1957 ve 1960 deklarasyonları bu şartlar altında ortaya çıktı. '57 ve '60 deklarasyonları gerek modern revizyonistlerin, gerekse Marksist-Leninistlerın dünya komünist hareketinin ortak belgeleri olarak nitelendirdiği belgeler oldu. Görünürde 'bırlik' kurtarılmıştı. Ama gerçekte birlik yok tu.

Modern revizyonist SBKP yöneticıleri uluslararası planda dikensiz gül bahçesi yaratmak amacında oldukları için, 1960 toplantısından sonra ÇKP ve AEP'ni dünya Marksist-Leninist hareketi içinden tecrit etmek için saldırıya geçti. ÇKP ve AEP bu saldırı karşısında, uluslararası planda 'Büyük Polemik' olarak adlandırılan bir mücadeleye giriştiler. Bu mücadele içinde ÇKP'nin 1963/64 yıllarında SBKP Merkez Komitesine gönderdiği 9 Mektup ve 1963'te yayınlanan 'Dünya Komünist Hareketinin Genel Hattı Hakkında Teklif' adlı yazısı, bütün dünya Marksist-Leninist hareketinin tartışmasız doğru olarak kabul ettiği ve temel aldığı belgeler oldu. Dünya Marksist-Leninist hareketi, ideolojik ve siyasi yönden bu belgeler temelinde yeniden şekillendi. Bu belgeler temelinde birçok komünist partisi bölündü, Marksist-Leninist güçler bu belgeler temelinde yeni komünist partileri oluşturdular. Örgütsel planda bu partiler ÇKP ve AEP etrafında birleştiler.

1970'lere gelindiğinde, 'Dünya Marksist-Leninist Hareketi' dendiğinde akla hemen ÇKP/AEP etrafında birleşen, Kruşçev modern revizyonizmine karşı mücadele eden, bu mücadelede 'Uluslurarası Komünist Hareketin Genel Hattı Hakkında Teklif' ve diğer 'Polemik' yazıları nı kendine temel alan partiler ve gruplar geliyordu. Dışardan bakıldığında bu birliğin gayet sağlam ve yıkılmaz bir birlik olduğu sanılıyordu.

Bunun böyle olmadığı daha sonraki pratik içinde ortaya çıktı. Önce Kruşçev modern revizyonizmine karşı mücadele edenlerin oluşturduğu Marksist-Leninist hareket içinde, 1970'lerde yeni bır modern revizyonist akım şekillenmeye başladı. Üç Dünya Teorisi denılen tezler üzerinde yükselen bu modern revizyonist akım, özde Kruşçev modern revizyonizminin ikinci bir baskısı idi. Bu akım dünya Marksist-Leninist hareketi içinde kısa zamanda yaygınlaştı. Ve hakim hale geldi. 1974'te Teng Hsiao-ping tarafından kesin olarak formüle edilen Üç Dünya Teorisine karşı, dünya Marksist-Leninist hareketi içinde bir direnme başladı. Önce üstü örtülü olarak getirilen eleştiriler 1976 Ekim'inde yapılan AEP 7. Parti Kongresinde açık olarak ortaya kondu. AEP 7. Parti Kongresi, 'Üç Dünya Teorisi'ne karşı açık mücadelenin başlangıç işareti oldu. Ve dünya Marksist-Leninist hareketi içinde, 'Üç Dünya Teorisi'ni savunma ya da karşı olma temelinde yeni bir saflaşma başladı. 'Üç Dünya Teorisi'ne karşı çıkan partiler örgütsel planda AEP etrafında toparlanırken, bunu savunan partiler ÇKP çevresinde kaldılar.

1978 Şubatında Partimiz 1. Konferansı, modern revizyonist Üç Dünya Teorisinin 'kökten reddi' kararını aldı. Bu anlamda biz bu ta-

rihten itibaren, dünya Marksist-Leninist hareketinden yalnızca 'Üç Dünya Teorisi'ni reddeden parti ve grupları anlamaya başladık. Ancak bu hareket içinde de çeşitli konularda görüş ayrılıkları olduğu çıplak gözle görülen bir gerçekti.

AEP'nin de içinde olduğu bir dizi parti, 'Üç Dünya Teorisi'ni red ederken, görüşümüze göre, 'Üç Dünya Teorisi'ni köklü bir şekilde reddetmiyor, yalnızca bu 'teorinin' göze batan 'aşırı' tezlerini reddetmekle yetiniyordu. Bu partiler mesela 'Üç Dünya Teorisi'nin temel tezlerinden biri olan 'iki süper güç dünya halklarının baş - düşmanıdır' tezini; 'gelişmekte olan ülkeler' vb. kavramları aynen savunmaya devam ediyordu.

İçine bizim de dahil olduğumuz, 'Üç Dünya Teorisi'ni reddeden partilerin azınlıktaki bir diğer bölümü ise bu tavrı eleştiriyor; 'Üç Dünya Teorisi'nın tüm yönleri ve tezleri ile ve kökten reddedilmesini; 'Üç Dünya Teorisi'ne karşı mücadelenin derinleştirilmesini; modern revizyonizmin köküne inilmesini talep ediyordu. Bu partiler ayrıca 'kol kırılır yen içinde' siyasetini reddediyor, dünya Marksist-Leninist hareketi içinde açık bir ideolojik mücadele istiyorlardı.

AEP ve çevresindeki partiler ise, dünya Marksist-Leninist hareketinin içindeki çelişmelerin 'uluorta' tartışılmasına karşı çıkıyor, sorunların partiler arasında ikili görüşmelerle halledilmesinin ML ilke olduğunu savunuyor; bu konuda da '57 ve '60 deklarasyonlarında tespit edilen kuralları şahit gösteriyorlardı.

Yanı toparlarsak; 'Üç Dünya Teorisi'ne karşı olma temelinde yeniden şekillenen dünya Marksist-Leninist hareketi, dışa karşı sağlam bir birlik imiş gibi görünüyorsa da, içinde birçok çelişmeyi barındıran bir birlikti. Çelişmeler üzerinde açıkça tartışma reddedildiği için de kof, yıkılmaya mahkum bir birlikti.

Nitekim öyle de oldu. Var olan çelişmelere, 1978 Ekim'inden itibaren çok önemli bir yenisi eklendi. AEP ve çevresindeki bazı partiler, '78 Ekim'inde yapılan bir 'Bilimsel Konferans'ta, '78 başından itibaren uluslararası planda yaygınlaştırmaya çalıştıkları 'Mao Zedung hiçbir zaman Marksist-Leninist olmamıştır', 'Mao önderliğindeki ÇKP hiçbir zaman bir komünist partisi olmamıştır' şeklindeki tezleri resmileştirdiler. Mao zedung'un toptan reddi ile birlikte bir dizi konuda da Marksist-Leninist teorilerin revizyonist teoriler olduğunu savunmaya başladılar.

Bu durumda, 'Üç Dünya Teorisi'ne karşı olma temelinde birleşen dünya Marksist-Leninist hareketi içinde yeni bir saflaşma başladı. Bizim de dahil olduğumuz bazı partiler, Mao Zedung'un toptan reddedilmesine karşı çıktı. Bu konuda AEP ve çevresindeki bazı partilere karşı tavır aldı. Mao'yu savunup savunmama temelinde yeni bir ayrışma başladı. Bugün bu yeni ayrışma süreci henüz başlangıçta bulunmaktadır. Ayrışma her ne kadar Mao'yu savunup savunmama şeklinde bir ayrışma olarak görünüyorsa da, bu genel ayrışma da içinde alt ayrışmaların tohumunu barındırmaktadır. Mesela Mao'nun reddine karşı çıkanların bir bölümü, Mao'nun hatasız olduğu görüşünü savunurken, diğer bir bölümü Mao'nun önemli hataları olduğunu,bunların araştırılması gerektiğini savunmaktadır. Bir bölümü 57/60 deklarasyonlarının uluslararası Marksist-Leninist hareketin platformu olabileceğini savunurken, bir bölümü bu belgelerin çok ağır hatalar taşıdığını ve platform olamayacağını savunmaktadırlar vs.

İşte bugünkü kargaşa kabaca bu şekilde ortaya çıkmıştır. AEP ve çevresindeki bazı partiler (bunlar çoğu yeni kurulmuş olan toplam 16 partidir!) bugün 'dünya Marksist-Leninist hareketi her zamankinden daha güçlü' olduğu tespitini yapmaktadırlar. Onların bu tespiti ob

jektif gerçeklerle taban tabana zıt; kendini kandırma, moral verme anlamına gelen bir tespittir. Bugün dünya Marksist-Leninist hareketi dediğimiz hareket, kendi içinde parçalanmış; ideolojik, siyasi, örgütsel kargaşa içinde bulunan bir harekettir. En zayıf dönemlerinden birini yaşamaktadır. Bu dönemi aşmanın tek bir yolu vardır: Dünya Marksist-Leninist hareketinin temel sorunları üzerinde açık ideolojik mücadele ve bu yolla ideolojik birliğin sağlanması. Bu mücadele, dünya Marksist-Leninist hareketinin revizyonizme ve modern revizyonizme karşı mücadele tecrübelerini değerlendirmeli; hataları bulup arındırmalı; ve dünya Marksist-Leninist hareketinin üzerinde yeniden birleşeceği Marksist-Leninist platformu ortaya çıkarmalıdır. Dünya Marksist-Leninist hareketinin birliğini sağlamanın tek yolu, aktif, açık ideolojik mücadeleden geçer.

Bugün uluslararası Marksist-Leninist hareketin temel ideolojik ve siyasi sorunları nelerdir? Bunlara kısaca bir göz atarsak, dünya Marksist-Leninistlerinin önündeki problemin büyüklüğü ortaya çıkar.

Dünya proletaryasının önünde açıklanmaya muhtaç olarak duran en önemli bir sorun, sosyalizmden geriye dönüş meselesi ya da proletarya diktatörlüğü altında sosyalizmin inşası meselesidir. Bu konuda dünya proletaryasının çok değerli tecrübeleri vardır. Stalin yoldaşın Yugoslavya'daki geriye dönüşe ve SBKP(B) içindeki bürokrasiye karşı verdiği mücadele; ÇKP ve AEP'nin Kruşçev-Brejnev modern revizyonizmine karşı verdiği mücadele komünistlere çok şey öğretti. Çin'de gerçekleşen Büyük Proleter Kültür Devrimi dünya proletaryası için çok değerli bir tarihi tecrübe oldu. Ama bu kazanımlar yeterli olamadı. Sovyetler Birliği'nde ve ÇHC'nde modern revizyonistler iktidarı gaspetti; ASHC'nde de bu yönde hızla ilerlemektedirler.

Marksizm-Leninizmin savunulmasında ve proletaryanın komünizm davasında başı çeken bu ülkelerde geriye dönüşün gerçekleşmesi, sadece uluslararası burjuvazinin daha güçlü olmasıyla açıklanamaz, ya da diğer bir deyişle, bunlar objektif yenilgiler olarak gösterilemez. Bunun kökleri, devrimci teorinin bu konudaki eksikliklerinde aranmak zorundadır. Sosyalizmin ekonomi-politiği nedir ve sosyalist ekonomi içinde yeni burjuvazi nasıl yeşermektedir; iktidarı nasıl ele geçirebilmektedir? Bu soruların teorik cevabı için perspektif açılmıştır ama henüz tam olarak verilememiştir. Ve devrimci teori bu soruları net bir şekilde açıklayamadığı sürece, uluslararası proletaryanın sınıfsız toplum davası ilerletilemeyecektir.

Çok önemli diğer bir sorun da dünya Marksist-Leninist hareketinin modern revizyonizme karşı yürüttüğü ideolojik mücadelenin tarihinin incelenmesidir. Bu görev, sosyalizmden geriye dönüşün incelenmesiyle de sımsıkı ilişkilidir. Başta ÇKP ve AEP olmak üzere Marksist-Leninist partiler bu doğrultuda Kruşçev-Brejnev modern revizyonizmine karşı amansız bir mücadele yürüttüler. Bu mücadelenin ürünleri 57/60 deklarasyonları ve '63 polemikleri oldu. Bu belgeler yakın zamana kadar uluslararası Marksist-Leninist hareketin temel belgeleri olarak kabul edilegeldi. Bu temelde birçok yeni parti doğdu ve mücadeleye atıldı. Fakat bu belgeler hem çelişik hususlar barındırmakta, hem de Lenin'ın ortaya koyduğu Marksist-Leninist hareketin platformundan bazı ayrılıklar taşımaktadır. Mesela 57/60 deklarasyonlarında Marksist-Leninist görüşü ve modern revizyonist tezleri paragraf paragraf ayırt etmek mümkündür. Mesela bu belgelerde haklı, haksız ayırt edilmeden genel olarak savaşlara karşı çıkılmakta; barışçıl geçiş için mücadelenin esas olduğu savunulmaktadır. Yine bu belgelerin ortaya koyduğu Marksist-Leninist partiler arası ilişkiler hakkındaki kurallar, Komintern'in açık eleştiri-ideolojik birlik ilkesini yadsımaktadır. Mesela 'halkların başdüşmanı' ya da dünya devriminin baş düşmanı anlayışını '63 polemiklerinde görmek mümkündür, vs.

Bugün AEP ve etrafındaki birtakım partiler 57/60 deklarasyonlarını modern revizyonizmle mücadelede zorunlu ve savunulması gereken bir uzlaşma olarak nitelerken; 63 polemiklerini milliyetçi temelde yürütülmüş bir mücadele olarak görmekte (aslında Mao'yu ve ÇKP'yi anti-Marksist-Leninist gördüklerine göre bu belgeleri de anti-Marksist-Leninist ilan etmeleri gerekirdi!) ve Büyük Proleter Kültür Devrimini anti-Marksist-Leninist değerlendirmektedirler. Yine, Mao nun tüm eserini anti-Marksist-Leninist ilan etmektedirler. Bunlara karşı çıkanlar arasında ise, yukarıda belirttiğimiz türden görüş ayrılıkları vardır.

Bu nedenlerle, uluslararası planda 57/60 deklarasyonları, 63 polemikleri ve Büyük Proleter Kültür Devrimi bir yandan; Mao Zedung'un eseri diğer yandan, AEP ve etrafındakiler tarafından son söz söylenmiş gibi davranmalarına rağmen, çok önemli bir tartışma-değerlendirme konusu haline gelmektedir. Fakat böylesine önemli bir değerlendirme nasıl yapılabilir? Böyle bir değerlendirme, ancak uluslararası komünist hareketin geçmişi ve gelişmesi içinde ele alınıp sonuçlandırılırsa ilerletici olacaktır.

Uluslararası komünist hareketin çizgisi üzerine doğan kargaşa ve ideolojik mücadele, her komünist partisini, tek tek her ülkedeki devrimi doğrudan ilgilendirmektedir. Şu gerçeği bir daha vurgulamalıyız ki; uluslararası plandaki ideolojik mücadeleden bağımsız olarak bir komünist partisinin kendi ülkesindeki devrimin sorunları hakkındaki Marksist-Leninist görüşlerini savunabilmesi ve geliştirebilmesi imkansızdır. Bunu vurguluyoruz çünkü; 'biz kendi işimize bakalım, dünya çapındaki sorunlar bizi doğrudan etkilemez' şeklindeki proleter enternasyonalizmine aykırı düşünceleri daha doğmadan mahkum etmek istiyoruz.

Böylesine önemli bir ideolojik mücadele ve saflaşma ortamında partimiz ne yapmaktadır? Partimiz 1.Konferansta kabul ettiği açık tartışma ilkesi; ve 'halkların baş düşmanı iki süper güç' ve 'dünyada baş çelişme' tezlerinin reddi ile, uluslararası komünist hareketin genel hattı olarak kabul edilegelmiş belgelere karşı açık bir eleştiri başlatmış oldu. Bunu yeterince kavramadan yaptı; fakat olan buydu. 1978 Temmuz'unda AMLP ile yapılan ortak açıklama ve 1979 yazında AEP'nin anti-Marksist-Leninist görüşlerinin kamuoyu önünde eleştirilmesi, Parti 1.Konferansı çizgimizin doğrudan devamıydı.Fakat biz uluslararası komünist hareketin meseleleri karşısında yetersiz ve geri kaldık. Partimizin çizgisini yeni sorunlar karşısında da yeterince savunamadık; zenginleştiremedik. Uluslararası Marksist-Leninist hareket içinde bize düşen görevleri göğüsleyemedik.Bunun tek nedeni vardır; o da sorunların üstesinden gelmenin tek yolu olan ideolojik siyasi çalışmayı esas almamak, seviyemizi hızla yükseltmemektir.

Bugün atacağımız her adım, sadece Türkiye devrimi açısından değil uluslararası Marksist-Leninist hareket açısından da büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü uluslararası plandaki sınıf mücadelesinin gelişmesi, doğru bir perspektife sahip olan partimizi önemli bir yere koymuştur. Partimiz; 'üç dünya'cı modern revizyonizme karşı mücadelenin derinleştirilmesinden, Marksist-Leninist partiler arasında eşit, ilkeli ilişkilerden ve açık tartışmadan yana olan; Mao Zedung'un Marksist-Leninist eserlerini savunmanın zorunlu olduğunu (ve bunun tek doğru yolunun da, Mao'nun hatalarının ortaya konması olacağını) ortaya koyan; ve uluslararası Marksist-Leninist hareketin temel sorununun ideolojik mücadele yoluyla birliğinin sağlanması olduğunu savunan çok az sayıdaki partiden biridir. Bu nedenle o muzlamamız gereken görev muazzam bir görevdir.

Uluslararası komünist hareketin içinde bulunduğu durum ve onun partimize yüklediği görevler, bizim açımızdan siyasi çalışmanın önemini gün gibi ortaya çıkarmaktadır. Görevler çok büyük; buna karşılık partimizin Marksizm-Leninizmi kavrayışı sığ, bilgisi azdır. Bu ideolojik-siyasi gerilik aşılamazsa; Marksist-Leninist teori hızla ve iyi bir şekilde kavranamazsa, uluslararası plandaki görevlerimizi yerine getiremeyeceğimiz bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmış vazi yettedir.

İdeolojik-siyasi çalışmanın önemini ortaya çıkaran diğer bir durum da, Parti çizgimizin içindeki bazı çelişik hususlar ve eksiklikler dir. Bunların bir kısmı Parti 1. Konferansı öncesine aittir, diğer bir kısmı ise bizzat Parti 1. Konferansının ürünüdür. Kuşkusuz bütün bunlar, uluslararası plandaki ideolojik mücadelelerden bağımsız değildir.

Parti 1. Konferansı, açık eleştiri ilkesini kabul etmek ve dünya çapında baş çelişme ve dunya halklarının başdüşmanı anlayışlarını reddetmekle, 57/60 deklarasyonları ve 63 polemikleriyle bu konuda çelişkiye düşmuştür. Halbuki partimizin temel belgelerinde uluslar arası komunist hareketin çizgisi hakkındaki görüşler 63 polemiklerinin temelinde yükselmiştir. VE 1. Konferansta da bu durum görülemiş, bu konularda 63 polemikleri hakkında bir değerlendirme yapılmamıştır. Şimdi; bir yandan bu belgeleri olduğu gibi savunmak, diğer yandan da 1. Konferansta kabul edilen bu hususları gelıştirmek gibi çelişik bir durumla karşı karşıyayız.

Parti çizgimiz, Mao Zedung'un eserleri temelinde yükselmiştir. Bu gün ise Mao, uluslararası planda inceleme ve tartışma konusudur. Merkez Komitemiz de Mao'nun hataları olduğu görüşündedir. Şimdi,bir yandan Mao Zedung'un eserlerini olduğu gibi savunmak zorundayız;diğer yandan da 1. Konferansta reddedilen anlayışlar Mao'nun eserlerinde mevcuttur ve Merkez Komitesinin gördüğü bir dizi hatalar vardır. Bu çelişki de yazılarımızda eklektik bir durum yaratmaktadır.

Partimiz, hem Stalin'in eserlerini hem de Mao'nun eserlerini olduğu gibi kabul etmektedir (ya da belgelerimizde aksini belirten bir anlayış yoktur). Fakat Mao'nun Stalın'e çok önemli eleştirileri vardır. Her iki ustayı da olduğu gibi savunmaya çalışmak, başka bir çelişkili durumdur ve eklektizme yolaçmaktadır.

Temel belgelerimizde, bugün taktik olarak kabul ettiğimiz 'gerilla savaşına hazırlık dönemi'nin temel anlayışları mevcuttur. Buna karşılık, böyle taktik bir dönemi toptan reddeden yoldaşların dayanabilecekleri pasajlar da mevcuttur. (Çünkü, —sübjektif bir durum tespiti neticesinde— gerilla savaşına hazırlık dönemi olarak adlandırılamayacak bir ön çalışma temelinde gerilla savaşının başlatılabileceği savunulmaktadır. Eğer mevcut durum tespiti doğru olsaidi, taktik olarak, hazırlık dönemine gerek duymamak doğru olurdu. Fakat belgelerde, aksi bir durum için, yani devrimci durumun yer yer silahlı kitle mücadelelerine dönüşebilecek kadar yükselmediği bir durum için başka bir taktiğin geçerli olacağına dair açık bir perspektif yoktur.) Ayrıca 1. Konferans belgelerinde, kendi gücümüz abartılarak tespit edildiği için, kısa bir hazırlıkla gerilla savaşına başlanabileceği görüşü mevcuttur. Bu belgelerde gerilla savaşına hazırlık döneminin görevlerinden bahsedilmekle birlikte,bunlar kısa sürede tamamlanabilecek işler olarak görülmektedir. Bu da çelişkili bir durum doğurmaktadır.

Temel belgelerde, faşizmin sürekliliği konusunda; bir yandan komprador burjuvazi ve toprak ağalarının diktatörlüğünün başından beri faşist olduğu kabul edilmekte; diğer yandan 'yarı-faşist diktatörlük' kavramı ile bu tez açıklanmaya muhtaç hale gelmektedir.

Temel belgelerimizde; sosyo-ekonomik yapı konusu, sosyal-emperyalizm/sosyal-faşizm ve proletarya dıktatörlüğü altında sosyalizmin inşası konuları gelıştirilmesi ve netliğe kavuşturulması zorunlu olan diğer hususlardır.

Bugun Partı 1. Konferansında onaylandığı biçimiyle Merkez Komitemızin uygulamaya çalıştığı çızgimızin içindekı bu eklektik hususların ve eksıklıklerın gıderilmesi görevı, parti içinde teorik siyasi çalışmanın onemını bir kez daha vurgulamaktadır. Çünkü bu çelişkılı veya eksık hususlar 1.Kongremızde esas olarak gıderilemezse, partimizin, ne Türkıye ne de uluslararası proletaryanın komünizmdavası için yuruttüğu mücadelesini yönlendirmesi ve katkıda bulunması mumkün olamayacaktır.

Kuşkusuz uluslararası planda gün geçtıkçe şiddetlenen ideolojik mucadele, Partimiz içınde de yansıyacaktır. Önümüzde birçok temel konu tartışma gündemine gelmektedir. Mesela bir AEP tartışması — ve onun kaçınılmaz olarak gundeme getirdiği Mao Zedung'un hatalarının değerlendırilmesi; dunya komünist hareketinin tarihinin değerlendirilmesi; sosyo-ekonomik yapı tartışması vs. en temel konulardır.Bu konularda yürütülecek olan mücadele, uluslararası sınıf mücadelesinden etkilenecek ve şiddetli olacaktır. Daha şımdıden bilmekteyiz kı, partimiz içinde bu ve diğer sıyasi sorunlarda görüş ayrılıkları vardır. Hatta, bu farklı görüşler bir yoldaş tarafından sıyasi platform halinde sistemleştirilmiştir. YYY'ın olağanüstü parti konferansı çağrısı ve diğer yazılarında öne sürdüğü siyasi platformdan sözediyoruz. Bu siyasi platform örgütsel anlamda bir çizgi halıne gelmemıştir; ayrıca diğer yoldaşlardan da dikkate değer bir yankı bulamamıştır. Bu bir bakıma ıyı birşeydir. Ama bu bızi aldatmasın. Sanmayalım ki bu durum, yüksek bir Marksist-Leninist bilincin sonucudur. Daha ziyade yoldaşların partinin ideolojik - sıyasi çizgisine duydukları saf güven ve bağlılığın ürunüdür. İşte bu da meselenin olumsuz yanıdır. İçinden geçmekte olduğumuz dönemde, partı çizgimize guven ve bağlılık pek birşey halledemeyecektir. Sınıf mücadelesinde ihtiyaç duyduğumuz bu değil, ortaya atılan sorunları bilimsel bir bıçimde inceleyebilecek, doğruyu yanlıştan ayırt edebilecek bir Marksist-Leninist kavrayıştır. Böyle bir Marksist-Leninist kavrayış olmazsa, ne parti çizgimizi yabancı ideolojilere karşı savunabılir; ne de onu hatalarından arındırıp derinleştirebiliriz.

Önümuzdeki tartışma döneminde, herbir parti üyesinin siyasi seviyesi hızla yükseltmesinin tayin edici önemı açıktır. Çünkü Marksizm-Leninizm ve burjuva düşunceleri arasındaki mücadelelerde eğer Marksizm-Leninizmin kavranışı yetersizse; ya burjuva düşüncelerden etkilenme olacaktır, ya da böyle duşüncelere karşı mücadelede siyasi olarak yetersiz kalınabıleceğınden sekterleşme, karalama vb. metotlar boygosterebılecektir. Parti ıçındeki ideolojik ve siyasi mücadelenin amansız ve kesin olmasını ıstiyoruz. Fakat diğer yandan bunun kişilerin yıkılması biçımıne bürünmesını bugünkü mevcut koşullarda istemiyoruz. İstediğımız; kıyasıya bir mücadele; burjuva düşunceleri temelden çürütme ve yoldaşların kafasından silerek ideolojik-sıyasi bırlığı sağlama yontemidir. Bu ise ancak Marksist-Leninist teori bilinçli bır tarzda öğrenilirse mümkün olacaktır.Marksizm-Leninizmi ideolojik ve siyasi olarak kavrayışımız yeterli olursa mümkün olacaktır. Yok eğer bunu sağlayamazsak, önümüzdeki tartışmalarda parti içinde bir ikinci (veya üçüncü) çizgi rahatlıkla oluşabilecek ve Parti 1. Kongresi, çizgilerin birbirini tasfiye etmek için mücadele ettikleri bir alana dönüşebilecektir. Bunun ise partiye vereceği büyük zarar ortadadır.

İdeolojik-siyasi çalışmanın tayin edici öncelliğini bize gösteren üçüncü bir durum da, bugün partimizin Turkiye'deki sınıf mücadelesinin ardından koşma durumunda kalmasıdır. Biz sınıf mücadelelerine önderlik edıp onu insiyatıfimız altında geliştireceğimiz yerde, kendiliğinden gelişen mücadele bizi aşıp önumüzde yürümektedir. Bu durumu aşmanın tek yolu, ideolojik-siyasi çalışmaya daha büyük bir ağırlık vererek partimizin çızgisini her konuda geliştirmek ve bunu yaratıcı bır şekilde hayata uygulayabılecek ideolojik-siyasi bakım dan ileri, yetkin kadrolar yetiştırmektır. Lenin yoldaş, devrim mü cadelesinin kızıştığı, partinin bir butün olarak daha hızlı ve insiyatifli davranmasının zorunlu olduğu donemlerde, devrimin siyasi sorunlarını kavramış kadroların büyük önemini bilhassa vurguluyor.

Özetlersek:

** Uluslararası planda Marksizm-Lenınizm ıle her türden burjuva ideolojisı arasında bır ölüm-kalım mücadelesi süregitmektedir. Biz de bu mücadelenin ıçinde, üstelik tam da göbeğindeyiz.*

** Önümüzdeki kongreyi, partı çizgımizin derinleştirileceği; eksik lıklerinin tamamlanacağı ve eklektik hususların giderileceği bir kongre olarak gerçekleştirmek zorundayız.*

** Dışımızdaki sınıf mücadelesine önderlik edebilir hale gelmek için partimizin siyasi seviyesini hızla yükseltmek zorundayız.*

** Bu üç nokta; önumüzdeki dönemde sıkı bir ideolojik-siyasi mücadeleyi gündeme getirmektedir. Böyle bir mücadelenin doğru bir biçimde yurütülebilmesi için, Marksizm-Leninizmin zaferi ile sonuçlanabılmesi için, Marksizm-Leninizmı kavrayışımızı büyük bir hızla yükseltmek zorundayız.*

Dört cümleyle özetlediğimiz bu durum, Partimizin önümüzdeki dönem kavraması (ama sözde değil, gerçekten kavraması) gereken esas halkanın, içe dönük çalışma; içe dönük çalışma içinde de siyasi araştırma-inceleme olduğunu ortaya koymaktadır. Gerek dışa karşı Marksizm-Leninizmi savunabilmek, gerekse 1. Kongremize hazırlanabilmek için içe dönük çalışmayı esas almalıyız. Dışta Marksizm-Leninizmi savunabilmek; onu her renkten revizyonist saldırı karşısında muzaffer kılabılmek, kapsamlı ve güçlü darbeler indirebilmemize bağlıdır. Mesela bir Mao Zedung meselesini ele alalım. Mao'ya yönelen saldırıları yerle bir etmenin yolu, modern revizyonizmin ve oportünizmin ağzına sakız yaptığı, kullandığı hataları ortaya koyup bunun Marksist-Leninist bir özeleştirisini yapmaktan geçmektedir.Ama önce bu hataların tespiti gerekmektedir; sadece önderlik tarafından değil, tüm parti olarak. Yani, mesela bu konuda, parti içi araştırma-inceleme-tartışma yolu ile kollektif iradenin belirlenmesi, içe dönük çalışmadır. Böyle bir içe dönük çalışma sayesindedir ki dışa dönük mücadelemizi sağlam bir zemınde yürütebilir, burjuva ideolojisine öldürücü darbeler indirebiliriz.

Kongre hazırlığı için de, içe dönük çalışmayı esas almamız, bunun içinde de siyasi araştırma-incelemeyi esas almamız gerektiği açık bir gerçektir."

("I. Merkez Komitesi 7. Toplantı Raporu"ndan, s.1-5)

Görüldüğü gibi, çok önemli teorik sorunların varlığı doğru olarak tespit edilmekte; partinin bu çizgi ile sınıf müca delesine önderlik edemeyeceği doğru olarak tespit edilmekte; ve içe dönük çalışmanın esas alınması yönünde karar alınmaktadır. Bu karar teorik sorunların çözülmemişliğini ve derinliğini ortaya koyduğu ölçüde olumlu bir karardır. Ama yine de karara damgasını vuran düşünce Marksist-Leninist parti inşası öğretisi değildir.

Karar Marksist-Leninist ilkelerden değil, somut durumdan yola çıkmaktadır. Somut durum tespitinde de, aslında tartıştığı sorunun derinliğini kavramayan, kötü dediği durumun aşılması için getirdiği önerilerle, aslında durumumuzu oldu - ğundan iyi gören tespitler içinde kalan bir karardır.

Yedinci toplantıda alınan kararda "esas alınacağı" söylenen içe dönük çalışmanın da içeriği, bizim içini şimdi dol - durduğumuz biçimde (öncünün kazanılması biçiminde) değil; "i leri yoldaşların yapacağı araştırma inceleme" çalışması olarak doldurulmaktadır. İçe dönük çalışmanın esaslığı bu anlamda gerçekte yalnızca bu yoldaşlar için savunulmaktadır.

Partinin Marksist-Leninist temel eğitiminin sığlığı görül memekte, teorik çalışmada içinde bulunulan anda merkeze konması zorunlu olan Marksist-Leninist temel eğitim söz konusu bile edilmemektedir.

Bu belgede de parti inşası konusundaki Marksist - Leninist öğreti henüz savunulmamakta, çıkış noktası olarak alınmamaktadır. Yalnızca gelişmelerin, pratiğin zorlaması sonucu teorik çalışmanın bir alanında daha fazla iş yapmanın önemi kav ranmaya başlamıştır.

Bizim iki aşamalı parti inşası konusundaki Marksist-Leninist öğretiyi doğrudan özetlemeye ve savunmaya çalıştığımız ilk belge, Yurt Dışı Bölge Komitesinin 17. toplantı sonuçlarıdır. O belgede bu konuda söylediklerimiz şunlar idi:

> *" ARBK 17. Toplantısında içe dönük çalışmanın nasıl ele alınması gerektiği üzerine de tartışıldı. Bu konu ile bağıntılı olarak Stalin'in ortaya koyduğu Bolşevik Partisinin inşası ile ilgili kurallar uzerinde de duruldu ve şu sonuçlara varıldı:*
>
> *Stalin bilindiği gibi 'İktidarı Ele Geçirmeden Önce ve Geçirdik - ten Sonra Partı' adlı yazısında Bolşevik Partinin inşasında 'üç aşamanın varlığı'ndan sözetmektedir. Stalin şöyle demektedir:*
>
> *" Bizim partimizin gelişmesinde üç dönemı öne çıkarmak gerekir:*
>
> *Birinci dönem, partimizın yaratılması, şekillendirilmesi dönemi - dir. Bu donem Iskra'nın kurulmasından 3. Parti Kongresine kadar olan dönemi kapsar (1900 yılının sonu ile 1905'in başına kadar olan dönem)"*
>
> ....

" İkinci dönem, geniş işçi ve köylü kitlelerinin partı için, proletaryanın öncusu için kazanılması dönemidir. Bu dönem şöyle böyle 1905 Ekimı ile 1917 Ekımı arasındakı dönemi kapsar."

...

" Üçüncü donem ıktıdarın ele gecirilmesi ve sağlamlaştırılması dönemidir.... 1917 Ekımından sonraki dönem." (Stalın, Eserler, c.5, s.87; 88; 91, Almanca)

Bizi ılgilendiren öncelikle ıktıdarın ele geçirilmesınden öncekı donemde partı ınşasının gorevleri olduğundan, ılk ıkı dönemi Stalın'ın nasıl kavradığı üzerinde duruldu.

Birinci donemın özellığını Stalin şöyle belirtiyor:

" Bu dönemde partinın dıkkatının merkezinde bızzat partinın kendisi, partinin varlığı ve korunması bulunmaktadır. Parti bu donemde belli bir anlamda kendıne yeterli bir guç olarak görulmek durumundadır. Bu anlaşılır birşeydir de: Bır yandan çarlığın azgın saldırıları, diğer yandan Menşeviklerin partıyı ıçten dınamitleme ve parti kadrolarının yerıne şekılsiz, partisiz bir yapıyı geçırme çabaları... partinin tüm varlığını tehdit etmektedir. Bu durumda partinin korunması (yaşatılması) bu dönemde birıncı derecede onem kazanmaktadır.

Rusya'da komunızmın bu donemdekı esas gorevı ışçi sınıfının en ıyı, proletaryanın davasına en bağlı elemanlarını partiye kazanmak; proletaryanın partisini ayakları üzerine dikmek, şekillendirmektir. Yoldaş Lenin bu gorevı 'proletaryanın öncüsünun komünizme kazanılması' olarak adlandırıyor." (age, s.88)

İkinci donemin özelliklerını ise Stalın şöyle belirtiyor:

" Bu dönemde partı öncekı donemdeki gıbı güçsüz değildir. Parti ıtıcı güç olarak ciddiye alınması gereken bir faktöre dönüşür. Artık yalnızca kendine yeterli bir güç değildir. Çünkü varlığı ve gelişmesi garantı altına alınmıştır. Şımdi parti kendine yeterli bir güçten, ışçi ve köylü kitlelerinin kazanılması için bir araca, kitlelerin sermayenin ıktıdarını yıkmak için mücadelesini yönlendiren bir araca dönüşür.

...

Bu dönemde partinin dıkkatinin merkezini artık partinin kendisi değil, milyonlarca halk kıtleleri oluşturur." (age, s.89-90)

Lenın ve Stalin Bolşevik Partinin inşasının birinci döneminde kitleler arasındaki çalışmanın esas biçiminin propaganda çalışması olduğunu vurguluyorlar.

Lenin ve Stalin'e göre birinci ve ikinci dönemi birbirinden ayıran iki temel özellik vardır:

1- Partinin çalışmasının, partinin dikkatinin merkezinde birinci dönemde bizzat partinin kendisi varken, ikinci dönemde milyonlarca halk kitlesi vardır.

2- Birinci dönemde esas sorun proletaryanın en ileri bilinçli kesiminin, Lenin'in deyimiyle "proletaryanın öncü kesiminin" partiye kazanılmasıdır. İkinci dönemde ise esas sorun, milyonlarca işçi ve emekçi kitlesinin parti öncülüğünde birleştirilmesi, harekete geçirilmesidir.

Açıktır ki bu iki dönem birbirinden Çin seddi ile ayrılmamıştır. Sınıf mücadelesinin gelişkin olduğu ülkelerde, esas olarak ikinci dönemin görevleri olan görevler bizzat partinin önüne çıkabilir. Parti, kendi gücünü koruma ve geliştirme görevine bağlı olarak bu

görevleri de çozmeye çalışır. Mesela RKİP 1905 öncesinde de birçok greve, boykota, kıtle eylemine oncülük etmeye çalışmıştır. Kitle ey lemleri ıçine sosyalist bilinci taşıyarak, bunları yönlendirmeye ça balamıştır.

İkinci dönemde de esas olarak birinci dönemin görevi olan işçi sı nıfının öncu unsurlarının kazanılması görevi sürdürülür.

Birıncı dönem ile ıkıncı dönem arasındaki fark, birincisinde kitle ıçinde çalışmamak, ıkıncısında kıtle içinde çalışmak şeklinde bır fark değildir. Farklılık çalışmanın şeklindedir. Birinci dönem de kitle içinde çalışmada esas olan propagandadır. Amaç kitleleri hemen ayaklandırmak değıl; devrim mücadelesine hazırlamaktır. Amaç öncelikle kitlenin en ıleri bilinçli kesımini partiye kazanmaktır. İkıncı dönemde, artık partinin varlığı ve gelişmesi garanti altına alınmıştır. Bu dönemde amaç artık partiye kazanılmış öncu unsurların kitleyi bırleştirerek ona yolgöstermesi, iktidar mücadelesine katmasıdır. Bu dönemde kıtle içinde çalışmada ajitasyon ağırlık ka zanacaktır.

İşte Lenin ve Stalin'in anladığı iki aşama anlayışı budur. Bu anlayış görüşümüzce, devrim yollarındaki tüm farklılıklara rağmen bü tun komünist partilerinin inşasında geçerli olan, temel alınması ge reken bir anlayıştır. Bolşevık Parti modeli, bütün Marksist-Leninıstler için örnek alınması gereken bir modeldir.

Bugun içinde bulunduğumuz ortamda, partimiz henüz 'birinci döne - min' görevi olan kıtlenin (özellikle de işçi sınıfının!) en ileri kesimini partiye kazanma görevini tam olarak çözmeden, ikinci döne mın gorevi olan kıtleyı parti etrafında birleştirme görevını de ye rine getirmeye çalışmaktadır.

Bu doğrudur. Dışımızda gelişen sınıf mücadelesine seyırci kalamayız. Öncunun partiye kazanılması bu mücadeleler içinde olacaktır. Yanlış olan, Merkez Komitesı 7. toplantısına kadar içinde bulunduğumuz dönemde partinin içe dönük çalışmasının öneminın bilince çıkarılmamış oluşudur. Bizim kavrayabildiğimiz kadarıyla bugün içinde bulunduğumuz dönemde partinin dikkatinin merkezini bizzat parti nin kendisi oluşturmak zorundadır. Dışımızda kendiliğından gelişen sınıf mucadelelerıne katılma ve bunları yönlendirmeye çalışma partinin ıçinde bulunduğu durumla bağıntılı olarak ele alınmalıdır. Bu özellikle içinde bulunulan ideolojik-siyasi karmaşanın aşılması; ör gütsel yapının gerçekten işler hale gelmesine kadar sürmelidir.

ARBK, parti içinde Bolşevik Parti modeli üzerinde tartışılması, ö zellikle bu modelin evrensel olup olmadığı üzerinde tartışılmasını gerekli görmektedir.

ARBK 17. toplantısında ayrıca içe dönük çalışmanın öne alınması - nın somut olarak ne anlama geldiği üzerinde de durdu. Bazı yoldaşlarda var olan herkesin araştırma yapması şeklindeki bir anlayışın yanlış olduğu sonucunda birleşti.

İçe dönük çalışmanın esas alınması; içe dönük çalışmada da araş - tırma ve incelemenin öne alınması demek, bütün partili yoldaşların pratik işleri bırakıp araştırma ve inceleme yapması demek değildir. Böyle bir anlayış yanlıştır. Araştırma ve incelemenin esas alınması demek, araştırma ve inceleme yapabilecek nitelikte yoldaşların pratik yüklerinin hafifletilmesi, bunların bu konuda uzmanlaşması demektir. Bu yoldaşların ortaya koyduğu araştırma-inceleme-tartışma yazıları daha sonra tüm parti içinde tartışılmalıdır. İçe dönük çalışmanın esas alınması demek, örgütsel planda, uzmanlaşma, her yoldaşın yapacağı esas işin ne olduğunun doğru bir şekilde tespiti demektir. Yoldaşları en fazla verim verebilecekleri alanlarda gö-

revlendirme, seferber etme demektir. Eğer ihtisaslaşma doğru ele a lınırsa, bizim sınıf mücadelesine katılmamız çok daha aktif ve plan lı olabilir."

("ARBK Raporu", s.41-43; Bolşevik Partizan 12/2, s.103-105)

Bizim burada savunduğumuz görüşler, iki aşamalı parti inşası öğretisinin kavranması ve savunulması yönünde ileriye atılmış çok önemli bir adımı göstermektedir.

Yine de içinde önemli hataları ve eksiklikleri vardır.

Bu konuda bu belgeye kardeş örgütlerin getirdiği eleştirilere verdiğimiz cevapta şunları söyledik:

" 1- 'Partimiz henüz birinci dönemin görevi olan kitlenin (özellikle de işçi sınıfının) en ileri kesimini partiye kazanma görevini tam olarak çozmeden' şeklindeki tespitimiz yanlış; gerçekten de bizi olduğumuzdan çok ilerde gösteren, sanki bu görev önemli ölçüde çözülmuş gibi gösteren bir tespittir.

2- Merkez Komitesi 7. toplantısında içe dönük çalışma kararı alınırken, esas sorunun bütün partinin Marksizm-Leninizmin eserleri nin sistemli temel eğitimi içine çekilmesi olduğu tespiti yapılmamıştır. Bu, bu kararın en büyük hatasıdır. Sorunun özünün ne olduğunun kavranmadığını göstermektedir. 'Teorik çalışmanın içe dönük calışmada kavranacak esas halka olarak kavranması demek, ilk planda ve herşeyden önce partinin istisnasız bütün kadrolarının kendi başlarına ve kollektif bir şekilde Marksizm-Leninizmi inceleme,kavrama ve revizyonizme ve oportünizme karşı ideolojik temel sorunlar uğruna mücadelede onu savunma yeteneğini elde etmek için çalışmak demektir' tespiti doğru bir tespittir. Merkez Komitesi 7. toplantısında sorun böyle kavranmamıştır.

Bunlar bu noktada getirilen eleştiride doğru bulduğumuz ve gerçekten özle ilgili sorunlardır.

Kardeşlerin bu esasta doğru eleştirilerini gerekçelendirirken düştükleri bir hata vardır bizce. o da şudur:

Onlar bizimle girdikleri polemikte; Marksizm-Leninizmin temel eserlerinin sistemli eğitimi ile, herhangi bir konuda teorik araştırma görevini bir ve aynı şeylermiş gibi görüp göstermeye çalışıyorlar; ve sanki parti inşasının birinci aşamasında herhangi bir konunun bir ya da birkaç görevli — bu konuda yetenekli — yoldaşlar tarafından araştırılarak partiye sunulmasının yanlış olduğu görüşlerini savunuyorlar. Bunu 'bürokratik bir sapma' olarak görüp göstermeye çalışıyorlar. Burada girdikleri polemik kökten yanlıştır. Ve dünya komünist hareketinin bütün tecrübesi ile çelişme halindedir. Bütün dünya komünist hareketi içinde, teorik araştırmanın tüm parti tarafından değil, görevli araştırmacılar, araştırma grupları vs. tarafından yapılıp, partiye sunulduğu bir olgudur. Bu anlamda Merkez Komitesi 7. toplantısında alınan kararın bu noktasında bir sakatlık yoktur. Eleştiri oku burada yanlış bir hedefe yönelmektedir.

(Bu bağıntıda kardeşlerin pratiğinin de burada savundukları görüşle pek uyum içinde olmadığını bildiğimizi söylemekle yetinelim.)

Bunun dışında bu noktada getirilen eleştiride, kardeşlerin kanıtlarından biri yine çeviri yanlışı üzerine kuruludur. Türkçe orijinalde 'araştırma ve inceleme' Almancaya 'siyasi araştırma ve eği-

tim' olarak çevrilmiştir. Bu çeviri yanlışından yola çıkan kardeşler (çeviri yanlışı onların hatası değil), 'en başta değinilen eğitim sorununun, içe dönük çalışmanın esas alınmasının ne demek olduğu somut olarak açıklanırken YOK OLMASI RASLANTI DEĞİL, TİPİK BİRŞEYDİR' diyorlar. Ne yazık ki(!!) böyle bir 'yokolma' sözkonusu değil. Bu anlamda da 'bu raslantı değil, tipık birşeydır' tespiti de ayakları havada bır tespıttir.

Merkez Komitesi 7. toplantısında eğitim sorunu, içe dönük çalışmanın esas alınması sorunu ile bağıntılı olarak tartışılmamıştır. Sorun budur. Yoksa onun önce konup sonra çıkarılması, vs. sözkonusu değildir."

(Bolşevik 1, s.45-46)

Parti inşasının iki aşaması ve kitle çalışması

1- Bu konuda esas sorun ve kardeşlerle olan polemikte bizce merkezi olan sorun şudur:

Lenin'in kardeşler tarafından da alıntı yapılan 'Halkın Dostları Kimlerdir' adlı eserinde sözü edilen ve her zaman önplana alınması gerektiği söylenen pratik nedir?

Lenin;

' Sosyal-Demokratların teorik çalışmasının gerekliliğinin önemini ve muazzam kapsamını böylece vurgularken, hiçbir şekilde bu çalışmanın PRATİK çalışmanın önünde yürüyeceğini anlatmak istemiyorum'

derken, sözünü ettiği pratik çalışma nasıl bir pratik çalışmadır?

Kardeş örgütlerimiz PRATİK her zaman öndedır tezinin bugün kendi pratikleri ile uyum içinde olduğunu göstermek için, pratiği, 'parti ınşası pratiği' olarak yorumluyorlar.

Halbuki Lenin alıntı yapılan 'Halkın Dostları Kimlerdir?' adlı eserinde hiçbır yanlış anlamaya meydan vermeyecek bir şekilde, sözünü ettiği pratık kavramının içeriğini bir dipnotta şöyle açıklıyor:

' TERSİNE, PRATİK PROPAGANDA VE AJİTASYON ÇALIŞMASI HER ZAMAN ÖN PLANA ALINMALIDIR. Çunku teorik çalışma ancak pratik çalışmanın ortaya çıkardığı sorulara cevap sağlar.' (s.301)

Yani Lenin pratiğin her zaman ön planda gelmesinden 'Halkın Dostları Kimlerdir?'de çok açık bir biçimde pratik propaganda ve ajitasyon çalışmasının ön planda gelmesini anlamaktadır.

Kardeşler birinci aşamada 'kitle çalışması' sorununu tartışırken görüşümüze göre teorik olarak Lenin'in 'pratık propaganda ve ajitasyon çalışması her zaman ön plana alınmalıdır' şeklindeki düşüncesini, genel olarak pratiğin ön plana alınması, pratiği de parti inşası pratiği şeklinde yorumlayarak Lenin'i çarpıtmakta; bu noktada çok açık olarak Marksist-Leninist teorinin saflığını ve bütünlüğünü bozmaktadırlar. Açıktır ki; 'parti inşası pratiği' de pratik ajitasyon ve propaganda faaliyetini içerir. Ama partı inşası pratiği önplandadır tespıti, hiçbir şekilde Lenın'in ilkesel önemdeki pratik propaganda ve ajitasyon faaliyeti her zemen önplana alınmalıdır şeklindeki düşüncesini içermez. Bu noktada Lenin kardeşlerta rafından 'düzeltilmekte', onun pratik propaganda ve ajitasyon çalışmasına verdiği olağanüstü önemin üstü örtülmektedir.

Pratikleri de bu anlayışa uygun, pratik propaganda-ajitasyon çalışmasını 'önplana almayan' bir çalışmadır. Bu noktada kardeşler teoriyi pratiklerine uydurmaya çalışmaktadırlar.

2- Kardeşler bize getirdikleri eleştiride, bizim sınıf mücadelesi nin boyutları ile propaganda-ajitasyon ve dıştaki çalışmanın boyut ları konusunda bağ kurduğumuz yere eleştiri getiriyorlar. Onlar bu eleştiriyi getirirken konumları, bu bağı koparan bir konumdur. Biz kesinlikle, bir parti zayıf da olsa, henüz inşasının başında da ol sa, eğer sınıf mücadelesinin boyutları yüksekse, onun dışta yapaca ğı propagandanın, ajitasyonun; aynı durumda bulunan bir başka 'sükunet içinde çalışan' bir partiden değişik boyutlarda olması gerek tiğini düşünüyoruz. Biz birinci aşamayı bitirmedik gerekçesiyle ken di dışındaki sınıf mücadelesinin gelişmesine ve boyutlarına ilgi - siz kalma, bizce Marksizm-Leninizmden başka herşeydir. Bu bağıntı- da kardeşler, eleştiri getirdikleri yerde, esas olarak ikinci döne mın görevleri olarak görülen ve fakat birinci dönemde de önümüze çözmek için çıkabilecek görevlerin bazılarının somut sayıldığı (grev lere, boykotlara, kitle eylemlerine önderlik) yeri de atlıyorlar.

Biz, bizim eleştirilen noktada söylediklerimizin bütünüyle doğru olduğunu, burada düzeltilecek birşey olmadığını vs. söylemiyoruz. Ancak burada anlatılan temel düşünce; propaganda ve ajitasyonun bo yutlarının sınıf mücadelesi tarafından da belli ölçülerde etkilene ceği düşüncesi bütünü ile doğru ve vurgulanması gereklı bir düşun- cedir. Bunun vurgulanması gereklidir; çünkü özellikle sınıf mücade lesinin geri boyutlarda olduğu bazı emperyalist ülke devrimcileri; sınıf mücadelesinin daha yüksek boyutlarda olduğu ülkelerde yapı- lan propaganda ve ajitasyon çalışmalarına, bunların teorik eksik - liklerinden, vs. yola çıkarak burun kıvırarak bakmaktadır.

Kardeşlerin bu bağıntıda getirdiği:

' Eğer bugün darbeden sonra bir müddet sınıf mücadelesi y o k s a, yukarıda aktarılan görüşle, teoriyi işçilerin sorunlarını yanıtla- mak, işçileri temel sorunlara dayanarak eğitmek ve örgütlemek yeri ne onlardan koparmak isteyenlerin sapmaları için köprü kurulmakta- dır'

iddiası da, eğer hedefi biz isek — ki polemik muhatabı biz olduğu- muza göre, kastedilen biziz — ayakları havada bir iddiadır. Böyle bir tehlike şu anda bizim partinin büyük çoğunluğu açısından var o lan bir tehlike değildir. Bu tehlike parti içinde ve çevresinde kar deşlerin görüşlerini savunanlar için var olan bir tehlikedir. Mese la onlar bugün bütün Türkiyeli işçilerin (ileri, en ileri olanla - rın da) kafasını kurcalayan cephe sorununda neden acilen tavır ta- kınıldığını bir türlü anlamamışlardır. İşte 'teoriyi' işçilerin so runlarını yanıtlamak için kullanma gereğini anlamayanların itiraz- larıdır bunlar. Parti inşasını, dışta sınıf mücadelesinden koparan ların itirazlarıdır bunlar.

Bizim eleştirilen noktada yaptığımız yanlış, birinci dönem ve i- kinci dönemin görevlerinden ne anlaşıldığı, bunların içiçeliği ve ayrılığının nasıl olduğu konusunda berrak ve detaylı tavır takınma mış olmaktır. Sözü geçen ve alıntı yapılan belge, buna rağmen bizim görüşümüze göre, bu sorunu bilince çıkarmada tayin edici bir rol oy nayan, esası itibarı ile doğru olan bir belgedir.

3- İkinci aşamada, dışta çalışmanın esas biçimi milyonlarca kitle yi harekete geçirmek için ajitasyondur şeklindeki tespitimize kar- deşler, hayır, 'siyasal eylemlerdir' diye itiraz ediyorlar. Gerçek ten de kardeşlerin yazılarında Stalin'den yaptıkları alıntıda görü leceği gibi, Stalin ikinci dönemde 'çalışmanın temel biçimi, kes - kin savaşlardan önce kitlelerin pratik eylemidir' diyor. Bu nokta- da bizim sorunu yalnızca propaganda-ajitasyon bağıntısı ve karşı - laştırması içinde ele alıp tartışmamız; siyasi eylem sorununu tar- tışma dışında tutmamız eksikliktir ve bu noktada getirilen eleşti- ride haklılık payı vardır. Ama şu da gerçektir ki; biz propaganda-

nın mı, yoksa ajitasyonunun mu esas olduğu bağıntısında sorunu koy duğumuz yerde, ikinci aşamada dışa çalışmanın esas biçiminin ajitasyon olduğu tespitimizden; kardeşlerin vardığı ve eleştirdiği siyasi sonuçlara (yalnızca propaganda ve ajitasyon yeterlidir!) varmadık. Biz bu bağıntıda bizleri eleştiren kardeşlerin; aynı zamanda ajitasyon ile kitle eylemleri arasındaki sıkı bağı da gözlerden kaçırdığını düşünüyoruz. Biz onlara, siyasi ajitasyonsuz siyasi eylemi nasıl düşündüklerini sormakla yetiniyoruz şimdilik.

Kardeşlerin bu noktada Lenin'den yaptığı alıntı ('Yalnızca propaganda, yalnızca ajitasyon yetmez, kitlelerin bizzat kendi oz tecrubeleri gereklidir') konuyu değiştirmeye en iyi örneklerden biridir. Biz nerde propaganda ve ajitasyonun yeterli olduğundan bahsettikki acaba?"

(Bolşevik 1, s.47-49)

Bunlar dışında, içe dönük çalışmanın esas alınması ile ilgili olarak söylenenlerde, içe dönük çalışmanın içeriğini dar ve yanlış doldurma sürmektedir.

Daha sonraki gelişme içinde de esasta TKP/ML(B) İkinci Konferansına gelene dek, iki aşamalı parti inşası ile ilgili savunduğumuz görüşler bu çerçeve içinde kalmıştır.

İkinci Konferans içindeki tartışma bizim bu konudaki kavrayışımızı derinleştirmede önemli bir rol oynamıştır.

Bir anlamda bu tartışmanın da ürünü olarak ortaya çıkan "Bolşevik Parti İnşasının Doğru Kavranabilmesi Yolunda Bir Deneme Başlıklı Yazının Eleştirisi" yazısında II.Konferanstan sonra gelinen noktayı gözlemlemek mümkündür.

Sözü geçen yazıda "Bolşevik Parti inşasının birinci aşamasında teori-pratik ilişkisi konusunda şunlar söyleniyor:

" BOLŞEVİK PARTİ İNŞASININ 1. AŞAMASINDA TEORİ-PRATİK İLİŞKİSİ

Yoldaşlar teorik çalışmanın esas alınmasının parti inşasından bağımsız olduğunu; partinin kurulmasına ön hazırlık olduğunu, parti kurulduktan sonra teorik çalışmanın esas alınmasının sözkonusu olmadığını, (ancak kongre dönemlerinde çok kısa aralarla parti inşasından bağımsız olarak, teorik çalışmanın öne geçebileceğini söylüyorlar), bunun dışında teorik çalışmanın esas alındığı dönemin parti kurulmadan onceki dönem olduğunu yazıyorlar.

Bunu ispatlayabilmek için yukarıda yontemini eleştirdiğimiz bölümde belirttiğimiz gibi Lenin'den uzun alıntılar yapıyorlar. Alıntılardan sonra şu sonuca varıyorlar: 'Yani bolşevik parti inşasının birinci aşaması teorik çalışmanın esas, pratik çalışmanın tali;içe donük çalışmanın esas, dışa donük çalışmanın tali vs. olduğu bir çalışma dönemi değil; teorik, pratik ve örgütlenme çalışmalarının içte ve dışta birleştirilerek iç içe merkezi olarak yürütülduğü bir çalışma dönemidir.'

Yoldaşların dedikleri bunlar. Stalin ise Lenin'e dayanarak ve RSD İP'nin tecrübelerinden yola çıkarak aynı konuda şunları söylüyor:

'Birinci donem partinin yaratılması, şekillendirilmesi donemidir. Bu dönem Iskra'nın kurulmasından III. Parti Kongresine kadar olan donemi kapsar.' 'Bu donemde partinin dıkkatının merkezinde bizzat partinin kendısı, partının varlığı ve korunması bulunmaktadır.'

' Partimizin, partımızin Rus bolumunun gelişim sürecinin bırinci aşamasında temel gorev, kadroların, Marksist kadroların yaratılmasıydı. Bu Marksist kadrolar, bizde, menşevizme karşı mücadele ıçın de oluşturulmuş ve biçımlendırilmışlerdır. Bu kadroların o zamankı sozkonusu sureç içındekı — burada ele aldığım dönem Bolşevik Partisının kuruluşundan, menşevızmın en mükemmel sözcüsü olarak tasfiye cilerin partiden kovuldukları ana kadarkı dönemdır — temel görevı, ışçi sınıfının en canlı, en durüst, en saygın unsurlarını bolşevık lere kazanmak, kadroları yaratmak ve oncu bırlığı kurmaktı. Burada mucadele ilk planda burjuva karakterli akımlara karşı ve özellikle kadroların perçınlenmesını, partımızın ana çekirdeği olarak tek bir butün halinde perçınlenmesını önlemeye çalışan menşevizme karşı yü rümekteydı. O sırada işçı sınıfının ve emekçi köylülüğün genış yığınlarıyla geniş ilişkiler kurma görevı, bu yığınları saflarımıza kazanmak görevi, ulkenin çoğunluğunu kazanmak görevi, partinin önunde ıvedı bir zorunluluk olarak, en anı bir sorun olarak bulunmu yordu. Parti henüz oralara kadar varmış değildir.

Partimızın gelişmesinin ancak ikinci aşamasındadır ki, bu kadrola rın güçlenip büyüdüğü, partinin ana çekirdeğını oluşturduğu ve işçi sınıfının en iyi unsurlarının sevgisini kazandığımız, ya da hemen hemen kazandığımız aşamadadır kı, ancak o zaman, partinin karşısına, geniş emekçi yığınlarını partinin saflarına kazanmak ve parti kadrolarını gerçek bir yığınsal işçi partisi biçımine sokmak görevi, acil ve geciktırilmeye tahammülü olmayan bır zorunluluk olarak dikildı. Bu donemde, partimızın yönetici çekirdeği, mücadelesini menşevizmden çok, partinin içindekı "sol" unsurlara karşı, her çeşit "Otzovıst"lere karşı yürütmek zorunda kaldı. Bunlar 1905 ' ten sonraki yenı durumun ozelliklerinin ciddi biçimde incelenmesi yerine, "sol" gevezelıklerını ıleri sürüyorlardı; aşırı ölçüde basit "devrimci" taktikleriyle partımizin kadrolarının gerçek bir yığın partisıne dönüşmesını frenlıyorlar ve bu davranışlarıyla partinin buyük işçı yığınlarından kopması tehlikesini yaratıyorlardı. Kanıt lamaya gerek yok ki, bu "sol" tehlıkeye karşı, çetın bir savaşa gi rişmeden ve bu tehlikeyı gidermeden, parti, hiçbir zaman milyonlar ca emekçiyi saflarına kazanamazdı. Partımizin temel bölümünde,sağa, yanı menşevıklere ve "sol"a karşı, ıkı cephede verdiği savaşın tab losu, partinin gelişiminin tablosu işte böyledir.

Lenın yoldaş, "Sol" Komunızm, Bir Çocukluk Hastalığı adlı yapıtın da Komunıst Partılerinin bu zorunlu, kaçınılmaz gelişimlerinin tab losunu yeterince inandırıcı bir biçimde çizmiştir. Lenın yoldaş bu yapıtında, batı komünıst partılerinin aşağı yukarı aynı gelişim aşamalarını geçmeleri gerektiğini ve geçtiklerini kanıtlamıştır. Ke nar bölgelerdeki komünıst örgutlerımizin ve komünist partilerimi - zın gelişımleri için de aynı şeyın geçerli olduğunu burada ekleyelım.'

Görüldüğu gibı Stalin'den yaptığımız alıntılar gayet açık bir dil konuşmaktadır. Yaptığımız alıntıları, bir kere de biz tezler şek - linde özetleyecek olursak; (Parti inşasının birinci aşaması ile il gili olarak)

a) Partinin yaratılması, şekillendirilmesi (partinin siyasi çehre sinin ortaya çıkarılması)
b) Kadroların yetiştirilmesi
c) Parti örgütünün sağlamlaştırılması

d) Geniş yığınların değil, bizzat işçi sınıfının öncülerinin partiye kazanılması

Bunun için 'bu dönemde partinin dikkatının merkezinde, bizzat partinin kendisi, partinin varlığı ve korunması bulunmaktadır.'

Parti, inşasının birinci dönemi boyunca esas olarak bu görevleri yerine getirmeye çalışacaktır. Bu görevlerden de teorik çalışmaya öncelik verecektir. Bu görevlerin yerine getirilebilmesi için parti, içe dönük çalışmayı esas almak zorundadır.

Partının içe dönük çalışmayı esas alması, içe dönük çalışmada da teorik çalışmaya öncelik vermesi, dışarıda (parti dışında, sempatizan çevre dahil) hiçbir şey yapmayacaktır anlamına gelmez. Elbette parti dışarıda gücü oranında bir çalışma yapacaktır. Fakat esas hangisini alacağız; çalışmamızın merkezine hangisini koyacağız? Daha açık bir ifade ile, bir sürü görevlerden oluşan zincirin öncelikle hangi halkasını kavrayacağız? Sorun budur. Açıktır ki, diğer tüm çalışmaları, esas çalışmamıza bağlı olarak ele almalıyız.

Yoldaşlar bu sorulara cevap olarak 'iç içe' diyorlar. Bu cevap gerçekte cevap değildir. Çünkü her dönemde Marksist-Leninistler bir dizi görev içinde kavranacak esas halka nedir sorusuna açık bir cevap vermek zorundadırlar.

Her dönemde bir dizi görevden biri öne çıkar. Marksist-Leninistler bu öne çıkan görevi tespit etmek ve diğer görevleri bu öne çıkan göreve bağlı olarak ele almak zorundadırlar. Bu Marksizm-Leninizmin en temel taktik ilkelerinden biridir. Bu konuda Stalin, Leninizmin İlkeleri'nde şöyle der: 'Elle kavrandığı taktirde bütün zincirin tutulmasına ve stratejik başarının koşullarının hazırlanmasına olanak veren halkanın, her belirli anda, süreçler zinciri - nin hangi halkası olduğunu bulabilmek.

Burada önemli olan, partinin önündeki görevler arasında acil olan ödevi, çözümü merkezi noktayı oluşturan ve yerine getirilmesi hemen çözümü gerektiren öbür ödevlerin başarıyla çözümünü sağlayan ödevi ayırıp ele almaktır.'

Yoldaşlar işte tam da bu soruya açık cevap vermekten kaçınıyorlar. Bizim kavrayabıldığimiz kadarı ile, yoldaşlar, 'görevlerden birini öne almak, diğerlerini yapmamayı beraberinde getirir' şeklinde bir anlayışa sahipler. Yoldaşların anlayışı bu olmasaydı, içe dönük çalışma/dışa dönük çalışma; teorik çalışma/pratik çalışma vb. arasında esas olanı tespit etmeye karşı çıkmamaları gerekirdi.

Burada tekrar şunu bir kere daha vurgulamakta yarar var. Biz içe dönuk çalışma esas; içe dönük çalışmada da teorik çalışma esastır derken, içe dönük çalışma yaptığımız müddetçe, dışa dönük çalışma yapmayacağız demiyoruz. (Kaldı ki, bugüne kadarki çalışma hemen hemen dışa dönük olmuştur. Bu da bizim bu sorunu ne kadar sığ kavradığımızı gosterir.) İçe dönük çalışmada, teorik çalışma esas dediğimizde de, bu, bazı arkadaşların anladığı gibi, önce bütün teorik sorunlarda açıklığa kavuşacağız, ondan sonra pratik çalışma yapacağız demek değildir. Bizim dediğimiz şudur: Teorik sorunlarda açıklığa kavuştuğumuz her konuda görüşlerimizi işçi sınıfının öncüsüne taşıyacağız.

Bir örnekle açıklamak gerekirse: Mesela, 63 polemikleriyle ilgili olarak açıklığa kavuştuk. Bu açıklığa kavuşmamıza bağlı olarak teorik organ, merkez yayın organı ve daha bir dizi araçla parti dışındaki kitleye (sempatizanlar dahil),bu kitlenin de en ileri unsurlarına bunun propagandasını yapacağız. Sadece bu sorunu açıklığa kavuşturmakla da kalmayacağız. Bu soruna geçmişte bizim nasıl yaklaştığımızı, her türden revizyonist ve oportünistlerin bu soruna na-

sıl yaklaştıklarını, uluslararası ve ulusal planda polemiğe girerek işçi sınıfının öncülerini kazanmaya çalışacağız.

Yoldaşlara sormak gerekir. Bu açıklığa kavuştuğumuz sorunu çeşitli araçlarla (yayın organları, bildiri, toplantı, vs. ile) partinin dışına (sempatizan çevre dahil) taşımak, pratik çalışma ve dışa dönük çalışma değil midir?

Aynı şekilde pratik çalışma, dışa dönük çalışma ile ilgili olarak birçok örnek verilebilir. Mesela, dışımızda gelişen herhangi bir mücadeleye, bu mücadele ile ilgili tavrımızı bildiri ile bu mücadeleye katılanlara taşımak pratik çalışma değil midir?

Parti inşasının birinci aşamasında dışa dönük çalışmada esas almamız gereken, işçi sınıfının öncü kesimini kazanmaya çalışmaktır. Bunun anlamı nedir? Bunun anlamı açıklığa kavuştuğumuz her noktada kendimizi her türden revizyonist ve oportünistten ayırmak ve bunu pratikte göstermeye, kavratmaya çalışmaktır. Bunun için de dışarda esas olarak propaganda çalışması yapmak gereklidir.

"Dışa donük çalışmada, propaganda çalışmasını esas almak, belirli dönemlerde veya belirli olaylar karşısında bizim ajitasyon çalışması yapmayacağımız anlamına mı gelir? Yine kesinlikle hayır.

Bizim dışımızda gelişen mücadelelere katılmayacağımız (pratik olarak bizzat mücadelenin içinde olma anlamında) anlamını bizim ortaya koyduğumuz görevlerden ortaya çıkaranlar varsa, bunlar bizim ne dediğimizi hiç mi hiç anlamamışlardır.

Parti inşasının birinci aşamasında sınıf mücadelesinin gelişkin olması, doğal olarak bizim çalışmamızı etkileyecektir. Fakat bu etkileme bizim esas görevlerimizi gözardı edecek düzeyde olmamalıdır.

Sınıf mücadelesinin gelişkin olması bize işçi sınıfının öncüsüne doğruları sadece teorik olarak değil, aynı zamanda pratik olarak da göstermemizi kolaylaştıracak, ve bu anlamda öncüyü kazanmamız daha da kolaylaşacaktır.

Biz gücumüz oranında ve esas görevlerimizi gözden kaçırmadan, dışımızda gelişen sınıf mücadelesine doğrudan katılacağımızı belirttik. Fakat sorun bizim, esas almamız veya öncelik vermemiz gereken görevler nelerdir sorusuna her dönem doğru cevap vermemiz gerektiğidir. Sorun, iki aşamalı parti inşasının anlamını kavramaktır."

(İç Yayın Organı, S.1, s.81-84)

Burada söylenenlerde "propagandaya bağlı olarak ajitasyon" sorununun berrak bir şekilde çözümlenmemiş olması ve teorik çalışmayı bütün birinci dönem boyunca "öncelik verilecek" çalışma olarak görmesi dışında önemli bir hata yoktur. Bir çok noktada 17.toplantıda savunulanlardan daha ileriye gidilmiş; içe dönük çalışmanın içeriği doğru olarak doldurulmuş; teori pratik bağı esasta doğru olarak konmuştur.

Aynı yazının "Bugünkü durumda Marksizm-Leninizmin ilkelerinin savunulmasının önemi" başlıklı bölümünde de şunlar söylenmektedir:

" Bugun Marksızm-Leninizmın en temel ılkelerı, modern revizyonist ler ve oportunıstler tarafından tanınmaz hale getirilmıştir. Bunun ıçın en onemli gorevlerımızden bırı, Marksızm-Leninizmın ilkelerı- ni kavramak, ve Marksızm-Lenınizmin ilkelerını her türden çarpıt- maya karşı savunmaktır. Bunun içındır ki, teorik çalışmada Marks - ızm-Lenınızmın ilkelerini kavramak ve savunmak esas alınmak zorun- dadır. Buna bağlı olarak, Marksıst-Leninist ilkelerden yola çıka - rak ulkemız somutunu araştırmak, incelemek de gerekir.

Yukarıda da söylediğimiz gıbı, Marksızm-Leninizmin ilkelerını kav rama ve savunma esas, bu ılkelerden çıkarak ülke somutunu incele - mek talıdir.

Bu şu anlama gelır. Bız öncelıkle Marksizm-Leninizmın ilkelerını kavramaya ve bütün çarpıtmalara karşı savunmaya çalışacağız. Bu gö revımıze bağlı olarak da, kendi ülkemizin somutunu bu ılkelerden yo la çıkarak ıncelemeye çalışacağız. Yıne yoldaşlar buradan da şunu anlamasınlar: once Marksizm-Lenınızmın bütün ılkelerını kavrayaca- ğız, ancak ondan sonradır kı ulkemızın somutunu ınceleyeceğiz. So- runu bu şekılde anlayan yoldaşlar varsa, bu yoldaşlar soruna tek yanlı ve yanlış bir şekılde yaklaşmaktadırlar.

Bızim anlayışımız şudur: Açıklığa kavuştuğumuz her konuda ülkemiz somutunu da araştırmak.

Partı ınşasının bırıncı aşamasındaki görevleri açıklarken, teorik çalışmaya öncelik verilmesi gerektığini, bu göreve paralel olarak da bolşevık kadrolar yetiştırmek ve örgütsel yapıyı bolşevikleştir meye çalışmanın gerektığini belırtmıştık.

Şımdi kısaca kadroların eğıtımıne değınelim. Önümüzdeki dönemde te orık çalışmaya paralel olarak, kadroların Marksizm-Leninizmın temel eğitiminden geçirılmesi gerekır. Çunkü bizim partımız içinde kol - lektıf Marksıst-Leninist eğıtımden geçmış hemen hemen hiçkimse yok tur. Bunun için kadroların eğitımı de bızim için çok önemlidir. Kad roların eğıtımını de esas gorevimıze bağlı olarak çözmemiz gerek - mektedır.

Şunu açıkça söylememiz gerekır kı, Marksist-Leninist eğitimden geç memış kadrolar yalnız başlarına kaldıklarında genellikle yollarını ve yönlerini tayin edemezler.(Buna yoldaşlar da yazılarında dikkat çekiyorlar.)

Bugün varolan kadroların, yarın gelişmemize bağlı olarak yönetici çekirdeği oluşturacağı düşunulurse, sorunun önemi daha çok ortaya çıkar. Yazıyı yazan yoldaşlarda, partı inşasının birinci aşamasın- dakı görevler ve bu görevler ıçinde öncelik-sonralık ilişkisi yok. Bu yoldaşlara sormak gerekiyor: Parti inşasının birinci aşamasıyla ikinci aşaması arasında görevler açısından hiçbır fark yok mudur? Yoksa birinci aşamada öncüyü kazanmak, ikıncıde ise geniş yığınla- rı öncü etrafında birleştirme şeklınde önemli bır fark mı vardır? Ve bu fark tek fark mıdır?

(İç Yayın Organı, S.1, s.84-85)

Burada söylenenler de sorunun bilince çıkarılmasında İkinci Konferansın önemli rol oynadığını göstermektedir.

Yazının Komünist Partisinin kurulması/Komünist Partisinin inşası bölümünde de şunlar söylenmektedir:

" Yazıyı yazan yoldaşların ikinci temel hatasının da, partiye yak

laşımlarının olduğunu yazımızın başında belirtmiştik. Şimdi bu soruna geçebiliriz.

Yazıyı yazan yoldaşların anlayışına göre, Komünist Partisinin kurulabilmesi için teorik sorunlarda genel olarak açıklığa kavuşmak gerekir. Bu da yetmez; yeterli sayıda, Marksist-Leninist eğitimden geçmiş kadronun varolması ve işçi sınıfı hareketine sosyalist bilinci taşıyan bir yayın organının olması gerekir. Bu şartlar yoksa Komünist Partisi kurulamaz.

Yoldaşların bu konuda temel tezi bu. Bu tezin doğruluğundan hareket edilemez, çünkü, RSDİP dahil olmak uzere bizim bildiğimiz komünist partilerin hiçbiri kurulduklarında bu gorevlerin onemli bir bölümünu yerine getirebilmiş değildir.

Bizim bildiğimiz bütün komünist partiler kuruluşundan sonra, inşa süreci içinde teorik sorunlarda açıklığa kavuşmuşlar, kadro yetiştirmeyi ve işçi sınıfı hareketine sosyalist bilinç taşımayı ve öncuyü kazanmayı da inşalarına bağlı olarak ele almışlardır.

Yoldaşların komünist partinin kurulmasına yaklaşımları mükemmelli yetçidir.

Yoldaşların komünist partinin kurulmasına yaklaşımları yanlış olduğu için bizim ne geçmişte, ne de şimdi parti olmadığımız sonucuna varmışlardır. Onlara göre biz, ancak şimdi komünist partisini kurmaya yönelmiş bir siyasi hareketiz. (Yazıyı konferansta savunan yoldaş, yazıdaki bu tezi daha da geliştirmiş, 72'deki TKP/ML'in bolşevik anlamda bir partiyi kurmaya dahi yonelmediğini savunmuştur. Fakat biz somut olarak bu yazıyı tartıştığımızdan, bunun üzerinde durmayacağız.)

Hiçbir komünist partisi kurulduğunda kelimenin dar anlamı ile (yani teorik sorunlarda bütünü ile açıklığa kavuşmuş olması; yeterli sayıda kadrosunun bulunması ve işçi sınıfı hareketine sosyalist bilinci taşıyan yayın organı çıkarması, öncüyü kazanmış olması vs. anlamında) parti değildir. Kelimenin geniş anlamıyla (yani, proletarya önderliğinde bir devrimin olabilmesi için komünist partinin gerekliliği ve Marksist-Leninist partiyi inşayı hedefleme anlamında) partidir.

Soruna bu şekilde yaklaştığımızda, TKP/ML kurulduğunda bir komünist partisi idi. Bugün biz de TKP/ML'in devamı olarak bir komünist partiyiz.

Dün ve bugün bizim komünist partisi olduğumuzu söylememiz, görevlerimizin ağırlığını görmemizi engellememeli, aksine bu görevlerin ağırlığını bilince çıkarmalı. Ve bu görevleri bilinçli bir şekilde çözmeye dört elle sarılmalıyız. Hele hele bizim parti inşasının daha çok başlarında olduğumuz kavranırsa, görevlerin önemi ve ağırlığı daha iyi ortaya çıkar."

(İç Yayın Organı, S.1, s.85)

Burada da komünist partisi çeşitli içeriklerde ortaya konarak, tartışmaya yeni bir boyut kazandırılmaktadır. Bu da İkinci Konferanstaki tartışmalar içinde berraklığa kavuşan bir sorun olmuştur.

İkinci Konferans sonrasında, Parti İnşası ile ilgili görüşlerimizin gelişmesi, gerek kardeşlerle olan polemiklerde, gerekse bizim kendi içimiz ve çevremizle yürüttüğümüz polemiklerde olmuştur.

SBKP(B) Tarihi birinci bölümün kollektif eğitimi; Parti İnşası Broşüründe toparlanan yazıların kollektif eğitimi de parti inşası konusundaki görüşlerimizin berraklığa kavuşmasında belirleyici rol oynamıştır.

Geldiğimiz noktada Parti İnşası konusunda düşündüklerim ise bu yazıda bütünlük içinde ortaya konmaya çalışılmıştır.

İlk taslağın bitiriliş tarihi
25.2.1984

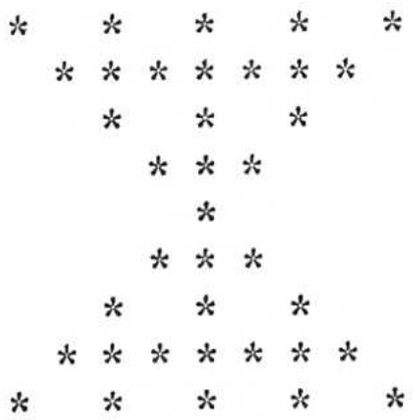

DÜZELTME

****

Sayfa 26'da: Alıntıdan sonraki üçüncü paragrafın şöyle olması gerekir:

İkinci olarak, Stalin çok açık bir şekilde parti içinde oportünist ögelere yer olmadığını öğretmektedir. Bu ne demektir? Bu, şu veya bu noktada oportünist bir görüş savunan kişinin derhal partiden atılması mı demektir? Hayır. Oportünist öge tespiti, parti içinde bir kişi için yapılan genel bir tespittir. Oportünist öge, genelde oportünizmi savunan, ve mücadeleyle düzeltilmesi mümkün olmayan kişidir. Böyle birinin parti içinde tutulması tabii ki mümkün değildir. Oportünist öge şeklinde bir genel tespit yapılan kişi, partiden dışlanmak için mücadele edilmelidir.